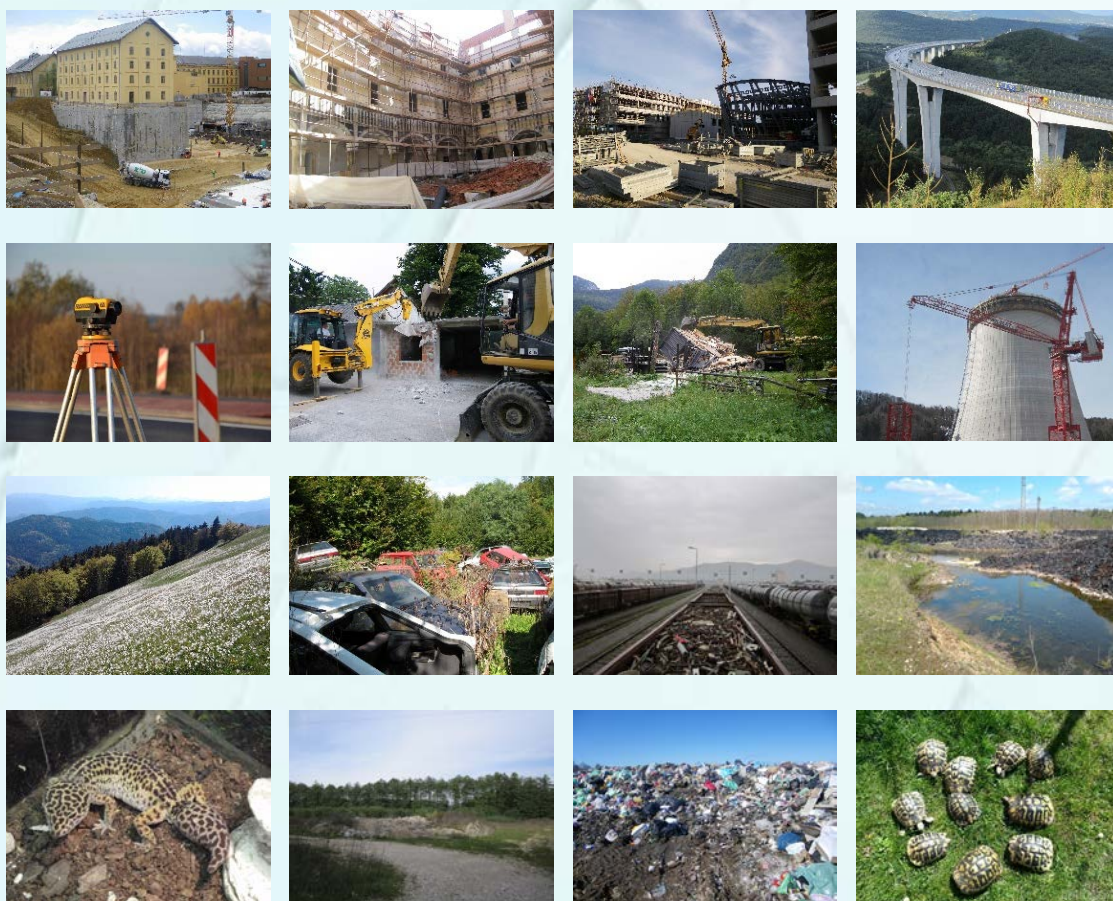

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE IN PROSTOR
Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

POROČILO O DELU ZA LETO 2018

Julij 2019

KAZALO

1	UVOD	1
2	ORGANIZACIJA IN KADRI	2
2.1	ORGANIZIRANOST	2
2.2	KADROVSKA STRUKTURA	2
3	SLUŽBA ZA SKUPNE IN PRAVNE ZADEVE	5
3.1	IZOBRAŽEVANJE	6
3.2	TEHNIČNA OPREMLJENOST ZA DELO	6
3.3	FINANČNA SREDSTVA IN REALIZACIJA	6
3.4	POSTOPEK JAVNIH NAROČIL	7
3.5	DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA.....	7
3.6	ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV.....	7
4	GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA	10
4.1	GRADBENA INŠPEKCIJA	10
4.1.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	10
4.1.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR	14
4.1.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	24
4.1.4	AKCIJE V LETU 2018.....	25
4.1.4.1	AKCIJA NADZORA NAD PREPREČEVANJEM NEDOVOLJENIH GRADENJ OBJEKTOV	26
4.1.4.2	AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – VGRAJEVANJE GRADBENIH PROIZVODOV.....	29
4.1.4.3	AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – NADZOR NAD OZNAČITVIJO IN ZAŠČITO GRADBIŠČ V LETU 2018	31
4.1.4.4	AKCIJA NADZORA NAD PRIJAVO ZAČETKA GRADNJE V LETU 2018.....	37
4.1.4.5	AKCIJA NADZORA NAD UPORABO TRGOVIN, TRGOVSKIH CENTROV IN BENCINSKIH SERVISOV	42
4.1.4.6	AKCIJA NADZORA NAD UPORABO INDUSTRIJSKIH OBJEKTOV, DRUGIH STAVB ZA PROIZVODNJO IN DRUGIH NESTANOVANJSKIH STAVB 2018.....	44
4.1.4.7	AKCIJA NADZORA NAD UPORABO OBJEKTOV V JAVNI RABI V LETU 2018.	45
4.1.5	SKUPNE AKCIJE V LETU 2018.....	47
4.1.5.1	SKUPNA AKCIJA NADZORA Z DELOVNO INŠPEKCIJO NA PODROČJU NADZORA GRADBIŠČ	47
4.1.6	DRUGO	48
4.1.7	KORUPCIJSKA TVEGANJA	53
4.2	GEODETSKA INŠPEKCIJA	54
4.2.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	54
4.2.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR	56
4.2.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	58
4.2.4	AKCIJE V LETU 2018.....	59
4.2.4.1	USMERJENA AKCIJA GEODETSKE INŠPEKCIJE V ZVEZI Z EVIDENTIRANJEM NEPREMIČNIN	60
4.2.4.2	USMERJENA AKCIJA NADZORA GEODETSKE INŠPEKCIJE NAD GEODETSKIMI PODJETJI.....	61
4.3	STANOVANJSKA INŠPEKCIJA.....	62
4.3.1	PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	62
4.3.2	INŠPEKCIJSKI NADZOR	64
4.3.3	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	67
4.3.4	AKCIJE V LETU 2018.....	69
4.3.4.1	NADZOR NAD UPRAVNIKI.....	69
4.3.4.2	AKCIJA NADZORA V ZVEZI S POSLOVANJEM PRODAJALCEV STANOVANJ IN ENOSTANOVANJSKIH STAVB.....	71
4.3.4.3	AKCIJA NADZORA V ZVEZI Z OBVEZNIMI REDNIMI PREGLEDI DVIGAL IN NJIHOVIM VZDRŽEVANJEM V VEČSTANOVANJSKIH STAVBAH	73
4.3.5	DRUGO	74
5	INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO	76
5.1	ORGANIZACIJA IN NAČRTOVANJE DELA	77

5.1.1	ZAPOSLENI.....	77
5.1.2	ORGANIZACIJA ION.....	77
5.1.3	PRAVNA PODLAGA ZA DELO ION.....	77
5.1.4	NAČRTOVANJE DELA.....	78
5.1.5	PROGRAM DELA.....	79
5.1.5.1	IZVAJANJE PROGRAMA DELA V LETU 2018.....	79
5.1.5.2	AKCIJE NADZORA.....	80
5.1.6	IZREDNI NADZORI – ODZIV NA PREJETE PRIJAVE IN POBUDE.....	81
5.1.7	SODELOVANJE Z DRUGIMI INŠPEKCIJAMI IN ORGANI	81
5.1.8	IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV.....	82
5.1.9	MEDNARODNO SODELOVANJE.....	82
5.1.9.1	IMPEL-ova NOTRANJA PRESOJA ORGANIZIRANOSTI ORGANA – IRI SLOVENIJA.....	83
5.1.9.2	IZMENJAVA INŠPEKTORJEV V OKVIRU PROJEKTA »ENFORCEMENT ACTIONS« 84	
5.1.9.3	PROJEKT »SWEAP« (SHIPMENTS OF WASTE ENFORCEMENT ACTIONS PROJECT) 85	
5.1.9.4	PROJEKT »WASTE FORCE«.....	86
5.2	IZVAJANJE INŠPEKCIJSKEGA NADZORA V LETU 2018	86
5.2.1	INŠPEKCIJSKI POSTOPKI.....	86
5.2.1.1	UPRAVNE INŠPEKCIJSKE ODLOČBE IN OPOZORILA.....	87
5.2.1.2	KONTROLNI MONITORINGI	88
5.2.1.3	PRITOŽBE.....	88
5.2.1.4	IZVRŠBE	89
5.2.2	PREKRŠKOVNI POSTOPEK.....	90
5.2.2.1	ZAHTEVE ZA SODNO VARSTVO	91
5.2.3	PRIJAVE.....	91
5.2.4	DRUGE VLOGE	93
5.2.4.1	MEDIJI	94
5.2.4.2	VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC	94
5.2.4.3	SODNI POSTOPKI.....	95
5.3	UGOTOVITVE PO PODROČJIH DELA IN NEKATERI PRIMERI INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV.....	95
5.3.1	NADZOR PREDPISOV S PODROČJA KAKOVOSTI ZRAKA.....	97
5.3.2	NADZOR PREDPISOV S PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI	98
5.3.2.1	IZKOPI IN VNOSI V TLA	98
5.3.2.2	GRADBENI ODPADKI.....	99
5.3.2.3	NADZOR NAD RAVNANJEM IN ODSTRANJEVANJEM MATERIALOV, KI VSEBUJEJO AZBEST.....	100
5.3.2.4	ODPADKI PODJETIJ V STEČAJU.....	100
5.3.2.5	KOPIČENJE KOMUNALNE ODPADNE EMBALAŽE PRI IZVAJALCIH JAVNE SLUŽBE	102
5.3.2.6	FIZIČNE OSEBE	103
5.3.2.7	ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV IN SVETOVNI TRENDI	103
5.3.2.8	BIOPLINARNE IN KOMPOSTARNE.....	104
5.3.2.9	ODPADKI – DRUGO	105
5.3.3	NADZOR EMISIJ SNOVI IN TOPLOTE V VODE	106
5.3.4	NADZOR UREJANJA VODA IN GOSPODARJENJA Z NJIMI	108
5.3.5	NADZOR BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN NARAVNIH VREDNOT	111
5.3.5.1	TRGOVINA Z OGROŽENIMI PROSTO ŽIVEČIMI ŽIVALSKIMI IN RASTLINSKIMI VRSTAMI TER BIVALNE RAZMERE	112
5.3.6	NADZOR GENSKO SPREMENJENIH ORGANIZMOV (GSO) V ZAPRTIH SISTEMIH	113
5.3.7	NADZOR INDUSTRIJSKEGA ONESNAŽEVANJA IN TVEGANJ	113
5.3.7.1	NADZOR MALIH KURILNIH NAPRAV.....	113
5.3.7.2	NADZOR ZAVEZANCEV, KI MORAJO PRIDOBITI OKOLJEVARSTVENO DOVOLJENJE ZA ONESNAŽEVANJE VEČJEGA OBSEGA (IED-ZAVEZANCI).....	114
5.3.7.3	NADZOR NAD OBRATI TVEGANJA ZA OKOLJE (SEVESO-OBRATI)	116
5.3.7.4	NADZOR NAD EMISIJAMI SNOVI V ZRAK IZ NEPREMIČNIH VIROV ONESNAŽEVANJA	117

5.3.8	NADZOR NAD OBREMENJEVANJEM S HRUPOM IZ INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH OBRATOV	117
5.3.9	NADZOR NAD ELEKTROMAGNETNIM SEVANJEM	118
5.3.10	NADZOR NAD SVETLOBNIM ONESNAŽEVANJEM	119
5.4	AKCIJE NADZORA V LETU 2018.....	119
5.4.1	AKCIJA NADZORA RABE MINERALNE, TERMALNE IN TERMOMINERALNE VODE V LETIH 2017 IN 2018	119
5.4.2	AKCIJA NADZORA NAD KAMNOLOMI IN DNEVNIMI KOPI V OBMOČJIH NATURA 2000	120
5.4.3	AKCIJA NADZORA NAD CENTRI ZA OBDELAVO ODPADKOV (NADALJEVANJE AKCIJE NADZORA ODLAGALIŠČ)	121
5.4.4	AKCIJA NADZORA NAD DELOVANJEM PROG ZA MOTOKROS IN NAD VOŽNJO V NARAVNEM OKOLJU	121
5.4.5	AKCIJA NADZORA NAD SVETLOBNIM ONESNAŽEVANJEM	123
5.4.6	AKCIJA NADZORA RAVNANJA Z ODPADNO KOMUNALNO EMBALAŽO	125
5.4.7	AKCIJA NADZORA ČEZMEJNEGA POŠILJANJA ODPADKOV	125
5.5	KLJUČNE UGOTOVITVE IN SKLEPI	126
5.5.1	SPLOŠNE UGOTOVITVE	126
5.5.1.1	OKOLJSKA POLITIKA.....	126
5.5.1.2	ZAKONODAJA	127
5.5.1.3	NAJPOMEMBNEJŠA SODNA PRAKSA NA PODROČJU DELA ION	129
5.5.1.4	DOVOLJENJA, SOGLASJA, STROKOVNA MNENJA IN ZDRUŽEVANJE POSTOPKOV	130
5.5.1.5	PROSTORSKI AKTI	130
5.5.2	KADRI	130
5.5.3	KORUPCIJSKA TVEGANJA	131

1 UVOD

Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: IRSOP) je bil ustanovljen z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 91/14). Inšpektorat deluje kot organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljevanju MOP).

Javni uslužbenci organa opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov in splošnih aktov s področja urejanja prostora in naselij, graditve objektov in izvedbe gradbenih konstrukcij, izpolnjevanja bistvenih zahtev za objekte, nad izvajanjem predpisov s stanovanjskega področja in geodetske dejavnosti ter varstva okolja in ohranjanja narave, upravljanja voda, industrijskega onesnaževanja in gensko spremenjenih organizmov. Od leta 2017 IRSOP opravlja tudi upravne in strokovne naloge na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov, razen radioaktivnih odpadkov.

IRSOP v letnem poročilu o delu zajema vsa področja dela, nad katerimi je leta 2018 v skladu z dodeljenimi pooblastili izvajal nadzor. Inšpektorat je opravljal naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov s področij varstva okolja: kakovost zraka, ravnanje z odpadki, čezmejno pošiljanje odpadkov, kakovost voda, emisije snovi v vode, industrijsko onesnaževanje in tveganje, hrup, elektromagnetno sevanje, svetlobno onesnaževanje, nadzor nad emisijami oziroma drugimi nepravilnostmi pri uporabi kemikalij; ohranjanje narave, urejanje voda in gospodarjenje z njimi ter nadzor nad gensko spremenjenimi organizmi; naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov in splošnih aktov glede urejanja prostora in naselij, graditvijo objektov in izvedbo gradbenih konstrukcij, izpolnjevanjem bistvenih zahtev za objekte, nad stanovanjskimi zadevami in geodetsko dejavnostjo.

Organiziranje in načrtovanje dela IRSOP je temeljilo na programskih ciljeh Ministrstva za okolje in prostor, strateških usmeritvah inšpektorata in merilih za določanje prednostnih inšpekcijskih nadzorov. Inšpekcijski nadzori so se opravljali zaradi preverjanja spoštovanja zakonskih določb in so bili usmerjeni predvsem na področja, v okviru katerih se po izkušnjah v praksi zaznavajo nespoštovanje predpisov oziroma težave pri njihovem izvajanju. Posebna pozornost je bila namenjena področjem, kjer bi bila lahko zaradi nespoštovanja predpisov neposredno ogrožena človeška življenja ali zdravje ljudi in storjena večja materialna škoda. V ta namen se vsako leto za posamezno inšpekcijo predvidi določeno število inšpekcijskih pregledov.

Glede na obseg nadzorov je IRSOP izvajal celovite in tematske inšpekcijske nadzore. Celoviti nadzori so dali celovit pregled nad zakonitostjo in strokovnostjo dela zavezanca na področju dela posamezne inšpekcije, tematski pa so se pri zavezancih opravljali na tistem delu posameznega dela inšpekcijskega področja, ki je z vidika uresničevanja posameznega materialnega predpisa povezan s posebno problematiko, ali pa je bil tak nadzor opravljen zaradi pridobivanja podatkov o resničnem stanju kot posnetku stanja na določenem upravnem področju.

IRSOP je na podlagi prejetih prijav, pobud, pritožb in obvestil, ki jih je prejel od fizičnih ali pravnih oseb, opravljal tudi izredne inšpekcijske nadzore. S kontrolnimi inšpekcijskimi nadzori je preverjal, ali so zavezanci v odrejenem roku odpravili ugotovljene pomanjkljivosti in nepravilnosti. IRSOP je opravljal napovedane in nenapovedane inšpekcijske nadzore.

Inšpektorat je izvedel različne usmerjene akcije na področjih, na katerih so bile v preteklem obdobju ugotovljene večje nepravilnosti, in na področjih, na katerih nadzor na novo določa sprememba posamezne področne zakonodaje. Glede na področje nadzora se je IRSOP aktivno vključeval v skupne akcije različnih inšpektoratov RS in s tem nadaljeval že vzpostavljeni način dela.

2 ORGANIZACIJA IN KADRI

2.1 ORGANIZIRANOST

IRSOP, ki je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, ima sedež v Ljubljani na Dunajski cesti 58. Vodi in zastopa ga glavna inšpektorica. Notranje organizacijske enote inšpektorata so: Inšpekcija za okolje in naravo, Gradbena, geodetska in stanovanjska inšpekcija, Služba za skupne in pravne zadeve ter osem območnih enot. Inšpekcijo za okolje in naravo ter gradbeno, geodetsko in stanovanjsko inšpekcijo vodi direktor posamezne inšpekcije, službo za skupne in pravne zadeve pa vodja službe.

IRSOP ima območne enote z inšpekcijskimi pisarnami po vsej Sloveniji:

- Območna enota Celje, sedež v Celju, Krekov trg 9, inšpekcijska pisarna v Velenju, Rudarska 6a;
- Območna enota Koper, sedež v Kopru, Trg Brolo 12, inšpekcijska pisarna v Postojni, Kolodvorska 5a;
- Območna enota Kranj, sedež v Kranju, Slovenski trg 1;
- Območna enota Ljubljana, sedež v Ljubljani, Vožarski pot 12, z inšpekcijskimi pisarnami v Kočevju, Trg zbora odposlancev 2 in Zagorju ob Savi, Grajska ulica 2;
- Območna enota Maribor, sedež v Mariboru, Partizanska cesta 47, z inšpekcijskimi pisarnami v Slovenski Bistrici, Ljubljanska cesta 93, na Ptuj, Prešernova 29, in v Dravogradu, Meža 10;
- Območna enota Murska Sobota, sedež v Murski Soboti, Trg zmage 7, inšpekcijska pisarna v Ljutomeru, Ormoška 3/II;
- Območna enota Nova Gorica, sedež v Novi Gorici, Trg Edvarda Kardelja 1, inšpekcijska pisarna v Ajdovščini, Vipavska cesta 11/b;
- Območna enota Novo mesto, sedež v Novem mestu, Defranceschijeva 1, inšpekcijska pisarna v Brežicah, Cesta prvih borcev 24a.

Območno enoto organizacijsko vodi vodja območne enote, strokovno mu pomaga koordinator. V območnih enotah, kjer je vodja inšpektor za okolje, je koordinator gradbeni inšpektor, v območnih enotah, kjer je vodja gradbeni inšpektor, pa je koordinator inšpektor za okolje.

V okviru območnih enot poleg inšpektorjev in strokovno-tehničnega osebja delujejo tudi nadzorniki. To so uradniki, ki po določbah Zakona o inšpekcijskem nadzoru in Zakona o splošnem upravnem postopku izvajajo posamezna dejanja v postopku pred izdajo odločbe (ugotavljajo dejstva in okoliščine), in s tem pomagajo inšpektorjem za okolje in naravo ter gradbenim inšpektorjem.

2.2 KADROVSKA STRUKTURA

V skladu s skupnim kadrovskim načrtom organov državne uprave in kadrovskim načrtom, ki ga določi MOP, je bilo na IRSOP 31. decembra 2018 zaposlenih 186 javnih uslužbencev v skladu z dovoljeno kvoto.

V IRSOP je bilo 31. decembra 2018 zaposlenih **194** javnih uslužbencev, pri čemer je bilo **181** javnih uslužbencev všteti v kadrovski načrt glede zaposlitev za nedoločen čas.

Na dan 31. 12. 2018 so na IRSOP tudi zaposlitve za določen čas, katerih del se vštevajo v kadrovski načrt po posebnih merilih, ter zaposlitve, ki se ne vštevajo v kadrovski načrt.

V letu 2018 so bili na IRSOP za določen čas zaposleni: dva javna uslužbenca zaradi povečanega obsega dela, ena javna uslužbenka v okviru pripravništva oziroma usposabljanja za delo, pet javnih

uslužbencev za projektno delo in pet javnih uslužbencev zaradi nadomeščanja drugih javnih uslužbencev, ki so na materinskem oziroma starševskem dopustu ali daljšem bolniškem dopustu.

31. decembra 2018 je bilo na IRSOP skupaj z glavno inšpektorico zaposlenih **137** inšpektorjev, **15** nadzornikov in **42** drugih javnih uslužbencev.

Število zaposlenih po notranjih organizacijskih enotah 31. decembra 2018:

- na IRSOP, Dunajska cesta 58 v Ljubljani, sta bili poleg glavne inšpektorice zaposleni dve javni uslužbenki,
- na Inšpekciji za okolje in naravo je bilo zaposlenih **sedem** javnih uslužbencev,
- na Gradbeni, geodetski in stanovanjski inšpekciji je bilo zaposlenih **šestnajst** javnih uslužbencev,
- v Službi za skupne in pravne zadeve je bilo zaposlenih **sedemnajst** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Celje je bilo zaposlenih **štiriindvajset** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Koper je bilo zaposlenih **sedemnajst** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Kranj je bilo zaposlenih **dvanajst** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Ljubljana je bilo zaposlenih **osemintrideset** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Maribor je bilo zaposlenih **sedemindvajset** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Murska Sobota je bilo zaposlenih **deset** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Nova Gorica je bilo zaposlenih **deset** javnih uslužbencev,
- v Območni enoti Novo mesto je bilo zaposlenih **trinajst** javnih uslužbencev.

V letu **2018** je delovno razmerje na IRSOP prenehalo dvanajstim javnim uslužbencem:

- petim javnim uslužbencem zaradi upokojitve;
- trem javnim uslužbencem zaradi izteka pogodbe o zaposlitvi, sklenjeni za določen čas zaradi nadomeščanja na materinskem oziroma starševskem dopustu ali zaradi povečanega obsega dela;
- štirim javnim uslužbencem zaradi sklenjenega pisnega sporazuma o prenehanju pogodbe o zaposlitvi na podlagi vložene odpovedi delovnega razmerja.

V letu 2018 je bilo začelih 28 postopkov za zaposlitev javnih uslužbencev, od katerih se je 7 zaposlitev preneslo v leto 2019, 6 postopkov pa je bilo neuspešno zaključenih. Zaposlili smo 14 javnih uslužbencev (od teh sta bila 2 postopka za zaposlitev začeta v letu 2017), 4 uslužbenci pa so bili premeščeni iz drugih organov.

V šestih javnih natečajih so bili za zaposlitev na uradniškem delovnem mestu izbrani uslužbenci, ki so bili prej zaposleni za nedoločen čas na strokovno-tehničnem delovnem mestu ali za določen čas.

IRSOP znova opozarja, da veljavni kadrovski načrt in obseg sredstev ne dopuščata zaposlovanja zadostnega števila inšpektorjev, ki bi bilo dejansko potrebno glede na vedno večji obseg pristojnosti.

Ob reorganizaciji leta 2015 je IRSOP izgubil strokovno-tehnični sodelavki v območnih enotah (OE) Nova Gorica in Murska Sobota. V Območni enoti Nova Gorica je tajniška dela opravljala pripravnica do oktobra 2018. V OE Murska Sobota pa je tajniška dela opravljala sodelavka, ki je bila tri dni v OE Maribor in dva dni v OE Murska Sobota.

Ob koncu leta 2016 je IRSOP zaradi centralizacije upravljanja nepremičnin in s tem premestitve ene zaposlene na MJU prevzel ves plačilni promet, ki so ga do tedaj opravljali na ministrstvu. Za celotno finančno področje sta načrtovani samo dve zaposleni osebi, kar je glede na obseg dela premalo, zato jima pomaga javna uslužbenka, ki vodi prekrškovne postopke na gradbeni, geodetski in stanovanjski inšpekciji.

V preglednici 1 je navedena izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. decembra 2018.

Preglednica 1: Izobrazbena struktura

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO USLUŽBENCEV
doktorat	3
magisterij	20
visoka izobrazba/univ. dipl./spec./2. bolonjska	142
višja izobrazba/inženir	8
srednja izobrazba	20
manj kot srednja/poklicna	1
SKUPAJ	194

3 SLUŽBA ZA SKUPNE IN PRAVNE ZADEVE

Služba za skupne in pravne zadeve (v nadaljevanju: služba) opravlja naloge za celotni IRSOP in je podrejena glavni inšpektorici. Ukvarja se s pravnimi vprašanji, kadrovskimi zadevami in zajema tudi finančno službo in informatiko. Do avgusta 2018 sta bila za področje čezmejnega pošiljanja odpadkov za določen čas enega leta zaposlena dva pravnik.

Služba opravlja naloge za zagotavljanje:

- pogojev za delo inšpektorata kot celote,
- administrativno-tehničnega, kadrovskega in finančnega poslovanja,
- enotnega delovanja administracije in
- dela na področju upravljanja dokumentov in dokumentarnega gradiva na ravni IRSOP.

Od 1. januarja 2017 je služba tudi upravni organ za področje čezmejnih odpadkov.

Služba opravlja vse naloge v zvezi s pridobitvijo, uporabo in vzdrževanjem poslovnih prostorov ter osnovnih sredstev.

Zaposleni v sodelovanju s službo zagotavljajo redno vzdrževanje službenih vozil in tudi njihovo morebitno zamenjavo. Informatika zagotavljata nemoteno delovanje informacijskih sistemov in računalniške opreme ter povezavo z MJU, ki je že v letu 2016 prevzel sredstva za nabavo računalniške opreme.

Naloge kadrovskega poslovanja se nanašajo na načrtovanje, izbiro, razvoj in izobraževanje kadrov, kamor spadata tudi zaposlovanje in napredovanje javnih uslužbencev. Kadrovske področje vsebuje tudi sodelovanje pri pripravi delovnopравnih in organizacijskih aktov s področja ravnanja s kadrovskimi viri, pripravo analiz in strokovnih podlag kadrovskih načrtov ter podlag za odločanje o pravicah in obveznostih javnih uslužbencev. Služba vodi tudi disciplinske postopke in ugotavlja druge nepravilnosti.

Služba zagotavlja nakup, vzdrževanje in evidenco opreme za inšpektorje, saj mora IRSOP zaposlenim javnim uslužbencem zagotavljati osebno varovalno opremo (zaščitna jakna, delovni čevlji, čelada, odsevni brezrokavnik idr.) ter druge potrebne pripomočke in orodja za opravljanje delovnih nalog.

Finančno poslovanje vsebuje predvsem načrtovanje, spremljanje in nadzor nad porabo finančnih sredstev IRSOP, in sicer z zbiranjem, urejanjem in pripravo finančne dokumentacije. V okviru finančnega poslovanja se pripravijo finančni načrti (proračun, načrt nabav in gradenj) in spremlja njihovo uresničevanje. V finančno poslovanje spadajo tudi naloge, pomembne za nemoteno delovanje IRSOP, kot so sodelovanje pri postopkih javnih naročil, spremljanje pogodbenih obveznosti in obdelava finančnih dokumentov, izvajanje elektronskih postopkov plačevanja računov. Poleg tega je treba redno spremljati plačila glob, taks in razna vračila. Zelo pomembno je stalno sodelovanje z drugimi organi na tem področju.

Pri delu IRSOP nastane velika količina dokumentov in drugega dokumentarnega gradiva, za katero je treba po veljavni zakonodaji zagotoviti učinkovito, zakonito in enotno evidentiranje, hrambo in arhiviranje.

Posebno področje je od 1. januarja 2017 čezmejno pošiljanje odpadkov. Konec leta 2016 je bil z Agencijo Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: ARSO) podpisan sporazum o prenosu celega oddelka z ARSO na IRSOP. Premeščene so bile štiri javne uslužbenke skupaj z vso dokumentacijo in

osnovnimi sredstvi. Septembra 2017 je IRSOP zaradi zaostankov pri izdaji soglasij, ki so bili še iz sredine leta 2016, za določen čas enega leta zaposlil dva pravnik, ki sta pomagala trem uslužbenkam pri obravnavi vlog do avgusta 2018. Oba sta tudi nadomeščala delavko v vložišču za čezmejno pošiljanje odpadkov ob dopustu ali bolniški odsotnosti. Področje čezmejnega pošiljanja odpadkov je zelo obsežno, od njega pa je pomembno odvisna vsa industrija, saj večina proizvede tudi odpadne snovi, ki jih je treba predelati/odstraniti na okolju neškodljiv način. Upravni postopki so dolgi, saj niso odvisni samo od IRSOP, temveč tudi od pristojnih organov držav, v katere se odpadki izvažajo.

3.1 IZOBRAŽEVANJE

Z izobraževanjem se zagotavlja ustrezna raven strokovne izobrazbe in usposobljenosti zaposlenih za uspešno in učinkovito opravljanje nalog. Temu področju je bila v okviru finančnih zmožnosti v letu 2018 namenjena velika pozornost. Inšpektorji so se udeleževali strokovnih izobraževanj, ki so bila ob spremembah zakonodaje organizirana v okviru MOP, sodelovali so na delavnicah v okviru mreže IMPEL in Evropske komisije, seznanili so se z ugotovitvami MOP v pritožbenih postopkih. Organizirana so bila izobraževanja v zvezi s prekrškovnim in upravnim postopkom ter kazenskim zakonikom v praksi. Za zainteresirane zaposlene sta bili v okviru Upravne akademije organizirani delavnici o prvi pomoči in temeljnih postopkih oživljanja. Organizirana pa so bila tudi različna interna izobraževanja, na katerih javni uslužbenci organa znanje s področja dela prenašajo na svoje sodelavce. Izmed teh so bila najbolj obiskana predavanja o upravnem poslovanju, uporabi informacijskega sistema in elektronskem podpisovanju dokumentov.

Skupaj je bilo v letu 2018 povprečno 4,12 dneva izobraževanj na zaposlenega.

3.2 TEHNIČNA OPREMLJENOST ZA DELO

Osebna vozila so pomembno sredstvo za delo in so zaradi potrebnega vzdrževanja precejšen strošek. V letu 2018 je bilo kupljenih šest rabljenih vozil, starih do dve leti, in so bila kupljena tri nova vozila. Prodali smo osem vozil, starejših od 15 let. Nabavili smo tudi nekaj novega pohištva in zamenjali dotrajane stole v vrednosti 39.000,00 EUR.

V letu 2018 je prišlo zaradi okvar do zamenjav določenega dela računalniške opreme. Tako je določeno število monitorjev in pokvarjenih računalnikov predvidenih za odpis. Konec leta 2018 je MJU v OE Celje v računalnike namestil Win 10, pri čemer pa je bilo nekaj težav, ki jih še odpravljajo. Med izvedenimi nalogami v letu 2018 je tudi prenos IMIS-priponk na MJU IMIS-strežnik, kar je bilo načrtovano za leto 2018. V letu 2019 bi želeli urediti arhiviranje strežnikov na MJU, še vedno pa imamo težave pri zagotavljanju arhivov. Problematičen je zastarel software za arhiviranje Vm Ware. DataRecovery, pa tudi že arhivsko diskovje.

3.3 FINANČNA SREDSTVA IN REALIZACIJA

Preglednica 2: Finančna sredstva IRSOP za leto 2018

Sprejeti proračun	za leto 2018	8.332.457,00 EUR	
Veljavni proračun	za leto 2018		8.246.186,60 EUR

SPREJETI PRORAČUN	Sprejeti proračun	Veljavni proračun
153363 – Plače	7.097.606,00 EUR	6.491.005,79 EUR
153364 – Materialni stroški	551.115,00 EUR	409.982,81 EUR
153365 – Investicije	209.236,00 EUR	180.456,44 EUR
153366 – Izvedenska mnenja	30.000,00 EUR	30.000,00 EUR
153367 – Izvršbe	400.000,00 EUR	1.099.518,31 EUR
153368 – Analize odvzetih vzorcev	40.000,00 EUR	10.166,79 EUR
153369 – Odškodnine iz zavarovanj	500,00 EUR	19.477,46 EUR
153370 – Stvarno premoženje	4.000,00 EUR	35.579,00 EUR

IRSOP je imel za leto 2018 sprejet proračun v višini 7.097.606,00 EUR evra, kar pa je bilo premalo, da bi lahko zagotavljali uspešne izvršbe inšpekcijskih odločb in s tem večjo učinkovitost dela. Čeprav ima IRSOP eno najnižjih proračunskih postavk v primerjavi z drugimi organi, je bil uresničen večji del načrtovanih aktivnosti. To je predvsem posledica izjemne gospodarnosti, ekonomičnosti in stroškovne učinkovitosti IRSOP pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi. Omeniti je tudi treba, da inšpektorji s kaznovalno politiko zagotavljajo precejšen donos sredstev v proračun.

3.4 POSTOPEK JAVNIH NAROČIL

Za potrebe IRSOP je bil v letu 2018 začel 101 postopek oddaje javnih naročil za storitve in blago. V to število spadajo vsi postopki izdaje naročilnic, evidenčnih javnih naročil in skupnih javnih naročil. Izdanih je bilo 74 naročilnic v vrednosti 80.000,00 EUR in 27 pogodb v višini 1.440.000,00 EUR.

Razen štirih skupnih javnih naročil je vse postopke IRSOP vodil sam. Tu gre za skupna javna naročila, kjer je postopke za IRSOP, ki je zavezanec za skupna javna naročila, v skladu z Uredbo o skupnem javnem naročanju Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 27/16), vodilo tudi Ministrstvo za javno upravo (dobava pisarniškega materiala in potrošnega materiala za tiskanje, nakup letalskih vozovnic, papirja za tiskanje) in so bili podpisani okvirni sporazumi. V letu 2018 je IRSOP na portalu javnih naročil objavil devet postopkov oddaje javnih naročil, druga javna naročila niso presegala mejnih vrednosti za uporabo zakona, ki ureja javno naročanje.

3.5 DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

IRSOP je v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja zavezan k dajanju informacij javnega značaja. V letu 2018 je prejel 190 zahtev, od tega je bilo 46 ugodenih, 78 delno ugodenih in 56 v celoti zavrženih ter še 10 drugih končnih odločitev (zavržene, odstopljene, ustavljene).

3.6 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV

Področje čezmejnega pošiljanja odpadkov ureja mednarodna in domača zakonodaja:

- Uredba (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2006 o pošiljkah odpadkov (UL L št. 190 z dne 12. 7. 2006, str. 1, s spremembami; v nadaljevanju Uredba 1013/2006/ES);
- UREDBA KOMISIJE (ES) št. 1418/2007 z dne 29. novembra 2007 glede izvoza nekaterih odpadkov za predelavo iz Priloge III ali IIIA k Uredbi (ES) št. 1013/2006 Evropskega parlamenta in Sveta v nekatere države, za katere se Sklep OECD o nadzoru prehoda odpadkov preko meja ne uporablja;

-
- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov (Uradni list RS, št. 78/16);
 - Baselska konvencija o nadzoru prehoda nevarnih odpadkov preko meja in njihovega odstranjevanja (v nadaljevanju Baselska konvencija);
 - Sklep Sveta OECD C(2001)107/končni o spremembah Sklepa OECD C(92)39/končni o nadzoru prehoda odpadkov za predelavo preko meja (v nadaljevanju sklep OECD).

Gospodarska rast in globalizacija sta v zadnjih desetletjih v svetu povzročili povečanje pošiljanja odpadkov prek meja. Odpadki so lahko tržno zanimivo blago, saj imajo pogosto pozitivno ekonomsko vrednost in nadomeščajo naravne vire. Vsebujejo pa lahko tudi nevarne snovi, ki lahko pomenijo tveganje za zdravje ljudi in okolje, če se z njimi ne ravna okoljevarno. Zaradi več primerov nepravilnega ravnanja, predvsem v državah tretjega sveta, je potreben večji nadzor nad pošiljkami odpadkov prek meja.

Evropska unija je zato sprejela Uredbo 1013/2006/ES, ki določa pravila za pošiljanje odpadkov prek meja. Navedena uredba v pravni red EU prenaša določila baselske konvencije in sklepa OECD. Uredba določa prepoved izvoza nevarnih odpadkov v države, ki niso članice OECD (»Basel ban«) in prepoved izvoza odpadkov, namenjenih za odstranjevanje.

Za čezmejne pošiljke odpadkov veljajo različni režimi glede na to, ali gre za pošiljke, namenjene za odstranjevanje ali predelavo, ali gre za nevarne ali nenevarne (»zelene«) odpadke. Pošiljanje nevarnih odpadkov in odpadkov, namenjenih odstranjevanju, je na splošno predmet postopkov predhodne pisne prijave in pridobitve soglasja vseh pristojnih organov držav odpreme, tranzita in namembne države. Za pošiljanje odpadkov, ki so na seznamu »zelenih« odpadkov, namenjenih za predelavo v EU in OECD, pa načeloma soglasje pristojnih organov ni potrebno.

Nezakonite pošiljke odpadkov (odpadki se pošiljajo v nasprotju z določili zakonodaje), so velik problem. Zato uredba vsebuje tudi določila, ki se nanašajo na odkrivanje in reševanje nezakonitih pošiljk.

Inšpektorat v skladu z navedenim izvaja naslednje glavne naloge:

- pristojni organ:
 - o izdaja soglasij za čezmejne pošiljke odpadkov,
 - o vračilo nezakonitih pošiljk in pošiljk, katerih pošiljanje ni dokončano, kot je bilo predvideno;
- informator;
- poročanje;
- sodelovanje pri akcijah nadzora;
- sodelovanje v medresorski delovni skupini za izvajanje nadzora nad čezmejnim pošiljanjem odpadkov;
- vodenje evidenc o pošiljkah odpadkov, za katere je inšpektorat izdal soglasje.

Baselska konvencija v 5. členu, Uredba 1013/2006/ES pa v 53. členu določata, da mora vsaka država članica določiti vsaj en pristojni organ, ki je zadolžen za prejemanje predhodnih pisnih prijav ter izdajo soglasij za čezmejno pošiljanje odpadkov. V skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov je pristojni organ za Republiko Slovenijo inšpektorat.

Inšpektorat kot pristojni organ po Uredbi (ES) št. 1013/2006 o pošiljkah odpadkov vodi upravne postopke po prijavah oziroma vlogah za pošiljanje odpadkov na ozemlje, z ozemlja ali čez ozemlje Republike Slovenije. Podatki o številu prispelih prijav v letu 2018, o izdanih soglasjih v tem letu in o vseh izdanih odločitvah v zvezi s pošiljkami odpadkov v letu 2018 so v preglednici 3.

Preglednica 3: Podatki o številu prispelih prijav v letu 2018 in izdanih soglasij v letu 2018 (vključene so tudi vloge iz let 2017 in 2018) in druge končne odločitve

	Število prijav oziroma vlog v letu 2018	Število izdanih soglasij (od vlog iz leta 2017 in 2018)	Število vseh drugih odločitev (od vlog iz let 2017 in 2018)
Uvoz	47	45	55
Izvoz	192	170	192
Tranzit	249	208	213
Skupaj:	488	423	460

Pri odkritju nezakonite pošiljke odpadkov in pošiljke, katere pošiljanje ni dokončano, kot je bilo predvideno, inšpektorat po določilih uredbe v sodelovanju z ustreznimi pristojnimi organi drugih držav zagotavlja obveščanje, komunikacijo in iskanje ustrezne rešitve za okolju varno obdelavo odkrite pošiljke v državi, iz katere je bila odposlana, ali kamor je bila namenjena, oziroma v neki drugi državi v skladu z dogovorom. Po določilih uredbe mora to zagotoviti prijavitelj, lahko pa tudi prejemnik odpadka, če prijavitelj oziroma prejemnik tega ne zagotovita, pa je to naloga pristojnega organa države, iz katere so bili odpadki odposlani, oziroma države, v katero so bili poslani, lahko pa tudi države tranzita, v kateri je bila pošiljka odkrita. V letu 2018 je inšpektorat obravnaval 26 novih primerov takih pošiljk.

V inšpektoratu je zaposlena oseba, ki po 54. členu uredbe opravlja naloge informatorja. Informator je odgovoren za obveščanje ali svetovanje osebam ali podjetjem, ki iščejo informacije o čezmejnem pošiljanju odpadkov, sprejema pa tudi vprašanja v zvezi z neko drugo državo članico, ki mu jih zastavi informator Evropske komisije in obratno. Evropska komisija periodično sklicuje sestanke informatorjev, na katerih se obravnavajo vprašanja, povezana z izvajanjem uredbe, in jih informatorjem ni uspelo rešiti korespondenčno. Informatorji med drugim pripravljajo tudi smernice za enotno izvajanje uredbe in zakonodaje.

V letu 2018 je bil sklican en sestanek, obravnavani so bili zadnji dogodki v okviru drugih mednarodnih konvencij za pošiljanje odpadkov čez mejo, več vprašanj v zvezi z izvajanjem uredbe, med drugim tudi z bližajočo revizijo Uredbe 1013/2006/ES v letu 2020, možnostjo elektronske izmenjave podatkov o prijavah, predlogom Norveške za uvrstitev dodatnih kod za plastiko na seznam Baselske konvencije ter vplivom prepovedi Kitajske za uvoz določenih odpadkov na tokove odpadkov.

V letu 2018 je inšpektorat v sodelovanju z MOP, Policijo in FURS pripravil redni letni poročili za Evropsko komisijo in Baselsko konvencijo s podatki za referenčno leto 2016. Prav tako je pripravil podatke za potrebe kazalnikov stanja za čezmejni prevoz odpadkov.

Javne uslužbenke, zaposlene v oddelku za čezmejno pošiljanje, so se v letu 2018 udeležile tudi več akcij nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov, ki jih je v sodelovanju s FURS in Policijo organizirala Inšpekcija za okolje in naravo, potekale pa so v okviru projekta IMPEL Enforcement Actions (v nadaljevanju projekt SWEAP).

Inšpektorat je v okviru medresorske delovne skupine za izvajanje nadzora nad čezmejnem pošiljanjem odpadkov, v kateri so predstavniki Policije, FURS in inšpektorata, sodeloval pri izvedbi izobraževanja, spremembah postopkovnika, zbiranju in izmenjavi informacij ter izvajanju drugih dejavnosti za preprečevanje nezakonitih dejanj na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov.

Inšpektorat vodi tudi evidence o izdanih soglasjih in dejanskih prevozih, opravljenih v okviru teh soglasij. Za ta namen je izdelan posebni spletni program, ki omogoča podporo pri izdaji soglasij in pripravi podatkov za razna poročila.

4 GRADBENA, GEODETSKA IN STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

4.1 GRADBENA INŠPEKCIJA

4.1.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Pristojnosti gradbene inšpekcije so določene v zakonih (Gradbeni zakon, Zakon o graditvi objektov-1, Zakon o urejanju prostora, Zakon o urejanju prostora-2, Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti, Energetski zakon-1, Zakon o rudarstvu-1, Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno-1 ipd.) in podzakonskih aktih.

Leta 2017 je potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora-2 ter Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti). Nova prostorska in gradbena zakonodaja se je začela uporabljati 1. junija 2018.

Prvi odstavek 106. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17 – popr; v nadaljnjem besedilu: GZ) določa, da se postopki, začetni pred začetkom uporabe GZ, na podlagi Zakona o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13 in 19/15; v nadaljnjem besedilu: ZGO-1) se končajo po določbah ZGO-1.

Na podlagi določil ZGO-1 gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma dela, ki jih opravljajo, ali dela opravljajo v skladu z dovoljenjem;
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se dela, za katera ni treba pridobiti dovoljenj po določbah ZGO-1, izvajajo v skladu s prostorskimi akti in gradbenimi predpisi;
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep, s katerim sta se dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja;
- ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo zahteve, določene z ZGO-1;
- ali imajo lastniki za uporabo objektov uporabno dovoljenje in ali objekte uporabljajo v skladu z njim;
- ali objekte vzdržujejo tako, da ti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice itd.

Na podlagi določil ZGO-1 in predvsem Uredbe o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- ali zgrajeni enostavni objekti izpolnjujejo pogoje za postavitve brez gradbenega dovoljenja;
- ali je enostavni objekt postavljen v skladu s prostorskim aktom;
- ali investitorji in izvajalci izvajajo vzdrževanje objekta v obsegu, za katerega ne potrebujejo gradbenega dovoljenja.

Na podlagi določil GZ, ki se je začel uporabljati 1. junija 2018, gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali imajo investitorji gradbeno dovoljenje za graditev objektov oziroma dela, ki jih opravljajo, ali dela opravljajo v skladu z dovoljenjem ter ali so prijavili začetek gradbenih del;
- ali se gradnja oziroma sprememba namembnosti izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se rekonstrukcija objekta izvaja v skladu z izdanim gradbenim dovoljenjem in ali je začetek del prijavljen;

-
- ali se gradi objekt, za katerega je izdan sklep, s katerim sta se dovolila obnova postopka in zadržanje izvršitve gradbenega dovoljenja;
 - ali udeleženci pri graditvi objektov izpolnjujejo zahteve, določene z GZ;
 - ali ima objekt uporabno dovoljenje in ali se objekt uporablja v skladu z njim; in
 - ali objekti ne ogrožajo varnosti in zdravja ljudi ter okolice.

Na podlagi določil Zakona o urejanju prostora (ZUreP-2), ki se je začel uporabljati 1. junija 2018, gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- izpolnjevanje predpisanih pogojev za izdelovalce in odgovorne vodje po ZUreP-2 in na njegovi podlagi izdanih predpisih.

Na podlagi določil Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev pooblaščenih arhitektov in inženirjev ter gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost.

Na podlagi Zakona o rudarstvu (ZRud-1) gradbeni inšpektorji nadzirajo:

- ali se rudarska dela na stavbnih zemljiščih izvajajo zakonito in
- ali se izvaja gradnja dodatne rudarske infrastrukture izven rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov.

Na podlagi Energetskega zakona (EZ-1) gradbeni inšpektorji izvajajo strokovni nadzor nad energetskimi izkaznicami, izdanimi na podlagi strokovnega nadzora resornega ministrstva, v katerem to podvomi o pravilnosti izdane energetske izkaznice. Gradbena inšpekcija opravlja tudi nadzor v zvezi s pobudami glede nadzora nad energetskimi izkaznicami, ki se ne nanašajo na strokovni nadzor nad energetskimi izkaznicami v skladu s 461. členom EZ-1.

Gradbeni inšpektorji v okviru svoje pristojnosti izvajajo tudi obveznosti, določene z Uredbo o odlagališčih odpadkov.

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti na seji 12. oktobra 2017 z odločbo U-I-64/14-20 odločilo, da sta 152. in 156. a člen ZGO-1 v neskladju z ustavo. Državni zbor mora ugotovljeno protiustavnost iz prejšnje točke odpraviti v enem letu po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije. Do odprave ugotovljene protiustavnosti je posameznikom zoper dokončni sklep o zavrnitvi odloga izvršbe iz 156. a člena ZGO-1 zagotovljeno sodno varstvo v upravnem sporu; vložitev predloga za odlog izvršbe iz 156. a člena ZGO-1, vložitev pritožbe zoper sklep o zavrnitvi predloga za odlog izvršbe iz 156. a člena ZGO-1 in vložitev tožbe na upravno sodišče zadržijo izvršitev inšpekcijskega ukrepa odstranitve gradnje. Izvršba se sme odložiti večkrat. Ustavno sodišče je 2. člen Zakona o dopolnitvi ZGO-1 razveljavilo.

Temeljni cilji gradbene inšpekcije:

V letu 2018 so bili temeljni cilji predvsem:

- čim učinkovitejše preprečevanje nedovoljenih gradenj;
- v vseh fazah gradnje objektov nadzorovati izpolnjevanje z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov ter zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kakovost dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov;
- čim učinkovitejše preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj;
- strokovni nadzor nad izdanimi energetskimi izkaznicami, kadar pristojno ministrstvo podvomi o pravilnosti energetske izkaznice, in obravnava pobud v zvezi z nadzorom nad energetskimi izkaznicami, ki se ne nanašajo na strokovni nadzor nad njimi;

- preprečevanje nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih;
- poročanje o izpolnjevanju gradbenih zahtev v zvezi z zaprtjem odlagališč.

V letu 2018 so temeljne cilje dela gradbene inšpekcije opredeljevale štiri temeljne naloge:

- G1 – preprečevanje nedovoljenih gradenj,
- G2 – nadzorovanje izpolnjevanja z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov,
- G3 – preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj,
- G4 – nadzorovanje drugih predpisov v pristojnosti gradbene inšpekcije.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, za katero je pristojna inšpekcija. Preglednica 4 prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za gradbeno inšpekcijo.

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, so določeni glede naslednjih vrst zadev in pripadajočih ključnih dokumentov:

- upravna gradbena zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Preglednica 4: Šifrant temeljne naloge, ki jo opredeljuje

GRADBENA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki jo opredeljuje
Preprečevanje nedovoljenih gradenj	152. člen ZGO-1 – nelegalna gradnja	G1 – preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov
	153. člen ZGO-1 – neskladna gradnja	
	154. člen ZGO-1 – nevarna gradnja	
	158. člen ZGO-1 – odklop od infrastrukturnih omrežij	
	160. člen ZGO-1 – označitev ukrepa	
	161. člen ZGO-1 – zaseg	
	4. odstavek 148. člena ZGO-1 – obnova postopka izdaje GD	
	Odločba ZUN	
	Odločba ZGO	
	82. člen GZ – nelegalni objekt	
	83. člen GZ – neskladni objekt	
	85. člen GZ – nevarni objekt	
	1. točka 1. odstavka 93. člena GZ – odklop od infrastrukturnih omrežij	
96. člen GZ – označitev inšpekcijskega ukrepa		
Nadzorovanje izpolnjevanja z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah	4. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (prepoved vgradnje)	G2 – bistvene zahteve in izpolnjevanje pogojev
	1. ali 2. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (odprava nepravilnosti oziroma ustavitve gradnje)	

GRADBENA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki jo opredeljuje
gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov	80. člen GZ (prijava začetka gradnje in izpolnjevanje bistvenih zahtev)	
	81. člen GZ (prepoved vgrajevanja gradbenih proizvodov)	
	86. člen GZ (odprava nepravilnosti pri izvajanju gradnje ali pri obstoječem objektu)	
	Zakon o urejanju prostora (ZUreP-2)	
	Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID)	
Preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj	3. točka prvega odstavka 150. člena ZGO-1 (prepoved uporabe)	G3 – uporaba
	156. člen ZGO-1 (posebni primeri uporabe)	
	84. člen GZ 1 (neskladna uporaba objekta)	
	3. točka prvega odstavka 93. člena GZ (prepoved uporabe)	
Nadzorovanje drugih predpisov v pristojnosti gradbene inšpekcije	Zakon o rudarstvu	G4 – drugi zakoni
	Energetski zakon	
	Uredba o odlagališčih odpadkov	

Za doseganje teh temeljnih ciljev inšpektorji inšpekcijske in prekrškovne postopke tudi dosledno vodijo.

Redni pregledi v zvezi z usklajenimi akcijami inšpektorata so redno obvezno delo vsakega gradbenega inšpektorja. Gradbeni inšpektor mora opraviti vsaj toliko nadzorov, kolikor jih je načrtovanih v letnem načrtu dela za posamezno akcijo. Redni pregledi so všteti v pričakovani obseg dela, ki je določen za gradbeno inšpekcijo.

Za redne preglede štejejo tisti, ki jih inšpektorji ne izvajajo na podlagi prejete prijave, ampak na svojo pobudo, in inšpekcijski pregledi, opravljeni v okviru načrtovanih akcij. Kontrolni pregledi v zadevah, ki niso začete na podlagi prijave, prav tako spadajo med redne preglede. V zadevah, ki so bile uvedene na lastno pobudo in v okviru načrtovanih akcij, se vsi pregledi štejejo za redne preglede, tudi če je med postopkom prispela prijava.

Lastni in izhodni dokumenti, upoštevani za redne preglede, so:

- zapisnik: redni pregled,
- zapisnik: redni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: redni kontrolni pregled.

Med izredne preglede spadajo tisti, ki se izvajajo na podlagi prijave ali pobude. Kontrolni pregledi v zadevah, ki so začete na podlagi prijave, spadajo med izredne preglede. Lastni in izhodni dokumenti, upoštevani za izredne preglede, so:

- zapisnik: izredni pregled,
- zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem,
- zapisnik: izredni kontrolni pregled.

4.1.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Temeljna naloga gradbene inšpekcije je nadzor nad gradnjo objektov, predvsem preprečevanje nedovoljenih gradenj oziroma objektov, nadziranje izpolnjevanja zakonsko določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah gradnje objektov ter zagotavljanje izpolnjevanja predpisanih pogojev in kakovosti dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov ter preprečevanje uporabe objektov brez predpisanih dovoljenj.

Gradbeni inšpektorji so leta 2018 prejeli 3.015 prijav, ki so knjižene v 2.608 prijavnih zadevah. Po uradni dolžnosti je bilo v letu 2018 uvedenih 5.145 postopkov, od tega je bilo 4.275 inšpekcijskih in 422 prekrškovnih postopkov, 448 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje gradbene inšpekcije.

Preglednica 5: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2018	Inšpekcijski nadzor na gradbenem področju
Število prejetih prijav	3.015
Število inšpekcijskih postopkov (upravna gradbena)	4.275

Leta 2018 je bilo rešenih 4.500 inšpekcijskih zadev (upravna gradbena), 499 prekrškovnih zadev, 1.588 prijavnih zadev in 377 drugih splošnih zadev.

Gradbena inšpekcija je tako imela 31. decembra 2018 odprtih 11.774 zadev, od katerih je 10.150 upravnih gradbenih, 340 prekrškovnih in 1.284 drugih splošnih zadev. Na dan 31. decembra 2018 je tako skupno odprtih 9.121 prijavnih zadev.

Leta 2018 so gradbeni inšpektorji v zvezi s postopki poslali 6.029 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Leta 2018 so gradbeni inšpektorji v upravnih gradbenih zadevah, prekrškovnih zadevah in akcijah opravili 3.588 rednih pregledov, 1.604 izrednih pregledov in 2.846 kontrolnih pregledov (rednih in izrednih).

V okviru vseh zadev so opravili tudi 1.343 zaslišanj, sestavili 3.716 drugih zapisnikov in izdali 1.010 upravnih inšpekcijskih odločb.

Zoper izrečene inšpekcijske ukrepe lahko stranke v postopku vložijo pravna sredstva. V letu 2018 je gradbena inšpekcija prejela 474 pritožb zoper izdane akte v inšpekcijskem postopku in 423 odločitev drugostopenjskega organa, povezanih z vloženimi pravnimi sredstvi. Leta 2018 je bila v 263 primerih pritožba zoper upravni akt v celoti zavržena (62,17 odstotka), v 19 primerih je bila pritožba zavržena (4,49 odstotka), sedem upravnih aktov je bilo delno odpravljenih in nadomeščenih z odločitvijo organa druge stopnje (1,65 odstotka), štirje upravni akti so bili delno odpravljeni (0,95 odstotka), v osmih primerih pa je odločitev gradbenega inšpektorja organ druge stopnje spremenil (1,89 odstotka). Tako je bilo v letu 2018 71,16 odstotka odločitev instančnega organa ugodnih za inšpektorat.

101 upravnih aktov je bilo odpravljenih in vrnjenih v ponovni postopek (23,88 odstotka), trije so bili delno odpravljeni in vrnjeni v ponovni postopek (0,71 odstotka), dva upravna akta sta bila odpravljena in

poslana pristojnemu organu (0,47 odstotka), en upravni akt je bil prepoznan za ničnega (0,24 odstotka), 15 upravnih aktov je bilo v celoti odpravljenih (3,55 odstotka). Tako je bilo v letu 2018 za inšpektorat neugodnih le 28,84 odstotka odločitev instančnega organa, medtem ko jih je bilo ugodnih 71,16 odstotka odločitev.

Preglednica 6: Odločitve drugostopenjskega organa v zvezi z vloženimi pravnimi sredstvi

Oznake vrstic	INŠP_Gradb	Odstotek
akt delno odpravljen	4	0,95 %
akt je ničen	1	0,24 %
akt odpravljen delno in odločitev organa II. stopnje	7	1,65 %
akt odpravljen delno in vrnitev v ponovni postopek	3	0,71 %
akt odpravljen v celoti in vrnitev v ponovni postopek	101	23,88 %
akt se odpravi v celoti in pošlje pristojnemu organu	2	0,47 %
akt v celoti odpravljen	15	3,55 %
pritožba se zavrne	263	62,17 %
pritožba se zavrže	19	4,49 %
sprememba odločitve v aktu	8	1,89 %
Skupna vsota	423	100,00 %

28. decembra 2013 je začel veljati Zakon o dopolnitvi Zakona o graditvi objektov (ZGO-1E), ki v 156. a členu določa dodatne razloge za odlog izvršbe inšpekcijskih ukrepov pri nelegalnih gradnjah, neskladnih gradnjah in objektih, ki se uporabljajo brez predpisanega uporabnega dovoljenja. 10. marca 2015 je začel veljati Zakon o spremembi Zakona o graditvi objektov (ZGO-1F), ki je podaljšal odloge izvršb in gradbenim inšpektorjem naložil, da najpozneje v treh mesecih po začetku veljavnosti tega zakona po uradni dolžnosti podaljšajo roke odloga, in sicer za toliko časa, kolikor znaša razlika med časom odobrenega odloga izvršbe iz že izdanega sklepa in na novo določenim najdaljšim časom odloga izvršbe. V skladu z novelo ZGO-1F je odlog izvršbe mogoč tudi v primeru pravnomočne in izvršljive inšpekcijske odločbe. V skladu s tretjim odstavkom 293. člena Zakona o splošnem upravnem postopku se lahko upravna izvršba izjemoma odloži tudi na predlog zavezanca ali upravičenca, če je bilo zoper izvršbo oziroma izvršilni naslov vloženo pravno sredstvo, pa bi z izvršbo verjetno nastala nepopravljiva škoda. Pri tem pa GZ določa, da se postopki, začeti pred začetkom uporabe GZ, končajo po določbah ZGO-1. Tako gradbeni inšpektor na predlog inšpekcijskega zavezanca odloži izvršbo inšpekcijske odločbe, če inšpekcijski zavezanec izkaže izpolnjevanje predpisanih zakonskih pogojev.

V letu 2018 so gradbeni inšpektorji v zvezi z odlogom izvršbe inšpekcijskih ukrepov po 293. členu ZUP in 156. a členu ZGO-1F izdali 263 sklepov o odlogu, s katerimi je bilo 37 zadev zavrženih, pet zavrženih in 221 odobrenih.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru postopkov v letu 2018 prikazuje preglednici 7 in 8.

Preglednica 7: Dejanja gradbene inšpekcije v letu 2018

Oznake vrstic	Evidentiranje prijav in pobud	Prekrškovna zadeva	Upravna gradbena	Skupaj
Redni pregledi		1	3.587	3.588
Izredni pregledi			1.604	1.604
Kontrolni pregledi			2.846	2.846
Zaslišanja			1.343	1.343
Drugi zapisniki	505	105	3.106	3.716
SKUPAJ	505	106	12.486	13.097

Preglednica 8: Ukrepi gradbene inšpekcije leta 2018

Oznake vrstic	Evidentiranje - prijav in pobud	Upravna - gradbena	Skupna vsota
Odločba: odklop od infrastrukture		11	11
Odločba: odprava in nadomestna		6	6
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe		2	2
Odločba: upravna		1.008	1.008
Sklep: denarna kazen		46	46
Sklep: dovolitev izvršbe (po II. OSEBI)_G		475	475
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)		171	171
Sklep: o rednem pravnem sredstvu		2	2
Sklep: o stroških – kopiranje dokumentov		2	2
Sklep: o založitvi stroškov		8	8
Sklep: obročno plačilo		2	2
Sklep: odlog izvršbe		263	263
Sklep: splošno	2		2
Sklep: stroški postopka		46	46
Sklep: upravni	29	400	429
Sklep: ustavitev izvršbe		304	304
Sklep: ustavitev postopka		1.812	1.812
Sklep: vrnitev v prejšnje stanje		3	3
x(IPS) odločba: NIČNOST		10	10
x(IPS) odločba: OBNOVA		2	2
x(IPS) sklep o predlogu: OBNOVA – se ugodi		1	1
x(IPS) sklep o predlogu: OBNOVA – zavrženje		10	10

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru postopkov v upravnih – gradbenih in prekrškovnih zadevah ter akcijah v letu 2018, ki so bili opravljeni pri uresničevanju štirih ciljev (G1 – PREPREČEVANJE NG, G2 – BISTVENE ZAHTEVE, G3 – IZPOLNJEVANJE POGOJEV in G4 – NADZOR NAD IZVAJANJEM DRUGIH PREDPISOV) v pristojnosti gradbene inšpekcije, prikazuje spodnja preglednica:

Preglednica 9: Dejanja in ukrepi gradbene inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2018

Oznake vrstic	G1 – PREPREČEVANJE NEDOVOLJENIH GRADENJ	G2 – BISTVENE ZAHTEVE IN IZPOLNJEVANJE POGOJEV	G3 – UPORABA	G4 – DRUGI ZAKONI
Odločba: odprava in nadomestna	5		1	
Odločba: odprava ODL (prekrškovna) in nadomestitev	2			
Odločba: odprava PN	1			
Odločba: odprava PN in nadomestitev	1	6		
Odločba: opomin	51	18	14	19
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe	2			
Odločba: plačilni nalog	115	18	23	42
Odločba: prekrškovna	46	7	9	
Odločba: upravna	781	146	103	
x(IPS) odločba o predlogu: NIČNOST – zavrnitev	2			
x(IPS) odločba: NIČNOST	8		2	
x(IPS) odločba: OBNOVA	2			
Sklep: denarna kazen	35	1	12	
Sklep: dovolitev izvršbe (po II. OSEBI)_G	467	8		
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	85	10	78	
Sklep: o rednem pravnem sredstvu	3			
Sklep: o založitvi stroškov	8			
Sklep: obročno plačilo	1			1
Sklep: odlog izvršbe	233	2	30	
Sklep: prekrškovni	1			
Sklep: splošno	8	1	2	4
Sklep: stroški postopka	38	6	2	
Sklep: upravni	345	31	45	13
Sklep: ustavitev izvršbe	278	5	22	
Sklep: ustavitev postopka	783	646	489	2
Sklep: vrnitev v prejšnje stanje	3			
x(IPS) sklep o predlogu: OBNOVA – se ugotovi	1			
x(IPS) sklep o predlogu: OBNOVA – zavrženje	10			
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	1.346	94	82	5
Zapisnik: izredni pregled	1.102	146	48	4
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	301	33	29	1
Zapisnik: izvršba po I. osebi (izvršitev odločbe)	85	32	14	
Zapisnik: izvršba po I. osebi (legalizacija)	108		8	
Zapisnik: izvršba po II. osebi	3			
Zapisnik: kontrolni pregled	1			
Zapisnik: ostalo	24	3	3	14

Zapisnik: prekrškovni	52	37	12	5
Zapisnik: prijava	257	20	8	4
Zapisnik: redni kontrolni pregled	771	433	197	2
Zapisnik: redni pregled	1.111	1.216	908	4
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	212	176	178	1
Zapisnik: sestanek	14	1		128
Zapisnik: ugotovitveni	1.779	797	561	36
Zapisnik: zaslišanje	1.022	241	132	6

Opomba: Dokument lahko vsebuje tudi več temeljnih nalog (npr. v enem zapisniku je lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 7.000).

V letnem načrtu dela inšpektorata za leto 2018 je bilo za gradbeno inšpekcijo za nadzor nad graditvijo objektov predvidenih 7.000 inšpekcijskih pregledov. Gradbeni inšpektorji so leta 2018 na področju graditve objektov opravili 8.038 inšpekcijskih pregledov¹, kar pomeni, da so bili zastavljeni cilji iz letnega načrta dela za leto 2018 uresničeni.

Število načrtovanih rednih pregledov po posameznih temeljnih nalogah v letu 2018 in doseganje v načrtu predvidenih rednih pregledov po temeljnih nalogah prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 10: Izpolnjevanje načrta rednih inšpekcijskih pregledov v letu 2018

Temeljna naloga – gradbena inšpekcija	Načrtovani redni pregledi v letu 2018	Opravljeni redni inšpekcijski pregledi v letu 2018
G1	660	2.094 = 317,3 % uresničitve načrta
G2	1.056	1.825 = 172,8 % uresničitve načrta
G3	924	1.283 = 138,9 % uresničitve načrta
Načrtovano število rednih pregledov	2.640	5.202 = 197 % uresničitve načrta

Opomba:

V enem zapisniku je lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 7.000.

Število pregledov je pridobljeno v okviru postopkov: upravna gradbena zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, iz dokumentov redni zapisniki, kontrolni redni zapisniki in redni zapisniki z zaslišanjem.

Glavni cilj nadzora v letu 2018 je bil zaščita javnega interesa pri graditvi objektov. Gradbena inšpekcija v okviru svojih pravic in obveznosti, ki jih določajo predpisi, in v okviru svoje pristojnosti zagotavlja zaščito javnega interesa. Za javni interes se štejejo predvsem varnost objektov, spoštovanje načela enakih možnosti, varstvo okolja, ohranjanje narave, varstvo voda, varstvo kulturne dediščine, spodbujanje trajnostne gradnje, skladnost umeščanja objektov v prostor, arhitektura kot izraz kulture, evidentiranje, uporabnost, učinkovitost, kakovost objektov in njihova usklajenost z okoljem v njihovem celotnem življenjskem ciklu. Javni interes se uresničuje s projektiranjem, dovoljevanjem, gradnjo, uporabo, vzdrževanjem in inšpekcijskim nadzorom. Objekti morajo biti v skladu s prostorskimi izvedbenimi akti in predpisi o urejanju prostora, izpolnjevati morajo bistvene zahteve in biti evidentirani.

¹ Sem spadajo redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem v upravnih gradbenih in prekrškovnih zadevah ter akcijah.

Pristojni organi in vsi udeleženci morajo pri graditvi objektov vsak zase ter v okviru pravic in obveznosti, ki jih določajo predpisi, zagotavljati izpolnjevanje predpisanih zahtev.

Gradbena inšpekcija je v letu 2018 z inšpekcijskimi nadzori zagotavljala izpolnjevanje predpisanih pogojev in kakovost dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z gradnjo objektov. Za uresničevanje tega cilja si je gradbena inšpekcija v letu 2018 prizadevala s povečanim obsegom nadzora nad aktivnimi gradbišči, ki so bila ugotovljena na podlagi podatkov o izdanih gradbenih dovoljenjih, prijav začetka gradnje in podatkov drugih področnih inšpekcij. Ob nadzoru aktivnih gradbišč smo preverjali tudi, ali udeleženci pri gradnji izpolnjujejo predpisane pogoje, s čimer smo želeli zagotoviti, da ti udeleženci izpolnjujejo osnovne pogoje za opravljanje dela (28., 29., 31. in 45. člen ZGO-1, 14. GZ, ZAID). V zvezi s tem smo v letu 2018 izvedli tudi tri usklajene akcije na gradbiščih, in sicer nadzor nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov, nadzor nad prijavo začetka gradnje ter nadzor nad označitvijo in zaščito gradbišč. Ugotovitve akcij so navedene v nadaljevanju.

Poleg nadzora nad izpolnjevanjem predpisanih pogojev in kakovostjo dela si je gradbena inšpekcija v letu 2018 prizadevala za čim učinkovitejše preprečevanje nastanka nedovoljenih gradenj oziroma nedovoljenih objektov in nadaljevala sistematični nadzor nad novogradnjami, in sicer je ugotavljala, ali je bilo za nameravano oziroma že začeto gradnjo pridobljeno gradbeno dovoljenje, da se prepreči gradnja brez gradbenih dovoljenj (3. člen ZGO-1, 4. člen GZ). V zvezi s tem smo v letu 2018 znova izvedli usklajeno akcijo nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj oziroma nedovoljenih objektov v zadevah, v katerih IRSOP ni prejel pobude za ukrepanje. Gradbeni inšpektorji so bili usmerjeni v odkrivanje nedovoljenih gradenj predvsem na varovanih in drugih območjih, tako so z rednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnje objektov izvajajo na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj ter od 1. junija 2018 na podlagi prijav začetka gradnje v skladu s 63. členom GZ. Kadar smo ugotovili, da je gradnja dovoljena, smo preverjali tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem. Gradbeni inšpektorji so redno opravljali tudi kontrolne preglede na terenu, tako po svoji presoji kot po prejemu prijav o domnevnih nedovoljenih delih, informacijah iz medijev in podobno, predvsem z namenom čim hitrejšega odkrivanja nedovoljenih gradenj oziroma objektov in drugih nepravilnosti po ZGO-1 oziroma GZ. Menimo, da smo z rednim nadzorom pri pregledanih objektih učinkovito preprečevali nastanek nedovoljenih gradenj oziroma objektov ter s tem delovali tudi preventivno.

Gradbena inšpekcija je v letu 2018 prednostno izvajala nadzor predvsem nad nevarnimi gradnjami oziroma objekti, pri katerih je to pomembno tudi zaradi javnega interesa.

O nedovoljeni gradnji stanovanj ali enostanovanjskih stavb, ki jih investitor trži, ali obstaja možnost, da jo bo tržil, gradbeni inšpektor lahko obvesti stanovanjsko inšpekcijo in ji zaradi uvedbe postopkov po Zakonu o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb sporoči razpoložljive podatke. V letu 2018 je gradbeni inšpektor o enem tovrstnem primeru obvestil stanovanjsko inšpekcijo.

GZ se je začel uporabljati 1. junija 2018. Inšpekcijski nadzor nad gradnjo, za katero po GZ ni predpisano gradbeno dovoljenje, v delu, ki se nanaša na skladnost s prostorskimi izvedbenimi akti in drugimi predpisi občine, v okviru izvirne pristojnosti občine opravljajo občinski inšpektorji, kadar se objekt izvaja ali je zgrajen na njenem območju (drugi odstavek 8. člena GZ). V skladu s 108. členom GZ pa velja prehodno obdobje za začetek izvajanja nalog občinske inšpekcije, ki določa, da če na dan začetka uporabe GZ občina nima občinske inšpekcije ali za namen inšpekcijskega nadzora ni ustanovljena skupna občinska uprava, opravljajo inšpekcijski nadzor iz drugega odstavka 8. člena GZ do ustanovitve občinske inšpekcije ali skupne občinske uprave gradbeni inšpektorji, vendar najpozneje do 1. januarja 2020. Do 1. junija 2018 oziroma 1. januarja 2020 ter v že začelih zadevah bo tako gradbena inšpekcija izvajala tudi nadzor nad izvajanjem vzdrževalnih del, saj se v okviru izvajanja vzdrževalnih del velikokrat

izvaja rekonstrukcija objekta, za katero pa je pred začetkom gradnje treba pridobiti gradbeno dovoljenje. Na območjih, na katerih občinska inšpekcija že deluje glede na svoje pristojnosti po GZ, gradbeni inšpektorji prijave, ki še niso obravnavane in po GZ spadajo v pristojnost občinskih inšpekcij, odstopijo pristojni občinski inšpekciji.

Gradbena inšpekcija je v letu 2018 poleg zgoraj navedenih nalog povečala tudi obseg nadzora nad gradnjo in uporabo stavb, namenjenih javni rabi, saj je pri teh stavbah posebej močno izražen javni interes glede izpolnjevanja bistvenih zahtev v zvezi z gradnjo in uporabo objekta. Objekt v javni rabi je objekt, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem in se glede na način rabe deli na javne površine in nestanovanjske stavbe, namenjene javni rabi (2. člen ZGO-1). Objekt v javni rabi je v skladu s 26. točko prvega odstavka GZ objekt ali del objekta, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem: nestanovanjska stavba, kot je gostinska stavba (skupina 121 po CC-SI), poslovna in upravna stavba (skupina 122 po CC-SI), trgovska stavba in stavba za storitvene dejavnosti (skupina 123 po CC-SI), stavba za promet in stavba za izvajanje komunikacij (skupina 124 po CC-SI), stavba splošnega družbenega pomena (skupina 126 CC-SI), obredna stavba (razred 1272 po CC-SI) in druga nestanovanjska stavba, če je namenjena javni rabi, ter javna površina, kot so javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina.

Gradbena inšpekcija je nadzor usmerila predvsem v objekte, v katerih se zadržuje veliko ljudi. Poleg ukrepa za primere, ko se objekt uporablja brez uporabnega dovoljenja, ZGO-1 določa tudi ukrep v zvezi z uporabo objekta v druge namene od dovoljenih – sprememba namembnosti brez pridobljenega dovoljenja. GZ za neskladno uporabo objekta določa, da je to uporaba objekta ali dela objekta brez uporabnega dovoljenja, v nasprotju z izdanim gradbenim dovoljenjem ali nasprotju z uporabnim dovoljenjem. Za začetek uporabe objekta, za katerega je predpisana pridobitev gradbenega dovoljenja, je treba imeti uporabno dovoljenje, razen za nezahtevni objekt. Objekte je treba uporabljati v skladu z uporabnim in gradbenim dovoljenjem.

V skladu z zastavljenim ciljem smo preprečevali uporabo objektov, ki nimajo pridobljenega uporabnega dovoljenja oziroma pravnomočnosti novega gradbenega dovoljenja (5. člen ZGO-1, 6. člen GZ). Zato je v letu 2018 gradbena inšpekcija z izvedbo usklajenih akcij povečala obseg nadzora nad uporabo objektov v javni rabi, nad uporabo trgovin, trgovskih centrov in bencinskih servisov ter industrijskih objektov, drugih stavb za proizvodnjo in drugih nestanovanjskih stavb. Ugotovitve akcij so navedene v nadaljevanju.

Objekti morajo izpolnjevati bistvene zahteve glede na namen, vrsto, velikost, zmogljivost, predvidene vplive ter druge značilnosti objekta in druge zahteve. Bistvene zahteve so gradbenotehnične lastnosti, ki jih morajo izpolnjevati objekti za zagotavljanje njihove varne in učinkovite rabe. Gradbena inšpekcija je v letu 2018 izvajala tudi nadzor nad izpolnjevanjem predpisanih bistvenih zahtev za objekte, ki spadajo v njeno pristojnost gradbene. Nadzor smo izvajali predvsem pri stanovanjskih objektih, javnih objektih in poslovnih stavbah, objektih, ki imajo vplive na okolje, pri objektih, ki so zahtevni objekti po predpisih o graditvi objektov, ter nad rekonstrukcijami starih objektov, predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih. Uresničevali smo tudi cilj zagotovitve izpolnjevanja bistvenih zahtev objektov (9. člen ZGO-1, 15. člen GZ) in bistvenih lastnosti objektov (13. člen ZGO-1) ter drugih zahtev za objekte (15. in 24. člen GZ). Po 1. juniju 2018, ko se je začel uporabljati GZ, je za nadzor nad izpolnjevanjem bistvenih zahtev in pogojev, določenih v gradbenem in uporabnem dovoljenju, predvidena pristojnost različnih inšpektorjev, in sicer glede na delovno področje, v katero te bistvene zahteve in pogoji spadajo, razen če drug zakon določa drugače. Gre torej za primere, ko predpisane bistvene zahteve ali pogoji v gradbenem ali uporabnem dovoljenju spadajo v pristojnost oziroma na delovno področje drugega ministrstva, ne ministrstva, pristojnega za graditev. V teh primerih je v skladu

s pristojnostjo, ki jo vzpostavlja GZ, nadzor nad njimi prevzela inšpekcija, ki deluje na tem delovnem področju.

V skladu z GZ smo od 1. junija 2018 nadzirali prijave začetka gradnje, ki je nova predpisana faza procesa graditve po GZ. Investitor mora pri pristojnem upravnem organu za gradbene zadeve osem dni pred začetkom izvajanja gradnje objekta, za katerega se zahteva gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti, prijaviti začetek gradnje. Prijava se vloži na obrazcu. Prijava v skladu s 63. členom GZ vsebuje predpisano dokumentacijo. Z novim GZ je tako določena nova pristojnost inšpekcijskega ukrepanja v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev, zato smo tudi izvedli usklajeno akcijo nadzora, ki je bila usmerjena v nadzor, ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave, predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje in imenovanja nadzornika. Ugotovitve akcij so navedene v nadaljevanju.

Prav tako je v zvezi z zagotavljanjem izpolnjevanja predpisanih bistvenih zahtev za objekte gradbena inšpekcija izvajala tudi usklajeni nadzor na gradbiščih, s katerim je preverjala, ali izvajalci pri graditvi objektov izpolnjujejo z zakonom določene pogoje za opravljanje svojega dela, kot so določeni v 29. členu ZGO-1 in 14. členu GZ, v povezavi s pristojnostmi nadzora, opredeljenimi z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14 in 47/15 – ZZSDT, v nadaljevanju ZPDZC-1).

Leta 2018 je bila izvedena usklajena akcija nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč do 1. junija 2018 na podlagi določb ZGO-1 in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, med katere spada tudi Pravilnik o gradbiščih, po 1. juniju 2018 pa po določbah GZ. Ugotovitve akcij so navedene v nadaljevanju.

Ustrezni gradbeni proizvodi so eden glavnih pogojev za izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte. Zakon določa, da gradbeni inšpektor vgrajevanje gradbenih proizvodov, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev, prepove. Nova ureditev trga po vstopu Slovenije v EU in s tem enostavnejši pretok blaga, storitev in delovne sile v okviru EU je povzročila še večje zanimanje oseb iz tretjih držav za slovenski trg. Zato mora biti gradbena inšpekcija pri nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov (preverjamo predvsem opremljenost proizvodov z dokazili o ustreznosti) in pri opravljanju storitev s področja graditve objektov pri pravnih in tudi fizičnih osebah iz držav EU in tretjih držav še bolj pozorna. Tako kot prejšnja leta smo v zvezi s tem tudi v letu 2018 sodelovali s tržno inšpekcijo. S tem želimo zagotoviti kakovost gradbenih proizvodov (9. člen ZGO-1, 28. člen GZ) in tako zagotavljati izpolnjevanje bistvenih in drugih zahtev za objekte (9. člen ZGO-1, 15. člen GZ).

V objekte se vgrajujejo gradbeni materiali in proizvodi, ki so bili dani na trg ali jim je bila omogočena dostopnost na trgu v skladu s predpisi, ki urejajo gradbene in druge proizvode, ki izpolnjujejo zahteve iz predpisov, ki urejajo tehnične zahteve za proizvode in ugotavljanje skladnosti, ter predpisov, ki urejajo splošno varnost proizvodov. Vgrajeni morajo biti tako, da objekti lahko dosežejo namen, kot ga določa zakon, in sicer glede na način vgradnje posameznih vrst gradbenih in drugih proizvodov, dele objektov, v katere se gradbeni in drugi proizvodi z izbranimi lastnostmi lahko vgradijo, način dokazovanja primernosti vgradnje in druge zahteve, s katerimi se zagotovi, da vgrajeni materiali omogočajo izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte. V zvezi z nadzorom nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov smo želeli zagotoviti vgrajevanje gradbenih proizvodov, ki izpolnjujejo pogoje iz predpisov, ki urejajo dajanje gradbenih proizvodov na trg, oziroma zagotoviti izpolnjevanje lastnosti za vgradnjo glede na načrtovane in predpisane zahteve. V ta namen smo leta 2018 ponovili akcijo preverjanja ustreznosti vgrajenih gradbenih proizvodov v objekte. Poročilo o opravljeni akciji je v nadaljevanju.

Gradbena inšpekcija v letu 2018 kršitev Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ni ugotovila oziroma zaznala. Gradbena inšpekcija je s preverjanjem pogodb med udeleženci pri graditvi v okviru rednih in izrednih pregledov gradbišč posredno nadzorovala tudi to področje dela. Pri nadzoru gradbišč so bili obravnavani tudi dokumenti, ki se nanašajo na odnos med naročnikom in izvajalcem storitev (pogodbe o projektiranju, gradnji in nadzoru), na izpolnjevanje pogojev udeležencev (vodja del, izvajalec, nadzornik ipd.), pri čemer gradbena inšpekcija ne preverja pogodb o delu, podjemnih pogodb itd., ki izkazujejo zaposlovanje oziroma odnos med delodajalcem in posameznikom, saj teh pristojnosti nima. Inšpektorji so le v enem primeru o kršitvi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno obvestili Inšpektorat RS za delo.

Na podlagi Energetskega zakona je gradbena inšpekcija pristojna za nadzor nad že izdanimi energetske izkaznicami, kadar pristojno Ministrstvo za infrastrukturo pri svojem strokovnem nadzoru ugotovi nepravilnosti in o tem obvesti gradbeno inšpekcijo. V zvezi z inšpekcijskim nadzorom nad energetske izkaznicami mora gradbeni inšpektor nadzor izvesti najpozneje v petih mesecih od prejema zahteve, kot to določa Energetski zakon. Gradbena inšpekcija od Ministrstva za infrastrukturo v letu 2018 ni prejela nobene pobude v zvezi z že izdanimi energetske izkaznicami, v zvezi s katerimi bi uvedla postopke. Ministrstvo za infrastrukturo je v postopku strokovnega nadzora organ, ki podvomi o pravilnosti izdane energetske izkaznice. Gradbena inšpekcija glede možnega nadzora po 347. členu EZ-1 ni v nobenem primeru obvestila Ministrstva za infrastrukturo, saj ni bil izkazan dvom o pravilnosti podatkov o stavbi, vhodnih podatkov in energetske izkaznice.

V zvezi z nadzorom nad energetske izkaznicami, ki se ne nanaša na strokovni nadzor nad energetske izkaznicami v skladu s 461. členom EZ-1, gradbena inšpekcija v letu 2018 ni obravnavala nobene zadeve, saj v letu 2018 ni prejela nobene pobude Ministrstva za infrastrukturo.

Z dnem začetka veljavnosti Zakona o rudarstvu (ZRud-1, Uradni list RS, št. 61/10, 62/10 popr., 76/10, 57/12, 111/13, 14/14, 61/17) so prenehale veljati določbe in deli ZGO-1, ki so obravnavali nelegalne kope. Inšpekcijski postopki, začeti pred začetkom uporabe ZRud-1, se dokončajo po predpisih, ki so veljali ob njihovi uvedbi. Nadzor nad nezakonitim izvajanjem rudarskih del na stavbnih zemljiščih tako od 1. januarja 2011 po ZRud-1 izvajamo gradbeni inšpektorji, vendar so bili ukrepi gradbenega inšpektorja v primeru nelegalnega kopa iz ZGO-1 s sprejetjem ZRud-1 črtani. S spremembo ZRud-1 (Uradni list RS, št. 111/13), ki je začel veljati 28. decembra 2013, so določeni tudi ukrepi posameznih inšpektorjev (tudi gradbenih) v primeru nezakonitega izvajanja rudarskih del. Posebnosti in izjeme pri inšpekcijskem nadzoru nad izvajanjem Zakona o rudarstvu določajo, da inšpekcijski nadzor opravljajo gradbeni inšpektorji, in sicer glede nezakonitega izvajanja rudarskih del na stavbnih zemljiščih in nadzorstva nad gradnjo dodatne rudarske infrastrukture izven rudniških prostorov v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov. Nezakonita rudarska dela so raziskovanje mineralnih surovin brez dovoljenja za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin brez koncesije za izkoriščanje. Nelegalni kop pomeni, da se na določenem območju izvaja ali je bilo izvedeno nezakonito rudarsko delo. Mineralne surovine so rudno bogastvo in so kot naravni vir v lasti Republike Slovenije. Gradbeni inšpektorji so v letu 2018 v dveh zadevah opravili postopkovna dejanja v zvezi z nelegalnimi kopi.

Na podlagi petega odstavka 20. člena, šestega odstavka 70. člena in prvega odstavka 115. člena Zakona o varstvu okolja je Vlada Republike Slovenije 6. februarja 2014 sprejela Uredbo o odlagališčih odpadkov, ki je začela veljati 22. februarja 2014. Uredba o odlagališčih odpadkov v tretjem odstavku 53. člena določa, da ministrstvo odloči o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena, če iz poročila inšpektorata, pristojnega za graditev, izhaja, da so izpolnjene gradbene zahteve v zvezi z zaprtjem odlagališča in iz poročila inšpektorata izhaja, da so vse zahteve v zvezi z zapiranjem odlagališča v skladu s to uredbo izpolnjene. Leta 2018 je gradbena inšpekcija Agenciji RS za okolje v zvezi z odločanjem o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja iz prvega odstavka 53. člena Uredbe o

odlagališčih odpadkov poslala le eno poročilo, iz katerega izhaja, ali so izpolnjene vse zahteve v zvezi z zapiranjem odlagališča v skladu s to uredbo.

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi je gradbena inšpekcija opravljala v skladu z zakonodajo in svojimi prednostnimi nalogami pri izvršilnih postopkih in glede na vrstni red izvršb. V metodologiji so pri upravnih izvršbah navedeni določeni parametri za točkovanje objektov, pri katerih so upoštevani javni interes, zdravje in varnost ljudi ipd. Cilj izvršb je bil zmanjšati število nelegalnih gradenj in drugih nezakonitosti ter s tem preprečevati nastajanje novih nelegalnih gradenj in drugih nezakonitosti. V letu 2018 sta bili opravljeni dve izvršbi po drugi osebi, in sicer obe v zvezi z nevarno gradnjo stanovanjskega objekta.

Leta 2018 so v 130 zadevah izvršbo izpeljali inšpekcijski zavezanci. V 116 zadevah pa je bilo pridobljeno upravno dovoljenje oziroma so bili objekti legalizirani.

Skupaj je bila tako v 248 zadevah nepravilnost odpravljena.

ZUP v drugem odstavku 297. člena določa, da lahko organ, ki opravlja izvršbo, naloži zavezancu s sklepom, naj založi znesek, ki je potreben za kritje izvršilnih stroškov, obračun pa se naredi pozneje. Izdaja sklepov o založitvi sredstev (v nadaljevanju SOZS) je bila v letu 2018 načrtovana tako, da je gradbena inšpekcija nadaljevala s postopki iz leta 2017, v katerih sklep o založitvi sredstev še ni bil izdan, je pa bil predviden, zaradi vrstnega reda prvih 420 zadev s seznama za izdajo sklepov o založitvi sredstev.

V zvezi z izdajo sklepov o založitvi sredstev, ki so bili načrtovani v letu 2017, je bilo pregledanih vseh 420 zadev s seznama za izdajo sklepov o založitvi sredstev iz leta 2017. Na dan 24. decembra 2018 je bilo ugotovljeno, da:

- v petih zadevah status na seznamu SOZS 2017 ni določen;
- v dveh zadevah, ki sta nevarni gradnji, inšpekcijski postopek poteka brez izdaje SOZS;
- v 37 zadevah je bil izdan SOZS (leta 2016, 2017 in 2018);
- v dveh zadevah je bila opravljena izvršba po II. osebi v letu 2017;
- v 123 zadevah s seznama 2017 je sklep izvršila prva oseba oziroma je bil objekt legaliziran;
- v 190 zadevah je bil odobren odlog izvršbe;
- v 16 zadevah je bil opravljen ogled izvajalca v letu 2017, SOZS pa še ni izdan;
- v 11 zadevah še ni bilo aktivnosti v zvezi z izvedbo ogleda izvajalca za izdajo SOZS 2017;
- v 29 zadevah niso izpolnjeni pogoji za izdajo sklepa o založitvi sredstev (prekinitev postopka, denarna prisilitev, izredna pravna sredstva so bila uspešna ipd.);
- v petih zadevah je bil sklep o založitvi sredstev izdan pred letom 2016.

Gradbena inšpekcija izvaja izvršbe v skladu z zakonodajo in svojimi prednostnimi nalogami v izvršilnih postopkih. Izvršba po drugi osebi se opravi, ko na izvršilnem seznamu pride na vrsto. Obseg in količino izvršb po drugi osebi določajo predvsem višina s proračunom zagotovljenih denarnih sredstev, namenjena izvršbam, ter velikost in zapletenost izvršbe. Odlogi izvršb po 156. a členu ZGO-1 in 293. členu ZUP prav tako podaljšujejo postopke izvršb. V letu 2018 je bil za izvršbe po drugi osebi sprejet proračun v višini 400.000,00 EUR in veljavni proračun v višini 1.099.518,31 evra. V letu 2018 je bilo vseh izplačil v višini 1.099.518,31 evra, od tega je bilo za rušenje nedovoljeno zgrajenih objektov porabljenih 146.382,71 evra, preostala sredstva v višini 953.135,60 evra pa so bila porabljena za okoljske izvršbe (prevzem, prevoz in predelava izrabljenih gum ipd.).

V letu 2018 je gradbena inšpekcija izvrševanje inšpekcijskih odločb zagotavljala tudi z izrekanjem denarnih kazni, da je kršitelje prisilila k spoštovanju in izvrševanju inšpekcijskih ukrepov, s čimer je

želela zagotoviti upoštevanje inšpekcijskih ukrepov. Tako smo izdali 171 sklepov z denarno prisilo in 46 sklepov z izrečeno denarno kaznijo v skupnem znesku 333.710 evrov.

V letu 2018 je bilo izrečenih 225 opozoril na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, ki določa, da če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora odkrije nepravilnosti in oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep, najprej le ustno opozori na nepravilnosti ter na njihove posledice in določi rok za njihovo odpravo. Inšpektor svoje ugotovitve, izrečeno opozorilo in rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku.

Izvajali smo tudi nadzor nad priključevanjem nedovoljenih gradenj na gospodarsko javno infrastrukturo, saj zakon določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu infrastrukture, da izvrši odklop. Če je nedovoljena gradnja priključena prek legalne gradnje, naloži odklop tudi te. Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov želimo zmanjšati število nedovoljenih gradenj. V 11 zadevah je bil odrejen tudi odklop nedovoljene gradnje z gospodarske javne infrastrukture.

Na nedovoljenih gradnjah smo označevali izrečene inšpekcijske ukrepe in prepovedi, kot to predvideva ZGO-1 oziroma GZ. ZGO-1 vsebuje precej ožje določbe glede označitve inšpekcijskega ukrepa, in sicer omogoča, da gradbeni inšpektor na nedovoljeni gradnji pod inšpekcijskim ukrepom na ustrezno označi prepoved nadaljevanja gradnje oziroma uporabe in priključevanja na gospodarsko javno infrastrukturo ter postavi ustrezne znake za pečatenje ter merilne in druge kontrolne naprave in opremo, s katerimi je mogoče ugotavljati kršitev prepovedi, izrečenih z inšpekcijsko odločbo. Z določbo GZ, ki se je začela uporabljati 1. junija 2018, pa se inšpekcijski ukrep na nepremičnini ne označi samo, kadar je treba označiti prepoved nadaljevanja gradnje, temveč vedno, kadar je bila izrečena prepoved uporabe in vgrajevanja gradbenih proizvodov, odrejena odprava nepravilnosti, ustavitev izvajanja gradnje ali odstranitev objekta (izjema so le gradnje, za katere ni predpisano gradbeno dovoljenje, in nezahtevni objekti). V skladu z GZ smo po vročitvi inšpekcijske odločbe, s katero sta prepovedani uporaba in vgradnja gradbenih proizvodov ter odrejena odprava nepravilnosti in ustavitev izvajanja gradnje ali odstranitev objekta, gradbišče oziroma objekt označili s tablo ne glede na to, ali je inšpekcijski zavezanec oziroma lastnik navzoč, razen kadar gre za gradnjo, za katero ni predpisano gradbeno dovoljenje, in pri nezahtevnih objektih. S tem ukrepom smo uresničevali cilj odvratanja od nadaljevanja gradnje, seznanitve vseh deležnikov z izrečenim inšpekcijskim ukrepom in odvrnitve njihovega sodelovanja v procesu gradnje, hkrati pa tudi seznanjali morebitne dejanske ali potencialne uporabnike objekta z izrečenimi inšpekcijskimi ukrepi. Še posebej pomembni so ti ukrepi pri nevarnem objektu, pri katerem je ugotovljena neposredna nevarnost objekta za zdravje in življenje ljudi ter premoženje večje vrednosti. V letu 2018 je bilo opravljenih 43 označitev izrečenega inšpekcijskega ukrepa in prepovedi. V letu 2018 smo redno obveščali javnost in posamezne osebe o inšpekcijskih ukrepih ter delu inšpekcije.

4.1.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Po Zakonu o prekrških o prekrških odločajo prekrškovni organi. To so upravni in drugi državni organi in nosilci javnih pooblastil, ki nadzorujejo izvajanje zakonov in uredb, s katerimi so prekrški določeni. Postopek o prekršku se začne po uradni dolžnosti, ko prekrškovni organ opravi v okviru svoje pristojnosti v ta namen kakršnokoli dejanje, ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti.

Pri ugotovljenem prekršku se storilcu izreče globa, vendar lahko pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa namesto izreka sankcije kršitelja samo opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če pooblaščen uradna oseba presodi, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep.

Vodenje prekrškovnih postopkov je bilo redno delo. V letu 2018 je bilo prejetih 90 predlogov za uvedbo postopka o prekršku, uvedenih je bilo 422 postopkov o prekršku in rešenih 499 prekrškovnih postopkov.

Gradbeni inšpektorji so v letu 2018 uvedli 422 prekrškovnih postopkov, v sklopu katerih so izdali globe v skupnem znesku 255.250 evrov. Od tega je bilo izdanih 61 odločb o prekršku, skupni znesek izrečenih glob je bil 116.600 evrov, izdanih je bilo 178 plačilnih nalogov po ZP-1, skupna višina izrečenih glob je znašala 138.650 evrov.

V prekrškovnih postopkih je gradbena inšpekcija prejela 23 odločitev o zahtevi za sodno varstvo, v katerih je sodišče v 12 zadevah zahtevo za sodno varstvo zavrnilo in potrdilo odločitev gradbene inšpekcije (52,17 %), v eni zadevi zavrglo zahtevo za sodno varstvo (4,35 %), v eni zadevo odpravilo akt in ga nadomestilo s sodno odločitvijo (4,35 %), v treh zadevah je sodišče globo spremenilo v opomin (13,04 %), v enem primeru globa ni bila izrečena (4,35 %) in v petih zadevah postopek ustavilo (21,74 %).

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2018 prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 11: Dejanja in ukrepi gradbene inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2018

Št. prekrškovnih postopkov	Št. opozoril	Št. plačilnih nalogov	Št. odl. – globa	Št. odl. – opomin	Št. zahtev za sodno varstvo
422	65	178	61	93	17

V spodnji preglednici je prikazana skupna višina izrečenih glob, prikazana kot nastanek terjatve, višina plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve in višina plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom.

Preglednica 12: Terjatve v prekrškovnih postopkih gradbene inšpekcije v letu 2018

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	255.250,00 EUR
Plačilo terjatev	204.100,00 EUR
Plačilo s 50-odstotnim popustom	86.250,00 EUR

4.1.4 AKCIJE V LETU 2018

V letu 2018 je bilo opravljenih več skupnih akcij gradbene inšpekcije, to je preverb stanja, da bi ugotovili in preprečili večji obseg kršitev in zaščitili javni interes. Tako je v letu 2018 potekalo sedem akcij nadzora, in sicer nadzor nad:

- preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov,
- vgrajevanjem gradbenih proizvodov,
- označitvijo in zaščito gradbišč,
- prijavo začetka gradnje,
- uporabo trgovin, trgovskih centrov in bencinskih servisov,
- uporabo industrijskih objektov, drugih stavb za proizvodnjo in drugih nestanovanjskih stavb,
- uporabo objektov v javni rabi.

V nadaljevanju sta kratek opis posamezne akcije in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.1.4.1 AKCIJA NADZORA NAD PREPREČEVANJEM NEDOVOLJENIH GRADENJ OBJEKTOV

Gradbena inšpekcija je med 1. januarjem 2018 in 1. oktobrom 2018 izvedla usklajeno akcijo v zvezi z nadzorom preprečevanja nedovoljenih gradenj objektov (v nadaljevanju akcija), za katere ni bilo podanih prijav oziroma pobud. Akcija je bila usmerjena v odkrivanje nedovoljenih gradenj predvsem na varovanih območjih, pa tudi na drugih območjih. Tako je pri izvedbi akcije treba upoštevati, da je akcija nadzora usmerjena predvsem v objekte v gradnji, in ne v že zgrajene in vseljene objekte. Gradbeni inšpektorji so z rednimi pregledi območij, ki jih nadzirajo, preverjali, ali se gradnje objektov izvajajo na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj. Kadar je bilo ugotovljeno, da je gradnja dovoljena, so preverjali tudi skladnost objekta z izdanim gradbenim dovoljenjem.

Kadar je bila v sklopu akcije ugotovljena nedovoljena gradnja oziroma je bil ugotovljen nedovoljeni objekt, je gradbeni inšpektor izrekel ukrep v skladu z določili ZGO-1 oziroma GZ.

V akciji je sodelovalo 55 gradbenih inšpektorjev IRSOP. Gradbeni inšpektorji so v zvezi z akcijo začeli 593 postopkov, od teh 566 upravnih inšpekcijskih postopkov in 27 prekrškovnih postopkov. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

Od 660 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo izvedenih 914, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

V sklopu akcije je bilo opravljenih 914 rednih inšpekcijskih pregledov in 173 zaslišanj. V primeru ugotovljenih lažjih nepravilnosti so bili zavezanci v 37 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti in jim je bil določen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku, bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z ZGO-1 oziroma GZ. Natančnejše podatke na dan 13. decembra 2018 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so v spodnji preglednici 13.

Preglednica 13: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2018	Akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj
Zapisnik: izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe)	16
Zapisnik: izvršba po l. osebi (legalizacija)	8
Zapisnik: prekrškovni	7
Zapisnik: redni kontrolni pregled	242
Zapisnik: redni pregled	559
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	113
Zapisnik: ugotovitveni	207
Zapisnik: zaslišanje	173
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	37
Ustavitev postopka na zapisnik	100
Označitev prepovedi na nedovoljeni gradnji	10

V zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije in nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile v času, ko je potekala akcija, že odpravljene, so gradbeni inšpektorji postopke ustavili. Tako je bilo na dan 13. decembra 2018 izdanih 162 sklepov o ustavitvi postopkov, 8 sklepov o ustavitvi izvršbe in 100 ustavitvev postopka na zapisnik. V 16 zadevah je bilo z zapisnikom ugotovljeno, da so inšpekcijski

zavezanci sami izvršili odločbe. V 8 zadevah je bilo z zapisnikom ugotovljeno, da so inšpekcijski zavezanci objekte legalizirali.

Natančnejši podatki na dan 13. decembra 2018 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj za leto 2018 so v spodnji preglednici.

Preglednica 14: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije

2018	Akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj
Dopis: naročilo table	21
Dopis: splošni	107
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	24
Obvestilo: splošno	24
Odgovor: drugemu organu	20
Odgovor: splošni	9
Odločba: odklop od infrastrukture	4
Odločba: odprava in nadomestna	1
Odločba: opomin	4
Odločba: plačilni nalog	8
Odločba: prekrškovna	6
Odločba: upravna	120
Odstop: izterjava FURS	3
Odstop: pravnega sredstva	15
Odstop: splošno	10
Opozorilo: prekrškovno (pisno)	1
Plačilni nalog: upravna taksa	4
Poizvedba	50
Poziv: dopolnitev vloge	4
Poziv: po ZIN	458
Predlog: zemljiška knjiga	186
Sklep: dovolitev izvršbe (po II. OSEBI)_G	25
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	3
Sklep: odlog izvršbe	4
Sklep: stroški postopka	6
Sklep: upravni	18
Sklep: ustavitev izvršbe	8
Sklep: ustavitev postopka	162
Uradni zaznamek: splošno	126
Uradni zaznamek: ustavitev postopka po 51. členu ZP	2
Uradni zaznamek: vpogled v CRP	17
Uradni zaznamek: vpogled v uradne evidence	469
Vabilo: splošno	44

Slika 1: Število izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov

V akciji preprečevanja nedovoljenih gradenj v letu 2018 je bilo skupno izdanih 120 inšpekcijskih odločb. Odkritih je bilo 62 nelegalnih gradenj po ZGO-1, za katere so bile na podlagi 152. člena ZGO-1 izdane odločbe, s katerimi so gradbeni inšpektorji odredili ustavitev gradenj in določili rok za odstranitev objektov. Na podlagi določb GZ je bilo ugotovljeno 23 nelegalnih objektov, za katere so bile na podlagi 82. člena GZ izdane odločbe, s katerimi so gradbeni inšpektorji odredili ustavitev gradenj in določili rok za njihovo odstranitev. Gradbeni inšpektorji so v sklopu akcije odkrili tudi 4 neskladne gradnje, za katere so bile na podlagi 153. člena ZGO-1 izdane odločbe. V sklopu akcije je bilo ugotovljenih tudi 18 nevarnih gradenj, za katere je bila na podlagi 154. člena ZGO-1 odrejena takojšnja prepoved uporabe objekta in določen rok za njihovo odstranitev oziroma zavarovanje. Na podlagi GZ je bil ugotovljen en nevarni objekt, za katerega je bila izdana odločba na podlagi 85. člena GZ. V sklopu akcije sta bili na podlagi določbe druge alineje 3. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1 izdani tudi dve odločbi, s katerima je bila odrejena prepoved uporabe objekta, ker se jima je spremenila namembnost brez gradbenega dovoljenja. V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi pri gradnji pa so gradbeni inšpektorji IRSOP izdali tudi 10 odločb za odpravo pomanjkljivosti, in sicer 5 odločb na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1, eno odločbo na podlagi 2. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1 ter 4 odločbe na podlagi 86. člena GZ. Večina ugotovljenih nepravilnosti se je nanašala na nezagotovitev obveznega nadzora pri gradnji objektov, na nepravilnosti pri zakoličbi objekta, na neimenovanje odgovornega vodje del, neobstoj zavarovanja odgovornosti, nepopolno označitev gradbišča z gradbiščno tablo, na neobstoj projekta za izvedbo ter na nespoštovanje zahtev udeležencev pri graditvi objektov, ko ni bilo dogovora v pisni obliki.

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije. Od skupno uvedenih 566 upravnih inšpekcijskih postopkov še ni odločeno v 238 zadevah, kar je 42 % takih zadev.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov je bilo v sklopu akcije izdano eno pisno opozorilo po ZP-1, 5 odločb po ZP-1 z izrečenim opominom, 5 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 16.500,00 EUR in 8 plačilnih nalogov po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 5.150,00 EUR.

V zvezi z izvedbo akcije nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov še vedno ugotavljamo, da je odstotek ugotovljenih nelegalnih gradenj pri ciljno usmerjenih rednih nadzorih na

terenu (ni podane prijave ali pobude) previsok. Gradbeni inšpektorji so pri izvedbi akcije v letu 2018 v skupno 566 uvedenih inšpekcijskih postopkih odkrili 108 nedovoljenih gradenj oziroma objektov, kar je skoraj 20 % v inšpekcijskem postopku (do 13. decembra 2018) preverjenih objektov (19,1 %). Ker v 42 % obravnavanih zadev v času poročanja še ni bilo odločeno oziroma ugotovitveni postopek v teh zadevah še poteka, je pričakovati, da bo odstotek ugotovljenih nedovoljenih gradenj oziroma objektov po dokončanju vseh upravnih zadev bistveno višji. Tako že doslej pridobljeni rezultati akcije preprečevanja nedovoljenih gradenj objektov v letu 2018 kažejo, da je vsak peti objekt nedovoljen oziroma je gradnja nedovoljena, kar v primerjavi s prejšnjim letom ne pomeni izboljšanja.

Za primerjavo dodajamo, da so gradbeni inšpektorji pri izvedbi enake akcije v letu 2017 ob takratnem poročanju odkrili skoraj 20 % nedovoljenih objektov. Po dokončanju postopkov, ki v času poročanja o izvedbi akcije še niso bili končani, se je konec leta 2018 izkazalo, da je bilo v akciji preprečevanja nedovoljenih objektov v letu 2017 dejansko odkritih 32 % nedovoljenih objektov, kar je skoraj vsak tretji objekt.

Ocenjujemo, da je bila tudi letošnja akcija nadzora nad preprečevanjem nedovoljenih gradenj objektov 2018 uspešna in da lahko le z rednimi pregledi na terenu med gradnjo dolgoročno zagotovimo zmanjšanje števila gradenj, ki se začnejo izvajati brez predpisanega gradbenega dovoljenja.

4.1.4.2 AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – VGRAJEVANJE GRADBENIH PROIZVODOV

Usklajena akcija nadzora na gradbiščih nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov, ki je bila načrtovana z letnim načrtom nalog gradbene inšpekcije IRSOP, je potekala od 1. januarja do 27. decembra 2018 po vsej Sloveniji.

Cilj akcije je bil ugotoviti stanje na področju vgrajevanja gradbenih proizvodov, tj. ali izvajalec gradbenih del dobavlja in vgrajuje izključno gradbene proizvode, ki ustrezajo nameravani uporabi in so bili dani v promet v skladu s predpisi za dajanje gradbenih proizvodov v promet in katerih skladnost je potrjena z ustreznimi listinami o skladnosti po 5. točki prvega odstavka 83. člena ZGO-1 oziroma 28. člena GZ.

Preverjala so se večja gradbišča s poudarkom na naslednjih gradbenih proizvodih:

- leseni konstrukcijski elementi (tramovi, špirovci, lege),
- beton,
- okna,
- drugo.

Ukrepanje: inšpektorji v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku ukrepajo v skladu s pooblastili.

Preverjali smo:

- ali ima vgrajeni proizvod oznako CE oziroma izjavo o lastnostih,
- ali dejansko vgrajeni proizvod ustreza napisanemu v priloženi izjavi o lastnostih,
- ali se v izjavah nanaša na veljavne in primerne tehnične specifikacije (npr. (SIST) EN, ETA, STS),
- ali je certifikat o nespremenljivosti lastnosti proizvoda (oziroma certifikat o skladnosti tovarniške kontrole proizvodnje) veljaven,
- ali je dejanski namen uporabe v skladu z napisanim v izjavi,
- ali lastnosti proizvoda ustrezajo projektnim zahtevam,
- ali je izjava o lastnosti oziroma oznaka CE popolna (6. člen ZGPro-1 oziroma 6. in 8. člen Uredbe EU 305/11).

Zakonodaja:

- Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro-1), Uradni list RS, št. 82/13,
- GZ,
- ZGO-1,
- Uredba EU št. 305/2011 z dne 9. marca 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS (veljavna od 24. aprila 2011, v celoti 1. julija 2013).

Ugotovitve:

Gradbena inšpekcija je v letu 2018 opravila usklajeno akcijo v zvezi z nadzorom nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov. Od 330 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo izvedenih 367, kar pomeni, da je načrt dosežen. V to številko so vključeni lastni in izhodni zapisniki (pregled in pregled z zaslišanjem), pridobljeni iz zbirke INSPIS.

Drugi izsledki so bili pridobljeni na podlagi izpolnjene preglednice po poteku akcije. Pregledanih je bilo skupaj 412 gradbenih proizvodov pri različnih subjektih, od katerih jih 14 ni ustrezalo projektnim zahtevam, trije proizvodi niso bili ustrezno vgrajeni in 19 jih ni bilo danih na trg v skladu s pravili. Pri 284 proizvodih ni bilo najdenih nepravilnosti. Med ugotavljanjem primernosti vgrajenih proizvodov je bila ugotovljena ena nedovoljena gradnja (proizvod, ki naj bi bil objekt, a to ni bil), za katero je bila izdana dodatna odločba za odstranitev objekta.

Inšpektorji so izdali osem opozoril po 33. členu ZIN in osem odločb po 81. členu GZ oziroma 150. členu ZGO-1. Po Zakonu o prekrških (ZP-1) sta bila izdana eno opozorilo (53. člen) in en opomin (21. člen). Zaradi kršenja procesnih določb Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) sta bila izdana dva plačilna naloga. Ker so v času poročanja nekatere zadeve še v teku, vsi ukrepi še niso izdani.

Preglednica 15: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru akcije

proizvod	število pregledanih proizvodov	Izdani inšpekcijski ukrepi			Izdani prekrškovni ukrepi	
		opozorilo (33. člen ZIN)	odločba (150 člen ZGO-1 oziroma 81 GZ)	odločba (82. člen GZ)	Opozorilo (53. člen ZP-1)	Odločba opomin (21. člen ZP-1)
Beton	131	2	1	0	0	0
Leseni nosilni elementi	32	1	6	0	1	1
Okna	52	2	0	0	0	0
Drugo	197	3	1	1	0	0
Skupaj	412	8	8	1	1	1

Pregledani proizvodi:

➤ Beton

Ena od izbranih skupin gradbenih proizvodov je bil konstrukcijski beton. Med 131 pregledanimi betoni so v sedmih primerih inšpektorji ugotovili, da proizvod ne ustreza projektnim zahtevam, v treh primerih pa, da se vgrajuje proizvod, ki ni dan na trg v skladu z zakonom.

Večinoma so se zadeve zaradi neprimernih betonov rešile s spremembo projektnih rešitev (dodan zaščitni sloj za obrus, izveden nov statični preračun varnosti, izvedba kontrole priglašene organa ipd.).

➤ **Leseni nosilni elementi**

Naslednja izbrana skupina gradbenih proizvodov, ki je bila predmet nadzora, so bili leseni nosilni elementi. Med pregledanimi 32 proizvodi so v sedmih primerih inšpektorji ugotovili, da proizvod ne ustreza projektnim zahtevam, v dveh primerih ni bila ustrezna vgradnja, v devetih primerih pa se je vgrajeval proizvod, ki ni bil dan na trg v skladu z zakonom.

Za nosilni rezani les (špirovce, tramove, lege) velikokrat proizvodnja ni certificirana. Že vgrajene pomanjkljive proizvode je po inšpekcijski odločbi večinoma pregledal priglašeni organ in izdal poročilo o ustreznosti in usmeritve za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

➤ **Okna**

Med pregledanimi 52 okni so inšpektorji v dveh primerih ugotovili, da proizvod ne ustreza projektnim zahtevam, v treh primerih pa, da se vgrajuje proizvod, ki ni dan na trg v skladu z zakonom.

Kadar so bile ugotovljene slabše lastnosti od s projektom zahtevanih, je projektant podal mnenje o ustreznosti oken s slabšimi lastnostmi.

➤ **Drugo**

Poleg zgoraj navedenih skupin gradbenih proizvodov je bilo pregledanih še 196 drugih proizvodov. Med njimi je bilo v enem primeru ugotovljeno, da proizvod ne ustreza zahtevam, v enem primeru, da vgradnja ni bila ustrezna, v dveh primerih pa, da proizvod ni bil dan na trg v skladu z zakonom.

➤ **Splošne ugotovitve**

Najbolj izstopajoča in ponavljajoča nepravilnost je, da rezani les ni certificiran in se zanj ne izdaja izjava o lastnostih. Kljub ponovljenemu nadzoru nad temi proizvodi je to še vedno zelo razširjen problem.

Kar nekaj ugotovljenih nepravilnosti je bilo administrativnih, vendar so bile med postopkom odpravljene.

Kadar proizvod ni bil dan na trg v skladu z zakonom in nepravilnosti niso bile odpravljene, so inšpektorji zadevo odstopili tržni inšpekciji, ki je pristojna za nadzor nad dajanjem proizvodov na trg.

4.1.4.3 AKCIJA NADZORA NA GRADBIŠČIH – NADZOR NAD OZNAČITVIJO IN ZAŠČITO GRADBIŠČ V LETU 2018

V letu 2018 je bila načrtovana usklajena akcija gradbene inšpekcije v zvezi z nadzorom nad označitvijo in zaščito gradbišč. Akcija je bila izvedena od 8. marca 2018 do 1. oktobra 2018 in je bila usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, označena z G2 – bistvene zahteve in izpolnjevanje pogojev.

V akciji je sodelovalo 49 gradbenih inšpektorjev. Gradbeni inšpektorji so v zvezi z akcijo začeli 319 postopkov, od teh 306 upravnih inšpekcijskih postopkov in 13 prekrškovnih postopkov.

Od 330 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo izvedenih 475, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

V sklopu akcije je bil opravljen nadzor nad označitvijo in zaščito gradbišč na podlagi določb ZGO-1 in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, med katerimi je tudi Pravilnik o gradbiščih (Uradni list RS, št. 55/08, 54/09 – popr. in 61/17 – GZ), po 1. juniju 2018 pa po GZ.

V letu 2017 je potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (GZ, Zakon o urejanju prostora-2 ter Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti). Nova prostorska in gradbena zakonodaja se je začela uporabljati 1. junija 2018, zato je predmetna akcija za postopke, uvedene do 1. junija 2018, potekala po stari zakonodaji (ZGO-1), za postopke, ki so bili uvedeni po 1. juniju 2018, pa po novi zakonodaji, torej na podlagi GZ. Postopki, začeti pred začetkom uporabe GZ, ki so torej začeti na podlagi ZGO-1, se končajo po določbah tega zakona.

Investitorjeve in izvajalčeve obveznosti so določene v 82. členu ZGO-1 oziroma 65. členu GZ, ki jih morata izpolniti pred začetkom izvajanja del. V nadaljevanju podajamo kratka pojasnila glede izvajanja predmetne akcije po ZGO-1 in GZ.

Po ZGO-1 za zadeve, uvedene do 1. junija 2018

Po ZGO-1 med obveznosti, ki jih mora pred začetkom gradnje izpolniti investitor, spada pridobitev načrta organizacije gradbišča in varnostnega načrta, izvajalec pa mora med drugim gradbišče urediti v skladu z varnostnim načrtom in organizirati izvajanje del tako, da ni ogrožena varnost. Investitor mora zagotoviti tudi ustrezní načrt organizacije gradbišča, izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja.

Gradnja se torej začne, ko je na zemljišču urejeno gradbišče in se dejansko začne graditi, npr. temeljev, ali z izkopom gradbene jame. Sečnja dreves še ne pomeni začetka gradnje, praviloma tudi ne zemeljski izkop ali nasipavanje zemljišča. Prav tako začetek gradnje ni zakoličba, saj se ta v skladu z določbami 80. člena ZGO-1 izvede pred začetkom gradnje.

82. člen ZGO-1 določa, da mora investitor zagotoviti ustrezní načrt organizacije gradbišča, izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja, izdelavo varnostnega načrta v skladu s predpisi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu ter ureditev gradbišča v skladu z varnostnim načrtom. Če je izvajalcev več, mora tisti med njimi, ki ga imenuje investitor, gradbišče urediti v skladu z varnostnim načrtom in izvajanje del organizirati tako, da zaradi njih na gradbišču niso ogroženi varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, promet, sosednji objekti ali okolje. Pravilnik o gradbiščih v poglavju 2.2 (6.–8. člen) podrobneje ureja organizacijo ureditve gradbišča.

Investitor mora zagotoviti označitev gradbišča s tablo, na kateri so navedeni vsi udeleženci pri graditvi objekta, imena, priimki, nazivi in funkcija odgovornih oseb ter podatki o gradbenem dovoljenju. Investitor mora pri gradnji nezahtevnega objekta zagotoviti le označitev gradbišča s tablo na vidnem mestu, na kateri so podatki o gradbenem dovoljenju. Investitor mora torej z gradbiščno tablo označiti gradbišče pred začetkom del pri vseh gradnjah, za katere je bilo izdano gradbeno dovoljenje.

Pravilnik o gradbiščih v prvem odstavku 2. člena določa, da mora investitor gradbišče označiti z gradbiščno tablo pred začetkom del pri vseh gradnjah, za katere je bilo izdano gradbeno dovoljenje. Za vzdrževanje objekta gradbeno dovoljenje ni potrebno, torej tudi ni treba urediti gradbišča, kot to določata ZGO-1 in omenjeni pravilnik. V skladu s 5. členom Pravilnika o gradbiščih mora biti gradbiščna tabla

postavljena takoj po uvedbi izvajalca v delo oziroma najpozneje v štirinajstih dneh po začetku gradbenih del na gradbišču, odstrani pa se lahko šele, ko je objekt zgrajen oziroma ko so dela končana.

3. člen Pravilnika o gradbiščih določa obliko in vsebino gradbiščne table. Gradbiščna tabla mora biti izdelana iz obstojnega materiala in barv tako, da so podatki na njej čitljivi. Na gradbiščni tabli morajo biti po vrsti napisani: podatki o vrsti objekta glede na namen in o vrsti gradnje, kot je navedeno v gradbenem dovoljenju; številka gradbenega dovoljenja ter datum izdaje gradbenega dovoljenja in ime organa, ki ga je izdal; podatki o investitorju; podatki o projektantih in podatek o odgovornem projektantu oziroma če je odgovornih projektantov več, podatek o odgovornem vodji projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja ter projekta za izvedbo; podatki o izvajalcih in podatek o odgovornem vodji del oziroma če je odgovornih vodij del več, podatek o odgovornem vodji gradbišča in podatki o nadzorniku in odgovornem nadzorniku. Podatki na tabli morajo biti zapisani v slovenskem jeziku, na območju, kjer živi italijanska in madžarska narodna skupnost, pa tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

V zvezi z gradnjo v lastni režiji pa 4. člen Pravilnika o gradbiščih določa izjeme in posebnosti, in sicer: »Ne glede na določbe prvega odstavka 2. člena tega pravilnika se gradbišče, na katerem poteka gradnja v lastni režiji, in gradbišče nezahtevnih objektov označi samo z listom formata A4, na katerem so samo podatki iz prve, druge in tretje točke drugega odstavka prejšnjega člena.«. Torej pri gradnji v lastni režiji zadostuje, da je pred gradbiščem izobešen le list formata A4, na katerem so podatki o vrsti objekta glede na namen in o vrsti gradnje, kot je navedeno v gradbenem dovoljenju, številka gradbenega dovoljenja ter datum izdaje gradbenega dovoljenja in ime organa, ki ga je izdal, ter podatki o investitorju.

Pri izvedbi akcije v zvezi z označitvijo in zaščito gradbišč so gradbeni inšpektorji preverjali, ali je gradbišče urejeno v skladu z varnostnim načrtom, ali je izvajanje del organizirano tako, da zaradi del niso ogroženi varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, promet, sosednji objekti in okolje; ali je gradbišče označeno na predpisani način ter ali se na gradbišču ravna v skladu s predpisanimi obveznostmi iz 1. točke prvega odstavka 83. člena ZGO-1, torej ali so bili pravočasno izvedeni ukrepi za varnost delavcev, mimoidočih, prometa in sosednjih objektov ter gradnje in del, ki se izvajajo na gradbišču, opreme, materiala in strojnega parka.

Inšpektorji so ukrepali v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku. V primeru ugotovljenih kršitev v zvezi z označitvijo in zaščito gradbišč ima gradbeni inšpektor podlago za izdajo odločbe za odpravo nepravilnosti na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1 oziroma če ugotovljene nepravilnosti niso odpravljene, za izdajo odločbe za ustavitev gradnje na podlagi 2. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1.

ZGO-1 določa globo za prekršek investitorja (164. člen ZGO-1), če ne zagotovi predpisane označitve gradbišča s tablo oziroma predpisanega načrta organizacije gradbišča in varnostnega načrta ter ustrezne ureditve gradbišča. ZGO-1 določa tudi globo za izvajalca (171. člen ZGO-1), če gradbišče uredi v skladu z varnostnim načrtom in izvajanja del ne organizira tako, da zaradi del niso ogroženi varnost objekta, življenje in zdravje ljudi, promet, sosedni objekti in okolje, ter če gradbišča ne označi na predpisani način. ZGO-1 opredeljuje tudi prekrške v zvezi z gradnjami v lastni režiji, če gradbišče ni označeno na predpisani način (174. člen ZGO-1).

V primeru ugotovljenih lažjih nepravilnosti lahko inšpektor zavezanca (obvezna prisotnost) na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozori na ugotovljene nepravilnosti, ki jih natančno določi in določi rok za njihovo odpravo. Pri tem inšpektor zavezanca opozori, da bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z ZGO-1, če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku, ter da mora takoj po odpravljenih nepravilnostih oziroma pomanjkljivostih o tem pisno obvestiti inšpektorja.

Pojasnjujemo še, da v ZGO-1 ni predviden ukrep pri neoznačeni in neograjeni nelegalni gradnji, saj mora investitor z gradbiščno tablo označiti gradbišče pred začetkom del pri vseh gradnjah, za katere je bilo izdano gradbeno dovoljenje. Prav tako je treba gradbišče pred začetkom del ograditi in zavarovati v skladu z načrtom organizacije (ureditve) gradbišča, ki pa mora biti izdelan v skladu s projektom, na podlagi katerega je bilo za gradnjo izdano gradbeno dovoljenje.

Če je inšpektor v sklopu akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč ugotovil, da se izvaja nedovoljena gradnja zahtevnega ali manj zahtevnega objekta, ki ni ograjen in označen, je postopal v skladu s 152., 153. ali 154. členom ZGO-1.

Po GZ – zadeve, uvedene po 1. juniju 2018

V letu 2017 je potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta. Na podlagi določil GZ, ki se je začel uporabljati 1. junija 2018, gradbeni inšpektorji nadzirajo tudi ureditev in označitev gradbišča.

65. člen GZ določa, da mora izvajalec pri gradnji zagotoviti varnost objekta, življenja in zdravja ljudi, mimoidočih, prometa, sosednjih objektov in okolice. Investitor mora pri gradnji, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti in nezahtevnih objektih, najpozneje do začetka gradnje zagotoviti ograditev in označitev gradbišča z gradbiščno tablo. Ta mora biti v času od začetka gradnje do pridobitve uporabnega dovoljenja na vidnem mestu nameščena na gradbišču. Investitor mora tudi zagotoviti ustrezeni načrt organizacije gradbišča, izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja. GZ v petem odstavku 123. člena določa podaljšanje veljavnosti Pravilnika o gradbiščih, ki še naprej velja kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 65. člena GZ.

Inšpektorji so ukrepali v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku. V primeru ugotovljenih kršitev v zvezi z označitvijo in zaščito gradbišč ima gradbeni inšpektor podlago za izdajo odločbe za odpravo nepravilnosti, če pri izvajanju gradnje ali pri obstoječem objektu ugotovi druge nepravilnosti in kršitve GZ, odredi njihovo odpravo v določenem roku na podlagi 86. člena GZ.

GZ določa globo za prekršek investitorja (98. člen GZ), če ne zagotovi ograditve in označitve gradbišča z gradbiščno tablo na predpisani način ali če načrta organizacije gradbišča, izdelanega na predpisani način. GZ določa tudi globo za izvajalca (101. člen GZ), če pri gradnji ne zagotovi varnosti objekta, življenja in zdravja ljudi, mimoidočih, prometa, sosednjih objektov in okolice.

V primeru ugotovljenih lažjih nepravilnosti lahko inšpektor zavezanca (obvezna prisotnost) na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozori na ugotovljene nepravilnosti, ki jih natančno določi in določi rok za njihovo odpravo. Pri tem inšpektor zavezanca opozori, da bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z GZ, če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku, ter da mora takoj po odpravljenih nepravilnostih oziroma pomanjkljivostih o tem pisno obvestiti inšpektorja.

Če je inšpektor v sklopu akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč ugotovil, da se gradi nedovoljene objekt (nelegalen, neskladen ali nevaren objekt), je postopal v skladu z določili 82., 83. ali 85. člena GZ.

Pojasnjujemo še, da zakonodajalec v GZ ni predvidel ukrepa pri neoznačenem in neograjenem nelegalnem objektu, saj mora investitor pri gradnji, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti in nezahtevnih objektih, najpozneje do začetka gradnje zagotoviti ograditev in označitev gradbišča z gradbiščno tablo. Prav tako je treba gradbišče pred začetkom del ograditi in

zavarovati v skladu z načrtom organizacije gradbišča, ki pa mora biti izdelan v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja.

V zvezi z označitvijo inšpekcijskega ukrepa ugotavljamo, da ZGO-1 vsebuje precej ožje določbe glede označitve inšpekcijskega ukrepa, izrečenega z inšpekcijsko odločbo, kot to določa GZ.

V zvezi z označitvijo inšpekcijskega ukrepa 96. člen GZ določa, da inšpektor po vročitvi inšpekcijske odločbe, s katero je prepovedana uporaba ali vgradnja gradbenih proizvodov, odrejena odprava nepravilnosti, ustavitev izvajanja gradnje ali odstranitev objekta, gradbišče oziroma objekt označi s tablo, ne glede na to, ali je inšpekcijski zavezanec oziroma lastnik navzoč. Na tabli morajo biti podatki o organu, ki je izdal odločbo, o vrsti kršitve, izrečenem ukrepu ter številka in datum odločbe. Označitev se ne izvede, kadar za gradnjo ni predpisano gradbeno dovoljenje in pri nezahtevnih objektih.

Ugotovitve akcije:

V sklopu akcije je bilo opravljenih 475 inšpekcijskih pregledov in 50 zaslišanj. V zvezi z akcijo so gradbeni inšpektorji sestavili tudi 121 drugih zapisnikov. V primeru ugotovljenih lažjih nepravilnosti so bili zavezanci v 49 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti in jim je bil določen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da bodo v primeru, če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku, izrečeni drugi ukrepi v skladu z zakonom. V enem primeru je bil na zapisnik izrečen ukrep. Natančnejši podatki na dan 10. december 2018 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so v spodnji preglednici.

Preglednica 16: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2018	Akcija nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	8
Zapisnik: izredni pregled	2
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	2
Zapisnik: izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe)	7
Zapisnik: prekrškovni	2
Zapisnik: redni kontrolni pregled	128
Zapisnik: redni pregled	287
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	48
Zapisnik: ugotovitveni	112
Zapisnik: zaslišanje	50
Ustna odločba na zapisnik	1
Ustavitev postopka na zapisnik	95
Izrek opozorila po ZIN na zapisnik	49

V 212 zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije, nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile med akcijo že odpravljene, tako je bilo na dan 10. decembra 2018 izdanih 117 sklepov o ustavitvi postopkov in 95 ustavitvev postopkov na zapisnik.

Natančnejši podatki na dan 10. decembra 2018 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč za leto 2018 so v preglednici 17.

Preglednica 17: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije

2018	Akcija nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč
Dopis: splošni	23
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	15
Obvestilo: splošno	24
Odgovor: splošni	1
Odločba: opomin	5
Odločba: plačilni nalog	1
Odločba: prekrškovna	1
Odločba: upravna	50
Odstop: izterjava FURS	1
Odstop: splošno	1
Opozorilo: prekrškovno (ustno)	1
Poizvedba	8
Poziv: dopolnitev vloge	1
Poziv: po ZIN	146
Predlog: zemljiška knjiga	7
Sklep: ustavitev postopka	117
Sporočilo: o vročanju z javnim naznanilom	1
Uradni zaznamek: splošno	36
Uradni zaznamek: terjatev	2
Uradni zaznamek: ustavitev postopka po 51. členu ZP	4
Uradni zaznamek: vpogled v CRP	1
Uradni zaznamek: vpogled v uradne evidence	159
Vabilo: splošno	4

V zadevah, vključenih v akcijo, za katere še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, bodo ugotovitelni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov je bilo v sklopu akcije izdano eno ustno opozorilo po Zakonu o prekrških (v nadaljevanju ZP-1), pet odločb po ZP-1 z izrečenim opominom, ena odločba o prekršku v skupni višini izrečenih glob 1.650,00 EUR in en plačilni nalog po ZP-1 v višini izrečene globe 1.000,00 EUR.

V akciji nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč v letu 2018 je bilo skupno izdanih 50 inšpekcijskih odločb.

Odkrita je bila ena nelegalna gradnja, za katero je bila na podlagi 152. člena ZGO-1 izdana odločba, s katero je gradbeni inšpektor odredil ustavitev gradnje in določil rok za odstranitev objekta. V sklopu akcije je bila odkrita tudi ena neskladna gradnja, za katero je bila na podlagi 153. člena ZGO-1 izdana odločba.

V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi na gradbišču so gradbeni inšpektorji IRSOP izdali 48 odločb za odpravo pomanjkljivosti, in sicer 42 odločb na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1, eno odločbo na podlagi 2. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1 ter pet odločb na podlagi 86. člena GZ.

Večina ugotovljenih nepravilnosti se je nanašala na neustrezno ograditev in zaščito gradbišča oziroma neograditev gradbišča ter neustrezno ali nepopolno označitev gradbišča z gradbiščno tablo oziroma na neoznačitev gradbišča z gradbiščno tablo.

Druge ugotovljene nepravilnosti so se nanašale na nezagotavljanje obveznega nadzora pri gradnji objektov, na nepravilnosti pri zakoličbi objekta, na pomanjkljivosti pri vodenju gradbenega dnevnika, na neupoštevanje urejenosti gradbišča v skladu z varnostnim načrtom in na neobstoje tega.

Bistvene ugotovitve nadzora so bile, da veliko gradbišč predvsem individualnih gradenj sploh ni oziroma ni ustrezno označenih in ograjenih glede na zahteve Pravilnika o gradbiščih, vendar so bile pomanjkljivosti v času akcije večinoma odpravljene, kar nakazuje na to, da je bil namen akcije nadzora nad označitvijo in zaščito gradbišč v letu 2018 dosežen.

4.1.4.4 AKCIJA NADZORA NAD PRIJAVO ZAČETKA GRADNJE V LETU 2018

Gradbena inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor je med 1. junijem 2018 in 1. novembrom 2018 izvedla usklajeno akcijo v zvezi z nadzorom nad prijavo začetka gradnje (v nadaljevanju akcija), kot to določa Gradbeni zakon (v nadaljevanju GZ).

V letu 2017 je potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (GZ, Zakon o urejanju prostora-2 in Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti). Z novim GZ je bila določena nova pristojnost inšpekcijskega ukrepanja gradbene inšpekcije v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev. Akcija je bila usmerjena v nadzor, ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave, predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje in z imenovanjem nadzornika. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

Kadar je gradbeni inšpektor v sklopu akcije ugotovil nedovoljeno gradnjo oziroma nedovoljeni objekt, je izrekel ukrep v skladu z določili GZ.

Predmet nadzora in kratka obrazložitev:

1. junija 2018 se je začel uporabljati GZ, ki določa, da morajo investitorji pred začetkom gradnje objektov, ki so pridobili gradbeno dovoljenje (edina izjema je sprememba namembnosti objektov), prijaviti začetek gradnje. Investitorji morajo pred začetkom gradnje obvezno prijaviti vse gradnje, začete po 1. juniju 2018, ne glede na to, kdaj je investitor pridobil gradbeno dovoljenje ali kdaj je gradbeno dovoljenje postalo pravnomočno. Pri gradnjah, za katere je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, je poleg popolne prijave začetka gradnje po 1. juniju 2018 pogoj za začetek gradnje tudi pravnomočno gradbeno dovoljenje.

Prijava začetka gradnje se odda na upravni enoti, ki je izdala gradbeno dovoljenje, oziroma na Ministrstvu za okolje in prostor v primeru gradnje objektov državnega pomena in objektov z vplivi na okolje. Prijava začetka gradnje mora biti popolna, investitor mora torej predložiti vse predpisane dokumente. Prijava začetka gradnje je obvezna tudi pri odstranitvah objektov. Na popolno prijavo začetka gradnje je po novem GZ vezana tudi veljavnost gradbenega dovoljenja, to velja pet let od njegove pravnomočnosti in preneha veljati, če investitor v tem roku ne odda popolne prijave začetka gradnje.

Ker je prijava začetka gradnje zelo pomembna faza pri graditvi objektov, je bila akcija gradbene inšpekcije usmerjena v nadzor, ali se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja na podlagi popolne prijave, predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje in z imenovanim nadzornikom. Podatke za akcijo v zvezi s prijavo začetka gradnje smo črpali iz Prostorskega informacijskega sistema (PIS) oziroma elektronskega obvestila o prijavi začetka gradnje, če je gradbeni inšpektor tako obvestilo prejel.

4. člen GZ določa, da je treba za novogradnjo, rekonstrukcijo in spremembo namembnosti objekta imeti pravnomočno gradbeno dovoljenje in začetek gradnje objekta prijaviti v skladu s 63. členom GZ. Ne glede na drugo alinejo prvega odstavka 4. člena GZ spremembe namembnosti objekta ni treba prijaviti. Gradnjo je treba izvajati v skladu z gradbenim dovoljenjem.

63. člen GZ določa, da mora investitor pri pristojnem upravnem organu za gradbene zadeve osem dni pred začetkom izvajanja gradnje objekta, za katerega se zahteva gradbeno dovoljenje, razen pri spremembi namembnosti, prijaviti začetek gradnje. Prijava se vložijo na obrazcu. Prijavi se priložijo:

- zapisnik o zakoličenju iz 60. člena GZ;
- dokumentacija za izvedbo gradnje s podatki, določenimi v osmem odstavku 29. člena GZ, če se ta zahteva v skladu z 61. členom GZ, ki sta jo podpisala projektant in vodja projekta, pri čemer je njen sestavni del tudi njuna podpisana izjava, da so v dokumentaciji za izvedbo gradnje v celoti izpolnjene zahteve iz 15. člena GZ;
- pri odstranitvi manj zahtevnega in zahtevnega objekta: načrt gospodarjenja z odpadki v skladu s predpisom, ki ureja ravnanje z gradbenimi odpadki, in dokumentacija za odstranitev z vsebino, določeno v predpisu iz osmega odstavka 29. člena GZ, ki ga izdelata pooblaščen arhitekt ali inženir;
- če se ob izvajanju gradbenih del pridobiva nekovinska mineralna surovina v skladu s predpisi, ki urejajo rudarstvo, količino in opis načina uporabe te mineralne surovine;
- če gre za odstranitev objekta kulturne dediščine: posnetek dejanskega stanja in
- če so bili v gradbenem dovoljenju zaradi prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave določeni izravnalni ukrepi: mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave, da so izpolnjeni pogoji za delovanje izravnalnih ukrepov.

Nadalje drugi odstavek 63. člena GZ določa, da lahko ne glede na prvi odstavek tega člena investitor pred prijavo začetka gradnje prijavi pripravljala dela na gradbišču, pri čemer prijava pripravljanih del vsebuje samo podatke in dokazila iz prvega odstavka 63. člena GZ, ki se nanašajo na ta dela. Tretji odstavek istega člena pa določa, da je po prijavi začetka gradnje treba prijaviti vsako spremembo v zvezi z nadzornikom.

V zvezi s prilogo k prijavi, ki določa predložitev zapisnika o zakoličenju, pojasnjujemo, da obveznost zakoličenja objekta določa 60. člen GZ. Tako je treba pred začetkom novogradnje zahtevnega ali manj zahtevnega objekta, razen prizidave, izvesti zakoličenje objekta v skladu s pogoji iz gradbenega dovoljenja in dokumentacije za izvedbo gradnje. Če so ob zakoličenju med stanjem na terenu in pogoji v gradbenem dovoljenju glede lege nameravane gradnje in objekta gospodarske javne infrastrukture, na katerega naj bi se objekt priključil, razlike, ki onemogočajo izpolnitev pogojev iz gradbenega dovoljenja, se zakoličenje objekta lahko opravi na podlagi spremenjenega ali novega gradbenega dovoljenja, razen če gre za dopustna odstopanja v skladu s 66. členom GZ. Zakoličenje objekta se izvaja kot geodetska storitev. Izvaja ga pooblaščen inženir geodetske stroke v skladu s predpisom, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost. O izvedenem zakoličenju objekta se sestavi zakoličbeni zapisnik, ki ga podpiše pooblaščen inženir s področja geodezije, in ki vsebuje podatke o zakoličenih koordinatah, oseh, višinah in drugih zakoličenih točkah, podatke o gradbenem dovoljenju, na podlagi

katerega je bila zakoličba izvedena, podatke o podjetju in pooblaščenem inženirju, ki je zakoličbo izvedel, in podatke o morebitnih odstopanjih iz drugega odstavka tega člena.

Obveznost izdelave dokumentacije za izvedbo gradnje opredeljuje 61. člen GZ. Za gradnjo objekta, za katerega se zahteva gradbeno dovoljenje, je obvezna izdelava dokumentacije za izvedbo gradnje. Ne glede na prejšnji odstavek izdelava dokumentacije za izvedbo gradnje ni obvezna pri spremembi namembnosti in gradnji nezahtevnih objektov.

V zvezi z obveznostjo imenovanja nadzornika prvi odstavek 62. člena GZ določa, da mora investitor pred začetkom gradnje objekta, za katerega se zahteva gradbeno dovoljenje, in pred odstranitvijo zahtevnega objekta, imenovati nadzornika. Ne glede na prvi odstavek 62. člena GZ imenovanje nadzornika ni obvezno za gradnjo nezahtevnega objekta, če jo izvaja izvajalec, ki izpolnjuje pogoje iz 14. člena GZ. Pri tem dodajamo, da je nadzornik pravna ali fizična oseba, ki kot udeleženec pri graditvi objektov izvaja nadzor nad gradnjo in izpolnjuje pogoje po zakonu, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost.

GZ v prvem odstavku 8. člena določa, da inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb GZ, ki se nanašajo na gradnjo, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, opravljajo državni gradbeni inšpektorji ali inšpektorice (v nadaljnjem besedilu: gradbeni inšpektorji). Inšpektorji tako ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku. V primeru ugotovljenih kršitev v zvezi s prijavo začetka gradnje ima gradbeni inšpektor podlago za izdajo odločbe za odpravo nepravilnosti in ustavitev gradnje.

GZ tako v 80. členu določa inšpekcijske ukrepe v zvezi s prijavo začetka gradnje in izpolnjevanjem bistvenih zahtev. Prvi odstavek določa, da gradbeni inšpektor izreče ukrep, s katerim odredi odpravo nepravilnosti ter določi rok za njihovo odpravo in ustavi gradnjo, če:

- se gradnja, za katero je predpisana prijava začetka gradnje, izvaja brez popolne prijave;
- se gradnja izvaja brez predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje;
- ni imenovan nadzornik;
- ugotovi, da bo zaradi nadaljevanja gradnje ogroženo izpolnjevanje bistvenih zahtev.

Drugi odstavek tega člena nadalje določa, da gradbeni inšpektor začne postopek s smiselno uporabo 85. člena GZ, če inšpekcijski zavezanec v roku iz prejšnjega odstavka ne odpravi nepravilnosti.

Ko gradbeni inšpektor ob pregledu prijave začetka gradnje v konkretnem primeru ugotovi, da prijava ne vsebuje vseh predpisanih dokumentov ali da se gradnja izvaja brez predpisane dokumentacije za izvedbo gradnje ali da ni imenovan nadzornik, v zvezi z gradnjo izreče inšpekcijski ukrep na podlagi prvega odstavka 80. člena GZ. Če inšpekcijski zavezanec v določenem roku ne odpravi nepravilnosti, gradbeni inšpektor na podlagi drugega odstavka 80. člena GZ začne postopek s smiselno uporabo 85. člena GZ, ki določa inšpekcijske ukrepe v zvezi z nevarnim objektom.

85. člen GZ določa inšpekcijske ukrepe v zvezi z nevarnim objektom, in sicer v prvem odstavku določa, da v primeru nevarnega objekta gradbeni inšpektor ustavi gradnjo oziroma prepove uporabo nevarnega objekta in odredi, da se v roku, ki ga določi, na stroške zavezanca objekt ustrezno zavaruje ali se na objektu oziroma delu objekta v roku, ki ga določi, izvedejo vzdrževalna dela. Drugi odstavek 85. člena določa, da gradbeni inšpektor odredi, da se v roku, ki ga določi, na stroške zavezanca objekt delno ali v celoti odstrani, če z ukrepi iz prejšnjega odstavka nevarnosti ni mogoče odpraviti.

V zvezi s prekrškovnimi določbami GZ določa tudi globo za prekršek investitorja (98. člen GZ), če ne prijavi začetka gradnje na predpisani način (1. alineja prvega odstavka 98. člena GZ); ne zagotovi zakoličenja objekta (3. točka 11. člena GZ); ne imenuje nadzornika, kadar je ta predpisan (9. alineja

prvega odstavka 98. člena GZ); v primeru zamenjave vodje nadzora ne odredi ustavitve gradnje, dokler je ne prevzame nov vodja nadzora (10. alineja prvega odstavka 98. člena GZ).

Kadar ko je bil v sklopu akcije nadzora nad prijavo začetka gradnje ugotovljen nedovoljeni objekt (nelegalen, neskladen ali nevaren objekt), smo postopali v skladu z določili 82., 83. ali 85. člena GZ.

Gradbeni inšpektorji so s tablo označili inšpekcijske ukrepe, kot to določa 96. člen GZ, tj. da inšpektor po vročitvi inšpekcijske odločbe, s katero je prepovedana uporaba ali vgradnja gradbenih proizvodov, odredi odpravo nepravilnosti, ustavitve izvajanja gradnje ali odstranitev objekta, gradbišče oziroma objekt pa označi s tablo ne glede na to, ali je inšpekcijski zavezanec oziroma lastnik navzoč. Na tabli morajo biti podatki o organu, ki je izdal odločbo, o vrsti kršitve, izrečenem ukrepu ter številka in datum odločbe. Označitev se ne izvede, kadar za gradnjo ni predpisano gradbeno dovoljenje in pri nezahtevnih objektih.

Ugotovitve akcije:

V akciji je sodelovalo 50 gradbenih inšpektorjev IRSOP. Gradbeni inšpektorji so v okviru akcije začeli 437 postopkov, od tega 431 upravnih inšpekcijskih postopkov in 6 prekrškovnih postopkov. Inšpekcijski nadzor je bil usmerjen predvsem v gradnjo zahtevnih in manj zahtevnih objektov, katerih nadzor je v širšem interesu.

Od 396 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo izvedenih 589, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

V sklopu akcije je bilo opravljenih 589 inšpekcijskih pregledov in 37 zaslišanj. V primeru ugotovljenih lažjih nepravilnosti so bili zavezanci v 38 primerih na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti ter jim je bil odrejen rok za njihovo odpravo z opozorilom, da bodo izrečeni drugi ukrepi v skladu z GZ, če nepravilnosti ne bodo odpravljene v navedenem roku. V enem primeru je bil na zapisnik izrečen ukrep. Natančnejši podatki na dan 18. decembra 2018 o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki so v preglednici 18.

Preglednica 18: Podatki o opravljenih dejanjih v zvezi z zapisniki

2018	Akcija nadzora nad prijavo začetka gradnje
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	5
Zapisnik: izredni pregled	3
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	1
Zapisnik: izvršba po l. osebi (izvršitev odločbe)	6
Zapisnik: prekrškovni	1
Zapisnik: redni kontrolni pregled	101
Zapisnik: redni pregled	443
Zapisnik: redni pregled z zaslišanjem	36
Zapisnik: ugotovitveni	179
Zapisnik: zaslišanje	37

V zadevah, ki so bile predmet nadzora v okviru akcije in pri njih nepravilnosti niso bile ugotovljene oziroma so bile v času, ko je potekala akcija že odpravljene, so gradbeni inšpektorji postopke ustavili. Tako je bilo na dan 18. decembra 2018 izdanih 95 sklepov o ustavitvi postopkov in 134 ustavitvev

postopka na zapisnik. V 6 zadevah je bilo na zapisnik ugotovljeno, da so inšpekcijski zavezanci sami izvršili odločbe.

Natančnejši podatki na dan 18. decembra 2018 o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije nadzora nad prijavo začetka gradnje za leto 2018 so v preglednici 19.

Preglednica 19: Podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije v okviru izvedene akcije

2018	Akcija nadzora nad prijavo začetka gradnje
Dopis: IJZ (posredovanje)	6
Dopis: naročilo table	2
Dopis: splošni	74
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo	5
Obvestilo: splošno	16
Odgovor: splošni	3
Odločba: opomin	2
Odločba: pisni odpravek ustne odločbe	1
Odločba: upravna	17
Odstop: splošno	1
Opozorilo: prekrškovno (pisno)	1
Poizvedba	86
Poziv: dopolnitev vloge	1
Poziv: po ZIN	205
Sklep: splošno	1
Sklep: ustavitev postopka	95
Uradni zaznamek: splošno	41
Uradni zaznamek: vpogled v CRP	9
Uradni zaznamek: vpogled v uradne evidence	287
Vabilo: splošno	1

Slika 2: Število izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov

V akciji nadzora nad prijavo začetka gradnje v letu 2018 je bilo skupno izdanih 17 inšpekcijskih odločb in ena odločba na zapisnik s pisnim odpravkom.

Odkrita je bila ena nelegalna gradnja, za katero je bila na podlagi 82. člena GZ izdana odločba, s katero je gradbeni inšpektor odredil ustavitev gradnje in določil rok za odstranitev objekta.

V zvezi z neustrezno ograditvijo in/ali zaščito gradbišča oziroma neograditvijo gradbišča in/ali neoznačitvijo gradbišča z gradbiščno tablo je bilo za odpravo nepravilnosti izdanih 12 odločb na podlagi 86. člena GZ in ena odločba na podlagi 1. točke prvega odstavka 150. člena ZGO-1.

V zvezi z izvajanjem gradnje brez popolne prijave začetka gradnje so gradbeni inšpektorji izdali štiri odločbe na podlagi 80. člena GZ, s katerimi so odredili, da se takoj po vročitvi odločb gradnja ustavi in odpravijo nepravilnosti. Inšpekcijski zavezanec mora tako v določenem roku:

- dopolniti prijavo gradnje z dokumentacijo za izvedbo gradnje s podatki, določenimi v predpisu iz osmega odstavka 29. člena GZ, ki sta jo podpisala projektant in vodja projekta, pri čemer je njen sestavni del tudi njuna podpisana izjava, da so v dokumentaciji za izvedbo gradnje v celoti izpolnjene zahteve iz 15. člena tega zakona;
- v obrazcu 13 ustrezno označi odstopanja od gradbenega dovoljenja;
- dopolniti prijavo začetka gradnje z zapisnikom o zakoličenju objekta;
- imenovati nadzornika.

Ustavitev gradnje velja, dokler inšpekcijski zavezanec ne izkaže, da je dopolnil prijavo gradnje, kot mu je bilo z odločbo odrejeno.

V vseh zadevah, vključenih v akcijo, še niso bili pridobljeni vsi podatki, na podlagi katerih bi lahko ugotovili dejansko stanje, zato bodo ugotovitveni postopki potekali tudi po predvidenem časovnem okviru akcije. Od skupno uvedenih 431 upravnih inšpekcijskih postopkov še ni odločeno v 318 zadevah, kar je 74 % takih zadev.

V zvezi z vodenjem prekrškovnih postopkov sta bili v sklopu akcije izdani dve odločbi po ZP-1 z izrečenim opominom. V drugih zadevah ugotovitveni postopek še poteka.

4.1.4.5 AKCIJA NADZORA NAD UPORABO TRGOVIN, TRGOVSKIH CENTROV IN BENCINSKIH SERVISOV

Akcija je bila usmerjena predvsem v nadzor nad uporabo trgovin, trgovskih centrov in bencinskih servisov oziroma vseh objektov, ki spadajo po Uredbi o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena (Uradni list RS, št. 109/11, v nadaljevanju uredba) pod št. 123. Cilj akcije je preprečevanje uporabe tovrstnih objektov brez uporabnih dovoljenj.

Gradbeni inšpektor v okviru inšpekcijskega nadzorstva nadzoruje zlasti:

- ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu;
- ali se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja;
- ali gre za objekt iz 197. člena ZGO-1 in šteje, da ima uporabno dovoljenje po zakonu.

V 5. členu ZGO-1 je določen pogoj za začetek uporabe objekta, ki je bil zgrajen ali rekonstruiran na podlagi gradbenega dovoljenja, ali se mu je na podlagi gradbenega dovoljenja spremenila namembnost, to je uporabno dovoljenje.

Pristojni gradbeni inšpektor z odločbo prepove uporabo objekta:

- ki se uporablja brez uporabnega dovoljenja;
- ki se mu spremeni namembnost brez gradbenega dovoljenja, pa bi bila pridobitev gradbenega dovoljenja potrebna;

-
- ki se mu spremeni namembnost, za katero ni potrebno gradbeno dovoljenje, v nasprotju s prostorskimi akti ali gradbenimi predpisi.

Kadar je bilo ugotovljeno, da se uporablja objekt, ki je nedovoljena gradnja, je gradbeni inšpektor izrekel ukrep v skladu z določili ZGO-1.

Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

Ugotovitve akcije:

Od 264 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo na dan 26. junija 2018 izvedenih 269, kar pomeni, da je bil zastavljeni cilj dosežen.

Akcija je trajala od 1. januarja 2018 do 26. junija 2018 (pri analizi elektronske evidence zadev, povezanih v to akcijo nadzora, se upoštevajo rezultati, doseženi do konca akcije, razen podatki o ustavljenih postopkih, ki so na dan 20. septembra 2018). Podlaga za ugotovitve akcije so poročila o akciji, ki so jih pripravili vodje oziroma koordinatorji enote, ter podatki, pridobljeni iz spletnega programa INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 260 upravnih postopkov in dva prekrškovna postopka. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami izdali tri upravne odločbe in en plačilni nalog pravni osebi in odgovorni osebi pravne osebe zaradi uporabe objekta brez uporabnega dovoljenja. Od treh upravnih odločb je bila v dveh primerih prepovedana uporaba objekta in v enem primeru odrejena odstranitev objekta. Postopki so bili do dneva sestave poročila ustavljeni v 187 primerih, od tega 70 na zapisnik in 117 s sklepom o ustavitvi postopka oziroma izvršbe. V delu postopkov dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov je prikazan v sliki 3.

Slika 3: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov.

Težave, priporočila, ugotovitve

Glede na sliko 3 in poročila enot lahko ugotovimo, da je stanje na terenu zelo zadovoljivo, saj je le v 1,2 % postopkov zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska odločba.

V okviru akcij nadzora uporabe inšpektorji ugotavljajo, da so uporabna dovoljenja starejšega datuma ponekod premalo določna v izreku, hkrati pa je projektna dokumentacija, ki je podlaga za gradbeno in/ali uporabno dovoljenje, praviloma shranjena na mikrofilmih, občasno v zelo kaotičnem stanju. V tovrstnih primerih je ugotavljanje dejanskega stanja močno oteženo.

Pri nadzoru uporabe trgovskih centrov, trgovin in bencinskih servisov tako niso bila ugotovljena večja odstopanja od pravnega reda. Ponekod pa inšpektorji poročajo, da investitorji pred začetkom uporabe objektov sicer pridobijo uporabno dovoljenje, vendar ne zagotovijo vpisa objekta v uradne evidence zemljiškega katastra in katastra stavb.

4.1.4.6 AKCIJA NADZORA NAD UPORABO INDUSTRIJSKIH OBJEKTOV, DRUGIH STAVB ZA PROIZVODNJO IN DRUGIH NESTANOVANJSKIH STAVB 2018

Akcija je bila usmerjena predvsem v industrijske stavbe in skladišča, in sicer uporabo industrijskih stavb, delavnic, skladišč in drugih stavb za proizvodnjo, ki spadajo po Uredbi o klasifikaciji vrst objektov in objektih državnega pomena (Uradni list RS, št. 109/11, v nadaljevanju uredba) pod št. 125, ter uporabo drugih nestanovanjskih stavb, ki spadajo po Uredbi pod št. 127. Cilj akcije je preprečevanje uporabe tovrstnih objektov brez uporabnih dovoljenj. Akcija je usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, ki jo utemeljuje ključna beseda pod G3 – UPORABA.

Zakonodaja: ZGO-1.

Gradbeni inšpektor v okviru inšpekcijskega nadzorstva nadzoruje zlasti:

- ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu;
- ali se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja;
- ali gre za objekt iz 197. člena ZGO-1 in se šteje, da ima uporabno dovoljenje po zakonu.

V 5. členu ZGO-1 je določen pogoj za začetek uporabe objekta, ki je bil zgrajen ali rekonstruiran na podlagi gradbenega dovoljenja, ali se mu je na podlagi gradbenega dovoljenja spremenila namembnost, to je uporabno dovoljenje.

Pristojni gradbeni inšpektor z odločbo prepove uporabo objekta:

- ki se uporablja brez uporabnega dovoljenja;
- ki se mu spremeni namembnost brez gradbenega dovoljenja, pa bi bila pridobitev gradbenega dovoljenja potrebna;
- ki se mu spremeni namembnost, za katero ni potrebno gradbeno dovoljenje, v nasprotju s prostorskimi akti ali gradbenimi predpisi.

Kadar se ugotovi, da se uporablja objekt, ki je nedovoljena gradnja, gradbeni inšpektor izreče ukrep v skladu z določili ZGO-1.

Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

Ugotovitve akcije:

Od 264 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo na dan 26. junija 2018 izvedenih 280, kar pomeni, da je bil zastavljeni cilj dosežen.

Akcija je trajala od 1. januarja 2018 do 26. junija 2018 (pri analizi elektronske evidence zadev, povezanih v to akcijo nadzora, se upoštevajo rezultati, doseženi do konca akcije, razen podatki o ustavljenih postopkih, ki so na dan 21. septembra 2018). Podlaga za ugotovitve akcije so poročila o akciji, ki so jih pripravili vodje oziroma koordinatorji enote, ter podatki, pridobljeni iz spletnega programa INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 264 upravnih in 9 prekrškovnih postopkov. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami izdali 12 upravnih odločb, v prekrškovnih postopkih pa en opomin, tri plačilne naloge in eno odločbo. Od dvanajstih upravnih odločb je bila v enajstih primerih prepovedana uporaba objekta in v enem primeru odrejena odstranitev objekta. Postopki so bili do dneva sestave poročila ustavljeni v 143 primerih, od tega 72 na zapisnik in 71 s sklepom o ustavitvi postopka oziroma izvršbe. V delu postopkov dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov prikazuje slika 4.

Slika 4: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov

Težave, priporočila, ugotovitve

Glede na sliko 4 in poročila enot lahko ugotovimo, da je stanje na terenu zadovoljivo, saj je le v 4,5 % postopkov zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska odločba. Rezultati akcije so glede na lanskoletne, ko je tovrstna akcija prvič potekala, opazno boljši, saj je ob približno enakem številu uvedenih in končanih postopkov manjše število izdanih odločb.

V okviru akcij nadzora uporabe inšpektorji ugotavljajo, da so uporabna dovoljenja starejšega datuma ponekod premalo določna v izreku, hkrati pa je projektna dokumentacija, ki je podlaga za gradbeno in/ali uporabno dovoljenje, praviloma shranjena na mikrofilmih, občasno v zelo kaotičnem stanju. V tovrstnih primerih je ugotavljanje dejanskega stanja močno oteženo.

Pri nadzoru uporabe industrijskih objektov, drugih stavb za proizvodnjo in drugih nestanovanjskih stavb tako niso bila ugotovljena večja odstopanja od pravnega reda. Ne glede na navedeno pa ponekod inšpektorji opozarjajo, da – sicer v manjšem obsegu – nekateri podjetniki ob hitrem prilagajanju na zahteve trga pozabljajo na obveznosti po gradbeni zakonodaji, zlasti kadar gre za rekonstrukcije, dograditve in spremembe namembnosti objektov, oziroma objekte uporabljajo še pred pridobitvijo uporabnega dovoljenja.

4.1.4.7 AKCIJA NADZORA NAD UPORABO OBJEKTOV V JAVNI RABI V LETU 2018

Akcija je bila usmerjena predvsem v nadzor nad uporabo objektov, v katerih se zadržuje večje število ljudi (šole, vrtci, bolnišnice, nakupovalni centri, javne ustanove, kopališča, mrliške vežice, stavbe za razvedrilo ipd.).

Objekt v javni rabi je objekt, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem in se glede na način rabe deli na javne površine in nestanovanjske stavbe, namenjene javni rabi (2. člen ZGO-1).

Javna površina je površina, katere raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem, kot so javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina in podobna površina.

Nestanovanjska stavba, namenjena javni rabi, je stavba, katere raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem, kot so hotel, motel, gostilna in podobna nastanitvena stavba, banka, pošta, urad in podobna poslovna stavba, stavba za trgovino in storitve, stavba železniške in avtobusne postaje, letališča in pristaniškega terminala, postaja žičnice, garažna stavba in podobne stavbe za promet in komunikacije, stavba za razvedrilo, muzej, knjižnica, šolska stavba in druge stavbe za izobraževanje, stavba za bolnišnično ali zavodsko oskrbo, športna dvorana, stavba za čaščenje in opravljanje verskih dejavnosti in podobna nestanovanjska stavba.

Akcija je usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije, ki jo utemeljuje ključna beseda pod G3 – uporaba.

Gradbeni inšpektor v okviru inšpekcijskega nadzorstva nadzoruje zlasti:

- ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po zakonu;
- ali se objekt uporablja na podlagi uporabnega dovoljenja;
- ali gre za objekt iz 197. člena ZGO-1 in se šteje, da ima uporabno dovoljenje po zakonu.

V 5. členu ZGO-1 je določen pogoj za začetek uporabe objekta, ki je bil zgrajen ali rekonstruiran na podlagi gradbenega dovoljenja, ali se mu je na podlagi gradbenega dovoljenja spremenila namembnost, to je uporabno dovoljenje.

Pristojni gradbeni inšpektor z odločbo prepove uporabo objekta:

- ki se uporablja brez uporabnega dovoljenja;
- ki se mu spremeni namembnost brez gradbenega dovoljenja, pa bi bila pridobitev gradbenega dovoljenja potrebna;
- ki se mu spremeni namembnost, za katero ni potrebno gradbeno dovoljenje, v nasprotju s prostorskimi akti ali gradbenimi predpisi.

Kadar se ugotovi, da se uporablja objekt, ki je nedovoljena gradnja, gradbeni inšpektor izreče ukrep v skladu z določili ZGO-1.

Inšpektorji ukrepajo v skladu s pooblastili v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku.

Zakonodaja: ZGO-1.

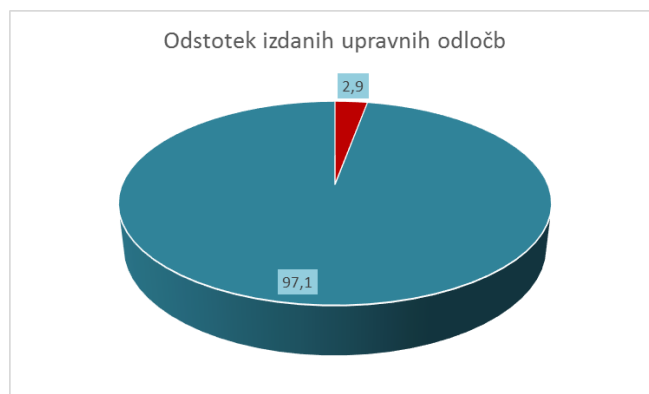
Ugotovitve akcije:

Od 396 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma nadzorov jih je bilo na dan 26. junija 2018 izvedenih 443, kar pomeni, da je bil zastavljeni cilj dosežen.

Akcija je trajala od 1. januarja 2018 do 26. junija 2018 (pri analizi elektronske evidence zadev, povezanih v to akcijo nadzora, se upoštevajo rezultati, doseženi do konca akcije, razen podatki o ustavljenih postopkih, ki so na dan 20. septembra 2018). Podlaga za ugotovitve akcije so poročila o akciji, ki so jih pripravili vodje oziroma koordinatorji enote, ter podatki, pridobljeni iz spletnega programa INSPIS.

V okviru akcije je bilo uvedenih 381 upravnih postopkov in dva prekrškovna postopka. Inšpektorji so v zvezi z ugotovljenimi kršitvami izdali 12 upravnih odločb. Od dvanajstih upravnih odločb je bila v šestih primerih prepovedana uporaba objekta, v enem primeru odrejena odprava nepravilnosti in v treh primerih odstranitev objekta, v dveh primerih pa so inšpektorji nelegalno gradnjo odklopili od komunalne infrastrukture. Postopki so bili do dneva sestave poročila ustavljeni v 255 primerih, od tega 127 na zapisnik in 128 s sklepom o ustavitvi postopka oziroma izvršbe. V delu postopkov dejansko stanje še ni dokončno ugotovljeno. Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov prikazuje slika 5.

Slika 5: Odstotek izdanih upravnih odločb glede na celotno število upravnih postopkov

Težave, priporočila, ugotovitve

Glede na sliko 5 in poročila enot lahko ugotovimo, da je stanje na terenu zelo zadovoljivo, saj je le v 2,9 % postopkov zaradi ugotovljene kršitve izdana inšpekcijska odločba. Rezultati akcije so glede na lanskoletne opazno boljši, saj je ob sicer večjem številu uvedenih in končanih postopkov manjše število izdanih odločb.

Inšpektorji tudi v primeru objektov v javni rabi ugotavljajo, da so uporabna dovoljenja starejšega datuma ponekod premalo določna v izreku, hkrati pa je projektna dokumentacija, ki je podlaga za gradbeno in/ali uporabno dovoljenje, praviloma shranjena na mikrofilih, občasno v zelo kaotičnem stanju. V tovrstnih primerih je ugotavljanje dejanskega stanja močno oteženo.

Pri nadzoru uporabe objektov v javni rabi tako ni bilo ugotovljenih večjih odstopanj od pravnega reda. Ponekod pa inšpektorji opozarjajo, da pri starejših objektih manjkajo ustrezni vpisi v katastre, sploh kadar so pridobljena uporabna dovoljenja po ZGO-1 za rekonstrukcije in se ne spremenijo gabariti.

4.1.5 SKUPNE AKCIJE V LETU 2018

4.1.5.1 SKUPNA AKCIJA NADZORA Z DELOVNO INŠPEKCIJO NA PODROČJU NADZORA GRADBIŠČ

Dne 21. decembra 2018 je potekala usklajena skupna akcija nadzorov gradbene inšpekcije IRSOP in Inšpekcije za varstvo pri delu (v nadaljevanju IRSD). Po usmeritvah za izvedbo skupne akcije v letu 2018, da se skupni pregledi na gradbiščih opravijo s seznama aktivnih gradbišč, ki ga je pripravil IRSD. Akcija je usmerjena v temeljno nalogo gradbene inšpekcije glede bistvene zahteve in izpolnjevanja pogojev.

V skupni akciji je bil opravljen inšpekcijski pregled zahtevnega objekta. Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti na gradbišču je gradbeni inšpektor gradnjo ustavil do predložitve ustrezne dokumentacije. Inšpekcijski zavezanec je predložil pravnomočno gradbeno dovoljenje, zato je gradbeni inšpektor dovolil nadaljevanje gradnje.

Večinoma gre za manjše nepravilnosti glede obvezne dokumentacije na gradbiščih, glede označitve in ureditve gradbišč in dela udeležencev pri graditvi objektov. Zaradi obsežnosti inšpekcijskega pregleda objekta in nadzor zakonskih obveznosti udeležencev pri graditvi ugotovitveni postopek še ni končan. Na podlagi ugotovljenih kršitev zakonskih določb gradbene zakonodaje bodo zoper inšpekcijskega zavezanca oziroma kršitelje izrečeni sankcijski ukrepi v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku. Več kršitev je bilo ugotovljenih na področju varstva pri delu, zlasti glede uporabe osebnih zaščitnih sredstev in drugih ukrepov za varno delo na gradbiščih, kar je obravnavala inšpekcija za delo.

Skupni nadzori gradbene inšpekcije IRSOP in inšpektorjev za varstvo pri delu IRSD so pokazali koristno sodelovanje med inšpekcijama. V okviru skupne akcije je gradbeni inšpektor poleg nadzora ureditve gradbišč pozornost namenil tudi nadzoru za preprečevanje nedovoljenih gradenj in kontroli obveznosti udeležencev pri graditvi objektov za varno in kakovostno gradnjo.

Glede na pretekle izkušnje s podobnimi akcijami je smiselno sodelovanje več inšpekcij na večjih gradbiščih, kjer inšpektorja pri nadzoru s svojim posebnim strokovnim znanjem in pristojnostmi dopolnjujeta drug drugega in s tem povečata strokovno raven nadzora. Zagotovo je pri takšnem nadzoru potrebno tudi veliko sodelovanja in prilagajanja postopkov inšpektorjev, da ne pride do zmede pri poslovanju s stranko, do različnih strokovnih stališč ali podvajanja ukrepov inšpektorjev v isti stvari. Vendar pa je ob dobrem sodelovanju delo posameznega inšpektorja uspešnejše in učinkovitejše.

4.1.6 DRUGO

Gradbena inšpekcija je imela 31. decembra 2018 v reševanju 10.150 upravnih inšpekcijskih zadev. V 3.484 zadevah je bila izdana inšpekcijska odločba po 152. členu ZGO-1 ali 82. členu GZ (inšpekcijski ukrepi pri nelegalni gradnji oziroma nelegalnem objektu – odstranitev objekta/vzpostavitev v prejšnje stanje). Med temi zadevami je 2.348 zadev z uvedenim izvršilnim postopkom, saj je bil že izdan sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi. Od tega je v 2.051 zadevah izdan sklep o dovolitvi izvršbe izvršljiv in pravnomočen. To pomeni, da v teh primerih zavezanci nimajo več na voljo rednih pravnih sredstev. Inšpekcijski zavezanci kljub uvedenemu izvršilnemu postopku niso izvršili določb iz inšpekcijskih odločb, zato morajo gradbeni inšpektorji glede na predvideni način izvršbe (izvršba po drugi osebi, izvršba s prisilo) izvršiti tudi to. Gradbeni inšpektorji imajo evidentiranih tudi 4.801 upravnih zadev, v katerih teče ugotovitveni postopek oziroma v teh zadevah še ni bilo odločeno.

Iz analize prijav izhaja, da je bilo v informacijskem sistemu 31. decembra 2018 na gradbeni inšpekciji evidentiranih 6.577 neobdelanih in 10.509 obdelanih prijav (skupaj 17.086²). Pri tem je treba pojasniti, da je do določenih odstopanj v primerjavi z letom 2017 prišlo zaradi urejanja prijavnih zadev v povezavi z razvrščanjem prijav prek informacijskega sistema.

Na IRSOP je bilo 31. decembra 2018 zaposlenih 190 javnih uslužbencev, od tega 139 inšpektorjev, med katerimi je 69 gradbenih inšpektorjev. Številke kažejo, da ni mogoče voditi vseh inšpekcijskih postopkov na področju gradbene inšpekcije hkrati in v zakonsko predpisanih rokih ter da je fizično

² V analizi obdelanih in neobdelanih prijav so dokumenti vrsta prijave splošno, prijava tujega organa in zapisnik o prijavi. Prijava: ESJU, in sicer tisti dokumenti, ki so v vrsti zadev evidentiranje prijav in pobud, upravna gradbena zadeva in prekrškovna zadeva.

nemogoče zagotoviti sprotno obravnavo vseh prijav, ki jih inšpektorat prejme na področju gradbene inšpekcije.

Na oglasni deski IRSOP je v zvezi s prednostnimi nalogami gradbene inšpekcije objavljena splošna informacija prijaviteljem domnevnih kršitev predpisov o graditvi objektov in splošna informacija investitorjem gradnje:

http://www.iop.gov.si/si/delovna_podrocja/gradbena_geodetska_in_stanovanjska_inspekcija/

V skladu z 2. točko sklepa Vlade RS št. 06100-4/2015/15 z dne 2. aprila 2015 ima IRSOP na svoji spletni strani objavljene »Kriterije za določanje prioriteten inšpekcijskih nadzorov«:

http://www.iop.gov.si/fileadmin/iop.gov.si/pageuploads/5_O_INSPEKTORATU/Strateske_usmeritve/Kriteriji_za_dolocanje_prioritetnih_insp.nadzorov_22.1.2018.pdf

Gradbena inšpekcija se je tudi v letu 2018 še vedno spoprijemala z velikim številom prijav, zahtev in drugih vlog pravnih in fizičnih oseb ter odprtih inšpekcijskih zadev in neizvedenih izvršilnih postopkov. Vzpostavljene ima določena merila za razvrščanje (in sicer za prednostne naloge pri obravnavi prijav, za nadaljevanje začetih inšpekcijskih postopkov in v izvršilnih postopkih). Namen interne metodologije razvrščanja in določanja prednostnih nalog je zagotavljanje njenega učinkovitejšega delovanja pri izvajanju njene poglavitne naloge, to je zagotavljanje spoštovanja zakonov in podzakonskih predpisov na področju prostora, in sicer poenoteno glede na pomembnost po celotni Sloveniji brez morebitnih zunanjih vplivov in pritiskov na inšpekcijske postopke. Gradbeni inšpektorji pri obravnavi prijav, inšpekcijskih postopkih in opravljanju upravnih izvršb po določilih veljavne zakonodaje upoštevajo predvsem javno korist in javni interes. Prednostne naloge gradbene inšpekcije jasno opredeljujejo načine ravnanja v zvezi z obravnavo prijav, vodenjem inšpekcijskih postopkov in prednostno izvedbo izvršb ter imajo jasno določena merila za vrstni red obravnave prijav, zadev in izvršb.

V zvezi s sistemom prednostne obravnave prijav/inšpekcijskih zadev/izvršb je v letu 2017 potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta (Gradbeni zakon, Zakon o urejanju prostora-2 ter Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti).

Z Gradbenim zakonom (77. členom in drugim odstavkom 89. člena GZ) je tako uzakonjena tudi pravna podlaga za določanje prednostnega vrstnega reda obravnave prijav, prednostnih zadev in izvršb. Merila, po katerih se določa vrstni red obravnave prijav in zadev, so stopnja javnega interesa, faza izvajanja gradnje, vrsta kršitve, lastnosti in namen objekta. Pri izvajanju izvršbe po drugih osebah se upošteva stopnja javnega interesa po merilih: pravno stanje izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba; fizične in druge lastnosti objekta; vpliv objekta na ljudi in okolje; lega objekta; objekt v javni rabi ali objekt, v katerem se opravlja dejavnost; možnost legalizacije.

Podrobnejša merila pri obravnavi prijav in vodenju inšpekcijskih postopkov so opredeljena v internem aktu IRSOP:

- stopnja javnega interesa (ko so ogroženi zdravje in življenje ljudi, javna varnost ali premoženje večje vrednosti (nujni ukrepi v javnem interesu, pri čemer je upravičena tudi ustna odločba po 144. in 211. členu Zakona o splošnem upravnem postopku (v nadaljevanju ZUP)); nevarnost (potencialno nevarni javni objekti; ogrožanje javne površine v državni lasti; ogrožanje javne površine v občinski lasti; objekti v zasebni lasti);
- faza izvajanja gradnje: objekti v gradnji (nelegalne gradnje, neskladne gradnje, nadzor nad udeleženci gradnje, gradbeni proizvodi); zgrajeni/dokončani objekti ali objekti v uporabi (nelegalne gradnje, neskladne gradnje, uporaba objektov); drugo (objekti, za katere je izdano gradbeno dovoljenje, vzdrževalna dela, posegi v prostor, spremembe namembnosti brez gradbenih posegov, spremembe rabe itd.);

-
- vrsta kršitve (nelegalna gradnja, neskladna gradnja, uporaba objektov, nadzor nad udeleženci gradnje, gradbeni proizvodi);
 - lastnosti: zahtevnost objekta (zahtevni objekt, manj zahtevni objekt, nezahtevni objekt, enostavni objekt); vrsta objekta (gradnje javnih objektov, kot so šole, bolnišnice, vrtci, drugi objekti za javne prireditve; industrijski objekti; gradnje v območju javnih površin in komunalnih vodov; večstanovanjski objekti; poslovni objekti; stanovanjski objekti; nestanovanjski objekti; inženirski objekti);
 - namen objekta: (gradnje za trg; ponovitveno dejanje; objekti, ki jih prijavlja več ljudi (več prijav različnih oseb, civilne iniciative); začetek gradnje (izkop gradbene jame), ko je mogoče gradnjo še ustaviti; na zaščiteneh območjih (nacionalni park, krajinski park, zaščiteno mestno jedro in spomeniško zaščiteni objekti, vodovarstveno območje, vodno zemljišče, priobalni pasovi, gozdno zemljišče, prvo kmetijsko zemljišče); objekti z vplivi na okolje.

Podrobnejša merila pri izvedbi izvršb po drugi osebi so prav tako opredeljena v internem aktu IRSOP. Gradbeni inšpektorji izvršbe inšpekcijskih odločb izvajajo na podlagi vrstnega reda, ki ga določajo sprejeta prednostna merila za razvrščanje izvršilnih postopkov. Prednostni vrstni red upošteva zlasti stopnjo javnega interesa za izvršitev odločbe z upoštevanjem naslednjih meril:

- pravno stanje (pravnomočnost, izvršljivost) izdanih upravnih aktov, na podlagi katerih se opravlja izvršba;
- fizične in druge lastnosti objekta: zahtevnost objekta po Uredbi o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje (zahtevni, manj zahtevni, nezahtevni, enostavni objekt) in nevarnost (potencialno nevarni javni objekti; ogrožanje javne površine v državni lasti; ogrožanje javne površine v občinski lasti; objekti v zasebni lasti);
- vpliv objekta na ljudi in okolje (objekt, za katerega je s predpisi o varstvu okolja določeno, da je zanj presoja vplivov na okolje obvezna, ter objekt, za katerega s predpisi o varstvu okolja ni obvezna presoja vplivov na okolje, z onesnaževanjem in obremenjevanjem pa vpliva na kakovost bivanja v določenem okolju);
- lega objekta: objekt na zaščiteneh območjih – kršitve glede na lego objekta v prostoru (nacionalni/narodni park, regijski park, krajinski park, Natura 2000, naravne vrednote in spomeniki, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja, naravni rezervat, zaščiteno mestno jedro in spomeniško zaščiteni objekti, vodovarstveno območje, vodno zemljišče, zemljišča s podzemnimi vodami, priobalni pasovi, gozdno zemljišče, prvo kmetijsko zemljišče, naravna zdravilna sredstva, varovalni pas posameznih objektov gospodarske javne infrastrukture, zemljišča, na katerih je območje izključne rabe letališča, vzletišča oziroma infrastrukturnega objekta navigacijskih služb zračnega prometa, ter zemljišča, nad katerimi so na podlagi predpisov, ki urejajo letalstvo, določeni območje nadzorovane rabe in območje omejene rabe, območja s področja obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter drugi varovani pasovi ali katera druga zaščitena območja, ki so kot taka določena v prostorskih izvedbenih aktih ali drugih predpisih);
- objekti v javni rabi;
- objekti, v katerih se opravlja pridobitna dejavnost;
- možnost legalizacije objekta (objekti v zgodnejši fazi gradnje, nenaseljeni objekti in objekti, ki za zavezanca niso edina nepremičnina za bivanje, objekti za rejo živine, ki niso v uporabi, pri vseh teh pa legalizacija ni mogoča).

Pri izvršilnih postopkih imajo prednost zadeve, pri katerih so upravni akti pravnomočni. Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) posebej določa nujne ukrepe v javnem interesu v primeru, če obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti. V takih primerih so izvršbe potekale prednostno.

Z ureditvijo razvrščanja prijav/zadev po pomembnosti inšpektorat zagotavlja učinkovito opravljanje nalog, ki mu jih nalaga zakon, ob tem pa varovanje javnega interesa, ki zahteva nujno ukrepanje in prednostno obravnavo hujših nepravilnosti. Menimo, da s takim delom inšpektorat poleg učinkovitejše represivne izvaja tudi preventivno politiko, ki naj bi preprečila nadaljevanje kršitev in zagotovila večjo varnost.

Prednostno razvrščanje prijav, inšpekcijskih in izvršilnih postopkov glede na pomembnost kršitve in določanje stopnje pomembnosti obravnave ter vrstni red reševanja prijav, vodenja inšpekcijskih postopkov in izvedbe izvršbe (v nadaljevanju prednostno razvrščanje) v skladu z enajsto točko prvega odstavka 6. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ) štejeemo za izjemo v prostem dostopu do informacij javnega značaja. Metodologija obravnavanja prijav in razvrščanje izvršilnih postopkov se nanašata na notranje poslovanje organa. Z razkritjem prednostnih nalog za razvrščanje bi imel IRSOP kot organ resne in vsebinske motnje pri svojem delovanju, ki bi bile večje od pravice javnosti do obveščenosti o prednostnem razvrščanju. To je z instančnimi odločbami že potrdila tudi informacijska pooblaščenka.

Gradbeni inšpektorji so tudi leta 2018 nadaljevali z reševanjem starih zadev, da bi zmanjšali število aktivnih spisov. V zvezi z zmanjševanjem zaostankov pri delu so gradbeni inšpektorji v letih 2017 in 2018 pospešili odločanje v starih zadevah, saj so bili večkrat opozorjeni, da je treba stare zadeve sproti dokončati, saj je bilo ugotovljeno, da je veliko zadev odprtih, čeprav so izpolnjeni pogoji za zaprtje zadeve oziroma zaradi očitnega zastaranja prekrškovne zadeve ter da morajo zadevo zaključiti z odločitvijo, kadar v skladu s prednostno obravnavo zadev začnejo z ugotovitvenim postopkom. Tako je bilo na dan 31. 12. 2016 6.636 zadev, v katerih še teče ugotovitveni postopek in oziroma v teh zadevah še ni bilo odločeno, na dan 31. 12. 2017 pa 4.901 tovrstna zadeva, na dan 31. 12. 2018 pa le še 4.801 tovrstna zadeva.

V zvezi z delom gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije je leta 2018 predstojnica organa poslala 571 dopisov, odgovorov, obvestil in poročil. Leta 2018 je bilo s področja dela gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije medijem oziroma novinarjem poslanih 320 sklopov odgovorov na novinarska vprašanja.

V letu 2018 je gradbena inšpekcija dejavno, zlasti z dajanjem pripomb, sodelovala z MOP pri pripravi zakonodaje na področju graditve objektov in urejanja prostora. V zvezi s sprejemov zakonov in drugih predpisov je gradbena inšpekcija v letu 2018 podala pripombe k Državni rudarski strategiji, Uredbi o razvrščanju objektov, h Gradbenemu zakonu-A, Pravilniku o katastru komunikacijskega omrežja in pripadajoče infrastrukture, k Pravilniku o dokumentaciji in obrazcih za postopke, povezane z graditvijo objektov, k Pravilniku o univerzalni graditvi in uporabi objektov, k Pravilniku o podrobnejši vsebini dokumentacije in obrazcih, povezanih z graditvijo objektov, k Smernicam TSG-1-001:2018, Resoluciji o energetskega konceptu Slovenije, k Zakonu o spremembah in dopolnitvah energetskega zakona, k Akcijskemu načrtu uvedbe digitalizacije na področju grajenega okolja v RS, k predlogu o obravnavi uvodnega poročila RS o izvajanju Konvencije o pravicah invalidov, k predlogu državne ocene zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče, k Uredbi o pregledih, čiščenju in meritvah na malih kurilnih napravah, k Uredbi o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju ukrepa Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020, k Pravilniku o izdelavi analize stroškov in koristi za uporabo sproizvodnje toplote in električne energije z visokim izkoristkom ter učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje, k Pravilniku o evidenci dejanske rabe zemljišč javne cestne in javne železniške infrastrukture, k medresorski obravnavi upravljanja energetske unije in priprave nacionalnih energetske-podnebnih načrtov (NEPN) za obdobje od 2020 do 2030.

V letu 2017 je bil sprejet novi GZ, ki se je začel uporabljati 1. junija 2018. IRSOP meni, da tudi novi GZ ne bo pripomogel k odpravi težav na področju gradbene inšpekcije in k izboljšanju stanja v prostoru. Pri tem pojasnjujejo le nekatere od težav, s katerimi se spoprijemajo zaradi neustrezne zakonodaje:

- Odločba Ustavnega sodišča RS U-I-64/14-20 z dne 12. oktobra 2017 (v nadaljevanju ustavna odločba) še vedno ni upoštevana v zakonodaji, kar gradbeni inšpekciji otežuje delo. Za odpravo protiuštavnosti je bil določen rok eno leto od dneva, ko je bila odločitev Ustavnega sodišča RS objavljena v Uradnem listu RS (24. november 2017). Do 24. novembra 2018 bi bilo treba zakonodajo dopolniti z novimi določbami glede inšpekcijskih postopkov za primere, ko bi se z izvršitvijo inšpekcijskega ukrepa lahko nesorazmerno poseglo v pravico do doma, in sicer tako, da bi se zagotovilo tehtanje sorazmernosti izreka oziroma izvršitve ukrepa odstranitve objekta s strani sodišča. Do dopolnitve zakona na podlagi ustavne odločbe še ni prišlo.
- Z ustavno odločbo je bilo zakonodajalcu naloženo, da odpravi protiuštavnost inšpekcijskih ukrepov oziroma izvršitev teh ukrepov pri nelegalni gradnji, in sicer kot predhodno (sodno) presojo sorazmernosti posega v pravico do spoštovanja doma. Kot je razbrati iz ustavne odločbe, naj bi to predhodno presojo sorazmernosti posega opravilo sodišče in pri tem v 18. točki navaja tudi merila, ki jih je treba upoštevati. IRSOP vseskozi opozarja, da gradbeni inšpektor nikakor ne more biti oseba, ki bi presojala sorazmernost posega, temveč to presojo lahko opravi le sodišče. Navedeno potrjuje tudi ustavna odločba, ko na več mestih govori o »vnaprejšnji sodni presoji sorazmernosti posega«, »pred odstranitvijo objekta v kontradiktornem postopku pred sodiščem učinkovito uveljavljajo vse okoliščine, ki vplivajo na varovanje pravice do spoštovanja doma«, »sodišče mora imeti pooblastilo, da nesorazmerni poseg v pravico do spoštovanja doma prepreči«, »sodišče mora pri presoji, ali odstranitev objekta v konkretnem primeru pomeni nesorazmeren poseg v pravico do spoštovanja doma, upoštevati...«. Sporočilo ustavne odločbe je, da mora v postopku pred rušitvijo objekta, ki je posameznikov dom, o tem odločiti neodvisni in nepristranski organ, tj. sodišče, in ne upravni organ oziroma predstavnik izvršilne veje oblasti. Prav tako se je treba zavedati, da so gradbeni inšpektorji po izobrazbi arhitekti in gradbeni inženirji, torej so nedvomno osebe, ki nimajo znanja, s katerim bi lahko odločali o tako pomembnih ustavnih oziroma pravnih vprašanjih in merilih, kot jih predvideva oziroma izpostavlja ustavna odločba.
- Prav tako je v zvezi z 8. členom GZ pričakovati spore o pristojnosti. Torej bo to področje (prenosa pristojnosti nalog opravljanja inšpekcijskega nadzora) nedorečeno vsaj nekaj let, da bodo pristojni organi odločili o teh sporih.
- IRSOP se že več let trudi vzpostaviti učinkovit postopek upravnih izvršb, pri tem pa so ob spremembah prostorske zakonodaje večkrat opozorili na možnost vzpostavitve instituta izvršitelja po vzoru izvršiteljev v sodnih postopkih, ki so že del slovenske zakonodaje. Takšen način opravljanja prisilnih izvršb bi inšpektorje razbremenil, prav tako pa je izvršitev pravnomočnega inšpekcijskega ukrepa načeloma le tehnično dejanje, in ne več upravna presoja.

S prenovo prostorske zakonodaje naj bi se tudi bolj ščitil javni interes s tem, da bi zakonodajalec gradbeni inšpekciji omogočil take pogoje za delo, da bi lahko ta učinkovito opravljala inšpekcijski nadzor tako, da do novih nelegalnih stanovanjskih in drugih objektov sploh ne bi prišlo oziroma bi bili inšpekcijski ukrepi učinkoviti, inšpekcijski postopki pa hitri.

V preteklosti je gradbena inšpekcija že večkrat izrazila mnenje, da določbe ZUP niso primerne za inšpekcijsko ukrepanje. ZUP je namreč naravnán na odločanje na podlagi vloge oziroma zahteve stranke, enako so urejeni upravni procesni instituti ZUP-a. Pri inšpekcijskem postopku pa gre za odločanje v javnem interesu, kjer odločitve oziroma inšpekcijski ukrepi niso v interesu strank oziroma inšpekcijskih zavezancev, zato so določbe ZUP velikokrat neustrezne.

Pojasnjujemo še, da IRSOP z zdajšnjo kadrovsko zasedbo in zdajšnjimi zaostanki učinkovitega inšpekcijskega nadzora ne more zagotoviti, s tem pa tudi ne varovanja javnega interesa. Premalo kadra gradbene inšpekcije, število nerešenih prijav in inšpekcijskih zadev ter neizvedenih izvršb, nezadostna

finančna sredstva in »mila« zakonodaja, so razlogi, da IRSOP nikakor ne more sam oziroma zadostno zagotoviti zmanjševanja zaostankov pri delu, zmanjšati dolgotrajnosti postopkov in v povezavi s tem zagotoviti »učinkovito delo gradbene inšpekcije«, ki ga pričakujejo državljani, strokovna javnost in drugi nadzorni organi, kar pa ne nazadnje zahteva oziroma pričakuje tudi Ustavno sodišče RS (U-I-64/2014-20 z dne 12. oktobra 2017).

4.1.7 KORUPCIJSKA TVEGANJA

Inšpektorji v inšpekcijskih postopkih preverjajo skladnost zavezancev z zakonodajo in pri tem odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. Hkrati so tudi prekrškovni organ, ki med drugi odloča tudi o izrekanju glob.

Pri pripravi Načrta integritete IRSOP je bilo izpostavljeno tudi tveganje neetičnega ali nezakonitega ravnanja inšpektorjev, saj je zaradi vrste dela mogoče, da do takšnih tveganj tudi prihaja. Ugotavlja se, da je to tveganje težko popolnoma obvladati, saj je ključni del tveganja človeški dejavnik.

Analiza vzrokov in rešitev, ki so v preteklih obdobjih že bile uveljavljene za omejevanje in preprečevanje korupcijskih tveganj:

GGSI ima vzpostavljene mehanizme, s katerimi si prizadeva možnost za nastanek korupcijskih tveganj zmanjšati na čim nižjo raven. Ti mehanizmi oziroma rešitve so podrobneje opisani v Načrtu integritete IRSOP.

V nadaljevanju tako navajamo le nekaj rešitev, ki so že vzpostavljeni za učinkovitejše opravljanje inšpekcijskega nadzorstva in ki hkrati omogočajo boljši nadzor nad stanjem in postopki:

- GGSI ima od leta 2013 sprejete Usmeritve za vrstni red obravnave prijav in vrstni red obravnave že začetih inšpekcijskih postopkov na področju dela gradbenih inšpektorjev ter Usmeritve gradbenim inšpektorjem za izvajanje izvršb po drugi osebi, s katerimi se podrobneje določa obravnavanje zadev glede na pomembnost;
- nadgrajeni informacijski sistem omogoča lažje odkrivanje morebitnih napak pri vodenju postopkov, saj omogoča analizo kršenja instrukijskih rokov, spremljanje izvršljivosti in pravnomočnosti aktov, zaznavo nesorazmerno dolgih postopkov, razvrščanje ipd.;
- inšpektorjem se nudi pravna pomoč pri vodenju postopkov, s tem namenom se pripravljajo usmeritve in navodila ter vzorci aktov;
- na GGSI je oblikovana tudi specializirana skupina gradbenih inšpektorjev, ki se poleg rednega dela ukvarja tudi z nadzorom nad gradbenimi proizvodi, s tem pa je omogočena strokovno bolj poglobljena obravnava tega področja;
- GGSI ima vsako leto vnaprej določene usklajene akcije na področju gradbene, geodetske in stanovanjske inšpekcije, ki so ciljno usmerjene na določena posamezna področja (npr. nadzor nad uporabo objektov v javni rabi, nad prijavo začetka gradnje, označitvijo in zaščito gradbišč, zagotavljanjem izpolnjevanja pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti, nad evidentiranjem nepremičnin, upravniki, pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah ipd.).

4.2 GEODETSKA INŠPEKCIJA

4.2.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Delo geodetske inšpekcije opravlja en geodetski inšpektor, ki ima pooblastilo za nadzor nad območjem celotne Slovenije. Geodetska inšpekcija opravlja nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetskih dejavnosti in geodetskih storitev. Pristojnosti geodetske inšpekcije so določene v zakonih, to so Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD-1), Zakon o evidentiranju nepremičnin (ZEN), Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin (ZMVN in ZMVN-1), Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb (ZDOIONUS), Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID), ter v podzakonskih aktih.

Temeljna naloga geodetskega inšpektorja je nadzor v zvezi z izpolnjevanjem zakonsko določenih pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti v skladu z zakonom za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete. Pri tem gre predvsem za opravljanje nadzora nad:

- izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti, ki jo lahko opravlja fizična ali pravna oseba, ki ima v Poslovnem registru Slovenije vpisano geodetsko dejavnost in mora imeti zavarovano poslovno odgovornost ter na podlagi pogodbe o zaposlitvi zagotovljeno sodelovanje odgovornega geodeta;
- vpisom v imenik geodetskih podjetij;
- izpolnjevanjem pogojev za odgovorne geodete in
- izpolnjevanjem pogojev za geodete (geodetska izkaznica).

V letu 2017 je potekala sprememba prostorske in gradbene zakonodaje, ki je bila 24. oktobra 2017 po rednem postopku sprejeta. ZAID se je začel uporabljati 1. junija 2018. Do začetka uporabe ZAID se uporabljajo:

1. v Zakonu o geodetski dejavnosti:

- v prvem odstavku 1. člena besedilo »in določa pogoje za opravljanje te dejavnosti« in drugi odstavek tega člena,
- naslov drugega poglavja »II. Pogoji za opravljanje geodetske dejavnosti« in 3.–16. člen,
- naslov tretjega poglavja »III. Pogoji za opravljanje geodetske dejavnosti za tuje ponudnike« in 17.–24. člen,
- naslov petega poglavja »V. Združevanje geodetov« in 26. člen,
- 40.–45. člen,

2. v Zakonu o evidentiranju nepremičnin drugi in sedmi odstavek 6. člena in

3. v Zakonu o državnem geodetskem referenčnem sistemu prvi odstavek 17. člena.

Na podlagi določil ZAID, ki se je začel uporabljati 1. junija 2018, geodetska inšpekcija nadzira:

- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev pooblaščenih inženirjev geodetske stroke in gospodarskih subjektov, ki opravljajo geodetske storitve.

Poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja geodezije se nanašajo na strokovno področje izvajanja geodetske dejavnosti, ki zajema izvajanje geodetskih nalog v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin, geodetsko izmero in naloge v skladu s predpisi o državnem geodetskem referenčnem sistemu, geodetske meritve, povezane s projektiranjem, gradnjo in uporabo objektov, zakoličbo objektov, izdelavo geodetskih načrtov, kontrolnih opazovanj in izdelavo deformacijskih analiz, transformacije podatkov med različnimi državnimi koordinatnimi sistemi ter kartiranje, obdelavo, analizo in interpretacijo prostorskih podatkov.

V letu 2018 si je geodetska inšpekcija prizadevala uresničevati zlasti naslednje cilje:

- zagotavljati večjo pravno varnost lastnikov nepremičnin, večjo varnost vlaganj v nepremičnine ter investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom;
- zagotavljati izpolnjevanje pogojev podjetij in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti;
- zagotavljati izpolnjevanje pogojev za pridobitev naziva pooblaščenih inženirjev geodetske stroke;
- splošni nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti ter nad izvajanjem geodetskih dejavnosti in geodetskih storitev;
- nadzor nad evidencami nepremičnin;
- zagotavljati pravilno označevanje ulic in stavb.

Temeljni cilji geodetske inšpekcije določajo tri temeljne naloge, in sicer:

Geo1 – nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete,

Geo2 – nadzor nad evidencami nepremičnin,

Geo3 – zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, ki jo inšpekcija pokriva. Spodnja preglednica prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za geodetsko inšpekcijo.

Preglednica 20: Šifrant temeljne naloge, ki opredeljuje temeljno nalogo

GEODETSKA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki jo opredeljuje
Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete	Ukrepi po ZGeoD-1 (Zakon o geodetski dejavnosti) ter Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID)	Geo1 – geodeti
Nadzor nad evidencami nepremičnin	Ukrepi po ZEN in ZMVN-1 (Zakon o evidentiranju nepremičnin, Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin)	Geo2 – evidence nepremičnin
Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb	Ukrepi po ZDOIONUS (Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb)	Geo3 – označevanje

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, so določeni na naslednjih vrstah zadev in pripadajočih ključnih dokumentih:

- upravna geodetska zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Vsa dejanja in postopki geodetske inšpekcije so namenjeni doseganju teh temeljnih ciljev, s tem namenom inšpektor tudi dosledno vodi inšpekcijske in prekrškovne postopke.

4.2.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Geodetska inšpekcija je v letu 2018 prejela 59 prijav, ki so knjižene v 49 prijavnih zadev. Večina se jih še vedno nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihovo domnevno nepravilnost, čeprav se nestrinjanje z vzpostavitvijo katastrske meje v naravi rešuje v sodnem postopku za določitev meje, kar pa je povezano s precejšnjimi stroški. Za skladnost izdelka oziroma dela s predpisi geodetske stroke je odgovoren odgovorni geodet oziroma pooblaščen inženir geodetske stroke, ki s svojim podpisom in identifikacijsko številko na izdelku potrdi njegovo pravilnost. V vseh obravnavanih primerih se preveri, ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev in ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo, opravil geodet z ustrežno strokovno izobrazbo in posebnim strokovnim izpitom.

Po uradni dolžnosti je bilo leta 2018 uvedenih 235 postopkov, od tega je bilo 13 inšpekcijskih in 216 prekrškovnih postopkov. Šest drugih splošnih postopkov se je nanašalo na delovanje geodetske inšpekcije.

Preglednica 21: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2018	Inšpekcijski nadzor na geodetskem področju
Število prejetih prijav	59
Število inšpekcijskih postopkov	13

V letu 2018 je bilo rešenih 61 prekrškovnih zadev, 28 prijavnih zadev in štiri druge splošne zadeve ter nobena inšpekcijska upravna geodetska zadeva.

Geodetska inšpekcija je imela 31. decembra 2018 odprtih 215 zadev, od tega 194 prekrškovnih, osem drugih splošnih zadev in 13 upravnih geodetskih. Na dan 31. decembra 2018 je bilo odprtih 40 prijavnih zadev.

Leta 2018 je geodetska inšpektorica v zvezi s postopki poslala 166 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Na delovnem področju geodetske inšpekcije v letu 2018 niso bile izdane inšpekcijske odločbe za odpravo nepravilnosti.

Geodetska inšpekcija prejme tudi posamezne prijave oziroma pritožbe, ki se nanašajo na konkretne akte geodetskih uprav ali »napake«, ki so jih stranke zaznale v arhivskih podatkih geodetskih uprav. Za reševanje takih in podobnih prijav geodetska inšpekcija ni pristojna.

Pogoste so tudi prijave v zvezi z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnih znamenj, vendar geodetska inšpekcija v materialnem predpisu nima podlage za izdajo ureditvenih odločb, temveč lahko uvede le prekrškovni postopek.

Tudi v letu 2018 se je povečalo število prijav v zvezi z domnevno nepopolnimi ali nepravilnimi podatki v katastru stavb in registru nepremičnin. Zakon o evidentiranju nepremičnin predpisuje obvezno evidentiranje stavb v kataster stavb in register nepremičnin. Kadar geodetska uprava ugotovi, da stavba ni evidentirana v katastru stavb ali registru nepremičnin in zavezanec tega ne stori niti po opozorilu geodetske uprave, ta geodetski inšpekciji le predlaga uvedbo postopka o prekršku, saj v materialnem predpisu ni podlage za izdajo ureditvenih odločb.

Temeljna naloga geodetske inšpekcije je nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti v skladu z Zakonom o geodetski dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete, medtem ko po 1. juniju, ko se je začel uporabljati ZAID, geodetski inšpektor nadzoruje zagotavljanje izpolnjevanja pogojev pooblaščenih inženirjev geodetske stroke in gospodarskih subjektov, ki opravljajo geodetske storitve. Geodetska inšpekcija je v letu 2018 intenzivno opravljala nadzor nad podjetji, ki opravljajo geodetsko dejavnost.

V letnem načrtu dela za leto 2018 smo za doseganje cilja splošnega nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, nad izvajanjem geodetskih dejavnosti in storitev predvideli 40 geodetskih inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov. Geodetska inšpektorica jih je v letu 2018 od 40 načrtovanih inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov za leto 2018 izvedla 78³, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru postopkov v letu 2018 prikazujeta preglednici 22 in 23:

Preglednica 22: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije v letu 2018

Oznake vrstic	Evidentirane prijave in pobude	Prekrškovna zadeva	Upravna geodetska zadeva	Skupaj
Redni pregledi				
Izredni pregledi				
Kontrolni pregledi				
Obvestilo o prekršku z zahtevo		64		64
Zaslišanja				
Drugi zapisniki	2	2	10	14

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru postopkov upravnih geodetskih zadev, prekrškovnih zadev in akcij v letu 2018, ki so bili opravljeni pri uresničevanju treh ciljev (Geo1 – GEODETI, Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN in Geo3 – OZNAČEVANJE), prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 23: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2018

Vrsta dokumenta	Geo1 – GEODETI	Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN	Geo3 – OZNAČEVANJE
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo		64	
Odločba: opomin		36	
Odločba: prekrškovna		7	
Sklep: upravni		1	
Zapisnik: prekrškovni		2	
Zapisnik: ostalo		1	
Zapisnik: ugotovitveni	8	3	

Opomba: En dokument ima lahko tudi več temeljnih nalog.

³ Sem spadajo zapisniki (redni, kontrolni in izredni) ter obvestilo o prekršku z zahtevo za izjavo v upravnih geodetskih in prekrškovnih zadevah ter akcijah.

Spodnja preglednica prikazuje predvideno število inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov po temeljnih nalogah geodetske inšpekcije v letu 2018 in doseganje načrta po temeljnih nalogah.

Preglednica 24: Opravljeni inšpekcijski pregledi v letu 2018

Temeljna naloga – geodetska inšpekcija	Predvideni inšpekcijski pregledi v letu 2018	Opravljeni inšpekcijski pregledi v letu 2018
Geo1 – Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za opravljanje geodetske dejavnosti za geodetska podjetja, odgovorne geodete in geodete	10 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov	8 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov = 80,00 % izpolnitev načrta
Geo2 – Nadzor nad evidencami nepremičnin	30 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov	70 inšpekcijskih pregledov oziroma prekrškovnih postopkov = 233,33 % izpolnitev načrta
Geo3 – Zagotavljanje pravilnega označevanja ulic in stavb	Števila pregledov ni mogoče načrtovati – obravnavane bodo vse prejete pobude.	0

Opomba:

En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 40.

Število pregledov je pridobljeno v okviru postopkov: upravna geodetska zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih: vsi zapisniki, brez zapisnika, prijava ter obvestila o prekršku z zahtevo za izjavo.

Preglednica 25: Dejanja geodetske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2018 – vsota

Oznake vrstic	Geo1 – GEODETI	Geo2 – EVIDENCE NEPREMIČNIN	Skupna vsota
Obvestilo: o prekršku z zahtevo za izjavo		64	64
Zapisnik: drugo		1	1
Zapisnik: prekrškovni		2	2
Zapisnik: ugotovitveni	8	3	11
Skupna vsota	8	70	78

4.2.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Prekrškovni organi odločajo v postopkih za prekrške prekrškovnega organa oziroma v t. i. hitrih postopkih, ki se začnejo po uradni dolžnosti ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti. Pri ugotovljeni storitvi prekrška se storilcu izreče globa, vendar pa lahko pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa namesto izreka sankcije kršitelja samo opozori.

Geodetska inšpekcija v okviru prekrškovnega postopka razmeroma pogosto obravnava prijave v zvezi z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnih znamenj. Prijave običajno temeljijo na obtožbah »sosedu«, domnevnomu kršitelju pa storjenega prekrška pogosto ni mogoče dokazati. Kadar je kršilcu dokazano, da je bil z odstranitvijo oziroma poškodovanjem mejnikov storjen prekršek iz malomarnosti ali namerno, se izda odločba o prekršku. V vseh prejetih prijavah je bil uveden postopek o prekršku.

Vodenje prekrškovnih postopkov je redno delo. Leta 2018 je bilo prejetih 211 predlogov za uvedbo postopka o prekršku predvsem zaradi neevidentirane stavbe v katastru stavb in zaradi predložitve nepravilnih ali nepopolnih podatkov o posameznih delih stavb v register nepremičnin. Geodetska inšpektorica je leta 2018 uvedla 216 prekrškovnih in 61 prekrškovnih postopkov. Izdanih je bilo sedem odločb o prekršku, skupna višina izrečenih glob je 292,11 evra.

V prekrškovnih postopkih je geodetska inšpekcija v letu 2018 izdala 64 obvestil o prekršku in 36 odločb z opominom. Kršitelji se po prejemu obvestila o uvedbi postopka o prekršku ustrezno odzovejo in uredijo vse potrebno za vpis stavbe v kataster stavb. V prekrškovnih postopkih na geodetski inšpekciji v letu 2018 nismo prejeli nobene odločitve o zahtevi za sodno varstvo.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih geodetske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2018 prikazuje spodnja preglednica:

Preglednica 26: Dejanja in ukrepi geodetske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2018

Število prekrškovnih postopkov	Število obvestil o prekršku	Število opozoril	Število PN	Št. odl. – GLOBA	Št. odl. – OPOMIN	Število ZSV
216	64	0	0	7	36	0

V spodnji preglednici je prikazana skupna višina izrečenih glob, prikazana kot nastanek terjatve, višina izvršenih plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve ter višina izvršenih plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom kot priznani 50-odstotni popust.

Preglednica 27: Terjatve v prekrškovnih postopkih geodetske inšpekcije v letu 2018

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	292,11 EUR
Plačilo terjatev	83,46 EUR
Plačilo s 50-odstotnim popustom	20,86 EUR

4.2.4 AKCIJE V LETU 2018

V letu 2018 sta bili opravljeni dve akciji geodetske inšpekcije z namenom ugotavljanja in preprečevanja večjega obsega kršitev in zaščite javnega interesa, in sicer za:

- doseganje cilja večje pravne varnosti lastnikov nepremičnin, večje varnosti vlaganj v nepremičnine in investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom,
- zagotavljanje izpolnjevanja pogojev podjetij in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti.

V nadaljevanju sta kratek opis posamezne akcije in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.2.4.1 USMERJENA AKCIJA GEODETSKE INŠPEKCIJE V ZVEZI Z EVIDENTIRANJEM NEPREMIČNIN

Geodetska inšpekcija Inšpektorata RS za okolje in prostor (v nadaljevanju: geodetska inšpekcija) je v letu 2018 izvedla načrtovano akcijo iz letnega načrta v zvezi z evidentiranjem nepremičnin v katastru stavb (KS) in registru nepremičnin (REN). Namen akcije je bil doseganje cilja večje pravne varnosti lastnikov nepremičnin, večje varnosti vlaganj v nepremičnine in investicij, povezanih z nepremičninami in nepremičninskim trgom. Kataster stavb je poleg zemljiškega katastra temeljna evidenca o stavbah. Druge evidence, ki jih vodijo različni organi državne uprave, se povezujejo z zemljiškim katastrom po identifikacijski oznaki katastrske občine (šifra k. o.) in parcele (parcelna številka), s katastrom stavb pa z identifikacijsko oznako stavbe ali dela stavbe.

Ker je kataster stavb temeljna evidenca o stavbah, je tudi geodetska inšpekcija posebno pozornost namenila tej evidenci.

Zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb lahko vložijo investitor gradnje, lastnik parcele, na kateri stoji stavba ali je z njo povezana, imetnik stavbne pravice, lastnik stavbe ali dela stavbe, uporabnik stavbe ali dela stavbe ali upravnik stavbe. Investitor gradnje mora vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb najpozneje v 30 dneh po izvedbi vseh zaključnih gradbenih del. Če se začne stavba uporabljati pred izvedbo vseh zaključnih gradbenih del, mora investitor gradnje vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb ob začetku uporabe stavbe ali dela stavbe. Investitor gradnje mora vložiti zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb pred prvo prijavo stalnega bivališča ali sedeža pravne osebe v stavbi.

Nadzor nad evidenco katastra stavb opravi geodetska uprava. Kadar ugotovi, da stavba ali del stavbe ni evidentirana oziroma evidentiran v katastru stavb in so izpolnjeni pogoji za evidentiranje stavbe v katastru stavb, pozove ne glede na leto izgradnje stavbe lastnika parcele, ki je povezana s stavbo, ali imetnika stavbne pravice, če je na tej parceli vzpostavljena stavbna pravica, da v treh mesecih po prejemu poziva vložijo zahtevo za vpis stavbe v kataster stavb. Če geodetska uprava ugotovi, da so na stavbi ali delu stavbe nastale spremembe in bi moral lastnik dela stavbe, imetnik stavbne pravice ali upravnik stavbe vložiti zahtevo za spremembo podatkov v katastru stavb, pa tega ni storil, ga pozove, da v treh mesecih vložijo zahtevo za spremembo podatkov v katastru stavb. Če lastnik parcele ali imetnik stavbne pravice oziroma upravnik stavbe tega v določenem roku ne stori, geodetska uprava geodetski inšpekciji predloži predloga uvedbo prekrškovnega postopka.

Tudi nadzor nad evidenco registra nepremičnin opravi geodetska uprava. Kadar ugotovi, da vpisani registrski podatki ne ustrezajo dejanskemu stanju, pozove lastnika ali upravnika, da podatke sporoči z vprašalnikom. Lastnik ali upravnik stavbe mora geodetski upravi najpozneje v 30 dneh od dneva prejema vprašalnika poslati pravilne in popolne podatke o nepremičnini. Če lastnik ali upravnik stavbe v tem roku ne pošlje izpolnjenega vprašalnika ali pošlje nepopolno izpolnjeni vprašalnik, geodetska uprava geodetski inšpekciji prav tako predloži predloga uvedbo prekrškovnega postopka.

V letu 2018 je geodetska inšpekcija obravnavala 55 zadev zaradi neevidentiranih stavb v katastru stavb oziroma zaradi napačnega evidentiranja podatkov v registru nepremičnin. V vseh primerih so bili uvedeni prekrškovni postopki. Pri tem so bile ugotovljene različne okoliščine prekrška. Na dan 28. 12. 2018 je bilo izdanih sedem odločb o prekršku z izrečeno globo in 36 odločb z izrekom opomina. Število uvedenih prekrškovnih postopkov in izdanih odločb je bilo manjše kot v letu 2017, saj je nova geodetska inšpektorica opravila strokovni izpit za inšpektorja 5. 6. 2018.

Glede na stanje v preteklih letih je opaziti večji in hitrejši odziv lastnikov parcel, na katerih stavbe stojijo, na delo geodetske inšpekcije. Lastniki parcel v večini primerov po prejemu obvestila geodetske

inšpekcije o uvedbi prekrškovnega postopka pri pooblaščenih geodetskih podjetjih naročijo potrebni elaborat za evidentiranje stavbe v kataster stavb in za evidentiranje zemljišča pod stavbo v zemljiški kataster.

4.2.4.2 USMERJENA AKCIJA NADZORA GEODETSKE INŠPEKCIJE NAD GEODETSKIMI PODJETJI

Geodetska inšpekcija je v letu 2018 izvedla načrtovano akcijo iz letnega načrta, in sicer nadzor nad geodetskimi podjetji. Njen cilj je bil ugotavljanje zakonsko določenih pogojev za geodetska podjetja in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti. V okviru akcije se je ugotavljalo, ali izbrana geodetska podjetja izpolnjujejo pogoje za opravljanje geodetske dejavnosti. Cilj akcije je bil zagotavljanje izpolnjevanja pogojev podjetij in v njih zaposlenih posameznikov za opravljanje geodetske dejavnosti.

Geodetske storitve lahko izvaja oseba, ki ima poklicni naziv »pooblaščen inženir s področja geodezije« in je vpisana v imenik Inženirske zbornice Slovenije, oziroma gospodarski subjekt, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje geodetske dejavnosti po Zakonu o arhitekturni in inženirski dejavnosti – ZAID (Uradni list RS, št. 61/2017). V Poslovnem registru Slovenije mora imeti vpisano geodetsko dejavnost. Poleg tega mora izpolnjevati še naslednje pogoje:

- na podlagi pogodbe o zaposlitvi ima zagotovljeno sodelovanje posameznika, ki izpolnjuje s tem zakonom predpisane pogoje za pooblaščenega inženirja,
- ima zavarovano odgovornost za škodo v skladu z zakonom,
- ni v stečajnem postopku.

V ZAID-u je tudi določeno, da gospodarski subjekti, ki na dan začetka uporabe tega zakona opravljajo dejavnost po tem zakonu in izpolnjujejo pogoje iz ZGeoD-1, lahko opravljajo dejavnost pod pogoji, opredeljenimi v ZGeoD-1, še najdlje do 1. 6. 2019.

Iz Poslovnega registra Slovenije je bilo naključno izbranih 11 geodetskih podjetij, ki imajo registrirano kot glavno dejavnost 71.121 (geofizikalne meritve, kartiranje). Izbrana podjetja so enakomerno razpršena po celi Sloveniji. Med obravnavanimi podjetji je bilo pet samostojnih podjetnikov in šest družb z omejeno odgovornostjo.

Glede izpolnjevanja pogojev, ki jih posamezno geodetsko podjetje mora izpolnjevati v zvezi z opravljanjem geodetske dejavnosti, je bilo na dan 28. 12. 2018 ugotovljeno, da eno podjetje od 20. 2. 2018 ne opravlja več geodetske dejavnosti. Dve geodetski podjetji sta poslali nepopolno dokumentacijo in bosta v januarju 2019 pozvani k dopolnitvi predložene dokumentacije.

V drugih osmih primerih so geodetska podjetja skupaj z izjavo poslala vso zahtevano dokumentacijo. Iz zavarovalnih polic je razvidno, da imajo podjetja zavarovano odgovornost za škodo, ki bi lahko nastala naročniku ali tretjim osebam in izvira iz opravljanja geodetske dejavnosti. Višina zavarovalne vsote pri večini je 50.000 evrov. Ta podjetja so predložila tudi dokazila o sodelovanju pooblaščenega inženirja na podlagi pogodbe o zaposlitvi.

4.3 STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

4.3.1 PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

Pristojnosti stanovanjske inšpekcije Inšpektorata RS za okolje in prostor (v nadaljevanju: stanovanjska inšpekcija) so določene v zakonih (Stanovanjski zakon, Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb) in podzakonskih aktih.

V Stanovanjskem zakonu (Uradni list RS, št. [69/03](#), [18/04](#) – ZVKSES, [47/06](#) – ZEN, [45/08](#) – ZVEtL, [57/08](#), [62/10](#) – ZUPJS, [56/11](#) – odl. US, [87/11](#), [40/12](#) – ZUJF, [14/17](#) – odl. US in [27/17](#) – v nadaljevanju: SZ-1) določene pristojnosti nalagajo stanovanjski inšpekciji, da zagotavlja uresničevanje javnega interesa na stanovanjskem področju, kar pomeni zagotavljanje takšnega stanja v večstanovanjskih stavbah, da je omogočena njihova normalna raba in so zagotovljeni pogoji za njihovo učinkovito upravljanje.

V ta namen so inšpektorji izvajali ukrepi zoper etažne lastnike, da bi zagotovili vzdrževanje skupnih delov v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb in določili začasnega upravnika tam, kjer je ta obvezen. Izvajali so tudi ukrepe zoper posamezne etažne lastnike, da bi zagotovili vzdrževanje stanovanja tako, da se prepreči škoda, ki nastaja drugim stanovanjem ali skupnim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja. Prepovedali so opravljanje dejavnosti v stanovanju in izvajanje posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni pogoji, določeni v zakonu.

Po določbi 153. a člena SZ-1 nadzor nad neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami izvaja stanovanjska inšpekcija. Poslovanje neprofitnih organizacij urejajo 151. do 153. člen SZ-1 in Pravilnik o posebnih pogojih delovanja neprofitnih stanovanjskih organizacij. Stanovanjska inšpekcija v letu 2018 ni opravila nadzora nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij glede izvajanja določil stanovanjskih predpisov, saj je usklajeno akcijo vseh neprofitnih stanovanjskih organizacij opravila v letu 2016.

Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES) je začel veljati 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred finančno nesposobnostjo investitorjev, ko ti še pred končanjem graditve začnejo prodajati nepremičnine, pri čemer se kupci zavežejo, da bodo del kupnine plačali pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravnajo v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona, opravljajo stanovanjski inšpektorji. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na vsebino kršitve sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje prepove ali odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo objavi tudi javno. Leta 2018 je bila izvedena usklajena akcija na podlagi ZVKSES, kar je podrobneje opisano v nadaljevanju tega poročila.

Zastavljeni cilji na področju stanovanjskih zadev v letu 2018 so bili:

- zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov v večstanovanjskih stavbah;
- zagotavljanje popravil in odprava napak v posameznih delih večstanovanjskih stavb;
- prepoved opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele z vgradnjo naprav, če zanje niso izpolnjeni vsi pogoji;
- nadzor upravnikov;
- nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem;
- nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij;
- nadzor etažnih lastnikov in najemnikov;

- nadzor nad normalno uporabo najemnih stanovanj.

Temeljni cilji dela stanovanjske inšpekcije v letu 2018 so opredeljeni v okviru sedmih temeljnih nalog, in sicer:

- S1 – zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb,
- S2 – nadzorovanje opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele,
- S3 – učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov,
- S4 – nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor zavarovanja plačil kupnine,
- S5 – nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij,
- S6 – nadzor etažnih lastnikov in najemnikov,
- S7 – najemna stanovanja.

Šifranti temeljnih nalog so povezani s področno zakonodajo, ki jo inšpekcija pokriva. Spodnja preglednica prikazuje uporabo šifrantov temeljnih nalog pri posamezni temeljni nalogi na ravni zadev in ključnih dokumentov za stanovanjsko inšpekcijo.

Preglednica 28: Šifranti temeljnih nalog

STANOVANJSKA INŠPEKCIJA		Šifrant temeljne naloge, ki jo opredeljuje
Zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb	Vzdrževanje skupnih delov – 125. člen SZ-1	S1 – vzdrževanje
	Popravila v lastnem stanovanju – 126. člen SZ-1	
	Vzdrževanje skupnih in posameznih delov stavbe	
Nadzor opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele	Opravljanje dejavnosti – 14. in 129. člen SZ-1	S2 – dejavnosti in skupni deli
	Odstranitev naprav in posegi v skupne dele – 15. in 126. a člen SZ-1	
Učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov	Začasna določitev upravnika – 128. člen SZ-1	S3 – upravljanje
	Prekrškovni nadzor upravnikov – 171. člen SZ-1 Vse v zvezi s poslovanjem upravnika (sklic zbora, zapisnik zbora, vpogled v listine, izvedba primopredaje, zbiranje ponudb ipd.)	
Nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor zavarovanja plačil kupnine	Prepoved sklepanja prodajnih pogodb in oglaševanja, 5. , 12. oziroma 13.–94. člen ZVKSES	S4 – varstvo kupcev stanovanj
	Prekrškovni nadzor investitorjev oziroma vmesnih kupcev – 96. člen ZVKSES	

Nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij	Nadzor nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij – 153. a člen SZ-1	S5 – neprofitne organizacije
Nadzor etažnih lastnikov in najemnikov	Prekrškovni nadzor etažnih lastnikov – 168., 169. in 170. člen SZ-1	S6 – etažni lastniki in najemniki
	Prekrškovni nadzor najemnikov – 172. člen SZ-1	
Najemna stanovanja	Vzdrževanje najemnih stanovanj – 93. člen SZ-1	S7 – najemna stanovanja

Šifranti temeljnih nalog, ki so opredeljeni na ravni zadev in ključnih dokumentov ter opredeljujejo temeljne naloge, temeljijo na naslednjih vrstah zadev in pripadajočih ključnih dokumentih:

- upravna stanovanjska zadeva,
- prekrškovna zadeva,
- akcija.

Vsa dejanja in postopki stanovanjske inšpekcije so namenjeni doseganju teh temeljnih ciljev. S tem namenom inšpektorji tudi dosledno vodijo inšpekcijske in prekrškovne postopke.

4.3.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Delo stanovanjske inšpekcije je v letu 2018 opravljalo pet stanovanjskih inšpektorjev, ki imajo pooblastilo za vodenje inšpekcijskih postopkov za območje Slovenije.

Stanovanjski inšpektorji so v letu 2018 prejeli 426 prijav, ki so knjižene v 400 prijavnih zadev. Po uradni dolžnosti je bilo leta 2018 uvedenih 859 postopkov, od tega je bilo 329 inšpekcijskih in 48 prekrškovnih postopkov, 482 drugih splošnih postopkov pa se je nanašalo na delovanje stanovanjske inšpekcije.

Preglednica 29: Število prejetih prijav in inšpekcijskih postopkov

2018	Inšpekcijski nadzor na stanovanjskem področju
Število prejetih prijav	426
Število inšpekcijskih postopkov	329

V letu 2018 je bilo rešenih 283 inšpekcijskih zadev (upravna stanovanjska), 91 prekrškovnih zadev, 417 prijavnih zadev in 477 drugih splošnih zadev. Stanovanjska inšpekcija je imela 31. decembra 2018 odprtih 333 zadev, od katerih je 211 upravnih stanovanjskih, 49 prekrškovnih in 73 drugih splošnih zadev. Na dan 31. decembra 2018 je tako skupno odprtih 261 prijavnih zadev.

V letu 2018 so stanovanjski inšpektorji v zvezi s postopki poslali 1.721 dopisov, odgovorov, obvestil in pojasnil strankam, prijaviteljem in drugim.

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru postopkov v letu 2018 prikazujeta preglednici 30 in 31:

Preglednica 30: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije v letu 2018

Oznake vrstic	Prekrškovna zadeva	Upravna stanovanjska zadeva	Skupaj
Redni pregledi			0
Izredni pregledi		224	224
Kontrolni pregledi		12	12
Ugotovitveni zapisnik	32	87	119
Zaslišanja		5	5
Drugi zapisniki	25		25

Preglednica 31: Ukrepi stanovanjske inšpekcije v letu 2018

Oznake vrstic	Upravna stanovanjska zadeva
Odločba: upravna	119
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	33
Sklep: denarna kazen	36
Sklep: ustavitev postopka	131
Sklep: o rednem pravnem sredstvu	3
Sklep: odlog izvršbe	1
Sklep: upravni	41
Skupna vsota	364

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru inšpekcijskih postopkov: upravna stanovanjska, prekrškovna zadeva in akcija v letu 2018, ki so bili izvedeni pri uresničevanju šestih ciljev: S1 – VZDRŽEVANJE, S2 – DEJAVNOSTI IN SKUPNI DELI, S3 – UPRAVLJANJE, S4 – VARSTVO KUPCEV STANOVANJ, S5 – NEPROFITNE ORGANIZACIJE, S6 – ETAŽNI LASTNIKI IN NAJEMNIKI in S7 – NAJEMNA STANOVANJA, prikazuje spodnja preglednica.

Preglednica 32: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije po temeljnih nalogah v letu 2018

Oznake vrstic	S1 - VZDRŽEVANJE	S2 - DEJAVNOSTI IN SKUPNI DELI	S3 - UPRAVLJANJE	S4 - VARSTVO KUPCEV STANOVANJ	S6 - ETAŽNI LASTNIKI IN NAJEMNIKI	S7 - NAJEMNA STANOVANJA
Odločba: odprava in nadomestna		1		1		
Odločba: upravna	91	13	11	4	1	1
Sklep: denarna kazen	33		3			
Sklep: dovolitev izvršbe (PRISILITEV)	16	1	16			
Sklep: o rednem pravnem sredstvu	2		1			
Sklep: odlog izvršbe	1					

Sklep: upravni	25	4	3	8	1	
Sklep: ustavitev izvršbe	1					
Sklep: ustavitev postopka	100	10	12	8		1
Sklep: vrnitev v prejšnje stanje	1					
Zapisnik: izredni kontrolni pregled	10	1				
Zapisnik: izredni pregled	211	11			1	1
Zapisnik: izredni pregled z zaslišanjem	1					
Zapisnik: redni kontrolni pregled		1				
Zapisnik: ugotovitveni	25	13	38	11		
Zapisnik: zaslihanje	4			1		

Opomba: En dokument ima lahko tudi več temeljnih nalog.

Spodnja preglednica prikazuje načrtovano število inšpekcijskih pregledov po temeljnih nalogah stanovanjske inšpekcije v letu 2018 in doseganje načrta po temeljnih nalogah.

Preglednica 33: Opravljeni inšpekcijski pregledi leta 2018

Temeljna naloga – stanovanjska inšpekcija	Število načrtovanih inšpekcijskih pregledov za leto 2018	Število opravljenih inšpekcijskih pregledov v letu 2018
S1 – zagotavljanje vzdrževanja skupnih delov in popravil v posameznih delih večstanovanjskih stavb	120 inšpekcijskih pregledov	249 = 207,5 % izpolnitev načrta
S2 – nadzor opravljanja dejavnosti v stanovanju in izvajanja posegov v skupne dele	10 inšpekcijskih pregledov	37 = 370 % izpolnitev načrta
S3 – učinkovito upravljanje in nadzor upravnikov	50 inšpekcijskih pregledov	50 = 100 % izpolnitev načrta
S4 – nadzor poslovanja prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb v fazi prodaje posameznim kupcem ter nadzor zavarovanja plačil kupnine	10 inšpekcijskih pregledov	11 = 110 % izpolnitev načrta
S5 – nadzor neprofitnih stanovanjskih organizacij	Števila pregledov ni mogoče načrtovati – v letu 2016 so bile pregledane vse neprofitne stanovanjske organizacije	0
S6 – nadzor etažnih lastnikov in najemnikov	10 inšpekcijskih pregledov	8 = 80 % izpolnitev načrta
S7 – najemna stanovanja	Števila pregledov ni mogoče načrtovati	1

Opomba: En zapisnik ima lahko tudi več temeljnih nalog, zato vsota pregledov po temeljnih nalogah ni enaka številu pregledov, ki se štejejo v kvoto 200. Število pregledov je bilo pridobljeno v okviru postopkov: upravna stanovanjska zadeva, prekrškovna zadeva in akcija, na dokumentih: redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki ter redni in izredni zapisniki z zaslišanjem, ugotovitveni zapisnik.

Za leto 2018 je bilo načrtovanih 200 inšpekcijskih pregledov, dejansko opravljenih pa 355⁴, kar pomeni, da je načrt izpolnjen.

Tudi v letu 2018 se je večina ureditvenih odločb nanašala na vzdrževanje skupnih delov in popravilo napak v posameznem delu ter v zvezi z upravljanjem. V tem letu so se zadeve na terenu pogosto uredile že z najavo ogleda stanovanjskega inšpektorja oziroma med ugotovitvenim inšpekcijskim postopkom po izvedenem prvem ogledu. V postopkih v zvezi z ZVKSES je bilo v letu 2018 ugotovljenih nekaj nepravilnosti pri preverjanju, ali prodajalci nepremičnin ravnajo v skladu z določbami Zakona o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb. V inšpekcijskih postopkih je bilo ugotovljeno, da so prodajalci začeli z oglaševanjem nove nepremičnine, čeprav v skladu s 5. členom ZVKSES niso bili določeni splošni pogoji prodaje posameznih delov stavbe v obliki notarskega zapisa oziroma za gradnjo ni bilo izdano dokončno gradbeno dovoljenje. V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi so bile izdane odločbe, s katerimi je bilo inšpekcijskim zavezancem prepovedano sklepanje prodajnih pogodb in oglaševanje prodaje posameznih delov nove večstanovanjske stavbe. Inšpekcijski zavezanci so v večini primerov ugotovljeno nepravilnost odpravili. Več o ugotovitvah je zapisano pri akciji usmerjenega nadzora.

Zoper izrečene inšpekcijske ukrepe lahko stranke v postopku vložijo pravna sredstva. V letu 2018 je stanovanjska inšpekcija prejela 25 pritožb zoper izdane akte v inšpekcijskem postopku in 23 odločitev drugostopenjskega organa, ki se nanašajo na vložena pravna sredstva. Leta 2018 je bila v 14 primerih pritožba zoper upravni akt v celoti zavržena (60,87 odstotka). Tako je bilo leta 2018 za inšpektorat ugodnih 60,87 odstotka odločitev instančnega organa.

V osmih primerih je bil akt odpravljen in vrnjen v ponovni postopek (34,78 odstotkov), v enem primeru pa je bil postopek ustavljen, kar pomeni, da je bilo v letu 2018 39,13 odstotka odločitev instančnega organa za inšpektorat neugodnih.

Preglednica 34: Odločitve o vloženi pritožbah

Odločba: II. stopnje (upravna)	INŠP_Stan	Skupna vsota
akt odpravljen v celoti in vrnitev v ponovni postopek	8	34,78 %
postopek se ustavi	1	4,35 %
pritožba se zavrne	14	60,87 %
Skupna vsota	23	100,00 %

V izvršilnih postopkih, ki se vodijo po uradni dolžnosti, je bilo izdanih 33 sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilo.

4.3.3 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Vodenje prekrškovnih postopkov je redno delo. Po Zakonu o prekrških so stanovanjski inšpektorji uradne osebe prekrškovnega organa, ki vodijo postopke po uradni dolžnosti v tako imenovanem hitrem postopku. V letu 2018 nismo prejeli nobenega predloga za uvedbo postopka o prekršku. Stanovanjski inšpektorji so v letu 2018 uvedli 48 prekrškovnih postopkov. Izdanih je bilo 19 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 24.400,00 evrov.

⁴ Tu smo šteli: v okviru upravnih stanovanjskih zadev: redni in izredni zapisniki, kontrolni redni in izredni zapisniki, redni in izredni zapisniki z zaslišanjem ter ugotovitveni zapisnik.

V prekrškovnih postopkih je stanovanjska inšpekcija v letu 2018 prejela osem odločitev o zahtevi za sodno varstvo (ZSV), v katerih je sodišče v dveh primerih globo spremenilo v opomin, v enem primeru postopek ustavilo, v enem primeru zavrglo zahtevo za sodno varstvo in v štirih primerih zavrnilo zahtevo za sodno varstvo.

Preglednica 35: Odločitev sodišča o zahtevi za sodno varstvo v prekrškovnih postopkih stanovanjske inšpekcije

Odločitev sodišča o zahtevi za sodno varstvo	INŠP_Stan	Skupna vsota
sprememba globe v opomin	2	25,00 %
ustavitev 136/1-5	1	12,50 %
zavrnitev ZSV	4	50,00 %
zavrženje ZSV	1	12,50 %
Skupna vsota	8	100,00 %

Natančnejše stanje s podatki o pomembnejših dejanjih in ukrepih stanovanjske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov leta 2018 prikazuje spodnja preglednica:

Preglednica 36: Dejanja in ukrepi stanovanjske inšpekcije v okviru prekrškovnih postopkov v letu 2018

Število prekrškovnih postopkov	Število opozoril	Število PN	Št. odl. – GLOBA	Št. odl. – OPOMIN	Število ZSV
48	6	0	19	20	8

V spodnji preglednici so prikazane skupna višina izrečenih glob kot nastanek terjatve, višina izvršenih plačil izrečenih glob kot plačilo terjatve in višina izvršenih plačil izrečenih glob s priznanim 50-odstotnim popustom kot priznani 50-odstotni popust:

Preglednica 37: Terjatve v prekrškovnih postopkih stanovanjske inšpekcije v letu 2018

	Prekrškovna globa (v evrih)
Nastanek terjatve	24.400,00 EUR
Plačilo terjatev	10.800,00 EUR
Plačilo s 50-odstotnim popustom	500,00 EUR

Zaradi suma storitve prekrška so stanovanjski inšpektorji začeli postopek v 48 zadevah. Najpogostejši domnevni kršitvi etažnih lastnikov na podlagi prijav sta bili: izvedbena dela v posameznem delu brez potrebnega soglasja drugih etažnih lastnikov in sklenitev najemnega razmerja brez pisne najemne pogodbe. Zoper upravnike so se prijave nanašale na kršitve v zvezi s sklicevanjem zbora etažnih lastnikov in sestavo zapisnika, na predajo poslov novemu upravniku, porabo sredstev rezervnega sklada, onemogočanje vpogleda v pogodbe, sklenjene s tretjimi osebami, na opustitev zbiranja ponudb pri sklepanju poslov s tretjimi osebami in na sestavo letnega poročila in poročanje etažnim lastnikom.

4.3.4 AKCIJE V LETU 2018

V letu 2018 so bile opravljene tri akcije stanovanjske inšpekcije z namenom, da bi ugotovili in preprečili večji obseg kršitev in zaščitili javni interes, in sicer za nadzor nad:

- upravniki (uskrajena akcija),
- poslovanjem prodajalcev stanovanj in enostanovanjskih stavb,
- rednimi pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah.

V nadaljevanju podajamo kratek opis posameznih akcij in poročilo o stanju oziroma ukrepih.

4.3.4.1 NADZOR NAD UPRAVNIKI

V letu 2018 je potekala usmerjena akcija stanovanjske inšpekcije z namenom preveriti zagotavljanje ustreznih pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. V ta namen je bil načrtovan in opravljen inšpekcijski nadzor nad naključno izbranimi večstanovanjskimi stavbami, razpršenimi po celotnem območju Republike Slovenije (RS). Da bi zajeli čim več upravnikov, ki upravljajo večstanovanjske stavbe, kot jih opredeljuje 49. člen SZ-1, je bil vzorec naključnih stavb izbran tako, da je bil posamezni upravnik obravnavan le enkrat (načrtovanih 25).

Ob ustrezno zagotovljenem okolju za upravljanje večstanovanjskih stavb lahko uresničujemo javni interes RS, kot je opredeljen v 124. členu SZ-1, to je zagotavljanje takega stanja večstanovanjske stavbe, ki omogoča njeno normalno rabo, in zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb.

V usmerjenem nadzoru upravljanja večstanovanjskih stavb za preteklo koledarsko leto 2017, kot ga določa SZ-1, se je preverjalo:

1. ali upravnik naloži sredstva rezervnega sklada v skladu z drugim odstavkom 43. člena SZ-1 za leto 2017;
2. ali upravnik ravna v skladu z določbo 66. člena SZ-1 za 2017.

Rezultati nadzora

Od načrtovanih stavb oziroma usmerjenih nadzorov (25 stavb) je bilo v usmerjeno akcijo vključenih 25 stavb oziroma upravnikov. V 12 izvedenih usmerjenih nadzorih nepravilnosti niso bile ugotovljene, v 13 izvedenih usmerjenih nadzorih pa so bili uvedeni prekrškovni postopki, in sicer zaradi:

1. kršitve drugega odstavka 43. člena SZ-1 – osem prekrškovnih postopkov;
2. kršitve drugega odstavka 66. člena SZ-1 – štiri prekrškovni postopki;
3. kršitve 38. člena ZIN – en prekrškovni postopek.

Ugotovljene kršitve SZ-1 se večinoma nanašajo na izpolnjevanje obveze, da mora upravnik sredstva rezervnega sklada naložiti samo v depozite pri bankah in hranilnicah, ki imajo v skladu s predpisi o bančništvu dovoljenje za sprejemanje depozitov na območju RS, kot to določa drugi odstavek 43. člena SZ-1, ter na izstavljanje obračuna stroškov v delu prikazovanja stanja rezervnega sklada za celotno stavbo, kot to določa drugi odstavek 66. člena SZ-1.

Od uvedenih 25 inšpekcijskih postopkov so vsi postopki končani, od uvedenih 13 prekrškovnih postopkov je devet postopkov na dan 29. 11. 2018 končanih, saj ni bilo ugotovljenega prekrška, štirje prekrškovni postopki pa na dan 29. 11. 2018 še potekajo.

Dodatne ugotovitve izvedenih nadzorov

Ob izvedeni usmerjeni akciji stanovanjske inšpekcije na področju zagotavljanja ustreznega okolja za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb so bile ugotovljene opisane kršitve SZ-1 ter nekatere posebne okoliščine, in sicer:

1. nekateri upravniki na mesečnih obračunih prispevka rezervnega sklada navedejo površine posameznih delov in ustrezno ovrednoteni starostni razred, nekateri pa le znesek prispevka rezervnega sklada;
2. nekateri upravniki na mesečnih obračunih prispevka rezervnega sklada prikazujejo stanje sredstev rezervnega sklada, nekateri razpoložljivo stanje sredstev rezervnega sklada, nekateri navidezni rezervni sklad;
3. večina upravnikov izstavlja za mesečne obračune prispevkov rezervnega sklada ločene položnice in jih etažni lastniki plačujejo neposredno na transakcijski račun rezervnega sklada, odprt za posamezno stavbo, ali na skupni račun rezervnega sklada (fiduciarni račun za vse stavbe, ki jih upravljajo);
4. v vseh primerih je upravnik izdelal in izstavil mesečne obračune stroškov in mesečne obračune prispevka rezervnega sklada;
5. v vseh primerih upravniki vodijo sredstva rezervnega sklada kot depozit (vpogledni denarni depozit);
6. v nekaterih primerih vodenja sredstev rezervnega sklada na skupnem računu za vse stavbe v upravljanju upravniki kot dobri gospodarstveniki sklepajo depozitne pogodbe z različno ročnostjo.

Na podlagi preučitve obstoječega pravnega okvira za upravljanje večstanovanjskih stavb, kjer je imenovanje upravnika obvezno, in izvedenih usmerjenih akcij stanovanjske inšpekcije preventivno predlagamo nekaj nezavezujočih načinov za boljše oziroma kakovostnejše delo upravnikov, in sicer:

1. dosledno upoštevanje 66. člena SZ-1 in Pravilnika o upravljanju (Uradni list RS, št. 60/09, 87/11, 85/13);
2. dosledno upoštevanje Pravilnika o merilih za določitev prispevka etažnega lastnika v rezervni sklad in najnižji vrednosti prispevka (Uradni list RS, št. 11/04);
3. prikaz stanja sredstev rezervnega sklada za celotno stavbo (vplačila etažnih lastnikov, izjeme po drugem odstavku 41. člena SZ-1 – pobuda na upravniku);
4. izboljšati informiranje etažnih lastnikov in poročanje etažnim lastnikom o stanju sredstev rezervnega sklada za celotno stavbo mesečno in v letnem poročilu o upravnikovem delu, o višini zakonsko predpisane najnižje vrednosti prispevka rezervnega sklada, višjem znesku prispevka rezervnega sklada, če ga etažni lastniki določijo v načrtu vzdrževanja iz 26. člena SZ-1, o izračunani starosti nepremičnine enkrat letno iz četrtega člena Pravilnika o merilih za določitev prispevka etažnega lastnika v rezervni sklad in najnižji vrednosti prispevka (Uradni list RS, št. 11/04).

4.3.4.2 AKCIJA NADZORA V ZVEZI S POSLOVANJEM PRODAJALCEV STANOVANJ IN ENOSTANOVANJSKIH STAVB

V letu 2018 je bila izvedena usmerjena akcija inšpektorata za preveritev oglaševanja prodaje stanovanj in enostanovanjskih stavb na celotnem območju Republike Slovenije. Z namenom zaščititi končne kupce pred tveganjem neizpolnitve obveznosti investitorja oziroma vmesnega kupca kot prodajalca po prodajni pogodbi ob prodaji stanovanj in enostanovanjskih stavb je bil načrtovan inšpekcijski nadzor nad naključno izbranimi stavbami, za katere se oglašuje prodaja v različnih medijih (časopis, internet, veliki plakati itd.). Zaradi zagotovitve zajema čim večjega nabora prodajalcev različnih stavb sta bila posamezni prodajalec in stavba, ki je predmet nadzora, obravnavana le enkrat.

Inšpekcijski nadzor nad oglaševanjem prodaje je bil izveden nad šestnajstimi (16) naključno izbranimi nepremičninami na območju celotne države. V sklopu izvajanja usmerjenega inšpekcijskega nadzora je bilo tako preverjeno, ali so izpolnjeni pogoji za sklepanje pogodb oziroma oglaševanje nepremičnine, kot so opredeljeni v 5. členu Zakona o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (Uradni list RS, št. 18/04) (ZVKSES), in sicer:

1. ali je prodajalec bodisi lastnik zemljiške parcele, na kateri bo gradil oziroma gradi enostanovanjsko stavbo oziroma stavbo z več posameznimi deli, ki je predmet prodajne pogodbe, bodisi imetnik stavbne pravice na zemljiški parceli, na podlagi katere je upravičen zgraditi enostanovanjsko stavbo oziroma stavbo z več posameznimi deli, ki je predmet prodajne pogodbe;
2. ali je bilo za gradnjo izdano dokončno gradbeno dovoljenje in
3. , ali je prodajalec v obliki notarskega zapisa določil splošne pogoje prodaje posameznih delov stavbe z vsebino, določeno v 8. členu ZVKSES, če je predmet prodaje posamezni del stavbe z več posameznimi deli.

Na podlagi 29. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/02, 26/07, 43/07, 40/14)(ZIN) in ob upoštevanju 94. člena ZVKSES je bil prodajalcu poslan pisni poziv za dostavo ustrezne dokumentacije. Na podlagi prejete dokumentacije je bila v primeru nepravilnosti po uradni dolžnosti izdana odločba o prepovedi oglaševanja in sklepanja pogodb ter uveden tudi prekrškovni postopek, sicer pa je bil v primeru, če v okviru izvedenega obsega nadzora ni bilo ugotovljenih nepravilnosti, inšpekcijski postopek končan.

Rezultati izvedenega nadzora

Od načrtovanih usmerjenih nadzorov 15 oglaševanih nepremičnin je bilo v usmerjeno akcijo vključenih 16 nepremičnin. Od nadzorovanih 16 nepremičnin, jih je v šestih primerih prodajal investitor sam, v 10 primerih pa je imel investitor sklenjeno posredniško pogodbo o prodaji in oglaševanju nepremičnine z nepremičninskim posrednikom.

V 13 izvedenih usmerjenih nadzorih nad prodajalci oglaševanih nepremičnin niso bile ugotovljene nepravilnosti, v treh izvedenih usmerjenih nadzorih pa so bile ugotovljene posamezne kršitve ZVKSES, in sicer:

1. 3. točke prvega odstavka 5. člena ZVKSES – splošni pogoji prodaje – trije primeri;
2. 2. točke prvega odstavka 5. člena ZVKSES – gradbeno dovoljenje – dva primera.

Ugotovljene kršitve ZVKSES se večinoma nanašajo na neizdelane splošne pogoje prodaje posameznih delov stavbe v obliki notarskega zapisa, kar je bilo v konkretnih primerih povezano s spremembo gradbenega dovoljenja, zato ni bilo mogoče izdelati predhodnega načrta etažne lastnine, kot je to opredeljeno v 8. členu ZVKSES. Vse tri nepravilnosti so bile ugotovljene v primerih, ko je investitor sam oglaševal prodajo nepremičnine, pri čemer je izpolnil le del obveznosti, ne pa vseh, kot je to opredeljeno v 5. členu ZVKSES. Omeniti velja tudi, da sta v dveh primerih ugotovljenih nepravilnosti investitorja nemudoma začela vzpostavljati zakonito stanje (izdelani splošni pogoji gradnje v obliki notarskega zapisa, v času inšpekcijskega postopka pridobljeno spremenjeno gradbeno dovoljenje in s tem povezana izdelava splošnih pogojev prodaje), v enem primeru pa je trajalo tri mesece do pridobitve gradbenega dovoljenja, splošni pogoji pa so bili izdelani v nadaljnjem mesecu dni.

V okviru izvedene usmerjene akcije inšpektorata za preveritev oglaševanja prodaje stanovanj in enostanovanjskih stavb sta bili po uradni dolžnosti izdani dve upravni odločbi, s katerima je bilo prepovedano sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje nepremičnine, ena ugotovitelna odločba in ena odločba pa je bila odpravljena nemudoma, ko je investitor dostavil vso dokumentacijo, ki jo je sicer imel, ni pa je dostavil pravočasno. V dveh primerih sta bila uvedena tudi prekrškovna postopka, kjer je bilo ob upoštevanju teže prekrška izrečeno eno opozorilo in ena odločba o prekršku – opomin (v skupni višini 90 EUR).

Dodatne ugotovitve pri izvedenih nadzorih

Ob izvedeni usmerjeni akciji inšpektorata za preveritev oglaševanja prodaje stanovanj in enostanovanjskih stavb na celotnem območju RS z namenom zaščititi končne kupce pred tveganjem neizpolnitve obveznosti investitorja oziroma vmesnega kupca kot prodajalca po prodajni pogodbi ob prodaji stanovanj in enostanovanjskih stavb je bilo iz majhnega vzorca izvedenih nadzorov, na podlagi katerega stanja ni mogoče posploševati, ugotovljeno:

1. V okviru izvedenega obsega nadzora nad prodajo oziroma oglaševanjem nepremičnin, pri kateri je sodeloval nepremičninski posrednik, nepravilnosti niso bile ugotovljene.
2. V okviru izvedenega obsega nadzora nad prodajo oziroma oglaševanjem nepremičnine, ki ju je izvajal investitor sam, so bile ugotovljene nekatere kršitve ZVKSES.
3. Večina ugotovljenih kršitev je bila povezana z začetkom oglaševanja in prodaje nepremičnine in dokumentacijo (npr. splošni pogoji prodaje v obliki notarskega zapisa), ki še ni bila pripravljena (prehiter začetek oglaševanja in prodaje, kar je verjetno povezano s financiranjem oziroma kreditiranjem gradnje).
4. V enem primeru je bil investitor v fazi spremembe gradbenega dovoljenja, za kar je nato naknadno potreboval tudi splošne pogoje prodaje (za posamezni del, spremenjeni predhodni načrt etažne lastnine).
5. V enem primeru investitor ni imel niti ustreznega gradbenega dovoljenja niti splošnih pogojev prodaje (verjetno je bil projekt šele v fazi iskanja potencialnih kupcev, priprave dokumentacije, finančne strukture projekta).
6. Ob seznanitvi inšpekcijskih zavezancev o kršitvi zakonodaje so vsi spoštovali upravne odločitve stanovanjske inšpekcije in tako rekoč nemudoma začeli vzpostavljati zakonito stanje, s čemer je bil namen inšpekcijskega nadzora dosežen.

Kot že zapisano, je vzorec, ki ga je zajemala usmerjena akcija stanovanjske inšpekcije, veliko premajhen, da bi lahko posploševali na celotno panogo oglaševanja in prodaje nepremičnin, poleg tega v primeru ugotovljenih kršitev ZVKSES ni bila opravljena nobena anketa, iz katere bi lahko pravilno ugotovili dejanske razloge za kršitve (lahko le sklepamo o njih na podlagi pogovorov z investitorji, ki so kršili ZVKSES). Ker so inšpekcijski zavezanci takoj, ko so bili seznanjeni z določbami ZVKSES, začeli

vzpostavljati zakonito stanje, bi lahko sklepali, da je vzrok nezakonitega ravnanja tudi nevednost investitorjev. Tej ugotovitvi pritrjuje dejstvo, da v primeru, ko je bil v posel oglaševanja nepremičnine vključen nepremičninski posrednik z licenco, v okviru izvedenega obsega nadzora nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Glede na povečevanje prodaje nepremičnin in oživljeni nepremičninski trg (Poročilo o slovenskem nepremičninskem trgu, GURS 2017) bi bilo smiselno poleg nadzora nad oglaševanjem večjih nepremičnin (ki morajo po določbah 118. člena SPZ oziroma 48. člena SZ-1 imeti upravnika) izvedeno akcijo ponoviti, pri čemer bi bilo treba glede na ugotovljene nepravilnosti vzorec razširiti tudi na oglaševane nepremičnine, ki jih oglašujejo investitorji sami, oziroma na manjše nepremičnine).

4.3.4.3 AKCIJA NADZORA V ZVEZI Z OBVEZNIMI REDNIMI PREGLEDI DVIGAL IN NJIHOVIM VZDRŽEVANJEM V VEČSTANOVANJSKIH STAVBAH

Stanovanjska inšpekcija je v letu 2018 izvedla načrtovano akcijo nadzora v zvezi z obveznimi rednimi pregledi dvigal in njihovim vzdrževanjem v večstanovanjskih stavbah z namenom ugotavljanja in preprečevanja večjega obsega kršitev in zaščite javnega interesa.

Za javni interes na stanovanjskem področju se šteje zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba. Stanovanjski zakon v 5. členu določa skupne dele večstanovanjske stavbe, v tretji točki še podrobneje opredeljuje skupne napeljave, naprave in opremo, med katero spadajo tudi dvigala. V prvi točki 125. člena Stanovanjski zakon določa, da inšpekcijski organ z odločbo odredi, katera dela je treba izvesti, in določi primeren rok za njihovo izvedbo, če skupni deli večstanovanjske stavbe niso vzdrževani v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih stavb, ki jih s pravilnikom predpiše minister, ter niso primerni za normalno rabo. Pravilnik o standardih vzdrževanja stanovanjskih stavb in stanovanj v prilogi I za osebna dvigala določa potrebno vzdrževanje pod šifro 2.8.1.4, in sicer »Osebna dvigala (Letni tehnični pregledi, vzdrževanje in servisiranje. Po navodilu proizvajalca tudi krajši periodični – mesečni kontrolni pregledi)«. Inšpekcijski nadzor nad dvigali je opredeljen tudi v Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti ter v Pravilniku o varnosti dvigal, pri čemer 15. člen zakona določa, da izvajanje določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter Uredbe (ES) št. 764/2008 in Uredbe (ES) št. 765/2008 nadzorujejo inšpekcijski organi, pristojni za posamezno vrsto proizvodov, v skladu s predpisi, ki urejajo organizacijo in delovno področje ministrstev, ter drugimi predpisi, ki določajo pristojnosti in naloge inšpekcijskih organov. Pravilnik o varnosti dvigal pa v drugi točki 38. člena med drugim določa, da je v stanovanjskih stavbah za nadzor nad dvigali pristojen IRSOP.

Akcija je bila opravljena v skladu z usmeritvami v predmetni zadevi z dne 15. februarja 2018.

Podlaga za inšpekcijske postopke v teh zadevah so podatki registra SPIN, Uprave RS za zaščito in reševanje, ki med drugim zajema podatke o nujnih intervencijah zaradi nepravilnega delovanja dvigal, opravljenih v letu 2017.

Akcija je potekala na območju celotne Republike Slovenije, pri čemer je od načrtovanih 20 zadev stanovanjska inšpekcija obravnavala 20 zadev.

Obravnavane so bile večstanovanjske stavbe v etažni lastnini z največjim številom intervencij zaradi napak na dvigalih, pri čemer je bilo upoštevano, da se geografsko pokrije čim večji del države.

V akcijo so bili zajeti objekt iz Bistrice pri Trziču, objekt iz Idrije, dva objekta z Jesenic, trije objekti iz Kranja, objekt iz Krškega, trije objekti iz Ljubljane, dva objekta iz Maribora, dva objekta iz Murske Sobote, objekt iz Slovenske Bistrice, objekt iz Slovenskih Konjic, objekt iz Trbovelj in dva objekta iz Velenja.

Na podlagi 19. člena ZIN je bila s pozivi od upravnikov zahtevana naslednja dokumentacija:

- zadnje poročilo o periodičnem pregledu dvigala, ki ga je opravila pooblaščen organizacija,
- izjava, ali so bile ugotovljene pomanjkljivosti in ali so bile okvare dvigala odpravljene,
- izjava o razlogih, zakaj ugotovljene pomanjkljivosti še niso odpravljene.

V poslanih pozivih je bilo tudi opozorilo, da se po 38. členu Zakona o inšpekcijskem nadzoru z globo 1.500 evrov kaznuje za prekršek pravna oseba in z globo 500 evrov odgovorna oseba pravne osebe, če inšpekcijski zavezanec ne omogoči inšpekcijskega pregleda ali ne predloži zahtevanih listin.

Od skupno 20 obravnavanih primerov so bili:

1. v 16 primerih postopki s sklepom ustavljeni, ker niso bile ugotovljene pomanjkljivosti vzdrževanja dvigal, oziroma so bile po izjavi upravnika in priloženih izjavah pogodbenih serviserjev te odpravljene;
2. v štirih primerih so bile izdane ureditvene odločbe;
3. v dveh primerih rok iz odločbe še ni potekel;
4. v dveh primerih je bil podan predlog za začetek izvršilnega postopka, ki je že končan, saj sta bili obe odločbi izvršeni.

Ob koncu akcije stanovanjska inšpekcija ugotavlja, da tudi zaradi rednih pregledov in načrtovanih akcij v zvezi z vzdrževanjem dvigal v večstanovanjskih objektih ni prišlo do večjega obsega kršitev na tem področju.

4.3.5 DRUGO

Vzroki za težave pri opravljanju inšpekcijskega nadzora v okviru stanovanjske inšpekcije so iz pomanjkljiva dorečenost Stanovanjskega zakona, nepokritost upravnega inšpekcijskega ukrepanja pri določenih kršitvah in spremenjene razmere pri kratkoročni oddaji stanovanj v najem, zato bi bilo treba spremeniti predpise, ki bi omogočili hitrejše in učinkovitejše delo stanovanjske inšpekcije. Možnosti za povečano učinkovitost dela stanovanjske inšpekcije so predvsem v spremembi in dopolnitvi Stanovanjskega zakona, ki bi jasneje določal in urejal pristojnost in ukrepanje, kar bi prispevalo k učinkovitejšemu delu. Na stanovanjskem področju poteka sprememba zakonodaje, pri kateri smo tudi v letu 2018 dejavno sodelovali s pripombami.

Okoli 62 % stanovanjskega fonda so stanovanja v samostojnih eno- in dvostanovanjskih hišah, vrstnih hišah in dvojčkih, okoli 38 % stanovanjskega fonda pa so stanovanja v večstanovanjskih stavbah (dvo- in večstanovanjskimi stavbami), nad katerimi nadzor po Stanovanjskem zakonu opravlja le pet inšpektorjev, zato znova opozarjamo na potrebno kadrovsko okrepitev stanovanjske inšpekcije.

Stanovanjska inšpekcija prejema številne pobude za ukrepanje, ki se nanašajo na opuščanje vzdrževanja skupnih delov in vzdrževanja v posameznih delih, na nestrokovne oziroma samovoljne posege posameznih lastnikov na skupnih delih stavb brez ustreznih soglasij ter na pritožbe nad delom upravnika. Velik delež pobud za ukrepanje se nanaša na zadeve, ki niso v pristojnosti Stanovanjske inšpekcije in izhajajo iz neznanja bodisi etažnih lastnikov bodisi upravnikov. V takih primerih gre za

nerealna pričakovanja glede ukrepanja inšpekcije, vendar pa je treba tudi na tovrstne vloge odgovoriti. Za zagotavljanje ustreznega obsega nadzora je nedvomno treba opozoriti na pomanjkanje kadra stanovanjske inšpekcije.

Stanovanjska inšpekcija s ciljem preventivnega ukrepanja odgovarja na vsa pisna vprašanja posameznikov, podjetij in institucij, na spletni strani obvešča zainteresirano javnost o ugotovljenih nepravilnostih in posledicah kršitev zakona ter na druge načine ozavešča javnost. Vsako prispelo pobudo mora stanovanjska inšpekcija preučiti in ugotoviti, ali obstajajo okoliščine za uvedbo postopka ali ne, in na prispele dopise v skladu s 17. členom Uredbe o upravnem poslovanju tudi odgovoriti, kar vzame veliko razpoložljivega časa za delo. Pri delu se namreč inšpektorji spoprijemajo tudi s številnimi dopisov, ki se nanašajo na odnose med etažnimi lastniki in/ali upravnikom (npr. kršitve hišnega reda, spori med etažnimi lastniki in/ali upravnikom, prilaščanje skupnih prostorov, pristojnosti nadzornih odborov, obratovanje stavbe, spreminjanje rabe skupnih prostorov brez ustreznih soglasij, neurejena etažna lastnina, reklamacije izvedenih del po pogodbi, kršitve pogodbe o upravljanju stavbe), kar močno obremenjuje delo stanovanjske inšpekcije, čeprav ni pristojna za urejanje teh zadev.

Stanovanjska inšpekcija ima premalo kadra, hkrati pa stanovanjski inšpektorji nimajo na voljo učinkovitih upravnih ukrepov v delu, ki se nanaša na upravljanje večstanovanjskih stavb. Področje nadzora posega v pogodbeno razmerja med etažnimi lastniki, najemniki in upravnikom (deloma se prekriva s kaznivimi dejanji), kar dodatno otežuje dokazovanje in izvajanje prekrškovnih postopkov na podlagi vsakokrat veljavnih določb Zakona o prekrških.

5 INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO

Inšpektorji Inšpekcije za okolje in naravo (ION) opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov in splošnih aktov s področja varstva okolja, ohranjanja narave, voda, industrijskega onesnaževanja, dimnikarskih storitev in gensko spremenjenih organizmov.

Navedena področja so urejena z več kot 450 predpisi, ki določajo zahteve za inšpekcijske zavezance. Raznolikost in kompleksnost zahtev po posameznih področjih zahteva za izvajanje učinkovitega nadzora visoko strokovno usposobljenost inšpektorjev za posamezna področja, hkrati pa celovit nadzor nad posameznim zavezancem zahteva poznavanje predpisov iz različnih področij našega dela. Vsako leto ugotavljamo, da z obstoječo kadrovske zasedbo ni možno zagotavljati učinkovitega inšpekcijskega nadzora na področju okolja, vendar, da politične podpore za okrepitev inšpekcijskega nadzora ni, zato so notranji procesi ION usmerjeni v čim učinkovitejšo uporabo obstoječih kadrovskega zmogljivosti.

Glavno vodilo pri pripravi programa dela ION je zato še vedno usmeritev nadzora na obremenitve, ki pomenijo največje tveganje za okolje. To se zagotavlja z načrtovanjem inšpekcijskega nadzora in akcij nadzora ter z upoštevanjem usmeritev za vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi in usmeritev za vrstni red obravnave prijav, ki so bile dopolnjene v letu 2018.

Drugo vodilo ION je, da so inšpekcijski postopki opravljeni dobro in brez zamud. Zato je izjemno pomembno zagotavljanje kakovosti inšpekcijskih nadzorov. V ta namen so bila izvedena različna izobraževanja, sproti se dopolnjujejo tudi sezname pred pripravljenih vzorcev odločb, sklepov in drugih dokumentov, ki so inšpektorjem v pomoč v postopkih. V težjih situacijah in primerih skuša inšpektorjem pomoč pri pripravi individualnih pravnih aktov zagotoviti tudi strokovna podpora urada IRSOP. V letu 2018 je bil pripravljen nov Priročnik za izvajanje izvršb po drugi osebi, pripravljene so bile Usmeritve za postopanje po 29. členu ZVO-1 zaradi stečaja zavezanca. Prav tako so bile v letu 2018 izdane posodobljene Usmeritve za vrstni red obravnave prijav.

V letu 2018 je bila posebna pozornost namenjena kontroli razvrščanja prijav, dokončanju starih zadev, zagotovitvi stalnosti vodenja inšpekcijskega postopka, vključno z izvršilnim postopkom. Cilj tega procesa je bil, da se čim prej rešijo stare zadeve in da se odprte zadeve rešujejo brez zamud. V letu 2018 je bilo zato več izdanih inšpekcijskih odločb, sklepov o ustavitvi postopka, sklepov o ustavitvi izvršb, s čimer se je zmanjšalo število inšpekcijskih zadev, starejših od leta 2016.

V letu 2018 je potekala tudi intenzivna aktivnost na področjih komunalne odpadne embalaže in revizije okoljevarstvenih dovoljenj. Konec leta 2018 je bila izvedena tudi prva specializacija za prekrškovne postopke, kar je prispevalo k bistvenemu povečanju obsega dela na tem področju. Ta primer dobre prakse želimo še razširiti.

Vse zgoraj navedene aktivnosti so pomenile povečan obseg dela pri inšpekcijskih in prekrškovnih postopkih, zato je lahko ION v letu 2018 obravnaval manj prijav kot prejšnja leta. Počasna odzivnost na pobude in prijave, kjer nadzor ni prednosten, povzroča nezadovoljstvo pri prijaviteljih in prek medijev tudi pri splošni javnosti, kar ni dobro za ugled organa, česar se ION zaveda, vendar ob obstoječem kadrovskega načrtu ne more zagotoviti takojšnje obravnave vseh prejetih pobud in takojšnjega odziva na vse prijave. Glede na Uredbo o upravnem poslovanju pobudniki dobijo takojšen odziv organa o prejeti pobudi, v nadaljevanju pa se pobuda obravnava glede na sprejeta prednostna merila ION.

5.1 ORGANIZACIJA IN NAČRTOVANJE DELA

5.1.1 ZAPOSLENI

V ION je bilo na dan 31. 12. 2018 zaposlenih 64 uslužbencev, od tega 61 inšpektorjev za okolje. V uradu glavne inšpektorice so zaposleni direktor inšpekcije, dva inšpektorja svetnika, inšpektor za okolje in trije podsekretarji, v območnih enotah pa 56 inšpektorjev. Inšpektorjem pri delu pomaga nekaj nadzornikov. Vsi inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, 12 inšpektorjev je specializiranih tudi za delo na področju ohranjanja narave, za delo na področju nadzora gensko spremenjenih organizmov sta dodatno strokovno usposobljeni dve inšpektorici. Za delo na področju nadzora urejanja in varstva voda je na vsaki območni enoti vsaj en strokovno specializirani inšpektor, ki pa izvaja naloge tudi na področju okolja ali narave. Za nadzor na področju dimnikarskih storitev je specializiranih pet inšpektorjev.

V letu 2018 je bilo zaradi izvajanja revizije OVD zaposlenih pet inšpektorjev za določen čas in eden za nedoločen čas kot nadomestna zaposlitev zaradi upokojitve. V skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) morajo izbrani kandidati v šestih mesecih opraviti inšpekcijski izpit, zato ob zaposlitvi še nimajo pooblastil inšpektorjev in ne morejo samostojno opravljati inšpekcijskega dela. Letošnji kandidati so opravili izpit konec leta in eden v letu 2019, zato se bodo te zaposlitve pri delu poznale šele v letu 2019. Upoštevati je treba tudi, da direktor inšpekcije, vodje in koordinatorji območnih enot ION ter dva inšpektorja, sistematizirana v uradu, opravljajo še druge naloge, zato opravijo manj neposrednih inšpekcijskih nalog.

5.1.2 ORGANIZACIJA ION

ION je del Inšpektorata RS za okolje in prostor. Zaradi učinkovitejšega nadzora in lažje organizacije dela so inšpektorji za okolje razporejeni po območnih enotah:

- Območna enota Celje (deset inšpektorjev);
- Območna enota Koper (štirje inšpektorji);
- Območna enota Kranj (pet inšpektorjev);
- Območna enota Ljubljana (štirinajst inšpektorjev);
- Območna enota Maribor (devet inšpektorjev);
- Območna enota Murska Sobota (štirje inšpektorji);
- Območna enota Nova Gorica (pet inšpektorjev);
- Območna enota Novo mesto (pet inšpektorjev).

Delo inšpektorjev ION koordinirajo štirje vodje območnih enot in štirje koordinatorji za področje okolja. ION vodi direktor inšpekcije.

5.1.3 PRAVNA PODLAGA ZA DELO ION

ION izvaja inšpekcijski nadzor nad določbami naslednjih krovnih zakonov in na njihovih podlagah izdanih predpisov:

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) (Uradni list RS, št. 41/04, z vsemi spremembami);
- Zakon o vodah (ZV-1) (Uradni list RS, št. 67/02, z vsemi spremembami);
- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Uradni list RS, št. 56/99, z vsemi spremembami);
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (ZRGSO) (Uradni list RS, št. 67/02, z vsemi spremembami);

-
- Zakon o varstvu podzemnih jam (ZVPJ) (Uradni list RS, št. 2/04);
 - Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1) (Uradni list RS, 52/10, z vsemi spremembami);
 - Zakon o regijskem parku Škocjanske jame (ZRPSJ) (Uradni list RS, št. 57/96, z vsemi spremembami);
 - Zakon o planinskih poteh (ZPlanP) (Uradni list RS, št. 61/07);
 - Zakon o dimnikarskih storitvah (Uradni list RS, št. 68/16);
 - Zakon o državnih meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi – ZDMHS (Uradni list RS, št. 60/17);
 - Zakon o interventnih ukrepih pri ravnanju s komunalno odpadno embalažo in odpadnimi nagrobnimi svečami (Uradni list RS, št. 84/18).

Na podlagi navedenih krovnih zakonov je sprejetih več kot 450 podzakonskih aktov.

Pooblastila inšpektorjem za okolje določajo še nekateri drugi materialni predpisi s področji dela drugih resorjev, zlasti: Zakon o rudarstvu (ZRud-1) (Uradni list RS, št. 14/14 – Zrud-1-UPB3, s spremembami), Gradbeni zakon (GZ) (Uradni list RS, št. 61/17, popravek št. 72/17, popravek 72/17) in Zakon o motornih vozilih (ZMV; Uradni list RS, št. 106/10, z vsemi spremembami).

5.1.4 NAČRTOVANJE DELA

Načrtovani ali t. i. redni nadzori so temelj inšpekcijskega nadzora zavezancev na terenu in se ne izvajajo zaradi prijav.

Pri načrtovanju dela želimo doseči, da so pretežni del dela ION redni, torej načrtovani nadzori, ki se načrtujejo glede na tveganje za okolje. Glede na obstoječe kadrovske vire je treba glavnino nadzora usmeriti v obvladovanje večjih tveganj.

Redni nadzori so nadzori zavezancev, ki so načrtovani z letnim načrtom dela, in nadzori, načrtovani v okviru akcij nadzora. Z načrtovanjem zagotavljamo, da je večina aktivnosti ION usmerjena v nadzor zavezancev, ki potencialno pomenijo večje tveganje za okolje.

Glavnina zavezancev, vključenih v redni nadzor, so zato podjetja, ki imajo okoljevarstvena dovoljenja in so razvrščena v tri skupine oziroma razrede glede na tveganje za okolje. Tisti, ki precej obremenjujejo okolje ali/in pomenijo potencialno večje tveganje za okolje, se pregledajo vsako leto, manj tvegani vsaki dve leti in najmanj tvegani enkrat na tri leta ali več let.

V skladu s sprejetimi strateškimi usmeritvami ION načrtuje akcije nadzora na področjih, na katerih želimo preveriti skladnost zavezancev, npr. zaradi uvedbe novih zahtev v zakonodaji oziroma v primerih, ko je z oceno tveganja zaznana večja neusklajenost z zakonodajo, se organizira usmerjena akcija nadzora.

Tudi v letu 2018 ugotavljamo, da je razmerje rednih pregledov proti izrednim, torej tistim, ki jih po uradni dolžnosti inšpektorji uvedejo na podlagi prejetih pobud in prijav, 46 % proti 54 %, kar kaže na veliko število prejetih in obravnavanih pobud in prijav višje prednosti. Podrobnejša analiza dela po področjih kaže, da je načrtovano razmerje (60 % rednih pregledov proti 40 % izrednih pregledov) večinoma doseženo na področjih, ki so urejena v Zakonu o varstvu okolja, medtem ko se večina nadzora na področjih, urejenih z Zakonom o vodah in Zakonom o ohranjanju narave, izvede na podlagi pobud in prijav.

Nadzor nezakonitih zavezancev

Zavedamo se, da je redni nadzor praviloma usmerjen v nadzor zavezancev, ki so že pridobili predpisane upravne akte (dovoljenja, soglasja, koncesije), kar pomeni, da se pri nadzoru le preverja, ali izpolnjujejo

vse predpisane zahteve. Ti zavezanci so običajno navedeni v obstoječih uradnih evidencah, ki so podlaga za načrtovanje inšpekcijskih nadzorov.

Problem je, da v rednem nadzoru, zlasti v okviru usmerjenih akcij nadzora sistematsko ne uspemo ugotoviti, kateri zavezanci opravljajo dejavnost ali poseg nezakonito. Ugotavljamo, da nekaj takih zavezancev odkrijemo naključno na podlagi prijav ali v okviru akcij nadzora. Za ugotavljanje nezakonitih posegov je nujen stalni nadzor na terenu. Možnosti so tudi v uporabi modernih tehnologij, npr. laserskega snemanja ali dronov, vendar tega znanja za zdaj ION nima.

Poleg tega za sistematsko proaktivno iskanje nezakonitih zavezancev nimamo prostih zmogljivosti.

5.1.5 PROGRAM DELA

ION je za zagotavljanje učinkovitega izvajanja nalog inšpekcijskega nadzora sprejel triletni program dela, v katerem so določene prednostne naloge v obdobju 2017–2019. Poleg tega IRSOP sprejme tudi letni program dela, s katerim določi vsebino in obseg izvajanja inšpekcijskega nadzora za posamezno leto.

Zakon o varstvu okolja določa, da je treba za obrate večjega tveganja za okolje (SEVESO), za zavezance za ravnanje z odpadki in za naprave, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega (IED zavezanci; v nadaljevanju: SEVESO, odpadki, IED-zavezanci) zagotavljati redni nadzor, zato je načrtovanje nadzora teh zavezancev podrobnejše in celovito. Merila za razvrščanje inšpekcijskih zavezancev v tri različne skupine sta velikost vira onesnaževanja in tveganje za okolje, ki ga takšna dejavnost povzroča. S pomočjo računalniške aplikacije IRAM (Integrated Risk Assessment Method), ki omogoča razvrstitev zavezancev na podlagi ocene tveganja in je bila razvita v sklopu organizacije IMPEL ((European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law; v nadaljevanju: IMPEL), je vsako leto izdelan program dela s konkretnim seznamom inšpekcijskih zavezancev, razvrščenih po skupinah in nujnosti nadzora, ki so predmet inšpekcijskega nadzora v tekočem letu. Področja, razvrščena v prvo in drugo prednostno skupino, so obravnavana prednostno, tretja prednostna skupina je namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnih zadev. Izvajanje tega programa se na uradu predstojnika spremlja mesečno.

V letu 2018 se je specializacija inšpektorjev na področju IED- in SEVESO-zavezancev posodobila z vključitvijo novih zavezancev in inšpektorjev. Na ta način je zagotovljeno, da posamezni inšpektor nadzoruje IED-zavezance le pri eni dejavnosti, in ne več pri različnih dejavnostih kakor v preteklosti. Prednost tega pristopa je predvsem boljše poznavanje posebnosti dejavnosti teh največjih zavezancev in poenoten nadzor družb v okviru posamezne vrste dejavnosti.

5.1.5.1 IZVAJANJE PROGRAMA DELA V LETU 2018

Načrtovani pregledi za leto 2018 niso bili v celoti izvedeni. Na podlagi analize stanja je bilo ugotovljeno, da se je število teh pregledov zmanjšalo zaradi dodatnega izvajanja inšpekcijskih nadzorov. V letu 2018 je vlada s sklepom naložila ION poostreni nadzor zavezancev z izdanimi okoljevarstvenimi dovoljenji. Z nadzorom smo začeli 1. 9. 2018 in po programu izvedli vsak teden pet celovitih nadzorov v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi. IRSOP v skladu s sklepom ministrice tudi usklajuje skupne poostrene nadzore. Poleg tega so bili izvedeni dodatni nenačrtovani nadzori pri javnih službah zaradi težav zaradi ne prevzemanja komunalne odpadne embalaže, prekinitve delovnega razmerja, upokojitve in več daljših bolniških odsotnosti. ION je inšpektorje nadomeščal, vendar morajo novi zaposleni v šestih mesecih opraviti inšpekcijski izpit, kar pomeni, da lahko začnejo z delom šele po opravljenem izpitu. Z delno prerazporeditvijo rednih nadzorov na druge inšpektorje se je izpad delno omilil. Izvedeni program dela prikazuje preglednica 38.

Preglednica 38: Izvedba programa v letu 2018

	I. PREDNOSTNA SKUPINA	II. PREDNOSTNA SKUPINA	III. PREDNOSTNA SKUPINA	SKUPAJ
NAČRT	791	376	215	1389
IZVEDBA	685	350	201	1236
ODSTOTEK	86,60	93,09	93,49	88,98

V zadnjih letih ION ugotavlja, da se je zmanjšalo število kršitev pri inšpekcijskih zavezancih zlasti tistih iz prve in druge prednostne skupine. To je zagotovo tudi zaradi izvajanja rednih inšpekcijskih nadzorov pri teh dveh skupinah zavezancev.

5.1.5.2 AKCIJE NADZORA

V skladu s sprejetimi strateškimi usmeritvami ION načrtuje akcije nadzora na področjih, na katerih želimo preveriti skladnost zavezancev npr. zaradi novih zahtev v zakonodaji, če pa je z oceno tveganja zaznana večja neusklajenost z zakonodajo, se organizira usmerjena akcija nadzora.

Na tak način učinkovito in v kratkem času pridobimo informacijo o stopnji upoštevanja določenih zahtev predpisa na območju cele države oziroma na posameznem območju. Hkrati tak način dela prispeva k poenotenju dela v ION. Izkazalo se je, da so akcije nadzora kot ena od oblik rednega dela koristne in učinkovite.

Za vsako akcijo se določijo izhodišča in cilji ter se pripravijo usmeritve za delo glede vodenja postopkov in ukrepanja. Akcije potekajo hkrati na območju cele države, so časovno omejene in imajo jasno določeno vsebino.

Po izvedeni akciji se izdela poročilo, s katerim seznanimo Ministrstvo za okolje in prostor, druge ustrezne organe in javnost.

Prednosti takega načina dela so:

- sistematični nadzor področja dela,
- pridobivanje povratnih informacij glede izvršljivosti in stopnje izvajanja predpisa,
- poenotenje nadzora in ukrepanja ter
- informiranje in ozaveščanju ciljne in splošne javnosti.

Preglednica 39 prikazuje seznam akcij nadzora, ki so bile izvedene v letu 2018.

Zap. št.	Akcije nadzora v letu 2018	Področje	Izvedba
1.	Akcija nadzora nad svetlobnim onesnaževanjem – javna razsvetljava	okolje	februar–maj
2.	Akcija nadzora nad kamnolomi in dnevnimi kopi v območjih Natura 2000	narava	april–september
3.	Akcija nadzora rabe mineralne, termalne in termomineralne vode	vode	januar–november
4.	Akcija nadzora nad centri za obdelavo odpadkov (nadaljevanje akcije nadzora odlagališč)	okolje	april–oktober
5.	Akcija nadzora vožnje v naravnem okolju in nadzor motokros stez	narava, okolje	februar–oktober

6.	Akcija nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov	okolje	januar–december
7.	Akcija nadzora ravnanja z odpadno komunalno embalažo	okolje	januar–december

Preglednica 39: Akcije nadzora v letu 2018

5.1.6 IZREDNI NADZORI – ODZIV NA PREJETE PRIJAVE IN POBUDE

Izredni nadzori so inšpekcijski nadzori, opravljeni kot odziv na prejete prijave in pobude. ION vsako leto prejme številne prijave kršitev, pobude za ukrepanje in zahteve za razna poročila, katerih vsebina in zahtevnost sta zelo različni. V letu 2018 je ION prejel 3713 prijav in pobud, kar je primerljivo s prejšnjimi leti.

Glede obravnave prijav v skladu z usmeritvami za določanje prednostnega vrstnega reda zagotavljamo, da se ION vedno odzove na prijavo, ki bi pomenila večje tveganje in na ta način učinkovito ščiti javni interes. V najvišjo prednostno obravnavo spadajo prijave:

- iz katerih je razvidno, da obstaja nevarnost za zdravje ljudi, javni red in mir, javno varnost ali premoženje večje vrednosti (nujni ukrepi v javnem interesu, kjer je upravičena tudi ustna odločba po 144. in 211. členu ZUP);
- ki se nanašajo na delovno področje iz I. prednostne skupine v načrtu dela (veliki industrijski zavezanci, ki imajo lahko velik vpliv na okolje);
- možnost ogrožanja človeškega življenja in zdravja zaradi zastrupitve oziroma zadušitve z ogljikovim monoksidom;
- čezmejno pošiljanje odpadkov – zaustavljene nezakonite pošiljke na cestah oziroma mejnih prehodih, poizvedbe tujih nadzornih oziroma pristojnih organov o delovanju slovenskih podjetij.

5.1.7 SODELOVANJE Z DRUGIMI INŠPEKCIJAMI IN ORGANI

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi je potekalo predvsem v okviru akcij nadzora, ki jih pripravljajo regijske koordinacije in inšpekcijski svet, ter po potrebi pri izvajanju rednih in izrednih nadzorov. V okviru regijskih koordinacij se je s sodelovanjem z drugimi inšpekcijskimi organi in hkrati izvedenimi nadzori problematičnih zavezancev zagotovila hitrejša in učinkovitejša vzpostavitev zakonitega ravnanja. Sodelovanje je potekalo glede izmenjave podatkov in informacij ter po potrebi z izvajanjem skupnih pregledov. ION je najpogosteje sodelovala s tržno, kmetijsko, gozdarsko in gradbeno inšpekcijo, Finančno upravo RS, Policijo, Upravo za pomorstvo RS in medobčinskimi inšpektorati. Skupno delo je v veliko primerih prispevalo k hitrejši rešitvi problemov.

ION, predstavniki ARSO, inšpektorji Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, energetski inšpektorji Inšpektorata RS za infrastrukturo ter pri objektih, kjer se ukvarjajo s kemikalijami, tudi inšpektorji Urada za kemikalije, so od 1. septembra opravljali poostreni inšpekcijski nadzor pri imetnikih okoljevarstvenih dovoljenj (v nadaljevanju OVD) za naprave ali obrat. Do konca decembra so opravili nadzor pri 70 zavezancih. Skupni poostreni nadzori OVD se bodo v skladu s sklepom vlade nadaljevali tudi v letih 2019 in 2020.

Na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov se je nadaljevalo ustaljeno sodelovanje vseh pristojnih organov: IRSOP (ION in oddelka za čezmejno pošiljanje odpadkov), FURS in Policije. Izvedene so bile naključne akcije nadzora s preverjanjem pošiljk odpadkov v tovornem prometu na mejnih prehodih in posameznih avtocestnih odsekih ter v pomorskem prometu v Luki Koper.

Pri nadzoru čezmejnega pošiljanja odpadkov na mejnih prehodih je bil nadzor izveden v sodelovanju s predstavniki madžarskega in hrvaškega inšpektorata ter avstrijskega ministrstva za okolje.

V OE LJ je bil v sodelovanju z drugimi organi (PP, Inšpekcija MOL itd.) izveden ponovni skupni nadzor v Rojah. Prav tako je bil izveden skupni nadzor s Policijo, kriminalisti na lokaciji Cesta dveh cesarjev, Ljubljana Vič.

V OE Nova Gorica je bil tudi v letu 2018 dogovorjen letni nadzor nad odvzemom metuljev iz narave v sodelovanju s Policijo in entomologom, zaposlenim na Zavodu za gozdove.

V sodelovanju s Policijo so bili opravljeni skupni nadzori vožnje v naravnem okolju.

Nadaljevalo se je tudi ustaljeno sodelovanje z ARSO pri nadzoru zavezancev, ki ARSO ne pošljejo poročila, predpisanega v zakonodaji, oziroma pri katerih iz poročil o obratovalnem spremljanju ARSO ugotovi, da so predpisane emisijske vrednosti presežene. ARSO v primeru odkritih nepravilnostih pošlje prijavo ION. Te prijave zajemajo zlasti zavezance, ki:

- ne poročajo o ozonu škodljivih snoveh in F-plinih,
- ne poročajo o hlapnih organskih spojinah in halogeniranih hlapnih organskih spojinah,
- prekoračujejo mejne vrednosti emisij snovi v zrak,
- prekoračujejo mejne vrednosti emisij snovi v vode,
- ne poročajo o rabi vode in
- ne poročajo o zbiranju in obdelavi odpadkov.

ION redno sodeluje z ARSO in Direkcijo RS za vode (DRSV) glede izmenjave podatkov in strokovnih stališč.

5.1.8 IZOBRAŽEVANJE INŠPEKTORJEV

Izobraževanje se izvaja na podlagi letnega načrta izobraževanja, ki vključuje izobraževanja v tujini in doma. V letu 2018 so se zaposleni na ION v povprečju izobraževali šest dni na leto. V zvezi s področji nadzora ION pa so bila izobraževanja izvedena v zvezi s čezmejnem pošiljanjem odpadkov, vodami, naravo, idr. Za inšpektorje je bilo organizirano tudi obnovitveno izobraževanje o Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in Zakonu o prekrških.

Inšpektorji so skupno sodelovali na približno sedemdesetih izobraževanjih, seminarjih in delavnicah doma in v tujini.

V tujini so se posamezni inšpektorji izobraževali na raznih področjih dela v okviru delavnic oziroma strokovnih konferenc in projektov, ki so organizirani pod okriljem organizacije IMPEL.

5.1.9 MEDNARODNO SODELOVANJE

Izboljšanje učinkovitosti dela in prenos dobrih praks omogoča tudi mednarodno sodelovanje, kjer inšpektorji pridobivajo koristne informacije in znanja in jih s pridom vključujejo v delovni proces in inšpekcijske postopke. Na področju mednarodnega sodelovanja so inšpektorji za okolje vključeni v delovanje mednarodne organizacije IMPEL. To je organizacija evropskih institucij, pristojnih za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje, katere temeljna cilja sta širjenje uporabe uveljavljene dobre prakse z izmenjavo informacij in promocija preizkušenih postopkov pri izvajanju zakonodaje in usposabljanju na področju nadzora. Več informacij o organizaciji IMPEL je na voljo na spletni strani: <http://www.impel.eu/>.

V okviru organizacije se vsako leto izvedejo številni projekti, v katerih so aktivno sodelovali tudi inšpektorji za okolje. Delo slovenskih predstavnikov je v organizaciji IMPEL zelo prepoznavno in

cenjeno. Predstavnica ION je namestnica vodje strokovne skupine za naravo, ION ima tudi člana v organizacijskem odboru strokovne skupine za odpadke in čezmejno pošiljanje odpadkov, nekaj inšpektorjev pa je tudi članov projektnih skupin posameznih projektov (npr. Enforcement actions, Implementation of IED, River development planning idr.).

Inšpektorji ION so v letu 2018 sodelovali v projektih organizacije IMPEL na področju industrijskega onesnaževanja, ravnanja z odpadki (odlagališča, čezmejno pošiljanje odpadkov, odpadna električna in elektronska oprema), voda, narave in uveljavljanja evropske zakonodaje. Sodelovanje inšpektorjev v mednarodnih projektih in na mednarodnih delavnicah pomeni poleg izmenjave izkušenj in pridobivanja znanja glede načina dela inšpekcij in spoznavanja zakonodaje in ureditev v drugih evropskih državah tudi zagotavljanje pomembne aktivne vloge inšpektorjev za okolje pri podajanju pripomb in predlogov ob spremembah nacionalnih predpisov in s tem primerljivost domače zakonodaje z drugimi državami ter njeno uspešno izvajanje, kar je tudi eden glavnih ciljev projektov, ki se nanašajo na delovanje inšpektorjev za okolje. Zato je treba tudi v prihodnje nadaljevati s sodelovanjem čim večjega števila inšpektorjev pri raznih mednarodnih projektih in izobraževanjih.

5.1.9.1 IMPEL-ova NOTRANJA PRESOJA ORGANIZIRANOSTI ORGANA – IRI SLOVENIJA

V letu 2018 je bila izvedena notranja presoja organiziranosti organa – IRI Slovenija. Izvedena je bila v dveh delih, in sicer v januarju ter med 7. in 10. majem lanskega leta. Temeljni namen projekta je notranja presoja organiziranosti organa s pomočjo izkušenih strokovnjakov s področja dela iz različnih držav članic. Sodelovanje v tem projektu prinaša hitro in strokovno pomoč v izboljšanju organizacije in delovanja ter udeležencem svetuje, ne daje pa navodil. Slovenija se je kot prva izmed držav članic organizacije IMPEL odločila za ponovno izvedbo tega projekta (prvi IRI je bil v Sloveniji izveden leta 2010). Glavni razlog za ponovno presojo delovanja Inšpekcije za okolje in naravo je bila predvsem preveritev, ali inšpekcija deluje v skladu s Priporočili za določanje minimalnih kriterijev za inšpekcijske preglede (RMCEI), ker je v nekaj letih doživela več reorganizacijskih sprememb. Glavne teme projekta so se nanašale na nadzor IED- in SEVESO-zavezancev ter zavezancev, ki ravnaajo z odpadki.

Delo je potekalo v projektni skupini, ki je v odprtem dialogu preverila delovanje organa oziroma institucije. V januarju je potekalo pripravljajno srečanje vodje projektne skupine s predstavniki Inšpekcije za okolje in naravo Inšpektorata RS za okolje in prostor. Na tem sestanku so bila določena izhodišča, pogoji in način izvedbe projekta. Izvedba projekta je potekala med 7. in 10. majem v prostorih IRSOP v Ljubljani. Projektno skupino so sestavljali predstavniki iz Nizozemske (trije člani), Italije, Portugalske – Azori, Poljske in Avstrije. Projekt je vodil inšpektor svetnik Bojan Počkar.

Revizija procesa je potekala na podlagi vnaprej izdelanega vprašalnika, ki je zelo natančno in poglobljeno obravnaval vse temeljne procese inšpekcijskega organa. Zelo velik poudarek je bil predvsem na vodenju in načrtovanju delovnih procesov. Izjemna prednost tega projekta je bila, da smo ne glede na določeno vsebino vprašalnika njegovo izvedbo prilagodili po svoje.

V okviru presoje so bile obravnavane naslednje teme:

- opis sistema varstva okolja v Sloveniji in organov, ki opravljajo naloge na področju varstva okolja (Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, Direkcija RS za vode, IRSOP);
- predstavitev organizacije, nalog in ciljev IRSOP;
- predstavitev delovnega področja, pristojnosti in delovanja Inšpekcije za okolje in naravo.

V okviru teh tem in predstavljenega gradiva so člani projektne skupine prepoznali dobro prakso in priložnosti za razvoj oziroma izboljšave.

Dobre prakse:

- IRSOP ima zelo dobro spletno stran, kjer je predstavljeno njegovo delo; posebna pozornost je namenjena seznanjanju javnosti z aktivnostmi IRSOP;
- način priprave strateških usmeritev in poročanje o izvedbi strateških usmeritev za predhodno leto omogoča uskladitev prednostnih IRSOP s prednostnimi nalogami MOP in zagotavlja povratne informacije ministrstvu;
- IRSOP ima vzpostavljen postopek obravnave prijav, ki temelji na določitvi prednostne obravnave prijav na podlagi meril, ki upoštevajo oceno tveganja;
- uporaba orodja za ocenjevanje tveganja konkretnega zavezanca iz skupin IED- in SEVESO-zavezancev ter zavezancev, ki ravnajo z odpadki, nadalje povečuje učinkovitost inšpekcijskega nadzora (orodje je bilo vzpostavljeno v okviru organizacije IMPEL (IRAM));
- inšpektorjem so na intranetni strani na voljo številna navodila in vzorci dokumentov, ki jih lahko uporabljajo pri delu;
- informacijski sistemi (INSPIS, OIS) vsebujejo veliko uporabnih informacij;
- akcije nadzora so dobro izvedene, prav tako dobro potekata priprava analiz in poročanje o rezultatih.

Možnosti za izboljšanje:

- vzpostaviti postopke za enotnejše ukrepanje inšpektorjev ob ugotovljenih nepravilnostih (matrika);
- pred sprejemanjem nove zakonodaje najprej preveriti njeno izvršljivost in praktičnost (zaradi dodatnih nalog) in ugotoviti, ali je treba zaposliti nove inšpektorje (priporočilo se nanaša predvsem na pripraviljavce predpisov in organe njihovega sprejemanja);
- natančneje je treba opredeliti ključne podatke za pripravo, izvedbo in poročanje o različnih vrstah inšpekcijskih pregledov z namenom ugotovitve, ali so kadri pravilno razporejeni in s tem optimizirati kakovost in učinkovitost nadzorov;
- izboljšati sodelovanje z drugimi inšpektorati, pristojnimi za nadzor SEVESO-obratov;
- določiti kvalitativne kazalce za zagotovitev informacij o kakovosti dela inšpektorjev kot pomoč inšpekciji pri oblikovanju učinkovitih odločitev in spodbujanju za dobre rezultate dela;
- zagotoviti strokovnjake za izvajanje analize podatkov za optimiziranje delovnih procesov in analizo inšpekcijskih zavezancev (glede na tveganja, nezakonitost delovanja ipd.)

Predstavitve sklepov so se udeležile tudi predstavnica Ministrstva za okolje in prostor, namestnica varuhinje človekovih pravic ter direktorica strokovne službe varuha in vodja Sektorja za upravno inšpekcijo Inšpektorata za javni sektor. O izvedenem projektu in ugotovitvah je bilo izdelano poročilo, ki ga je na decembrskem zasedanju na Dunaju potrdila generalna skupščina IMPEL.

5.1.9.2 IZMENJAVA INŠPEKTORJEV V OKVIRU PROJEKTA »ENFORCEMENT ACTIONS«

Slovenija je med 26. in 29. junijem v okviru projekta »Enforcement actions« organizirala izmenjavo inšpektorjev na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. Izmenjave se je udeležilo šest predstavnikov iz Avstrije, štirje iz Nemčije in dva iz Švedske. Iz Slovenije so sodelovali predstavniki Inšpekcije za okolje in naravo Inšpektorata RS za okolje in prostor, Finančne uprave RS (FURS) in Policije. Namen izmenjave sta bila širjenje znanja in dobrih praks pri izvajanju nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov ter izmenjava informacij med udeleženci.

V ugotovitvah o izmenjavi so sodelujoči iz tujine poudarili dobro pripravljene nadzor in način izvajanja nadzora; poudarili so zelo dobro sodelovanje med slovenskimi nadzornimi organi in pristojnim organom; za uspešni nadzor sta pomembna izmenjava in prenos informacij; s podobnimi izmenjavami uradnikov med državami si lahko sodelujoči med seboj pomagajo pri pridobivanju izkušenj in izmenjavi dobrih praks za uspešno izvajanje nadzora.

Prvi dan izmenjave je potekal na avstrijski strani mejnega prehoda Šentilj, kjer so se udeleženci zbrali na uvodnem sestanku, pregledali so program izmenjave in izrazili pričakovanja v zvezi s tem. V nadaljevanju dneva je bil opravljen skupni nadzor na kontrolni točki Gersdorf, preko katere je bil preusmerjen tovorni promet. Pregledano je bilo večje število tovornih vozil, med drugim tudi 13 čezmejnih pošiljk odpadkov. V enem primeru je bila potrjena nezakonita pošiljka, in sicer prevoz izrabljenega tovornega vozila iz Hrvaške prek Avstrije v Nigerijo. Pošiljka je bila zaustavljena, avstrijski pristojni organi so vodili postopek vračanja na Hrvaško.

Drugi dan se je izmenjava nadaljevala na mejnem prehodu Obrežje, kjer so predstavniki mobilnega oddelka FURS Novo mesto predstavili delo mobilnih ekip, švedski predstavnik je predstavil uporabo dronov pri izvajanju nadzora pošiljk odpadkov, predstavnik Inšpekcije za okolje in naravo pa sodelovanje nadzornih organov pri izvajanju nadzora nad pošiljanjem odpadkov. Nato so izvedli nadzor na vstopni in izstopni strani mejnega prehoda Obrežje. Pregledana je bila pošiljka odpadnega kartona iz Slovenije na Hrvaško. Vozniku tovornega vozila je bil izdan plačilni nalog, ker vozilo ni bilo v skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe ES o pošiljkah odpadkov ustrezno označeno s tablo »A«. V popoldanskem času je bil nadzor izveden še na avtocestnem počivališču Starine v smeri proti Ljubljani, kjer sta bili obravnavani dve pošiljki odpadnih kovin, pri katerih pa nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Tretji dan izmenjave je potekal v Luki Koper. Po uvodnem sestanku je bil izveden nadzor, kjer je bila obravnavana pošiljka odpadne plastike iz Italije v Malezijo, kjer nepravilnosti niso bile odkrite. Drugih pošiljk odpadkov v času nadzora ni bilo. Nato sta potekali še predstavitvi dela FURS v pristanišču in vpliva prepovedi uvoza določenih vrst odpadkov na Kitajsko, ki je začela veljati 1. januarja 2018. Analiza je pokazala, da se je izvoz odpadkov v prvih petih mesecih lanskega leta v primerjavi s prvimi petimi meseci leta 2017 bistveno zmanjšal, prav tako tudi v sosednje države Kitajske.

Četrti in zadnji dan izmenjave so udeleženci izmenjave opravili še nadzor pošiljanja odpadkov v železniškem prometu na ranžirni postaji Zalog pri Ljubljani, kjer je bilo pregledanih pet vagonov odpadnega železa na poti iz Madžarske v Italijo, nepravilnosti niso bile ugotovljene. Izmenjava se je končala s sestankom in evalvacijo izmenjave.

5.1.9.3 PROJEKT »SWEAP« (SHIPMENTS OF WASTE ENFORCEMENT ACTIONS PROJECT)

SWEAP je petletni projekt (11. 7. 2018–10. 6. 2023), ki je financiran iz programa LIFE+. Delo v projektu usklajuje organizacija IMPEL, sodelujoči partnerji pa so IRSOP, Dublin City Council (Nacionalna TFS-pisarna Irske), angleška okoljska agencija, agencija za okolje in vire z Malte, okoljska agencija Severne Irske in škotska okoljska agencija.

Evropska unija je določila pravila ravnanja z odpadki in cilje predelave odpadnih materialov za čim manjše tveganje, povezano z ravnanjem z odpadki. Uredba 1013/2006 o pošiljkah odpadkov vsebuje številne ukrepe za preprečitev nezakonitih pošiljk odpadkov. To vključuje tudi obveznosti držav članic, da izvajajo nadzore čezmejnih pošiljk odpadkov in sodelujejo z drugimi državami članicami. Uredba je bila v letu 2014 dopolnjena z namenom krepitve pravil s pojasnitvijo zahtev o "dokaznih bremenih" in zagotovitvijo, da vse države članice sprejmejo načrte inšpekcijskih nadzorov.

Projekt »Enforcement Actions« je bil več let temelj aktivnosti nadzora čezmejnih pošiljk v okviru organizacije IMPEL z zagotavljanjem usposabljanja »na terenu« in minimalne ravni inšpekcijskih nadzorov v sodelujočih državah. Prav tako se je krepilo sodelovanje med sosednjimi državami in med različnimi pristojnimi (nadzornimi) organi, kot sta Policija in carina. V zadnjem delu projekta je sodelovalo 32 držav.

Z namenom prispevati h krožnemu gospodarstvu, načelom ravnanja z odpadki in k doseganju ciljev, odkrivanju in preprečevanju nezakonitega prometa z odpadki, ima projekt SWEAP naslednje cilje:

- razširiti sodelovanje držav v projektu, ki bodo imele korist od tega;
- povečati število različnih akterjev pri izvajanju nadzora;
- okrepiti sodelovanje, inšpekcijski nadzor in izvršilne postopke;
- razviti in prikazati nova inovativna orodja in tehnologije ter
- na ravni EU vzpostaviti obdelavo podatkov iz inšpekcijskih nadzorov (intelligence).

IRSOP v projektu sodeluje z izvajanjem nadzorov čezmejnega pošiljanja odpadkov v okviru akcij na cestnih počivališčih (inšpektorji in uradnice, ki izdajajo dovoljenja za čezmejni prevoz odpadkov) in pri rednih in izrednih nadzorih pri pravnih osebah, ki del odpadkov pošiljajo čez mejo, in s poročanjem.

Več o projektu na povezavi <https://www.sweap.eu/>.

5.1.9.4 PROJEKT »WASTE FORCE«

Projekt poteka v okviru DG HOME pri Evropski komisiji med 1. 12. 2018 in 30. 11. 2020. Nosilec projekta je organizacija IMPEL, IRSOP v tem projektu sodeluje kot partner. Projekt je razdeljen na več delovnih sklopov. Glavni namen projekta je izvajanje operativnih aktivnosti organov, ki se borijo proti okoljski kriminaliteti, predvsem na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. IRSOP bo v projektu sodeloval z izmenjavo informacij, dobrih praks in metod izvajanja nadzorov. V okviru projekta bo Slovenija gostila večdnevno delavnico oziroma izobraževanje s približno 25 udeleženci. Predvideni termin delavnice je maj 2020.

Cilji projekta:

- razvoj novih praktičnih orodij in metodologij,
- krepitev zmogljivosti vseh deležnikov v nadzoru,
- izvajanje izobraževanj v Evropi in Aziji,
- podpora operativnim nalogam nadzornih organov po Evropi.

Več o projektu na povezavi <https://wasteforceproject.eu/>.

5.2 IZVAJANJE INŠPEKCIJSKEGA NADZORA V LETU 2018

5.2.1 INŠPEKCIJSKI POSTOPKI

Po uradni dolžnosti je bilo v letu 2018 uvedenih 4.496 postopkov, od tega je bilo 3.205 inšpekcijskih in 963 prekrškovnih postopkov. Inšpektorji so uvedli 419 prekrškovnih postopkov več in 161 inšpekcijskih postopkov več kot v letu 2017. Poleg tega je bilo vodenih tudi nekaj več drugih splošnih postopkov (328), ki so se nanašali na delovanje ION.

V letu 2018 je bilo rešenih 3030 inšpekcijskih zadev, 699 prekrškovnih in 223 splošnih zadev, kar pomeni, da je bilo rešenih 197 manj inšpekcijskih zadev in 183 več prekrškovnih zadev kot leta 2017. Na dan 31. 12. 2018 je bilo na ION v reševanju še 3281 zadev, od tega 2326 inšpekcijskih, 630 prekrškovnih in 325 splošnih zadev.

Inšpektorji so v letu 2018 opravili 1639 rednih, 1889 izrednih in 1292 kontrolnih pregledov. Opravili so tudi 756 pregledov dokumentacij, 412 zaslišanj in napisali 623 drugih zapisnikov.

Nadzorniki so v letu 2018 opravili 16 rednih pregledov, 104 izredne preglede in 36 drugih pregledov.

Od 2326 zadev, kjer inšpekcijski postopek še ni končan, je bila odločba že izdana v 738 zadevah, od teh so bili v 223 zadevah izdani tudi sklepi o dovolitvi izvršbe, ki so v 163 zadevah tudi že izvršljivi. V primerjavi z letom 2017 je bilo izdanih bistveno več sklepov o dovolitvi izvršbe (v letu 2017 le 49), zato jih je tudi več že izvršljivih (v letu 2017 le 7). Ta podatek odraža notranji proces kontrole stalnega vodenja postopkov, s katerim smo v letu 2018 večkrat preverjali, ali prihaja do nepotrebnih zastojev v vodenju inšpekcijskih postopkov, vključno z izvršilnimi postopki.

5.2.1.1 UPRAVNE INŠPEKCIJSKE ODLOČBE IN OPOZORILA

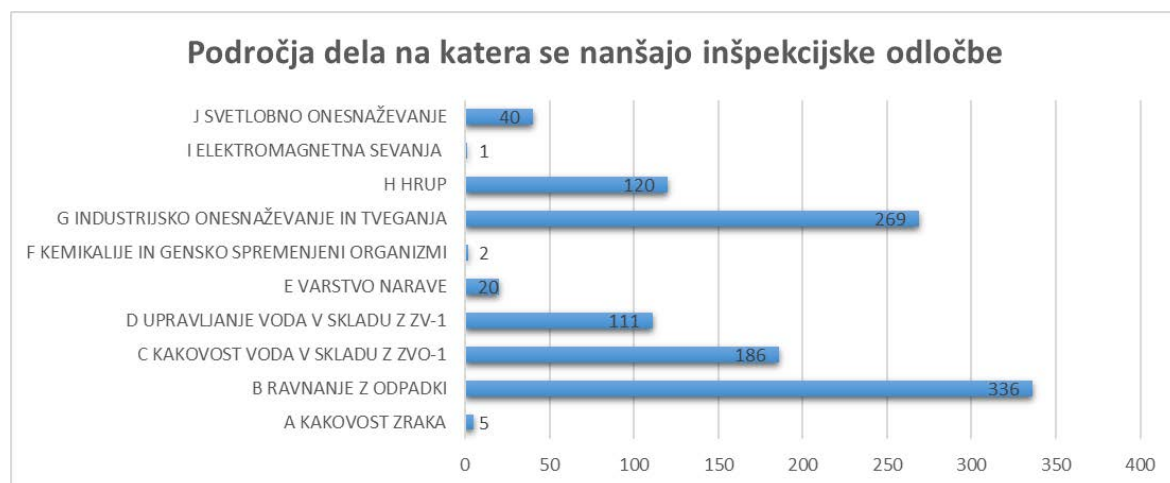
V letu 2018 so inšpektorji ION izdali 1005 inšpekcijskih odločb, od tega so bile štiri odločbe ustne. Na splošno ocenjujemo, da se na področju okolja 30 % inšpekcijskih postopkov konča z izdajo inšpekcijske odločbe, kar kaže na to, da je skladnost zavezancev na področju okolja še relativno nizka. Stanje je še nekoliko manj ugodno, če upoštevamo tudi manjše kršitve, za katere je izrečeno opozorilo.

Če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora odkrije nepravilnosti in oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep, najprej le ustno opozori na nepravilnosti in njihove posledice ter določi rok za njihovo odpravo. Svoje ugotovitve, izrečeno opozorilo in rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku. V letu 2018 so inšpektorji izrekli 252 opozoril v skladu z ZIN.

Na sliki 6 je prikazano, na katera področja dela ION se je nanašalo največ ukrepov inšpekcijskih odločb v letu 2018. Pri tem je treba pri številkah, prikazanih na sliki, upoštevati, da lahko inšpektor v eni inšpekcijski odločbi odredi tudi več ukrepov z različnih področji dela ION. Zato je skupna vsota števila ukrepov po področjih večja od števila izdanih odločb.

V primerjavi z letom 2017 se je zaradi izvajanja ZDimS pomembno povečalo število odločb, ki se nanašajo na emisije iz kurilnih naprav in spadajo v skupino industrijska onesnaževanja in tveganja. Prav tako se je pomembno povečalo število izdanih odločb na področju svetlobnega onesnaževanja zaradi izvedbe akcije nadzora na tem področju v letu 2018. Hkrati pa se je pomembno zmanjšalo število odločb, ki se nanašajo na odpadke, kar je vsaj delno posledica dejstva, da zavezanci, ki smo jih nadzorovali v letu 2018, večinoma zagotavljajo predpisano ravnanje, prijave oziroma pobude pa se večinoma nanašajo na manjše količine odpadkov in so zato uvrščene v III. in IV. prednostno skupino.

Slika 6: Področja dela ION, na katera se nanašajo inšpekcijske odločbe v letu 2018

5.2.1.2 KONTROLNI MONITORINGI

Na podlagi četrte alineje prvega odstavka 157. člena ZVO-1 ima inšpektor pravico in dolžnost odrediti izvedbo kontrolnega spremljanja, če pri opravljanju inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis ali če naprava ali obrat ne delujeta v okviru dovoljenja, izdanega na podlagi tega zakona, pravico in dolžnost odrediti izvedbo kontrolnega monitoringa. Pravna podlaga za tak ukrep je posredno tudi peta alineja prvega odstavka 32. člena ZIN. Kontrolni monitoring se odredi predvsem pri zavezancih, pri katerih inšpektor dvomi o pravilnosti rezultatov rednega spremljanja, takšen dvom pa lahko povzroči tudi več prijav na ION zaradi domnevnega onesnaževanja okolja z različnimi emisijami.

V letu 2018 so inšpektorji za okolje odredili izvedbo kontrolnega monitoringa v osmih primerih, in sicer največkrat v obliki meritev hrupa v okolju (šestkrat), meritev emisij snovi v vode (enkrat) in monitoring oziroma izdelavo ocene odpadka (enkrat). Pri izdelavi ocene odpadka je bilo ugotovljeno, da je zavezanec napačno uvrščal odpadke v klasifikacijski seznam odpadkov za potrebe čezmejnega pošiljanja odpadkov. V drugih primerih nepravilnosti niso bile ugotovljene.

V preglednici 40 so prikazani izvedeni kontrolni monitoringi v letu 2018.

Strošek v letu 2018 izvedenih kontrolnih monitoringov je znašal 16.730,41 EUR.

Preglednica 40: Izvedeni kontrolni monitoringi v letu 2018

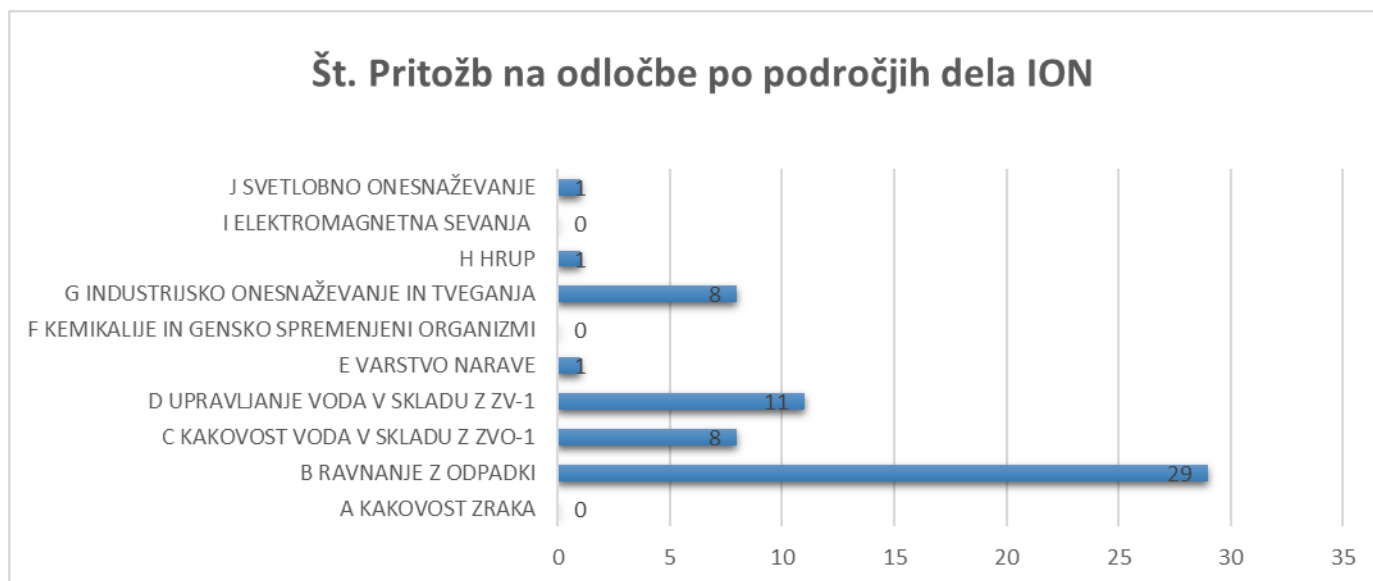
Vsebina kontrolnega monitoringa	Zavezanec
Meritev emisij hrupa iz obrata/naprave	UNIOR d. d. LITOSTROJ LIVARNA d. o. o. MIZARSTVO Drago Veron s. p. EMO ORODJARNA d. o. o. DUMIS d. o. o. SPLOŠNA BOLNIŠNICA Celje
Meritev emisij snovi v vode	ODLAGALIŠČE UNIČNO
Izdelava ocene odpadka	AQUAFILSLO d. o. o.

5.2.1.3 PRITOŽBE

V letu 2018 so bile vložene 104 pritožbe zoper upravne akte, izdane v inšpekcijskem postopku, od tega 56 pritožb zoper odločbe in 48 na sklepe. Na sliki 7 je prikazano, na katera področja dela se nanaša največ pritožb proti inšpekcijskim odločbam. Pri tem je treba upoštevati, da se lahko ena pritožba nanaša na več področij dela, zato je skupna vsota števil na sliki 7 večja od števila prejetih pritožb proti odločbam. Če upoštevamo število odločb, izdanih po posameznih področjih, lahko ugotovimo, da je relativno največji delež aktov, izdanih v inšpekcijskih nadzorih, izpodbijanih s pritožbami na področjih, urejenih v Zakonu o vodah, in na področju odpadkov (ZVO-1).

Na splošno se delež izpodbijanih odločb še naprej zmanjšuje. Če je bila v letu 2015 podana pritožba proti vsaki deseti odločbi, v letu 2016 proti vsaki trinajsti, je bila v letu 2017 izpodbijana vsaka petnajsta odločba in v letu 2018 le še vsaka osemnajsta. Ta ugodni trend kaže na višjo kakovost inšpekcijskih odločb ION.

Slika 7: Število pritožb proti inšpekcijskim odločbam po področjih dela ION

Drugostopenjski organ je v letu 2018 odločil o 85 pritožbah in jih 66 % zavrnil ter 2 % zavrgel. Pritožniki so bili v celoti ali delno uspešni v 32 %, in sicer je pritožbeni organ 13 aktov odpravil v celoti, 11 delno, v treh primerih je odločitev v izpodbijanem aktu spremenil. Delež ugodno rešenih pritožb je nekoliko večji kot v letu 2017.

5.2.1.4 IZVRŠBE

Če zavezanci v roku, določenem v inšpekcijski odločbi, ne izpolnijo obveznosti iz odločbe, inšpektor v izvršilnem postopku izda sklep o dovolitvi izvršbe. V njem določi tudi način izvršbe, ki je lahko izvršba po drugi osebi ali izvršba z denarno prisilitvijo. V primeru določene izvršbe po drugi osebi in ko tudi po izdanem sklepu o dovolitvi izvršbe po drugi osebi, v katerem je zavezane seznanjen, da bo izvedena izvršba na njegove stroške, ta še vedno ne izvrši zahtev iz odločbe, inšpektor izda tudi sklep o založitvi sredstev. Preden finančna sredstva za izvršbo po drugi osebi niso v celoti zagotovljena, namreč ni mogoče začeti z izbiro izvajalca in izvršbo na terenu.

V letu 2018 so inšpektorji uvedli 257 izvršilnih postopkov, in sicer so izdali 55 sklepov o dovolitvi izvršbe po drugi osebi in 202 sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilitvijo. V primerjavi z letom 2017 so inšpektorji v letu 2018 izdali kar 17 % več sklepov o dovolitvi izvršbe. Več kot 89 % sklepov o dovolitvi izvršbe po drugi osebi je bilo izdanih na področju odpadkov, drugi pa v glavnem na področju posegov v vodna in priobalna zemljišča. Prav tako je bilo največ (30 %) sklepov o dovolitvi izvršbe z denarno prisilitvijo izdanih na področjih odpadkov in emisij v vode (22 %), zaradi posegov in rabe vode v skladu z ZV-1 (17 %), industrijskega onesnaževanja (16 %), hrupa (9 %) in narave.

Izdanih je bilo 49 sklepov o izvršbi z denarno prisilitvijo v skupni vrednosti 194.900,00 EUR. Inšpektorji so izdali tudi sedem sklepov o založitvi stroškov izvršbe in 22 sklepov o odlogu izvršbe. Odlog izvršbe so inšpektorji odobrili v 19 primerih in v treh so odlog zavrnil. S sklepom je bilo v letu 2018 ustavljenih 184 izvršb, ker so zavezanci naloženo obveznost izvršili pred potekom roka za naknadno izvršitev obveznosti.

V splošnem lahko ugotovimo, da se je obseg dela glede izvršb v letu 2018 povečal na vseh področjih dela, razen pri izdaji sklepov o izvršbi z denarno prisilitvijo, kjer je bilo izdanih 37 % manj sklepov. V skladu z veljavno zakonodajo se namreč predvsem določi izvršba po drugi osebi, ob izpolnjenih pogojih pa se lahko izvršba vodi tudi z denarno prisilitvijo. V letu 2018 je bilo tako izdanih kar 17 % več sklepov o dovolitvi izvršbe po drugi osebi kot v predhodnem letu.

Z namenom zagotavljanja sredstev za izvedbo izvršb po drugi osebi se izdajo sklepi o založitvi stroškov izvršbe. Za pripravo ocen stroškov izvršb za leti 2017 in 2018 je bil izbran pooblaščen izvajalec za področje nezakonito odloženih odpadkov in področje nezakonitih posegov na vodna in priobalna zemljišča. Opravljenih je bilo več ogledov lokacij na terenu in pripravljenih več predračunov za izvedbo posameznih izvršb. Po seznanitvi zavezancev s predračuni v veliki večini izdaja sklepa o založitvi sredstev ni bila več potrebna, saj so zavezanci sami izpolnili obveznost. V drugih primerih so bili izdani sklepi o založitvi sredstev (sedemkrat) in v primeru nezaloženih sredstev odstopljeni FURS-u v izterjavo. Šele po izterjavi sredstev oziroma drugačni zagotovitvi finančnih sredstev za opravo izvršbe po drugi osebi je mogoče začeti izvršbo na terenu. Pred tem pa je treba ob upoštevanju Zakona o javnem naročanju izbrati pooblaščenega izvajalca. V letu 2018 je bilo na podlagi sklepov o založitvi sredstev izterjanih 53.368,45 EUR.

Izvedene izvršbe po drugi osebi v letu 2018

ION je v inšpekcijskem postopku 19. 10. 2012 zaradi ugotovljenih kršitev predpisov zavezancu podjetju Albin Promotion d. o. o. z odločbo odredila odstranitev izrabljenih gum iz nekdanje gramozne jame v Lovrencu na Dravskem polju. Zavezanec odrejenega z odločbo ni izvršil, zato je inšpekcija v letu 2013 začela z izvršbo po drugi osebi z namenom odstranitve izrabljenih gum z lokacije. Zaradi velike količine izrabljenih gum se je izvršba izvedla postopoma. V letu 2018 je bilo odstranjenih še 8.000 ton nezakonito odloženih odpadnih gum, s čimer se je ta izvršba končala. Skupaj je bilo odstranjenih 38.211,09 tone izrabljenih gum. V letu 2019 se bo začela nova izvršbo v zvezi z odpadki na tej lokaciji.

Na območju OE Novo mesto je bila pri dveh fizičnih osebah opravljena izvršba po drugi osebi, in sicer odstranitev 78 izrabljenih motornih vozil in štirih kamionskih zabojnikov odpadnih delov, v višini 19.339,44 EUR.

Opravljena je bila še izvršba po drugi osebi odločbe inšpektorja za okolje OE Maribor, s katero je bilo zavezancu EVRO METAL RAZGRADNJA d. o. o. odrejeno, da mora zaradi ugotovljenih nepravilnosti do 15. 8. 2016 pooblaščenec za ravnanje odpadki predati približno 100 m³ mletih odpadkov (plastika, guma, folija, pena ipd.), ki se skladiščijo v približno 260 big-bag vrečah v pokritem objektu na zemljišču s parc. št. 98/4, k. o. Ruše, ki je v najemu zavezanca, in do 15. 8. 2016 pooblaščenec za ravnanje z odpadki predati približno 20 m³ odpadnih big-bag vrečah (odpadna plastična embalaža), 20 m³ odpadkov iz razgradnje vozil (plastika), 2 m³ fluorescentnih sijalk in 5 m³ odpadne papirne embalaže, ki se skladiščijo v pokritem objektu na zemljiščih s parc. št. 95 in 96, obe k.o. Ruše, ki je v najemu zavezanca, ter končno stanje odpadkov izkazati s kopijo evidenčnega lista. Strošek izvršbe v višini 22.899,40 EUR je bil poslan FURS v izterjavo.

Skupaj so stroški izvršb po drugi osebi, ki jih je izvedla ION, v letu 2018 znašali 954.543,20 EUR.

V letu 2018 je ION kar dvakrat uspešno ugovarjal izbrisu pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije. V primeru izbrisa bi namreč pravna oseba prenehala obstajati, ION pa ne bi imel več zavezanca v inšpekcijskem postopku, kar pomeni tudi, da bi stroški izvršbe bremenili državo.

5.2.2 PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Z začetkom veljavnosti Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 7/03), ki se je začel uporabljati na začetku leta 2005, sta se vsebina in obseg dela inšpektorjev za okolje močno spremenila oziroma razširila. Na

podlagi drugega odstavka 45. člena tega zakona so namreč upravni in drugi državni organi, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, torej tudi IRSOP, postali tudi prekrškovni organi.

V primeru ugotovljene storitve prekrška se storilcu izreče predpisana sankcija (npr. globa ali opomin), vendar pa lahko inšpektor namesto izreka sankcije kršitelja le opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če oceni, da je glede na pomen dejanja to zadosten ukrep. Če inšpektor prekršek osebno zazna ali ga ugotovi z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav, lahko kršitelju takoj na kraju prekrška izda in vroči plačilni nalog.

Storilcem prekrškov, ki deloma ali v celoti ne plačajo globe v določenem roku, se lahko po spremembi ZP-1 v letu 2016 določi tudi nadomestni zapor, o katerem odloči pristojno sodišče, prisilna izterjava globe in drugih stroškov postopka pa je v pristojnosti Finančne uprave RS.

V letu 2018 je bilo prejetih 428 predlogov za uvedbo prekrškovnega postopka, kar je bistveno več kot v letu 2017. ION je v letu 2018 uvedla 963 prekrškovnih postopkov, kar je skoraj dvakrat več kot leto prej.

Rešenih je bilo 699 prekrškovnih postopkov, kar je tretjina več kot v letu 2017. Izdanih je bilo 172 odločb o prekršku v skupni višini izrečenih glob 752.270,00 EUR in 69 plačilnih nalogov po ZP-1 v skupni višini izrečenih glob 151.480,00 EUR. Število izdanih prekrškovnih odločb je nekoliko večje kot lani, več kot za tretjino večja pa je višina izrečenih glob. Poleg tega je bilo izrečenih še 46 prekrškovnih opozoril.

V letu 2018 je bilo plačanih za 287.930,00 EUR glob in 116.415,00 EUR glob, ko kršitelji niso vložili zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog in so zato v skladu z Zakonom o prekrških plačali polovico izrečene globe v osmih dneh po pravnomočnosti odločbe.

V 387 prekrškovnih zadevah je bil izrečen opomin.

5.2.2.1 ZAHTEVE ZA SODNO VARSTVO

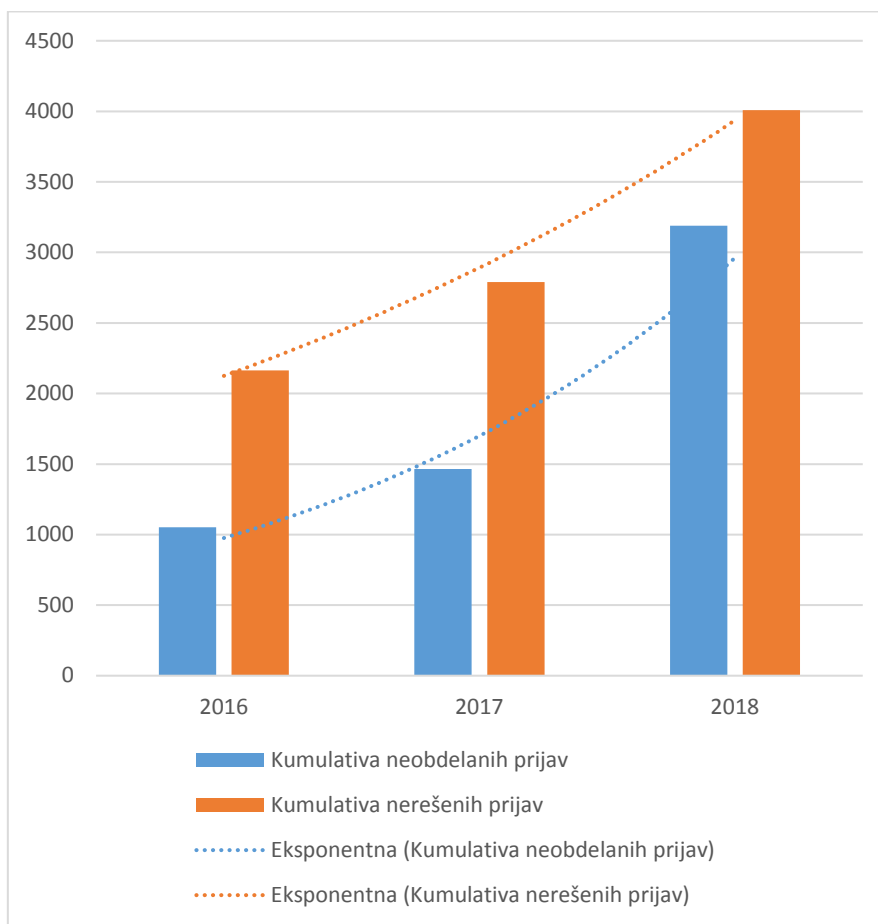
V letu 2018 je bilo podanih 33 zahtev za sodno varstvo, kar je nekaj manj kot leta 2017. ION je prejela 23 odločitev sodišč o zahtevi za sodno varstvo, v katerih je sodišče v devetih zadevah zahtevo za sodno varstvo zavrnilo in potrdilo odločitev ION (40 %), v treh zadevah je sodišče globo spremenilo v opomin (13 %), v desetih zadevah je postopek ustavilo (43 %), v eni zadevi (4 %) je sodišče zahtevo za sodno varstvo zavrglo. Na sicer zelo majhnem vzorcu lahko ugotovimo, da se povečuje odstotek zadev, v katerih sodišče potrdi odločbo ION.

5.2.3 PRIJAVE

V letu 2018 je ION prejel 3713 prijav in pobud. Ker se lahko več prijav istega prijavitelja ali različnih prijaviteljev nanaša na isto zadevo, so bile te prijave razvrščene v 2942 prijavnih zadev.

V povprečju ION na leto prejme približno 3500 prijav in jih reši okoli 2500. Z zdajšnjim številom inšpektorjev ION ne more zagotavljati rednega nadzora in sprotnega odziva na prijave in pobude, zaradi česar se neobdelane prijave kopičijo, kakor prikazuje slika 8. Neobdelane prijave so prijave, pri katerih inšpekcijski ali prekrškovni postopek še ni uveden.

Slika 8: Prikaz kopičenja neobdelanih in nerešenih prijav v obdobju 2016–2018

Da bi se ION lahko vedno odzvala na prijavo zaradi večjega tveganja za okolje, so bile že v letu 2015 sprejete usmeritve za vrstni red obravnave prijav, na podlagi katerih inšpektorji razvrščajo prijave v štiri prednostne skupine glede na tveganje. Informacijski sistem IRSOP (INSPIS) je bil v letu 2017 nadgrajen z modulom razvrščanja prijav, zato je bila v letu 2018 posebna pozornost namenjena kontroli razvrščanja prijav. Inšpektorji so zagotovili, da so tudi starejše prijave ustrezno razvrščene, hkrati je omogočeno spremljanje obdelave prijav od prejema do dokončanja vseh zadev, povezanih s posamezno prijavo.

Od 3713 prejetih prijav v letu 2018 jih je bilo le 2 % uvrščenih v I. prednostno skupino, kar 46 % pa v IV. prednostno skupino.

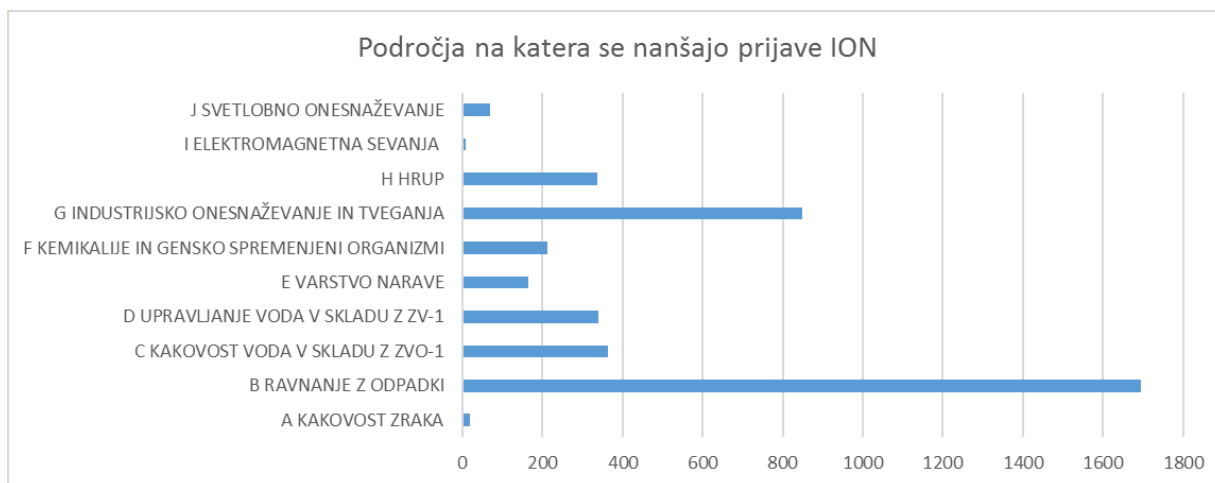
Ob upoštevanju pričakovanega letnega pripada novih prijav ti podatki pomenijo, da na področju okolja ni zagotovljeno, da se pobude in prijave nižjih prednostnih skupin obravnavajo v razumnem času. To pri prijaviteljih in splošni javnosti vzbuja občutek neodzivnosti. Možnost hitrega in učinkovitega odziva je v velikem interesu ION, saj bi s sprotnim reševanjem zaznanih primerov na terenu pravočasno odpravljali tveganja za okolje in tako tudi pridobivali zaupanje javnosti.

Na sliki 9 je prikazano, na katera področja so se nanašale prijave in pobude v letu 2018. Največ prijav, tj. 44 %, se nanaša na področja odpadkov (50 % v letu 2017), industrijskega onesnaževanja in tveganja 24 %, od tega se jih kar 14 % (7 % v letu 2017) nanaša na emisije iz kurilnih naprav, na emisije v vode 10 % (11 % v letu 2017), hrup 10 % (enako kot leta 2017), na področja v skladu z Zakonom o vodah 9 % (enako kot leta 2017) in z Zakonom o ohranjanju narave 4 % (enako kot leta 2017). Pri podatkih na

sliki 9 je treba upoštevati, da se ena prijava oziroma pobuda lahko nanaša na več področij nadzora, zato je vsota po področjih nekoliko večja od števila prejetih pobud in prijav. Edina bistvena razlika letos je, da je ION v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 prejela nekaj manj prijav, ki so se nanašale na odpadke, in dvakrat več prijav na področju emisije iz kurilnih naprav.

V 57 primerih so se prijave nanašale na delovna področja, ki niso v pristojnosti ION, zato so bile odstopljene ustreznim inšpekcijskim službam oziroma drugim organom.

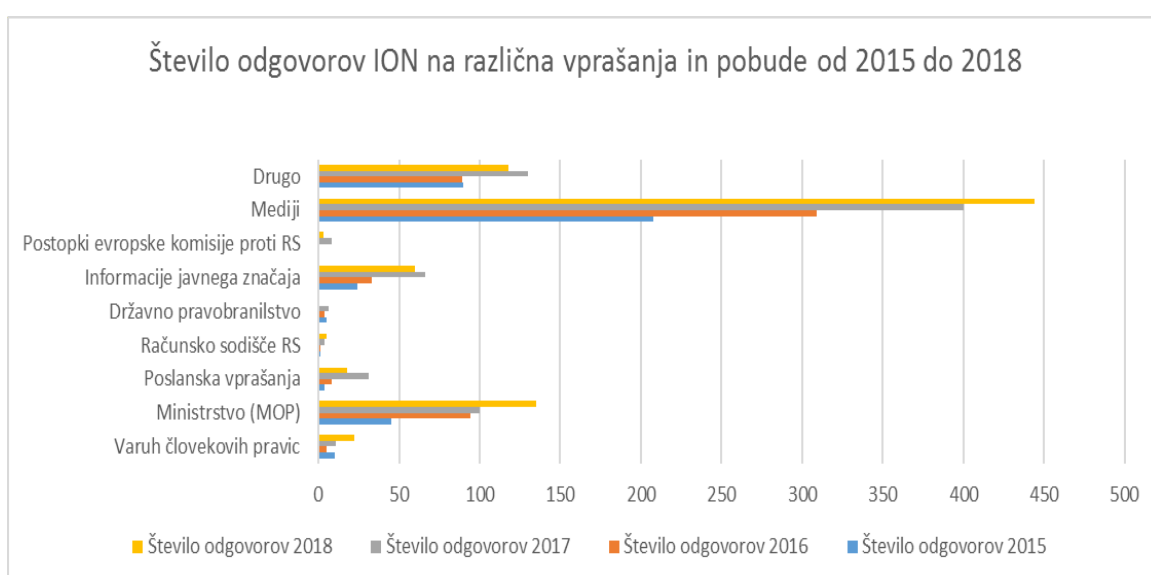
Slika 9: Področja nadzora ION, na katera se nanašajo kršitve, navedene v prijavah in pobudah

5.2.4 DRUGE VLOGE

Vloge subjektov v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja, ki se nanašajo na postopke inšpekcije, so iz leta v leto številnejše. Prijavitelji se vse pogosteje obračajo tudi na novinarje in druge institucije, npr. Varuha človekovih pravic, Vlado RS, ministrstvo ali poslance. Obseg dela ION, ki ni neposredno izvajanje inšpekcijskega nadzora, se iz leta v leto pomembno povečuje. To pomeni, da so poleg strokovnih sodelavcev tudi inšpektorji vedno bolj obremenjeni s pripravo različnih vsebin, ki niso del inšpekcijskih ali prekrškovnih postopkov, kar še dodatno podaljšuje inšpekcijsko ukrepanje.

Slika 10: Število odgovorov ION na različna vprašanja in pobude v obdobju 2015–2018

Na podlagi različnih vlog je ION v letu 2018 pripravila kar 805 odgovorov, kar je 6 % več kot leta 2017 in dvakrat več kot leta 2015. Narašča tudi število odgovorov varuhinji človekovih pravic (22 odgovorov), MOP (135 odgovorov) in medijem (444 odgovorov in javnih nastopov). ION je s svojimi odgovori sodeloval tudi pri treh postopkih Računskega sodišča RS in treh postopkih Evropske komisije proti RS. Pripravljenih je bilo še 118 odgovorov drugim organom in posameznikom.

5.2.4.1 MEDIJI

ION je ena od najbolj medijsko izpostavljenih inšpekcij v RS, kar pomeni, da je tudi javnost vse bolj okoljsko ozaveščena. Ugotavljamo, da se nam zaradi ustreznega ukrepanja in sprotne priprave strokovno utemeljenih odgovorov postopoma povečuje ugled v javnosti. Opažamo, da v večini primerov nismo več prikazani samo kot »dežurni krivec«, ampak se v medijih ustrežneje navajata naše ukrepanje in zakonski okvir, ki inšpektorjem določa pristojnost ukrepanja. Težava je pričakovanje medijev, da mora ION vedno in takoj odgovoriti na vprašanja o dogajanju v okolju in tudi takoj ukrepati. Inšpektorji morajo natančno izpeljati ugotovitveni postopek, kar zahteva določen čas. Z izjemo izdaje ustne odločbe, kar je predvideno v izjemnih okoliščinah, inšpektorji nimajo pooblastil za takojšnje ukrepanje. V skladu z zakonodajo morajo inšpektorji zakonito izvesti inšpekcijski in/ali prekrškovni postopek z upoštevanjem vseh procesnih in materialnopravnih določil zakonodaje, med drugim tudi pravice strank v postopkih in roke. Inšpekcijski ukrepi zato praviloma ne morejo biti takojšnji, tudi če zaznane kršitve pomenijo znatno tveganje za okolje. Poleg tega se prijave ne glede na medijsko pozornost obravnavajo strogo po prednostnih merilih glede na potencialno tveganje za okolje.

Kljub bistveno povečani količini dela na področju odziva medijem ocenjujemo, da gre za pozitiven trend, ki dolgoročno pomembno pozitivno vpliva na naše delo. Obravnavanje pravil ravnanja, kršitev in sankcij s področja okolja v medijih je namreč zelo učinkovit način ozaveščanja in izobraževanja ciljne in splošne javnosti.

V decembru 2018 je bila zaradi obremenitev z odgovori za medije zaposlena nova sodelavka za sodelovanje z javnostjo, kar bo omogočilo bolj kakovostno izvajanje nalog obveščanja in ozaveščanja javnosti.

5.2.4.2 VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC

Na IRSOP je bila izvedena analiza postopkov Varuha človekovih pravic (VČP) za leti 2017 in 2018, ki kaže, da je v letu 2017 VČP obravnaval ION v 13 postopkih, v letu 2018 pa v 12. Pobude, ki jih je obravnaval VČP, so se nanašale na hrup, smrad, onesnaženost zemljine, posege v vodno in priobalno zemljišče, preprečevanje prostega prehoda ob morju, zapraševanje stanovanjskega naselja, priklop na javni vodovod, zbiranje odpadkov idr.

V enajstih postopkih v letu 2017 in enajstih v letu 2018 VČP ni več zahteval dodatnih pojasnil in ni podal mnenja ali priporočil. En postopek VČP iz leta 2017 je še odprt. Iz navedenega lahko sklepamo, da v veliki večini postopkov VČP sprejme utemeljitve IRSOP. Ta ocena ni natančna, saj IRSOP od VČP glede vseh postopkov ne prejme povratne informacije o tem, ali je bila pobuda utemeljena in ali je VČP v celoti zadovoljen z utemeljitvami IRSOP in je postopek končan.

V enem primeru v letu 2017 in enem v letu 2018 pa je VČP podal mnenje. V mnenju iz leta 2017 VČP ugotavlja kršitev načela dobrega upravljanja in pojasnilne dolžnosti IRSOP. V mnenju iz leta 2018 pa je

VČP zavzel stališče glede delovanja pristojnih organov v primeru požara v podjetju Kemis, d. o. o. V tem mnenju VČP meni, da izredni inšpekcijski pregled ni bil opravljen dovolj hitro in tudi, da bi lahko bila ustna odločba prepovedi opravljanja dejavnosti izrečena nekaj dni prej. V dodatnih pojasnilih je IRSOP obrazložil, da je prvi očitke neutemeljen, ker se inšpekcijski nadzor na kraju samem lahko opravi šele po končani intervenciji, torej ko je požar obvladan in po tem, ko konča preiskavo kriminalistična policija, kar je bilo tudi nemudoma izvedeno. Tudi v zvezi s prepovedjo dejavnosti je IRSOP podal obrazložitev, da ob prvem pregledu zavezanec ni opravljal dejavnosti, zato je bila takšna prepoved izrečena šele ob naslednjem inšpekcijskem pregledu nekaj dni pozneje zaradi preprečitve morebitnega ponovnega začetka obratovanja.

5.2.4.3 SODNI POSTOPKI

Na podlagi 4. člena Pravilnika o postopku uveljavljanja terjatev RS v postopkih zaradi insolventnosti, ki določa, da mora skrbnik terjatve spremljati objave sklepov sodišč o začelih postopkih zaradi insolventnosti na spletnih straneh AJPEŠ in da mora v primeru obstoja terjatve do dolžnika, za katerega je začel postopek zaradi insolventnosti, skrbnik terjatve o tem obvestiti državno odvetništvo, je IRSOP zavezan prijavljati odprte terjatve v postopkih zaradi insolventnosti.

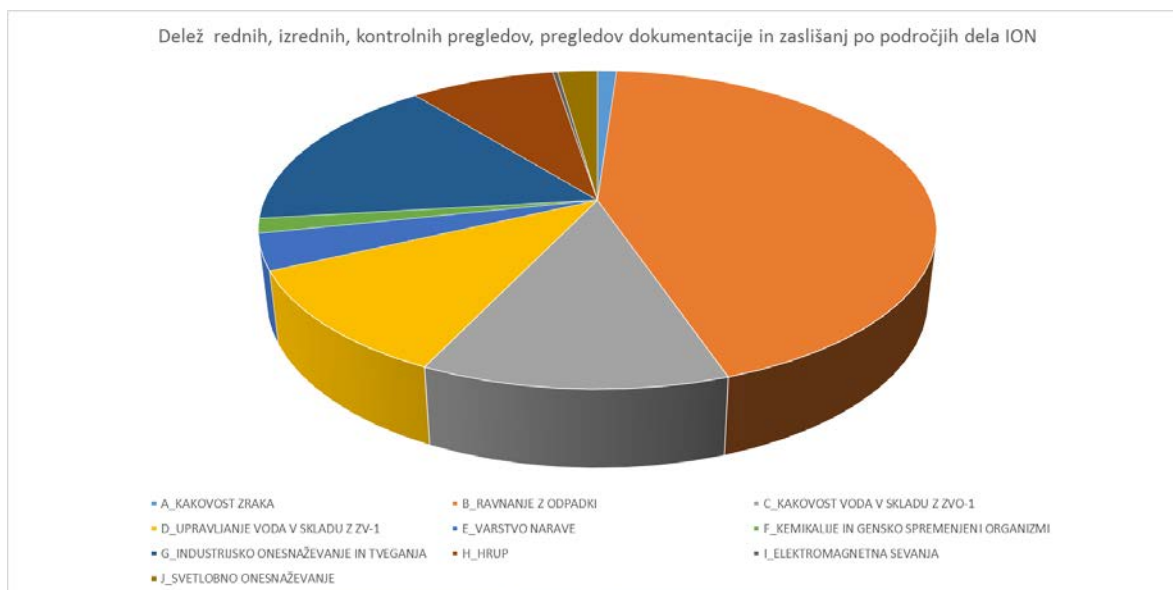
Na IRSOP je bile konec 2018 odprtih 15 zadev glede insolvenčnih postopkov (gre za prijave terjatev v stečajno maso, prisilno poravnavo, ugovori zoper izbris subjektov).

IRSOP se ukvarja tudi s primeri odškodninskih postopkov, v katerih je IRSOP očitano nezakonito ali nepravilno postopanje, nezakonito ali nepravilno opravljena upravna izvršba, zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic, nevestno delo v službi idr. Na ION so bile konec leta 2018 odprte štiri takšne zadeve.

5.3 UGOTOVITVE PO PODROČJIH DELA IN NEKATERI PRIMERI INŠPEKCIJSKIH POSTOPKOV

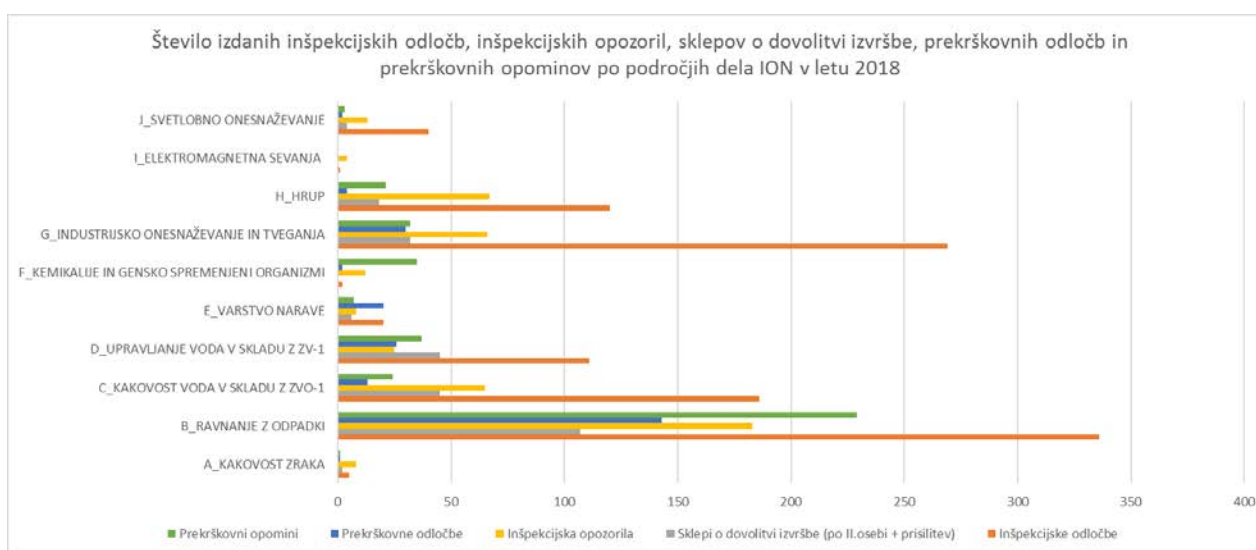
Največ pregledov (44 %) opravijo inšpektorji na področjih ravnanja z odpadki, industrijskega onesnaževanja (16 %) skupaj z nadzorom malih kurilnih naprav in kakovosti voda (12 %). Nadalje inšpektorji opravijo 11 % pregledov na področjih, ki so urejena v Zakonu o vodah, 8 % na področju hrupa, 4 % pregledov na področjih, ki jih ureja Zakon o ohranjanju narave, 2 % na področju svetlobnega onesnaževanja ter po 1 % na področjih kemikalij in gensko spremenjenih organizmov ter kakovosti zraka, kamor spada tudi nadzor ozonu škodljivih snovi. Delež aktivnosti po področjih je primerljiv s prejšnjimi leti. Nekaj odstotkov manj aktivnosti kot leta 2017 je bilo izvedenih predvsem na področju odpadkov, več pa na področju nadzora kurilnih naprav, kar je pričakovano, saj je v letu 2017 začel veljati Zakon o dimnikarskih storitvah, ki je bistveno razširil pristojnosti ION.

Slika 11: Delež opravljenih aktivnosti po področjih dela ION (rednih, izrednih in kontrolnih pregledov, pregledov dokumentacije in zaslišanj)

Na sliki 12 je prikazano število izdanih inšpekcijskih odločb, inšpekcijskih opozoril, sklepov o dovolitvi izvršbe, prekrškovnih odločb in prekrškovnih opominov po področjih dela ION v letu 2018.

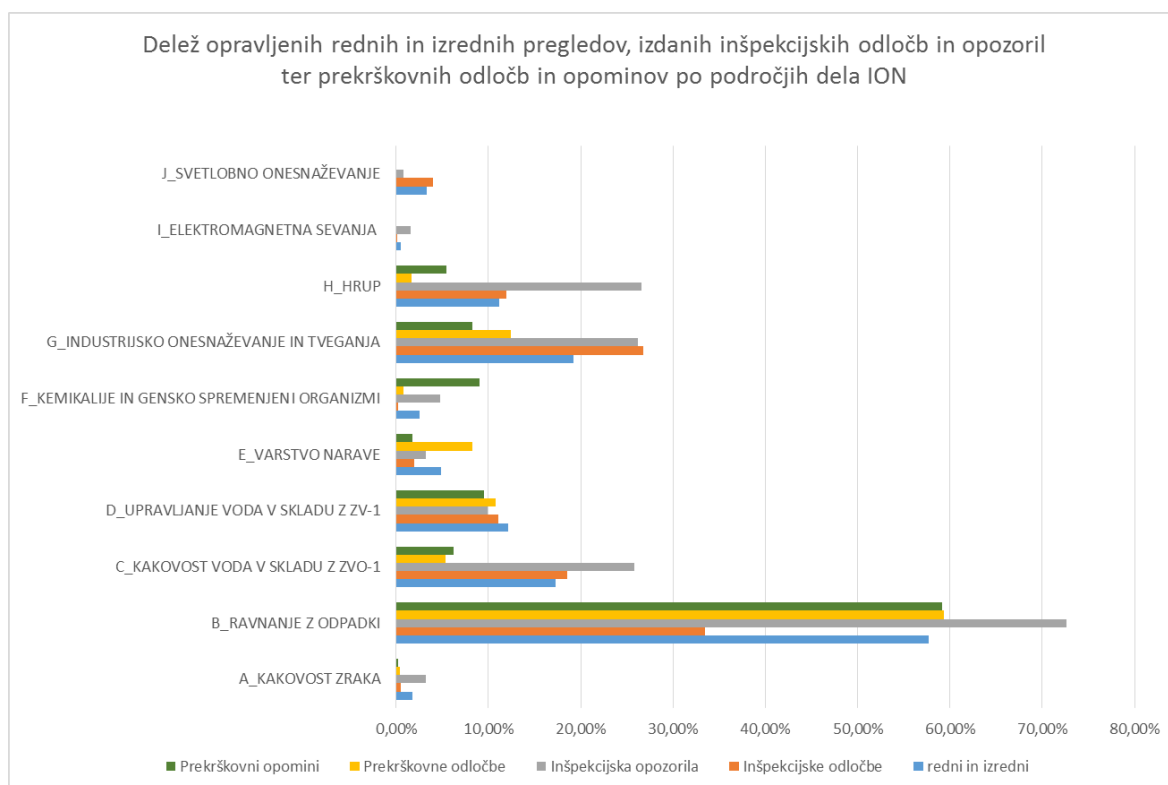
Slika 12: Število izdanih inšpekcijskih odločb, inšpekcijskih opozoril, sklepov o dovolitvi izvršbe, prekrškovnih odločb in prekrškovnih opominov po področjih dela ION v letu 2018

Na sliki 13 so prikazani pregledi in ukrepi ION po področjih v deležih. Iz prikaza je razvidno, na katerih področjih ION opravi največ dela. Hkrati pa se lahko iz razmerja med pregledi in ukrepi inšpektorjev v inšpekcijskem in prekrškovnem postopku ocenjuje stopnja skladnosti na posameznih področjih dela ION. V povprečju se na področjih dela ION v slabi tretjini inšpekcijskih postopkov izda inšpekcijska odločba. Ti podatki kažejo na sorazmerno nizko skladnost zavezancev z zahtevami okoljske zakonodaje. Na nekaterih področjih je sicer ugotovljenih bistveno manj kršitev, npr. na področjih kakovost zraka in gensko spremenjenih organizmov ter elektromagnetnega sevanja. Na teh področjih lahko rečemo, da je skladnost zadovoljiva. Relativno največ kršitev je zaznanih na področjih kakovosti in upravljanja voda, hrupa, industrijskega onesnaževanja, vključno z nadzorom kurilnih naprav, ter

svetlobnega onesnaževanja, kjer je izdana inšpekcijska odločba na vsake tri do štiri preglede. Na področju ravnanja z odpadki je odločba izdana na vsakih šest pregledov. Podatki kažejo, da na večini področij nadzora v pristojnosti ION še ne moremo biti zadovoljni z izvajanjem zakonodaje. Pri teh ocenah je treba upoštevati, da se ena odločba in en pregled lahko nanašata na več področij nadzora, hkrati pa je zlasti na področju posegov v skladu z ZON in ZV-1 običajno potreben več kot en pregled za ugotovitev dejanskega stanja.

Slika 13: Delež opravljenih rednih in izrednih pregledov, izdanih inšpekcijskih odločb in opozoril ter prekrškovnih odločb in opominov po področjih dela ION v letu 2018

5.3.1 NADZOR PREDPISOV S PODROČJA KAKOVOSTI ZRAKA

V to področje dela spada zlasti nadzor emisij hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila, kršitve pa se najpogosteje nanašajo na zagotavljanje izvedbe obratovalnega spremljanja (monitoringa). Inšpektorji so na tem področju opravili 52 rednih, 11 izrednih in 16 drugih pregledov. Izrekli so osem opozoril, izdali pet inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti in dva sklepa o dovolitvi izvršbe. Izdali so tudi eno prekrškovno odločbo in en opomin. Iz navedenega izhaja, da je skladnost zavezancev na tem področju sorazmerno visoka, saj je resnejših nepravilnosti sorazmerno malo in inšpektorji manjša neskladja uspešno odpravijo z opozorili. Zlasti pri zavezancih, pri katerih se inšpekcijski nadzor opravlja prvič, so pogostejše nepravilnosti v zvezi z ravnanjem z ozonu škodljivimi snovmi in fluoriranimi ogljikovodiki (vsi zavezanci nimajo prijavljenih naprav, ne vodijo evidence, niso oddali letnega poročila, nimajo opravljenega preverjanja uhajanja itd.). Nadzor na tem delovnem področju je bil v glavnem izveden v okviru celovitih pregledov industrijskih zavezancev.

Po uradni dolžnosti je obravnavana prijava glede prahu in smradu po topilih, ki ga povzroča podjetje Technol, d. o. o. v Izoli. Pri pregledu naprave, ki izdeluje antikorozivno tehnološko opremo iz armiranega poliestra termoplastičnih mas, niso bile ugotovljene nepravilnosti. Zavezanec je vpisan v evidenco naprav, v katerih se uporabljajo organska topila, z veljavnostjo do 23. 11. 2025. Zavezanec zagotavlja izdelavo ocene o letnih emisijah snovi v zrak. Pregledano je bilo poročilo o bilanci uporabljenih topil za leto 2017. Ugotovljeno je, da emisije HOS ne presegajo ciljne emisije, kar je v skladu z načrtom zmanjševanja emisij HOS. Zavezanec zagotavlja izvajanje občasnih meritev za emisijo snovi iz naprave vsako tretje leto. Pregledano je poročilo o opravljenih občasnih meritvah emisije snovi v zrak na izpušnih iz posameznih tehnoloških enot v sklopu proizvodnje kompozitnih materialov in ugotovljeno, da mejna vrednost za celotni prah na izpušnih iz naprave ni presežena.

5.3.2 NADZOR PREDPISOV S PODROČJA RAVNANJA Z ODPADKI

Nadzor ravnanja z odpadki je področje, kjer inšpektorji vsako leto opravijo največ inšpekcijskih pregledov in izrečejo največ ukrepov. Na tem področju je podanih tudi največ pobud in prijav, v letu 2018 kar 44 %. Inšpektorji so na tem področju v letu 2018 opravili 995 rednih, 1039 izrednih in 1133 drugih pregledov. Izrekli so 183 opozoril in izdali 336 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 105 prekrškovnih odločb in 38 plačilnih nalogov.

Čeprav nadzor ravnanja z odpadki pomeni vsaj polovico dela ION, iz navedenih podatkov izhaja, da stopnja skladnosti zavezancev z zahtevami zakonodaje na tem področju še ni zadovoljiva in je incidenca odkritih kršitev še prevelika.

Pogosto so težave pri vpeljanih shemah, ko se na posameznih področjih ravnanja z določenim odpadkom pojavi večje število shem in je zaradi nepopolne in nejasne zakonodaje oteženo ugotavljanje deležev prevzema odpadkov.

Najizrazitejši problemi v letu 2018 so bili na področjih odpadne embalaže in ravnanja z odpadnimi nagrobnimi svečami.

5.3.2.1 IZKOPI IN VNOSI V TLA

V zvezi s problematiko izkopov in vnosov v tla smo že v letu 2017 opozorili na dva sistemska problema:

- V RS so predpisi s področja okolja in kmetijstva pri obravnavi vnosa zemeljskega izkopa na ali v tla na kmetijskih zemljiščih neusklajeni. V skladu s kmetijsko zakonodajo se rodovitna zemlja, odrinjena pri gradbenih posegih, uporabi za izboljšanje kmetijskih zemljišč, urejanje javnih zelenih površin ali sanacijo degradiranih območij, razen kadar se rodovitna zemlja uporabi za ureditev okolice objekta, zaradi gradnje katerega je bila odrinjena. Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov pa določa, da je zemeljski izkop odpadek.
- Odlaganje izkopnega materiala na poplavnih območjih prav tako ni ustrezno urejeno. ION večkrat obravnava prijave nasipavanj na poplavnih območjih, saj nasipavanje na enem mestu pomeni, da se bo voda razlila drugam, kjer lahko povzroči povečanje poplavne ogroženosti. Kljub temu Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Uradni list RS, št. 89/08), nasipavanja na poplavnih območjih ne omejuje. ION meni, da bi se morala uredba spremeniti tako, da bi bilo treba vodno soglasje pridobiti tudi za nasipavanja, ki bi lahko povečevala poplavno ogroženost. Inšpektorji ION lahko zdaj takšne vnose obravnavajo le v skladu z Uredbo o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08 in 61/11).

5.3.2.2 GRADBENI ODPADKI

V zvezi s problematiko ravnanja z gradbenimi odpadki je treba znova opozoriti, da samo z inšpekcijskim ukrepanjem tega področja ni mogoče urediti. Za učinkovito ureditev tega področja bo treba zagotoviti odlagališča za inertne odpadke in centre za zbiranje gradbenih odpadkov v vseh regijah RS. Območja mestne občine Koper, občine Piran, občine Ankaran, Ilirske Bistrice, Pivke in Postojne tega še vedno nimajo. S tem se stopnja tveganja, da se bodo gradbeni odpadki odlagali nelegalno, bistveno povečuje.

K rešitvi problematike ravnanja z gradbenimi odpadki iz obnov in manjše količine gradbenih odpadkov iz rušenja objektov, kadar ni potrebno gradbeno dovoljenje in ki nastajajo pri posameznikih, bi veliko prispevalo, če bi te gradbene odpadke obravnavali kot komunalne odpadke. Logična ureditev bi bila, da bi lahko prebivalci občin manjše količine gradbenih odpadkov brezplačno oddali v zbirnih centrih.

Zaradi ugotovitev, da je treba pri (pre)številnih velikih infrastrukturnih projektih urejati ravnanje z gradbenimi odpadki z inšpekcijskimi odločbami (samo pri projektih, ki so bili delno ali v celoti financirani iz javnih sredstev, se je z odločbami urejalo ravnanje za 10.000 ton gradbenih odpadkov), menimo, da bi morali ravnanje z odpadki, ki nastanejo pri gradnji, ustrezno opredeliti že v projektni dokumentaciji in upravnih aktih, ki to gradnjo ali posege dovoljujejo. To problematiko smo podrobneje obrazložili že v letu 2017 tako v zvezi z vnosi v tla kakor tudi v zvezi z gradbenimi odpadki. Posebej smo opozorili še zelo problematično ravnanje pri investicijah, ki se izvajajo na območjih, na katerih so industrijske in rudarske dejavnosti v preteklosti povzročile onesnaženost tal.

Predlagamo tudi spremembo Uredbe o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov in Uredbe o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri gradbenih delih tako, da bi OVD za vnos zemeljskega izkopa na zemljišče lahko pridobila tudi fizična oseba. Prav tako bi moral postati zavezanec v inšpekcijskih postopkih investitor, in ne oseba, ki vnaša zemeljski izkop (prevoznik).

V Uredbi o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 34/08) je treba izraz urejeni kraj za začasno skladiščenje gradbenih odpadkov opredeliti, ker v inšpekcijskem postopku nejasnost, kaj pomeni urejeni kraj, povzroča težave.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Glede nezakonitega ravnanja z gradbenimi odpadki izstopa zlasti družba Grafist, d. o. o. iz Kopra, ki ponavljajoče krši predpise s področja odpadkov. ION je leta 2017 družbi izdal odločbo, s katero mu je odredil takojšnjo prepoved nadaljnega vnašanja in odstranitve že vnesenega izkopnega materiala na območju ankaranske depresije, saj za to ni imel pridobljenega predpisanega okoljevarstvenega dovoljenja. Družbi in njeni odgovorni osebi je bila izdana tudi odločba o prekršku z globo 10.000 in 1.200 evrov. Na odločbo se je družba pritožila, pravna in odgovorna oseba pa sta po pooblaščenem zagovorniku vložili zahtevo za sodno varstvo, ki je odstopljena v reševanje pristojnemu sodišču.
- V letu 2018 je bilo več prijav glede odlaganja odpadkov ob Litijski cesti (nekdanje podjetje Rast). Ugotovljeno je bilo, da je na navedeno lokacijo odlagala družba KPL, d. o. o., ki je tja vozilo zemeljski izkop, ki je nastajal pri urejanju cest in gradnji kanalizacijskega omrežja mestne občine Ljubljana. Družbi je bila izdana odločba, s katero je bilo zavezancu prepovedano nadaljnje odlaganje zemeljskega izkopa in odrejena odstranitev že odloženega zemeljskega izkopa. Postopek še ni končan.
- Povzročitelji odlaganja gradbenih odpadkov Žuran, d. o. o., Hidrokop, d. o. o. in Cerop, d. o. o. so v letu 2018 izvedli vse odrejene ukrepe in zagotovili obdelavo več kot 10.000 ton gradbenih odpadkov.
- Pri nadgradnji železniške proge Zidani most–Celje je samo na območju Celja nastalo več kot 77.000 m³ izkopane zemljine, betona in tolčenca, od tega 25.149 m³ zemljine z nevarnimi lastnostmi, zato

morajo biti za ravnanje z njo in začasno skladiščenje izpolnjeni posebni pogoji. Investitor je večino nenevarnih izkopnih materialov, ki se niso uporabili na lokaciji, predal predelovalcu z ustreznimi dovoljenji. Zemljinu z nevarnimi lastnostmi pa je začasno skladiščil tik ob gradbišču na treh kupih na zemljišču, ki je v lasti Slovenskih železnic, in jih prekril s trajno UV-folijo, ki preprečuje izpiranje. Te odpadke naj bi predelalo podjetje STONEX, d. o. o. iz Šentjurja, ki je že zaprosilo za spremembo OVD za napravo, s katero je že izvajal predelavo onesnažene zemljine na območju stare cinkarne (gradnja komunalne infrastrukture na območju Gaberje jug). Inšpekcijski postopek še poteka.

- Zavezancu CGP, d. d., Novo mesto, je bila v letu 2017 izdana odločba, da mora z zemljišča ob železniški progi v Laškem odstraniti 20.000 m³ nedovoljeno odloženega zemeljskega izkopa, ki je nastal pri obnovitvenih delih železniške proge Laško–Zidani most, a tega ni storil. Na podlagi navedenega je bil zavezancu izdan sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi, sklep bo izvršljiv v juliju 2019.
- Inšpekcijski postopek je uveden tudi v zadevi nezakonitega odlaganja večje količine gradbenih odpadkov na zemljišču nad portali tunela Markovec. Ker v inšpekcijskem postopku niso bili odkriti povzročitelji celotne količine nezakonito odloženih odpadkov, se inšpekcijski postopek v skladu s 157. a členom ZVO-1 vodi zoper lastnika zemljišča, tj. fizično osebo, ter zoper pravno osebo DARS d. d., ki upravlja nekatera zemljišča, na katerih so nedovoljeno odloženi odpadki. Fizični osebi je bila maja 2018 izdana odločba, s katero ji je naložena odstranitev 10.700 m³ odpadkov. Na inšpekcijsko odločbo je bila vložena pritožba, drugostopni organ je pritožbo zavrnil. Ker zavezanec ni odstranil odpadkov, je postala odločba izvršljiva, zato je izdan sklep o dovolitvi izvršbe. Naknadni rok za izvršitev odločbe še ni potekel. V zvezi z odstranitvijo 6.700 m³ gradbenih odpadkov, ki so odloženi na zemljišču, ki ga upravlja DARS, in ni znan njihov povzročitelj, inšpekcijski postopek še poteka.

5.3.2.3 NADZOR NAD RAVNANJEM IN ODSTRANJEVANJEM MATERIALOV, KI VSEBUJEJO AZBEST

ION ugotavlja, da se skladnost izboljšuje, zlasti večjih zavezancev za ravnanje in odstranjevanje materialov, ki vsebujejo azbest.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Opravljen je bil nadzor izvajalcev del večjega obsega pri odstranjevanju azbestno-cementnih kritin v Anhovem, Šempetru pri Novi Gorici, v Ajdovščini in Volčji Dragi. Dela so izvajala podjetja REMATON d. o. o., Ljubljana, SALINVEST d. o. o., Anhovo s podizvajalci in BEN GRADNJE d. o. o., Ajdovščina. Nepravilnosti niso bile ugotovljene, saj so vsi zagotovili pravilno zaščito delavcev in okolja, hrambo in odvoz nastalih odpadkov. Dela so bila prijavljena pravočasno. Odpadno AC-kritino so oddali ustreznim zbiralcem.

5.3.2.4 ODPADKI PODJETIJ V STEČAJU

Vodenje inšpekcijskih postopkov zoper zavezance v stečaju je zelo zahtevno, saj je treba upoštevati tudi vso zakonodajo, ki ureja primere insolventnosti, vključno s stečaji. V pomoč inšpektorjem so bile v letu 2016 pripravljene prve usmeritve, ki se glede na novo sodno prakso tudi dopolnjujejo in so bistveno pripomogle k učinkovitemu vodenju postopkov tudi v primerih smrti ali insolventnosti zavezancev. Splošne usmeritve za postopanje v insolvenčnih postopkih so bile v letu 2018 ob upoštevanju sodne prakse dopolnjene z novimi usmeritvami za postopanje v primeru stečaja inšpekcijskega zavezanca, kadar so v stečajni masi odpadki, ki jih ni bilo mogoče prodati ali razdeliti upnikom (29. člen ZVO-1). Od odgovora stečajnega upravitelja, ali so v stečajni masi odpadki, ki jih ni mogoče prodati ali razdeliti

upnikom, je namreč odvisno, ali se bo inšpekcijski postopek nadaljeval ali pa bo zadeva odstopljena Republiki Sloveniji oziroma Ministrstvu za okolje in prostor v nadaljnje reševanje.

Kljub temu ugotavljamo, da v teh primerih obstaja precejšnje tveganje, da se strošek odstranitve odpadkov ne izterja od zavezanca oziroma iz stečajne mase in ga na koncu vsaj delno krije država. Problem je tudi, da inšpektorji vstopajo v stečajne postopke v različnih fazah stečajnega postopka.

Drug pereč problem je ravnanje z nevarnimi odpadki, ki dostikrat zahteva hitro ukrepanje, česar pa inšpekcijski postopek ne omogoča, saj je treba stranki tudi v teh primerih omogočiti uveljavitev vseh pravic, določenih v ZIN in ZUP. Tudi če bi se inšpektor odločil za uporabo ustne odločbe, ta ni učinkovita, če stečajni upravitelj nima likvidnih sredstev. ZVO-1 opredeljuje postopek ravnanja z odpadki tudi v primeru stečaja, vendar ta postopek prav tako ne omogoča takojšnjega ukrepanja. V skladu z veljavno zakonodajo bi bila sicer v primeru npr. iztekanja nevarnih tekočin sprožena intervencija v skladu z Zakonom o naravnih in drugih nesrečah, kar pa je po mnenju IRSOP neprimerno, saj bi bilo treba interventno ukrepati že na podlagi tveganja, da bi lahko do izlitiya prišlo, in ne čakati da do njega pride. Stroške intervencije nosi zavezanec.

Da bi se izognili prenosu obveznosti v zvezi z ravnanjem z odpadki, bi bilo po mnenju ION treba uvesti tudi mehanizme garancij.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Na območju industrijske cone Volčja Draga je bila z odločbo družbi Ultracpac d. d. – v stečaju odrejena obveznost zagotovitve odstranitve skladiščenih odpadkov. Zavezanec je nevarne odpadke in del nenevarnih odpadkov oddal pooblaščenemu obdelovalcu odpadkov. Za odstranitev preostalih nenevarnih odpadkov se vodi izvršilni postopek.
- Podjetje ILES d. o. o. – v stečaju, Idrija je po prejeti odločbi odstranilo dve toni odpadnih barv in lakov ter jih predalo pooblaščeni organizaciji Saubermacher d. o. o. v uničenje. Stečajni postopek je s tem končan.
- Podjetje R-Mizar d. o. o. – v stečaju, Volčja Draga je na podlagi izdane ureditvene odločbe oddal približno 35 ton odpadnih barv in lakov pooblaščeni organizaciji v uničenje.
- Končan je bil postopek odstranitve galvanskega mulja, ki je ostal v okviru stečajnega postopka podjetja OPTE PTUJ d. o. o. – v stečaju, ki se je vodil že od leta 2009. Po preteku roka za izpolnitev obveznosti (15. 3. 2011) je inšpektorica za okolje izdala sklep o dovolitvi izvršbe. V nadaljevanju je stečajni upravitelj v imenu podjetja OPTE PTUJ d. o. o. – v stečaju prodal vse nepremičnine nekdanjega podjetja OPTE Ptuj d. o. o. in zemljišče s parc. št. 453/3, k. o. Rogoznica, vključno z odpadkom, podjetju Žuran d. o. o. Podjetje Žuran d. o. o. je v maju 2016 ves galvanski mulj prestavilo v center predelave gradbenih odpadkov v Muretincih, kjer je bil skladiščen v betonskih boksih do njegove odstranitve. Zavezanec je sam začel urejati izvozno dokumentacijo za čezmejno premeščanje obravnavanega odpadka prek izbranega podjetja Saubermacher Slovenija d. o. o. in začel odstranjevati odpadek. Odstranjevanje je bilo končano 21. 6. 2018.
- Na lokaciji podjetja Javor Pivka d. d. v likvidaciji so bili odpadki, tudi nevarni, raztreseni po celotnem območju nekdanjih objektov Javor d. d. v Pivki. Družbi Javor Pivka d. d. v likvidaciji je bila izdana odločba za odstranitev odpadkov. Zavezanec je vložil pritožbo, ki jo je drugostopenjski organ zavrnil. Izdan je bil sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi. Okrajno sodišče v Ljubljani je 10. 10. 2018 za pravno osebo Javor Pivka d. d. v likvidaciji, Celovška cesta 268, 1000 Ljubljana začelo postopek stečaja. Novembra je lastnica hipotekarne terjatve na prvem mestu družba Metalka Commerce podala izjavo, da je 20. 9. 2018 naročila odstranitev/odvoz odpadkov iz predmetne odločbe. Odpeljani so bili prazni kovinski 200-litrski sodi in sedem palet z odpadno plastično embalažo. Inšpekcijska odločba bo predvidoma izvršena do konca februarja 2019.

5.3.2.5 KOPIČENJE KOMUNALNE ODPADNE EMBALAŽE PRI IZVAJALCIH JAVNE SLUŽBE

Več let predvsem konec leta prihaja do kopičenja velikih količin komunalne odpadne embalaže pri izvajalcih javne službe (IJS). S spremembo Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, ki je začela veljati v juliju 2017, je bilo med drugim določeno tudi, da mora IJS, če količina odpadne embalaže, ki jo skladišči, presega 80 % količine odpadne embalaže, ki jo IJS lahko hkrati predhodno skladišči glede na zmogljivost zbirnega centra ali hkrati skladišči glede na zmogljivost objekta za skladiščenje odpadne embalaže, o tem v treh delovnih dneh pisno ali elektronsko obvestiti družbo za ravnanje z odpadno embalažo in pristojnega inšpektorja. Na podlagi te določbe je ION v letu 2017 izvedla akcijo nadzora, v kateri je prisiljevala družbe za ravnanje za embalažo (DROE), da so redno prevzemale embalažo v skladu z določenim deležem pri IJS. S poostrenim nadzorom, izdajo inšpekcijskih odločb in spremembo uredbe so se količine neprevzete odpadne embalaže v drugi polovici leta 2017 zmanjšale.

DROE Interseroh d. o. o. se je zoper vse izdane inšpekcijske odločbe pritožil in izkoristil pravno možnost z vložitvijo upravnih sporov po zavrnitvi pritožb. Upravno sodišče je v sodbi št. I U 1746/2017 v letu 2018 odločilo, da je prevzemanje odpadne embalaže glede na deleže, določene s sklepom vlade, izključno stvar pogodbenih razmerij med subjekti (IJS in DROE), sodno varstvo pa jim je zagotovljeno v gospodarskem sporu, in ne z inšpekcijskim nadzorom. Nato je bilo izdanih več sodb Upravnega sodišča, ki potrjujejo navedeno sodno prakso (I U 2554/2017 z dne 18. 1. 2018, I U 2606/2017 z dne 27. 2. 2018, I U 2573/2017 z dne 27. 2. 2018 in I U 2536/2017 z dne 22. 2. 2018).

Kako MOP rešuje pravno situacijo in aktivnosti ION na tem področju, so povzete v opisu akcije nadzora komunalne odpadne embalaže, ki jo je ION izvajala v letu 2018.

Opozarjamo še na pereč problem kopičenja lahke frakcije (19 12 12), ki nastane s predelavo komunalne odpadne embalaže in je namenjena za sežig, saj v Sloveniji nimamo zadostnih zmogljivosti za sežig teh odpadkov kot energenta, izvoz pa se je zaradi prepovedi uvoza nekaterih tradicionalnih uvoznih te frakcije ustavil. Sežig odpadkov bi moral biti v skladu z ZVO-1 zagotovljen kot državna gospodarska javna služba, kar v praksi ni izvedeno.

Inšpektorji so nadaljevali postopke v zvezi s požari v letih 2017 in 2018.

- Po izdani odločbi v letu 2017 je Eko Plastkom d. o. o. v Ljutomeru v 2018 končal čiščenje ostankov po požaru v letu 2017 in je vse odpadke od požara in iz dejavnosti predal pooblaščenim prevzemnikom, objekt je bil v celoti odstranjen, gradbeni odpadki pa predani pooblaščenemu prevzemniku. S tem je zadeva končana..
- V postopku nadzora v okviru akcije »Revizija OVD« je bilo pri upravljavcu KEMIS d. o. o. ugotovljeno, da je zavezanec po požaru na napravi v letu 2017 vzpostavil pogoje za obratovanje na delu naprave. Zavezanec zagotavlja obdelavo in predhodno skladiščenje le na delu tehnoloških enot in delu predhodnega skladišča, ki je del veljavnega OVD. Nepravilnosti niso bile ugotovljene. Zavezanec ima izdelan načrt zaščite in reševanja, nazadnje je bil spremenjen septembra 2018. Načrt vključuje predvidene ukrepe v primeru nesreče (tri ravni) in izrednih razmer, opredeljuje postopke ravnanja, organizacijo, odgovornosti, izobraževanje zaposlenih, preventivne ukrepe. Zavezanec ima vzpostavljen sistem beleženja primerov nesreč in izrednih dogodkov. V primeru razlivanja je zagotovljeno zadržanje nevarnih snovi v lovilnih sistemih, ki so mehansko, toplotno in kemično odporni, da ne pride do onesnaženja zemljine ali vode. OVD določa, da je v primeru požara treba zagotoviti popolni zajem gasilnih sredstev, razlitih kemikalij/odpadkov z vsebnostjo strupenih, rakotvornih in drugih nevarnih snovi. Zavezanec je v delu, ki znova obratuje, zagotovil gašenje z gasilnim sredstvom v sistemu »šprinkler«, to je avtomatski gasilni sistem s celotno količino gasilnega sredstva (BONPET) do 5 m³. Zadrževalni sistem na tem delu naprave ima volumen približno 350 m³. Za gašenje požara večjega obsega je predvideno zadržanje požarne vode v lovilnem bazenu naprave (zaprtje iztokov meteorne kanalizacije in pregradni zid višine 0,5 m vzdolž Tojnice). Zavezanec na delu naprave, ki je po lanskem požaru znova začel obratovati, zagotavlja sistem požarne zaščite: v objektu in odprtih prostorih, kjer se skladiščijo tekoči odpadki, in

pretakališču z ročnimi javljalniki požara in avtomatskimi plamenskimi javljalniki (IR-plamenski javljalniki) ter stabilnim sistemom – »šprinklerjem«. Zavezanec v primeru izrednih dogodkov zagotavlja intervencijo z zunanjo gasilno reševalno enoto.

5.3.2.6 FIZIČNE OSEBE

Na področju odpadkov izstopajo tudi nekateri posamezniki, tj. fizične osebe, ki brezvestno kršijo zakonodajo.

Izbrana primera inšpekcijskih postopkov:

- Že v letu 2017 smo poročali o zelo velikem problemu z zavezancem, tj. fizično osebo, ki na Cesti dveh Cesarjev v Ljubljani Vič na neutrjenem in zagrajenem zemljišču v izmeri 11.142 m², ki ni v njegovi lasti in za katero nima soglasja lastnikov zemljišča, že več let zbira, odlaga in obdeluje različne vrste odpadkov, predvsem izrabljena in rabljena motorna vozila in njihove dele. Za opravljanje omenjene dejavnosti si zavezanec ni pridobil okoljevarstvenega dovoljenja za obdelavo odpadkov in ni vpisan v evidenco zbiralcev odpadkov. Na celotni površini zemljišča se nahaja približno 100.000 m³ odpadkov, delno ločenih in odloženih v kupe, predvsem različnih odpadnih delov avtomobilov, odpadni gradbeni material, odpadni les, odpadni izolacijski material. Zavezanec ima območje ograjeno in zaklenjeno.

V letu 2016 je bila zoper povzročitelja odpadkov izdana ureditvena odločba, ki jo posestnik in povzročitelj odpadkov do določenega roka ni izpolnil. Začel se je izvršilni postopek. Zavezanec se je pritožil zoper sklep o dovolitvi izvršbe inšpekcijskega organa, vendar s pritožbo ni uspel. Zavezanec je nato vložil tožbo, s katero je bil sprožen upravni spor v zvezi z odločbo drugostopenjskega organa. O zadevi še ni odločeno.

Zaradi neizpolnitve ureditvene odločbe se vodi tudi prekrškovni postopek.

Podan je bil tudi predlog za kazensko ovadbo. V letu 2018 je bil opravljen inšpekcijski pregled na kraju samem skupaj s kriminalisti, policijo in pričami. Pregled se je opravil na podlagi odredbe Okrožnega sodišča v Ljubljani za hišno preiskavo ograjenega zemljišča.

- V zvezi z ravnanjem z odpadki smo od policijskih postaj prejeli več predlogov za uvedbo prekrškovnega postopka zoper fizično osebo, ki je v letu 2017 večkrat kuril odpadke (sredi mesta). Izdano mu je bilo več odločb o prekršku.

5.3.2.7 ČEZMEJNO POŠILJANJE ODPADKOV IN SVETOVNI TRENDI

Nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti pri čezmejnem pošiljanju odpadkov se je izvajal v okviru rednega nadzora pri povzročiteljih odpadkov, zbiralcih, izvajalcih obdelave in posrednikih odpadkov. Pri rednem nadzoru je bil poudarek na nadzoru ustreznosti izpolnjevanja dokumentacije pri čezmejnih pošiljkah odpadkov.

Inšpektorji so opravili 142 nadzorov, izdali tri ureditvene odločbe, izvedeno je kontrolni monitoring za izdelavo ocene odpadka, v prekrškovnem postopku pa so bili izrečeni trije opomini, dve opozorili in izdane tri prekrškovne odločbe v višini 16.000, 00 EUR.

Na podlagi obvestila drugih pristojnih organov o ugotovljenih nezakonitih pošiljkah odpadkov so bili uvedeni prekrškovni postopki in izdane odločbe. V sodelovanju s FURS in Policijo je bilo opravljenih 26 nadzorov nad čezmejnimi pošiljkami odpadkov, med katerimi je bilo pregledanih več kot 800 vozil, vagonov in kontejnerjev, v 107 primerih je šlo za čezmejno pošiljanje odpadkov. V treh primerih so bile odkrite nezakonite pošiljke odpadkov (mešanica odpadnih kovin in odpadnega lesa iz Italije v Slovenijo, odpadni kompresorji iz Madžarske v Pakistan in tovorno vozilo kot odpadek s Hrvaške v Afriko).

S 1. 1. 2018 je Kitajska prepovedala uvoz določenih vrst odpadkov, med drugim tudi odpadne plastike, kar na našo državo vpliva predvsem posredno, saj je Slovenija največkrat tranzitna država za prevoz odpadkov. V zvezi s tem je bila pripravljena analiza podatkov za uvoz/izvoz odpadkov v tretje države (na podlagi carinskih deklaracij) v letu 2018. Na slovenskih carinskih izpostavah je bilo v letu 2018 sprejetih 2895 deklaracij za izvoz odpadkov, v 2152 primerih za slovenska podjetja, v drugih primerih pa za podjetja iz drugih evropskih držav (Italija, Avstrija itd.). Pri sprejetih izvoznih deklaracijah sta bili v 60 % deklaracij namembni državi BiH in Srbija za odpadno plastiko in odpadne kovine. Iste vrste odpadkov so se izvažale tudi v azijske države. Od 70 deklaracij, sprejetih za izvoz na Kitajsko, je samo ena deklaracija za odpadno plastiko, 17 za odpadni papir in 52 za odpadne kovine. Količinsko je bilo največ izvožene odpadne plastike (vključno s pripravljenim gorivom – RDF), in sicer dobrih 91.000 ton, na drugem mestu so odpadne kovine s slabimi 19.000 tonami.

Za uvoz odpadkov je bilo sprejetih 7719 uvoznih carinskih deklaracij, od tega 7420 za slovenska podjetja, v drugih primerih za druge države EU. V dobrih 87 % deklaracij sta bili državi odpreme Srbija in BiH, odpadki so se v Slovenijo sicer uvažali iz 24 različnih držav. V Slovenijo se je uvozilo največ odpadnih kovin (dobrih 98.000 ton), odpadnega papirja in kartona (dobrih 33.000 ton) ter odpadnih akumulatorjev (slabih 7.000 ton).

Prek Luke Koper so se pošiljale tudi pošiljke odpadkov, za katere so bile izvozne deklaracije sprejete v drugih državah članicah (502 izvozne deklaracije). Glede na prepoved uvoza odpadkov na Kitajsko, ki je začela veljati 1. januarja 2018, zlasti odpadne plastike in papirja, je bilo samo 7 % pošiljk odpadne plastike poslanih na Kitajsko, za večino od 182 deklaracij za odpadno plastiko pa so bile namembne države druge azijske države, kot so Indija, Malezija in Hongkong. Je pa bilo v letu 2018 na Kitajsko poslano večje število pošiljk odpadnih kovin. Prepoved izvoza določenih vrst odpadkov na Kitajsko je povzročila, da se zdaj odpadki, predvsem odpadna plastika, pošiljajo v druge azijske države, vendar so nekatere med njimi prav tako napovedale prepoved uvoza.

Kitajska je s 1. januarjem 2019 prepovedala uvoz še za nadaljnjih 16 vrst odpadkov (različne vrste žlindre, dodatne vrste odpadne plastike in nekatere odpadne kovine (baker, aluminij). Od 1. januarja 2020 pa bo prepoved veljala še za dodatnih 16 vrst odpadkov.

5.3.2.8 BIOPLINARNE IN KOMPOSTARNE

Inšpektorji ION nadzorujejo predelavo biološko razgradljivih odpadkov v kompost in digestat.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Po več odločbah zaradi nezakonitega in nepravilnega delovanja v preteklih letih je bila upravljavcu bioplinarne v Lendavi Ecos center d. o. o. izdana odločba o izpraznitvi fermentorjev in skladiščnih rezervoarjev, ker je skladiščil odpadke v bioplinarni več kot eno leto. Inšpekcijska zavezanka ni v roku odstranila 21.000 m³ odpadkov s klas. št. 19 06 06 (presežena količina niklja in bakra v digestatu), zato je bila za pravno in odgovorno osebo izdana odločba o prekršku, izdan je bil sklep o dovolitvi izvršbe po drugi osebi, vendar stranka še vedno ni izvršila odločbe. Izdan je bil sklep o založitvi stroškov upravne izvršbe, in sicer po oceni pooblaščenega izvajalca Gorenje Surovina d. o. o. predvideni stroški izvršbe znašajo 2,1 milijona evrov. Stranka se je na sklep pravočasno pritožila, zadeva je odstopljena MOP.
- Upravljavcu bioplinarne v Šalovcih družbi Antares d. o. o. je bila izdana odločba za zagotovitev ustreznega skladiščenja nevarnih tekočin motornega olja (trije 200-litrski sodi), odločba je bila v roku izvršena. Tej družbi je bila izdana tudi odločba o prepovedi vnosa in sprejema odpadkov v bioplinarno, ker naprava ni delovala tehnično neoporečno, odločba je izvršena.

-
- Na podlagi obvestila o predaji biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov in jedilnega olja v predelavo v bioplinarno v Sobotincih, ki nima okoljevarstvenega dovoljenja za predelavo odpadkov, je bil opravljen inšpekcijski pregled v bioplinarni, pri katerem je bilo ugotovljeno, da je upravljavec bioplinarne podjetje GEA NOVA d. o. o. sprejelo v predelavo biorazgradljive odpadke (odpadna olja in maščobe), čeprav za to nima pridobljenega OVD. V tej zvezi je bila izdana inšpekcijska odločba o prepovedi predelave odpadkov in bil uveden prekrškovni postopek. Postopek izdaje sankcije po ZP je zadržan, ker je Policija uvedla kazenski postopek.
 - Zoper zavezanca Saubermacher Slovenija d. o. o., Pot na Tojnice 40, Vrhnika (kompostarna Vrhnika) in družbo Roks recikliranje d. o. o. na naslovu Stara Vrhnika 95a, Vrhnika (kompostarna Rosa) je bilo v letu 2018 vloženi večje število prijav v zvezi z neprijetnimi vonjavami v okolju. V letu 2018 je bilo opravljenih več izrednih inšpekcijskih pregledov, vendar pri obeh zavezancih niso bile ugotovljene večje nepravilnosti oziroma oba zavezanca obratujeta v skladu z izdanimi OVD za predelavo odpadkov in imata ustrezno okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave glede emisije v zrak in vode.

5.3.2.9 ODPADKI – DRUGO

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Opravljen je bil izredni pregled zavezanca Zelena goriva d. o. o. kot zbiralca kuhinjskih odpadkov in odpadnega jedilnega olja, ki jih je zbiral v Logarovcih, pa za to lokacijo ni imel pridobljene odločbe ARSO, zato sta bili odrejeni odstranitev vseh skladiščenih odpadkov in njihova predaja pooblaščenim prevzemnikom. Zavezanec je nepravilnosti odpravil. Pravni in odgovorni osebi sta bila zaradi ugotovljenih kršitev dvakrat izdana plačilna naloga.
- Opravljen je bil izredni pregled pri zavezancu Urošu Brleku, s. p. kot pooblaščenemu predelovalcu odpadkov po OVD, pri katerem je bilo ugotovljeno, da zavezanec že več let nima več nobene naprave za predelavo odpadkov, kot je določeno v OVD, vendar po Sloveniji še vedno prevzema odpadke, zato mu je bila izdana inšpekcijska odločba in je bil uveden tudi prekrškovni postopek.
- V Moravčah je zelo močna ljudska iniciativa, ki stalno prijavlja gospodarsko družbo Termit d. d. Pri gospodarski družbi Termit d. d., Drtija 51, 1251 Moravče, je bil opravljen inšpekcijski pregled, pri katerem je bilo ugotovljeno, da zavezanec ravna z odpadki v skladu s predpisi. Ob pregledu so bile predložene evidence in evidenčni listi o nastajanju in predelavi odpadkov. Predelava odpadkov poteka na podlagi izdanega okoljevarstvenega dovoljenja. Zavezanec predeluje odpadke v gradbene kompozite, ki se nadalje uporabljajo za sanacijo peskokopov. Nepravilnosti pri inšpekcijskem pregledu niso bile ugotovljene.
- Na podlagi prijav Policije je bilo v občinah Kočevje in Ribnica obravnavanih nekaj primerov nezakonito odloženih odpadkov na krajih, kjer to odlaganje ponavljajo neznani povzročitelji (bližina romskih naselij). Lokacije teh odlagalšč so bile na zemljišču v lasti Republike Slovenije oziroma v upravljanju Slovenskih državnih gozdov d. o. o., sklada kmetijskih zemljišč in gozdov in Slovenskih državnih gozdov. Večinoma je šlo za odlaganje mešanih komunalnih odpadkov in odpadkov, ki nastajajo v gospodinjstvih, zato je bila v reševanje teh primerov vključena tudi komunalna inšpekcija, le v enem primeru, ko je šlo poleg komunalnih odpadkov tudi za odložene živalske odpadke, dele prašičev (koža, parklji in glave), je ukrepala inšpekcija za okolje, zato je bila o tem obveščena dežurna veterinarska higienska služba Ljubljana in so bili omenjeni odpadki odstranjeni takoj, tj. še pred izdajo odločbe.
- ION je od ReCO prejela sporočilo (12. 11. 2018), da je prišlo do onesnaženja vode reke Dragonje, in to domnevno iz oljarn v zaledju doline reke Dragonje. V postopku je bilo ugotovljeno, da je do onesnaženja vode z odpadnimi oljčnimi tropinami v potokih Bržanka in Feneda ter reke Dragonje prišlo zaradi neurejenega ravnanja z oljčnimi tropinami oljarne v vasi Krkavče. Nosilcu dopolnilne

dejavnosti na kmetiji Oljkarstvo Trnav je bila izdana odločba o prepovedi odlaganja odpadnih oljčnih tropin na zemljišče s parc. št. 991, 1028, obe k. o. Krkavče, in odstranitev približno 50 m³ nezakonito odloženih oljčnih tropin z navedenega zemljišča. Uveden je tudi prekrškovni postopek.

V drugi zadevi je ugotovljeno, da so v vasi Krkavče na zemljišče s parc. št. 698, 708, obe k. o. Krkavče, odložene odpadne oljčne tropine, ki pa zaradi oddaljenosti od vodotokov nimajo neposrednega vpliva na vode v navedenih potokih in reki Dragonji, da pa prihaja do obremenjevanja okolja oziroma tal z organsko obremenjenimi izcednimi vodami in da se odpadne oljčne tropine domnevno odlagajo iz bližnje oljarne. Nosilcu dopolnilne dejavnosti na kmetiji je bila izdana odločba o prepovedi odlaganja odpadnih oljčnih tropin na zemljišče s parc. št. 698, 708, obe k. o. Krkavče, in odstranitev približno 250 m³ nezakonito odloženih oljčnih tropin z navedenega zemljišča. Uveden je tudi prekrškovni postopek.

- Ravnanje s posebnim odpadom v Savinjski dolini – gre za odpadno hmeljevino z nosilnimi vrvicami – se v zadnjem letu izboljšuje: pridelovalci hmelja so tehnološko spremenili zadnjo fazo pridelave hmelja. Čedalje več se uporabljajo razgradljive vrvice. Hmeljevino z vrvicami narežejo na približno 10 cm velike delčke, pospešijo kompostiranje rastlin in razgradljivih vrvic ter kompost vnašajo nazaj na kmetijske površine. Sežigajo še vedno rastline, ki so okužene in bolne, za katere imajo kmetje odločbe inšpektorjev za varno hrano.

5.3.3 NADZOR EMISIJ SNOVI IN TOPLOTE V VODE

Nadzor emisij v vode pomeni približno 12 % dela ION. Inšpektorji so v letu 2018 na tem področju opravili 360 rednih, 250 izrednih in 285 drugih pregledov. Izrekli so 65 opozoril in izdali 186 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, deset prekrškovnih odločb in tri plačilne naloge. Nadzor obremenjevanja okolja z industrijskimi odpadnimi vodami se izvaja v okviru rednega nadzora, na podlagi obvestila ARSO o ugotovitvah obratovalnega spremljanja v okviru rednih celovitih pregledov industrijskih zavezancev in na podlagi prijav onesnaženj.

Področje nadzora emisije v vode je sistemsko kontrolirano ob sodelovanju ARSO in ION. ARSO vsako leto pregleda poročila o obratovalnem spremljanju odpadnih voda za komunalne čistilne naprave (v nadaljevanju: KČN) in industrijske naprave in pošlje IRSOP prijavo o zaznanih nepravilnostih. ION te prijave obravnava v skladu z usmeritvami za prednostno obravnavo prijav in z ukrepi prisiljuje zavezance k doseganju skladnosti.

V preglednici 41 je prikazano število zaznanih kršitev v obratovalnem monitoringu po vrsti kršitve za obdobje 2014–2017. Podatki kažejo, da je IRSOP v obdobju 2014–2017 v povprečju letno od ARSO prejel prijavo 178 kršitev pri 164 zavezancih. Nekateri zavezanci kršijo več kot eno vrsto zahtev, zato je število kršitev večje od števila zavezancev.

Preglednica 41: Število zaznanih kršitev pri obratovalnih monitoringih industrijskih zavezancev za poročanje o emisijah v vode, po vrsti kršitve v obdobju

Leto	2014	2015	2016	2017	SKUPAJ	Povprečno št.
Preseganje koncentracij	137	118	115	96	466	
Preseganje letne količine onesnaževal	15	19	12	10	56	
Napačna pogostost vzorčenja in/ali napačni nabor parametrov (v zadnjih dveh letih izvajanja monitoringa)	33	31	14	6	84	
Presežena največja dovoljena letna količina odpadne vode				60	60	

Neskladje z izdanim OVD			6	17	23	
Poročilo o obratovalnem monitoringu ni poslano ARSO		11	5	6	22	
SKUPAJ	185	179	152	195	711	178
SKUPAJ št. zavezancev	167	169	145	173		164

Pri kršitvah, ki jih sistematično nadzorujemo že več let, je zaznan trend zmanjševanja kršitev.

Najbolj zahtevni so postopki, kadar se ugotovi, da zavezanec z obstoječo tehnologijo ne more zagotoviti zahtevanih parametrov in je zato potrebna večja nadgradnja obstoječega ali izgradnja novega sistema čiščenja ali odvajanja odpadnih vod, kar je povezano s postopki gradnje, vključno s pridobitvijo vseh dovoljenj in soglasij in je običajno tudi investicijsko zahtevno. Zato lahko izvršitev takšnega inšpekcijskega ukrepa traja tudi več let.

Opozarjamo še na problematiko obstoječih rastlinskih čistilnih naprav (ČN) za čiščenje komunalnih vod, ki so praviloma zgrajene za majhna naselja. Posebej v spomladanskem času, ko rastline še ne rastejo, sprejemamo prijave, ki se nanašajo predvsem na povečan smrad v okolju. Ugotavljamo, da je iz opravljenih spremljanj sicer razvidno, da ČN deluje v skladu z OVD, vendar obstaja sum na neustrezno čiščenje komunalne odpadne vode v zimskem in spomladanskem času.

Inšpektorji ugotavljajo, da največ težav povzročajo zavezanci, ki izpuščajo odpadne vode v manjše vodotoke in presegajo maksimalne letne vrednosti emisij, tudi v primeru, če uporabljajo najboljšo možno tehnologijo.

Neizkoriščena je možnost določitve mešalnih con, ki je sicer po zakonodaji mogoča, vendar te v OVD običajno niso določene. Brez določitve mešalne cone bi moral zavezanec s pravnega stališča okoljske standarde kakovosti dosegati že pod izpustom, kar pa običajno ni mogoče. Teh primerov sicer v praksi ni veliko, saj se spremljanje standardov kakovosti na manjših vodotokih ne zagotavlja.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Na inšpekcijskem pregledu v družbi Plutal d. o. o., Ljubljana je bilo ugotovljeno, da družba tehnološke odpadne vode odvaja v interni kanalizacijski sistem, ki je speljan v bližnji potok. Prav tako nimajo vgrajenega lovilca olj. Za navedene nepravilnosti so bili zavezancu izrečeni inšpekcijski ukrepi in je bil uveden prekrškovni postopek.
- Pri zavezancu Henkel Maribor d. o. o., ki ima obrat tudi v Ljubljani, je bilo ugotovljeno, da zavezanec nima izvedenega obratovalnega spremljanja. Po izvedbi obratovalnega monitoringa je bilo ugotovljeno, da zavezanec ne odvaja komunalni podobne odpadne vode v javno kanalizacijo, temveč odvaja industrijsko odpadno vodo in z njo čezmerno obremenjuje okolje. Hkrati je bilo ugotovljeno tudi, da odvaja industrijsko odpadno vodo v javno kanalizacijo brez okoljevarstvenega dovoljenja, zato je bila izdana inšpekcijska odločba.
- V prekrškovnem postopku je bila družbi Hidria Rotomatika, d. o. o. iz Spodnje Kanomlje in njeni odgovorni osebi izdana odločba o prekršku po prvem in drugem odstavku 162. b člena Zakona o varstvu okolja, in sicer pravni osebi globa 10.000 evrov in odgovorni osebi globa 1.000 evrov. Družba Hidria Rotomatika, d. o.o. ni izvršila odločbe, izdane leta 2016, in sicer v podružnici Koper, PE Alutec ni prilagodila obratovanja industrijske čistilne naprave za čiščenje odpadne vode za parameter železo z dopustno vrednostjo iz OVD. Globi sta bili plačani. Po predhodno (v letu 2017) izdanem sklepu o dovolitvi izvršbe s prisilivijo je bil opravljen kontrolni inšpekcijski pregled.

Ugotovljeno je bilo, da je zavezanec izvršil odločbo, zato je bil izdan sklep o ustavitvi postopka izvršbe.

- JP Vodovod-Kanalizacija d. o. o. kot upravljavec CČN Ljubljana–Zalog in lastnik CČN Ljubljana, Mestna občina Ljubljana do 31. 12. 2018 še vedno nista zagotovila terciarnega čiščenja odpadnih voda, čeprav je zakonski rok že potekel in je bila v letu 2017 izdana tudi inšpekcijska odločba, zato se inšpekcijski postopek nadaljuje.
- Podjetju KOLEKTOR CPG d. o. o., Nova Gorica je bila izdana ureditvena odločba za ureditev lovilca olj pred iztokom odpadnih vod iz separacije Tolmin v reko Sočo. Zavezanec je nepravilnost odpravil.
- Zaradi čezmernega obremenjevanja voda iz naprave Vinske kleti Goriška Brda z. o. o., obrata INCOM d. o. o. in obrata EKOLAT d. o. o., so uvedeni tudi izvršilni postopki.
- Inšpekcijski postopek poteka zoper Terme Čatež, ki so v preteklosti redno čezmerno obremenjevale okolje pri odvajanju odpadnih vod in za odvajanje niso imele pridobljenega OVD.
- Petrol d. d. je v skladišču naftnih derivatov v Lendavi, ki spada med večje obrate tveganja za okolje, izvedla odrejene ukrepe iz inšpekcijske odločbe v zvezi s sanacijo delovanja čistilne naprave tako, da ni več prihajalo do čezmernega obremenjevanja okolja.
- Sava turizem d. o. o. je v Termah Lendava deloma izvedla odrejene ukrepe iz inšpekcijske odločbe, saj je zagotovila vodenje predpisane evidence, hkrati pa je prenehala z redčenjem odpadnih voda, rok za izvedbo potrebnih ukrepov, da ne bo več čezmerno obremenjevala okolje, pa še ni potekel.
- V izvršilnem postopku zoper IČN Petišovci d. o. o., Petišovci, ki po izdani odločbi ni zgradila tlačnega voda do reke Mure, je bila dvakrat izrečena denarna kazen. Na drugi sklep se je navedena pravna oseba pritožila, zato je zadeva odstopljena MOP.
- Opravljen je bil pregled in izdana odločba Sava turizma d. d. za Terme Banovci zaradi odvajanja industrijskih odpadnih vod v nasprotju z OVD, rok za izvršitev obveznosti še ni potekel.
- Ker pravna oseba Industrijske storitve d. o. o., Lendava ni izvršila odrejene sanacije štirih rezervoarjev iz inšpekcijske odločbe, je z bila z drugo inšpekcijsko odločbo odrejena prepoved izvajanja tehnološkega postopka polnjenja rezervoarjev, ki pa jo navedena pravna oseba spoštuje.

5.3.4 NADZOR UREJANJA VODA IN GOSPODARJENJA Z NJIMI

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav, nadaljevala pa se je tudi akcija nadzora rabe termalne, mineralne in termomineralne vode.

Na tem področju je bilo v letu 2018 podanih približno 9 % pobud in prijav. Inšpektorji so na tem področju v letu 2018 opravili 360 rednih, 250 izrednih in 285 drugih pregledov. Izrekli so 25 opozoril in izdali 111 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 17 prekrškovnih odločb in devet plačilnih nalogov.

Tudi v letu 2018 je bilo največ prijav, opravljenih pregledov in izdanih ukrepov v zvezi s poseganjem na vodno in priobalno zemljišče, ljudje si namreč brez predhodno pridobljenih vodnih soglasij postavljajo mostičke, zaježitve, zacevitve strug vodotokov, nasipavajo vodna in priobalna zemljišča itd.

Sistemske pomanjkljivosti na tem področju:

- Na področju oskrbe s pitno vodo je največ težav z vodovodnimi sistemi, ki niso v lasti občin, a oskrbujejo več kot 50 ljudi. Kadar se občina in lastniki ne morejo sporazumeti o predaji takšnih sistemov v upravljanje občin, se večkrat dogaja, da upravljanje, kot je zahtevano v skladu z Uredbo o pitni vodi in s Pravilnikom o pitni vodi, ni zagotovljeno, s tem pa se bistveno povečuje tveganje za neustreznost pitne vode. Uredba o oskrbi s pitno vodo določa občine za nosilke vodne pravice za rabo vode za pitno vodo. Občine pa na tuji lastnini ne uspejo opravljati vseh obveznosti upravljavca, zato se vodni pravici občine tudi večkrat odrečejo. Postopke razlastitve v takšnih primerih občine ne uporabljajo. Inšpektor lahko v prekrškovnem postopku oglobi lastnike vodovodnih sistemov, ki ne določijo upravljavca, seveda pa ne more prepovedati rabe pitne vode.

-
- Potrebna je uskladitev opredelitve nadzora ION v Uredbi o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode in v Uredbi o oskrbi s pitno vodo. V slednji je treba omejiti nadzor ION na izvajalce javne službe oskrbe s pitno vodo, saj je obveznost priklopa na javni vodovod v pristojnosti občinskega inšpektorata (podobno kot je to urejeno v Uredbi o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode).
 - Čeprav je približno 20 vodovarstvenih nadzornikov že pridobilo nacionalno poklicno kvalifikacijo, ti ne delujejo s polnimi pooblastili. Ker MOP že več let ni sprejel manjkajočih aktov v skladu z drugim odstavkom 178. člena in petim odstavkom 180. člena ZV-1, je ta nadzorni organ neučinkovit, čeprav je na terenu zaznana še velika neskladnost zavezancev.
 - Poseben problem so posegi, ko zavezanci poskusijo sami reševati poplavno ogroženost oziroma posledice prejšnjih poplav in zanje nimajo pridobljenih ustreznih vodnih soglasij niti znanja, da bi jih ustrezno izvedli. Zato bi bilo smiselno za manj zahteve sanacije po poplavah, ki jih izvajajo obrežni lastniki sami, vzpostaviti učinkovitejši postopek podajanja usmeritev in potrditev sanacije.
 - Problem ostajajo posegi, ki so bili izvedeni pred začetkom veljavnosti Zakona o vodah v letu 2002, kjer mora inšpektor upoštevati takrat veljavno zakonodajo in izdane upravne akte. Evidence upravnih aktov, izdanih po prejšnjih zakonih, pa praviloma ni. Tako je ugotovitev dejanskega stanja dostikrat nemogoča.
 - V postopkih, vodenih v zvezi s poseganjem na vodna in priobalna zemljišča, v katerih je zavezanec javna služba za vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč, velja omeniti, da javna služba izvaja dela na podlagi programov oziroma projektov. Navedene programe stroškovno potrdi Direkcije RS za vode (DRSV), nimajo pa vodnega soglasja niti v obliki določbe v projektu.
 - IRSOP se zavzema, da bi z ZV-1 izvajalci javne gospodarske službe dobili pooblastilo tudi za izvajanje izvršb v inšpekcijskih postopkih v zvezi s posegi. Ti izvajalci so izbrani na podlagi usposobljenosti in cene, zato se zdi nesmiselno, da so inšpekcijski postopki še enkrat obremenjeni z izvajanjem javnih naročil. Cene, ki so določene za te izvajalce, so glede na obseg dela v okviru koncesij ugodnejše, kot jih ti in drugi izvajalci ponudijo na prostem trgu.
 - Odprta ostaja problematika kmetijskih agromelioracij, ki segajo v priobalno zemljišče in jih kmetijska zakonodaja deli na enostavne in tiste, za katere je treba pridobiti odločbo kmetijskega ministrstva. Ker ti zavezanci pogosto ne pridobijo vodnega soglasja, se obravnavajo v prekrškovnih in inšpekcijskih postopkih ION.

Izbrani primeri obravnave posegov v vodna in priobalna zemljišča:

- Zavezancu Direkciji za infrastrukturo kot investitorju del pri obnovitvenih delih železniške proge Maribor–Celje je bila zaradi nedovoljenih posegov – izvedbe nasipa in odlaganja izkopnih materialov na priobalno in poplavno zemljišče reke Voglajne in ravnanja v nasprotju z izdanim vodnim soglasjem – izdana inšpekcijska odločba za odstranitev 9000 m³ v nasip vgrajenih izkopnih materialov s priobalnega in poplavnega območja. Inšpekcijsko odločbo je potrdil tudi drugostopenjski organ. Ker zavezanec v roku ni odstranil nasipa v celoti, je bil izdan sklep o dovolitvi izvršbe. Naknadni rok iz sklepa še ni potekel, zavezanec pa nasipni material s poplavnega območja že odstranjuje.
- Tudi na 15,00 m priobalnega zemljišča reke Savinje v Debru je izvajalec CGP, d. d., Novo mesto, pri obnovi železniške proge Celje–Židani most skladiščil izkopne materiale in gradbeni material tolčenec. DRSV za začasno skladiščenje zaradi območja, ki je evidentirano kot poplavno, ni izdala vodnega soglasja, zavezanec je nato na podlagi opozorila inšpekcije s predmetnega zemljišča odstranil ves naloženi gradbeni in izkopni material.
- CEEREF-projekt Drenov grič d. o. o., Ljubljana v zvezi z gradnjo stanovanjskega naselja na Drenovem griču domnevno poteka brez vodnega soglasja. V predmetni zadevi so DRSV, ARSO in MOP prejeli več poizvedb in zaprosil v zvezi z izdanim vodnim soglasjem za navedeno gradnjo stanovanjskega naselja. Območje predvidene gradnje stanovanjskega naselja je poplavno ogroženo območje srednje poplavne nevarnosti, delno pa v razredu majhne in preostale poplavne nevarnosti. Za navedeni poseg si je investitor družba Ceeref MNP d. o. o. (prej Ceeref Projekt

Drenov grič d. o. o.) pridobil gradbeno dovoljenje. V postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja je MOP januarja 2016 izdal odločbo, s katero je odločilo, da je na podlagi ZGO-1 za navedeni poseg nastopila fikcija vodnega soglasja. Junija 2018 pa je MOP, Direkcija RS za vode izdala družbi sklep, s katerim je odločilo, da se strankina vloga za izdajo vodnega soglasja zavrže, ker je bilo za predmetni poseg, na katerega se je nanašala vloga za izdajo vodnega soglasja, že izdano gradbeno dovoljenje, zato ni izkazan pravni interes za odločanje o zahtevi za izdajo vodnega soglasja. V takšnih primerih inšpekcija nima nobene moči ukrepanja, saj se predhodno poplavne vsebine v postopkih pridobivanja upravnih aktov niso upoštevale.

- V letu 2018 je bil nadzor opravljen v Ljubljani na večjem območju vodovarstvenega območja, saj je v neposredni bližini zajetij in črpališč pitne vode za Ljubljano z okolico. V preteklosti so bile v vzorcih na nekaterih kontrolnih vrtinah zaznane znatne količine mineralnih organskih spojin, ki izvirajo predvsem iz motornih olj in goriv. Na ožjem vodovarstvenem območju je prišlo tudi do večjega požara tovornih vozil. Zato je bil izveden poostreni nadzor nad parkirišči na ožjem vodovarstvenem območju. Ugotovljeno je bilo, da je večina parkirišč makadamskih in nimajo urejenega zajemanja odpadne padavinske vode v skladu s predpisi. Izdanih je bilo več inšpekcijskih odločb za njihovo ureditev.
- V zvezi z odstranitvijo opuščenih plovil v Jernejevem kanalu je bila DRSV-ju kot upravljavcu vodnega in priobalnega zemljišča 12. 10. 2018 izdana odločba o odstranitvi 16 opuščenih plovil, katerih lastniki so neznani. Rok za izvršitev odločbe je potekel konec januarja 2019. V oktobru je bilo začeti tudi osem inšpekcijskih postopkov za odstranitev opuščenih plovil zoper znane lastnike, ki se nadaljujejo v letu 2019.

Izbrani primeri obravnave rabe vode:

- Eko park d. o. o., Občina Velika Polana in Varaš d. o. o. so kot izvajalci javne službe oskrbe s pitno vodo izvedli odrejene ukrepe iz inšpekcijske odločbe in izdelali programe oskrbe s pitno vodo, ki so bili usklajeni z občinami.
- Inšpekcija za okolje je o neurejenih razmerah na področju upravljanja Pomurskega vodovoda, sistema A in C seznanila Ministrstvo za okolje in prostor.
- Savi turizem d. d. je bila izdana tudi odločba za pripravo in izvedbo programa ukrepov odprave nepravilnosti pri rabi geotermalne vode za terme Banovci, Terme 3000 in Zdravilišče Radenci. Roki iz odločb še niso pretekli.
- Zavezancu Segrap d. o. o. je bila izdana odločba za izvedbo monitoringa rabe geotermalne vode po koncesijski uredbi za bioterme Mala Nedelja ter plačilni nalog pravni in odgovorni osebi, ker monitoringa nista zagotovila v predpisanem roku. Nepravilnost je zavezanec v letu 2018 odpravil.
- Zaradi prekoračitve dovoljenih količin odvzete geotermalne vode sta bili izdani odločbi za izvedbo ukrepov za odpravo nepravilnosti podjetjema Paradajz d. o. o. in Ocean Orchids d. o. o. Po sprejetju spremembe koncesijske uredbe, s katero se podjetju Paradajz d. o. o. dovoljuje večja količina rabe geotermalne vode, ta ne presega več dovoljenih odvzemov. Postopek pri Ocean Orchids d. o. o. še poteka. Uvedena sta prekrškovna postopka.
- Opravljen je bil pregled in izdana določba o prepovedi rabe vode iz lastnega vodnjaka brez vodnega dovoljenja za IED-farmo perutnine Šegula na Grajeni.
- Zavezancu Droga Kolinska, PE Rogaški vreli, Kidričeva ulica 35, 3250 Rogaška Slatina, je bila v inšpekcijskem postopku, ki traja že od leta 2011, vmes pa je bil nekaj let tudi prekinjen zaradi rešitve predhodnega vprašanja, 4. 10. 2018 izdana odločba o prepovedi uporabe mineralne vode iz vrtine RgS-2/88 (Donat Mg). Zavezanec se je na odločbo sicer pritožil, vendar je drugostopenjski organ 13. 12. 2018 z odločbo št. 0618-1210/2014-MKO-9 pritožbo zavrnil. Zavezancu sta bili v postopku izdani že dve enaki odločbi, vendar je drugostopenjski organ obe odpravil.

5.3.5 NADZOR BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI IN NARAVNIH VREDNOT

Na tem področju je bilo v letu 2018 podanih približno 4 % pobud in prijav. Inšpektorji so v letu 2018 opravili 72 rednih, 99 izrednih in 94 drugih pregledov. Izrekli so osem opozoril in izdali 20 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 14 prekrškovnih odločb in šest plačilnih nalogov.

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav, izvedli pa smo tudi akcijo nadzora kamnolomov in dnevnih kopov v območjih Natura 2000 in akcijo nadzora vožnje v naravnem okolju in stez za motokros.

Od leta 2016 skuša ION v okviru kadrovskih zmožnosti izvajati sistematični nadzor v skladu s Programom upravljanja območji Natura 2000 (PUN), saj menimo, da je usmeritev inšpekcijskega nadzora na podlagi analize pritiskov in vplivov, ki se je izvedla v PUN, dobrodošla. V poročilih o izvedbi nadzora območij Natura 2000 navajamo izvedene aktivnosti in opozarjamo na sistemske probleme, ki ne omogočajo učinkovitega nadzora območij Natura 2000 (pristojnost, pomanjkanje pravnih podlag za ukrepanje, ciljna usmeritev ukrepov, učinkovitost inšpekcijskega nadzora v primerjavi z drugimi možnostmi (ozaveščanje, izobraževanje ipd.).

Dobro je, da so v letu 2018 s polnimi pooblastili začeli delovati tudi naravovarstveni nadzorniki pri drugih upravljavcih parkov (ne le Triglavski narodni park), skupaj okoli 30. ION hkrati poudarja, da ima na voljo dva zaposlena za področje narave za celotno območje RS, hkrati pa ima bistveno več pristojnosti kakor naravovarstveni nadzorniki. ION je že večkrat podala pobudo, da se naloge in kadrovski viri nadzornih organov na področju narave uravnotežijo in hkrati zagotovi njihovo učinkovito sodelovanje.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Zavezancu Biomasa Jakoša, s. p. je bila za sanacijo nedovoljenih posegov, izvedenih na območju potoka Črnc v k. o. Lendava, ki je v posebnem območju varstva Natura 2000 in ekološko pomembnem območju zaradi nedovoljenega posega v naravo izdana odločba v skladu s strokovnim mnenjem Zavoda RS za varstvo narave. Zavezanec je izvršil odločbo, sodišče je uvedlo kazenski postopek zoper zavezanca zaradi suma kaznivega dejanja obremenjevanja in uničevanja okolja.
- Fizični osebi iz Bunčan je bila izdana sanacijska odločba za sanacijo območja ob opuščeni gramoznici v Bunčanih z varstvenim statusom posebno območje varstva Natura 2000, naravna vrednota državnega pomena in ekološko pomembno območje, kjer so se izvedli obsežni gradbeni posegi v in na brežini gramoznice. Postopek še poteka, zoper storilca bo uveden postopek o prekršku.
- Opravljen je bil izredni inšpekcijski pregled pri zavezancu ŠTATENBERG d. o. o., Makole, ki je spomladi 2017 na ožjem zavarovanem območju Krajinskega parka Štatenberg izvedel gradnjo mostovža in podesta, spremenil konfiguracijo terena in vodni režim (nekajkrat povečal vodno telo), uničil rastline in živali ter poslabšal njihove življenjske razmere, pri čemer so se bistveno spremenile oziroma uničile prvine naravne in kulturne dediščine, zaradi katerih je območje opredeljeno kot krajinski park. Zavezancu je bila na podlagi strokovnega mnenja Zavoda RS za varstvo narave, OE Maribor, ki je upošteval načrt ureditve mlake ob dvorcu Štatenberg, izdana odločba, da se izvede vzpostavitev naravnih vrednot ali sestavin biotske raznovrstnosti v prejšnje stanje, odpravi škoda oziroma izvede sanacija. Ker zavezanec ni upošteval odločbe, mu je bil izdan sklep o dovolitvi izvršbe, nato pa še sklep o izvršbi z denarno kaznijo. Zoper zavezanca sta bila uvedena dva prekrškovna postopka, ker zavezanec ni spoštoval z odločbo izrečenih ukrepov in zaradi kršenja določil Zakona o ohranjanju narave. Na PU Maribor je bil podan predlog za pregon kaznivega dejanja zaradi utemeljenega suma, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti – kazniva dejanja zoper čast in dobro ime (žaljenje, zaničevanje in sramotenje

uradne osebe). Inšpekcijski postopek je končan, saj je zavezanec v celoti izvršil odločbo, prav tako sta končana tudi oba prekrškovna postopka.

- V zadevi, vezani na ekosistemsko naravno vrednoto državnega pomena Hraše – ribniki, na kateri je samostojni podjetnik nekaj let kopljal zeleni odrez, ki je izviral iz njegove dejavnosti, je bila izdana ureditvena odločba, po kateri je bil kup odreza odstranjen, poteka pa še zadnja faza sanacije prizadetega območja (v teku je izvršilni postopek).
- Na Viru pri Stični poteka pri zavezancu Avtoprevozništvu Avguštin Finec, s. p. postopek v zvezi z ureditvijo parkirišča za tovorna vozila. Parkiranje je bilo zavezancu z odločbo prepovedano, saj je v nasprotju s pravnomočnim naravovarstvenim soglasjem. Ker zavezanec ni uspel najti ustrezne nadomestne lokacije za parkiranje svojih vozil, še vedno parkira na zemljiščih, za katera je bila izdana prepoved, zato je bil uveden izvršilni postopek. Zadeva je problematična, ker so predmetna zemljišča v območju Natura 2000 Vir pri Stični, prav tako pa je bil na tem območju evidentiran življenjski prostor človeške ribice (*Proteus anguinus*), ki je v sklopu omrežja Natura 2000 varovana kot prednostna kvalifikacijska vrsta, morda gre celo za potencialno samostojno vrsto. Populacija je zelo izolirana in izjemno majhna ter zato zelo ranljiva.

5.3.5.1 TRGOVINA Z OGROŽENIMI PROSTO ŽIVEČIMI ŽIVALSKIMI IN RASTLINSKIMI VRSTAMI TER BIVALNE RAZMERE

Cilj konvencije CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) je doseči, da trgovina z živalskimi in rastlinskimi vrstami ne ogroža njihovega preživetja v naravi. Konvencija CITES zagotavlja različne režime varstva za več kot 30.000 vrst živali in rastlin ne glede na to, ali gre za žive osebe, njihove dele ali izdelke iz njih. EU je na tem področju vzpostavila še nekoliko strožji način varstva, saj je npr. na seznam vrst vključila tudi nekatere vrste, ki niso iz konvencije CITES in dodala prepovedi ali omejitve uvoza vrst, ki veljajo za grožnjo domačim živalskim in rastlinskim vrstam. Krovno to področje v Sloveniji ureja Uredba o ravnanju in načinih varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami.

Čeprav se zdi trgovanje z deli divjih živali, kot so slonovina, rogovi nosoroga, luske luskavcev, tigrove kosti, medvedji žolč, za Slovenijo eksotična tema, dejstva kažejo, da je tudi Slovenija del prostora, kjer potekajo nekatere poti takšne nezakonite trgovine. V Sloveniji je od vseh navedenih domoroden le medved, katerega populacija je v Sloveniji v dobrem stanju, zavedati pa se je treba, da nezakonita lov in trgovina nekaterih drugih vrst povzročata bistveno zmanjšanje mnogih populacij po celem svetu, tudi nekaterih najbolj karizmatičnih živalskih vrst.

ION skupaj z drugimi organi, zlasti policijo in carino, izvaja nadzor nad trgovino v skladu s tako imenovano konvencijo CITES in uredbo EU. Poleg tega ION nadzira tudi zagotavljanje ustreznih bivalnih razmer za gojenje teh živalskih in rastlinskih vrst.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- V Mariboru je bil opravljen izredni inšpekcijski pregled manjšega stanovanja v večstanovanjskem objektu, v katerem ima stanovalec 41 terarijev. V terarijih ima tri kuščarje in šest pajkov, 46 odraslih kač in štiri mladiče. Gre za 21 različnih vrst kač, med katerimi so tudi nekatere vrste kober, ki so zavarovane s konvencijo CITES, in modrasi, ki so zavarovani po Uredbi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah.

Inšpekcija je stanovalcu izdala odločbo, s katero mu je naložila, da mora zagotoviti, da se onemogoči pobeg živali iz terarijev in stanovanja. Poleg tega mora označiti modrase, kot določa Pravilnik o označevanju živali prosto živečih vrst v ujetništvu. Ker tega ni naredil, mu je bila izrečena

-
- globa 500 evrov, izdan pa mu je bil tudi sklep o dovolitvi izvršbe z denarno prisilitvijo (1000 evrov), katerega rok še ni potekel. Sicer pa ima stanovalec za vse živali ustrezna dokazila o poreklu.
- Gojitelju risov (CITES) je inšpekcija v prekrškovnem postopku izrekla globo v višini 1000 evrov, zaradi gojenja mladiča risa brez dovoljenja. Zavezanec mora v prihodnje zagotoviti, da ne bo prišlo do parjenja v ujetništvu.
 - V nadzoru zadrževanja snežnih sov (CITES) v ujetništvu je bila izdana ureditvena odločba glede bivalnih razmer. Ker je zavezanec ni v celoti izpolnil, bo izdan sklep o dovolitvi izvršbe.
 - Inšpekcijski postopek glede zahtev CITES in zagotavljanja ustreznih bivalnih razmer je bil uveden v mini živalskem vrtu v Slovenskih Konjicah, ki je od julija 2018 lastnik dveh levov.
 - Potekajo tudi nadzori CITES vrst, zlasti v zvezi z zagotavljanjem ustreznih bivalnih razmer pri gojitelju tujerodnih ujed (prerijskega, novozelandskega in arktičnega sokola), v trgovini z živalmi poteka nadzor bivalnih razmer papig, opic bolivijski sajmiri, črnih čopičark, zlatoličnega gibona, šimpanza in medveda.

5.3.6 NADZOR GENSKO SPREMENJENIH ORGANIZMOV (GSO) V ZAPRTIH SISTEMIH

V skladu z načrtom dela ION je bilo opravljenih osem rednih inšpekcijskih pregledov nad ravnanjem z gensko spremenjenimi organizmi v zaprtih sistemih prvega oziroma drugega varnostnega razreda. V zvezi z ugotovljenimi manjšimi pomanjkljivostmi je bilo izrečenih pet opozoril na zapisnik na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, ki so jih zavezanci v dogovorjenem roku odpravili. Najpogostejše ugotovljene pomanjkljivosti so bile povezane z izvajanjem predpisanih zadrževalnih ukrepov in pomanjkljivostmi pri vodenju dokumentacije. Zavezanci so pomanjkljivosti po izrečenem opozorilu na zapisnik v roku odpravili.

5.3.7 NADZOR INDUSTRIJSKEGA ONESNAŽEVANJA IN TVEGANJ

Na tem področju je bilo v letu 2018 podanih 24 % vseh pobud in prijav, kar je bistveno povečanje v primerjavi z letom 2017 zaradi začetka veljavnosti Zakona o dimnikarskih storitvah. Področje zdaj pomeni približno 15 % opravljenega dela ION. Inšpektorji so v letu 2018 opravili 466 rednih, 213 izrednih in 485 drugih pregledov. Izrekli so 66 opozoril in izdali 269 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, 19 prekrškovnih odločb, 11 plačilnih nalogov in izrekli 32 opominov.

5.3.7.1 NADZOR MALIH KURILNIH NAPRAV

V letu 2018 je Inšpekcija za okolje in naravo Inšpektorata RS za okolje in prostor prejela 642 prijav s področja izvajanja dimnikarskih storitev. 54 prijav je bilo uvrščenih v prvo prednostno skupino (ogroženo zdravje in življenje ljudi), zato so bile takoj obravnavane. 208 prijav so poslale dimnikarske družbe zaradi pomanjkljivosti, ki jih uporabnik dimnikarskih storitev ni odpravil v predlaganem roku, druge prijave pa so poslali posamezniki zaradi domnevnih kršitev Zakona o dimnikarskih storitvah in na njegovi podlagi izdanih predpisov.

ION, ki opravlja nadzor nad izvrševanjem in spoštovanjem (ZdimS) in na njegovi podlagi izdanih predpisov pri dimnikarskih družbah in uporabnikih dimnikarskih storitev, je v letu 2018 opravila 633 pregledov (156 rednih, 134 izrednih in 159 kontrolnih). Izdali so 228 odločb v upravnih postopkih in 38 sklepov o dovolitvi izvršbe. Zaradi kršitev predpisov je bilo kršiteljem v prekrškovnih postopkih izdanih 60 odločb o prekrških (14 plačilnih nalogov, 18 odločb o prekršku z izrekom globe in 28 opominov). Zaradi nespoštovanja z odločbo odrejenih ukrepov inšpektorja se je v 38 zadevah vodila izvršba z denarno prisilitvijo, v 16 pa je bila izvršba po uradni dolžnosti že ustavljena.

V letu 2018 so inšpektorji za okolje in naravo izvedli tudi nadzor nad izvrševanjem ZdimS in na njegovi podlagi izdanih predpisov pri vseh dimnikarskih družbah, ki so do konca leta 2017 pridobile dovoljenje za opravljanje dimnikarskih storitev. Inšpekcijski pregledi so bili opravljeni pri 116 dimnikarskih družbah, 13 jih ni opravljal dimnikarskih storitev oziroma so jih prenehale opravljati.

Pri inšpekcijskem nadzoru so inšpektorji predvsem ugotavljali, ali dimnikarske družbe:

1. – imajo merilno in drugo opremo, potrebno za izvajanje dimnikarskih storitev,
 - imajo zavarovano svojo odgovornost za škodo, ki bi lahko nastala uporabnikom dimnikarskih storitev in tretjim osebam v zvezi z opravljanjem dejavnosti, in
 - izvajajo dimnikarske storitve za dimnikarsko družbo dimnikarji z licenco.

Te zahteve je izpolnjevalo 91 % dimnikarskih družb;

2. ali vpisujejo podatke o malih kurilnih napravah, opravljenih dimnikarskih storitvah na malih kurilnih napravah in morebitnih pomanjkljivostih na njih v evidenco (66 % jih ni redno vpisovalo podatkov o izvedenih dimnikarskih storitvah v uradno evidenco);
3. ali zagotavljajo, da pri njih zaposleni dimnikarji za vsako izvedeno dimnikarsko storitev uporabniku dimnikarskih storitev izdajo zapisnik na predpisanem obrazcu (87 % dimnikarskih družb tega ni zagotavljalo);
4. ali izvajajo meritve emisijskih parametrov z merilno opremo, izdelano po standardu SIST EN 50379 (izvaja jih 96 % dimnikarskih družb);
5. ali izvajajo kalibracijo merilne opreme za merjenje emisijskih parametrov enkrat letno po navodilih proizvajalca opreme (izvaja jo 92 % dimnikarskih družb);
6. ali zagotavljajo, da pri njih zaposleni dimnikarji na malih kurilnih napravah na plinasto gorivo, v katerih je zgorevanje goriva odvisno od zraka v prostoru, enkrat letno preverijo kakovost zgorevanja oziroma opravijo meritve vsebnosti ogljikovega oksida v dimnih plinih in bivalnem prostoru (28 % dimnikarskih družb tega ni izvajalo).

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti v inšpekcijskem nadzoru dimnikarskih družb v letu 2018 je bilo dimnikarskim družbam izdanih 89 inšpekcijskih odločb. Dimnikarskih družbam se je v inšpekcijskih postopkih tudi odredilo, da morajo vpisati v evidenco manjkajoče podatke o opravljenih dimnikarskih storitvah na malih kurilnih napravah in o morebitnih ugotovljenih pomanjkljivostih za koledarski leti 2017 in 2018.

Opravljeni inšpekcijski nadzori se že odražajo v povečanem vpisanih dimnikarskih storitev v uradno evidenco Ministrstva za okolje in prostor.

5.3.7.2 NADZOR ZAVEZANCEV, KI MORAJO PRIDOBITI OKOLJEVARSTVENO DOVOLJENJE ZA ONESNAŽEVANJE VEČJEGA OBSEGA (IED-ZAVEZANCI)

Inšpektorji so v letu 2018 v skladu z letnim načrtom dela opravili 228 inšpekcijskih nadzorov upravljavcev naprav, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega. Izdali so 88 ureditvenih odločb in uvedli deset prekrškovnih postopkov. Pri večini je bil opravljen celovit inšpekcijski pregled, pri posameznih napravah je bilo treba opraviti izredne inšpekcijske preglede zaradi prijave oziroma prejetih obvestil ARSO o vodenju postopka za spremembo OVD

Revizija OVD

V septembru 2018 se je začel poostreni skupni inšpekcijski nadzor pri imetnikih OVD naprav ali obratov, t. i. »revizija OVD«, v katerem sodelujejo ION, predstavniki ARSO, inšpektorji Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, energetski inšpektorji Inšpektorata RS za infrastrukturo in

pri objektih, ki se ukvarjajo s kemikalijami, tudi inšpektorji Urada za kemikalije. Do konca decembra 2018 so opravili nadzor pri 70 zavezancih.

Inšpektorji so posebno pozornost namenjali napravam, ki lahko povzročijo onesnaženje okolja večjega obsega (IED-naprave). Teh je v Sloveniji skupno 210. Od 70 zavezancev, pri katerih je bil izveden nadzor v zadnjih štirih mesecih lanskega leta, je bilo 58 zavezancev, ki imajo OVD za IED-naprave. Deset inšpekcijskih nadzorov je bilo izvedenih pri upravljavcih, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje za SEVESO-obrat. V Sloveniji ima OVD za SEVESO-obrat 57 zavezancev. Dva zavezanca, pri katerih je bil izveden lanskoletni izredni nadzor pa imata OVD za IED-napravo in tudi SEVESO-obrat večjega tveganja za okolje. Poleg tega je v Sloveniji še približno tisoč imetnikov drugih OVD.

Inšpektorji za okolje so preverjali, ali zavezanci delujejo v skladu z izdanim OVD, varnostnim poročilom in ali spoštujejo določila Zakona o varstvu okolja in Uredbe o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic. V zvezi z nadzorom in zahtevami izdanega OVD je bil opravljen nadzor ravnanja z odpadki, hrupa, emisij snovi v vode in zrak, rabe vode, ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, okoljevarstvenih zahtev za učinkovito rabo vode in energije, skladiščenja nevarnih snovi in drugih posebnih zahtev iz OVD.

Pri dobri tretjini (26) zavezancev inšpekcijski ukrepi niso bili potrebni, saj inšpektorji za okolje niso ugotovili kršitev predpisov in OVD. Med njimi so bili tudi trije zavezanca, ki v času nadzora niso obratovali zaradi stečajnega postopka. Stečajnemu upravitelju četrtega zavezanca, ki je bil v času nadzora v stečajnem postopku, pa je bila izdana odločba za odstranitev nevarnih snovi in odpadkov v napravi. Rok za izpolnitev odločbe še ni potekel.

Pri zavezancih v stečajnem postopku je bila splošna ugotovitev okoljskih inšpektorjev, da bi bilo dobro, da bi stečajni upravitelji prednostno zagotovili odstranjevanje nevarnih snovi in odpadkov in ustrezno vzdrževanje elektroenergetske opreme, naprav in napeljave.

Drugi tretjini (24) zavezancev so inšpektorji za odpravo kršitev zakonsko določenih predpisov, ki so bili predmet inšpekcijskega nadzora ter določil OVD, izdali odločbe za odpravo nepravilnosti.

Zavezancem (14), pri katerih so inšpektorji za okolje ugotovili le manjše kršitve, so izrekli le ustno opozorilo na zapisnik o rednem inšpekcijskem nadzoru in določili rok za njihovo odpravo. Pet jih je že izpolnilo izdano opozorilo (izdan je bil sklep o ustavitvi postopka), eden je med tem časom prenehal biti IED-zavezanec.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti so inšpektorji štirim zavezancem napovedali uvedbo prekrškovnega postopka. Ker je eden že odpravil ugotovljene nepravilnosti, prekrškovni postopek ne bo uveden.

Za ugotovljene neskladnosti obsega naprave z obsegom, ki je naveden v zavezančevem OVD, pa se pri ministrstvu vodi upravni postopek. Pri enem zavezancu bo inšpektor določil ukrep v nadaljevanju postopka, ko bo dobil ustrezne informacije o postopku reševanja zavezančeve vloge za podaljšanje veljavnosti vodnega dovoljenja.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- V podjetju SALONIT ANHOVO d. d., Anhovo je bilo zaradi številnih pritožb opravljeno večje število izrednih inšpekcijskih pregledov. Podjetje je postavilo novo skladišče 3D-odpadkov in transportni trak do dozirnega mesta v peči za žganje klinkerja. Zaradi neprijetnih vonjav, ki so se širile v okolico, je podjetje skladišče naknadno opremilo z vodnimi filtri za odvzem vonjav in njihovimi regulatorji. Opravili so vsa predpisana spremljanja emisij snovi v zrak (trajne in občasne meritve), odpadnih

vod in hrupa. Nepravilnosti niso bile ugotovljene. Leta 2018 so začeli s poskusnim obratovanjem sistema za odstranjevanje klora. V tem letu so odstranili približno 40 ton azbestno-cementne kritine v sklopu prijavljenih del večjega obsega. Področje ravnanja z odpadki imajo urejeno. Predelava odpadkov poteka v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem. Na ARSO so pridobili obnovljeno okoljevarstveno dovoljenje v skladu z zakonodajo. Vodno zajetje za pridobivanje pitne vode so prenesli v last in upravljanje Občine Kanal ob Soči, sami pa so zadržali vodno pravico in dovoljenje za črpanje vode za potrebe tehnološkega procesa iz vodnega vira vodotok Soča – dovodni rov HE Plave.

- Zaradi ugotovljenih nepravilnosti pri celovitem inšpekcijskem nadzoru bo družbi Pivovarna Laško Union d. o. o., 1000 Ljubljana, izdana ureditvena odločba glede emisij snovi v vode, emisij hrupa v okolje, ravnanja z odpadki in skladiščenja nevarnih snovi.
- Pri IED zavezancu TITUS d. o. o. v Dekanah je bil opravljen inšpekcijski pregled. V postopku so bile ugotovljene kršitve v zvezi s skladiščenjem nevarnih tekočin v nepremičnih skladiščnih posodah. Inšpektorica za okolje je ocenila, da je za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti na skladiščnih posodah z oznako Rez1, Rez2, Rez3 opozorilo na zapisnik zadosten ukrep, zato je izdala opozorilo ter odredila rok za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki se je iztekel 28. 2. 2019.
- IED-zavezancu Pomurka mesna industrija d. d., Murska Sobota – v stečaju je bila izdana ureditvena odločba, da mora izprazniti in očistiti enoplaščni nadzemni rezervoar s prostornino 500 m³ za skladiščenje mazuta, mazut pa odstraniti v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z nevarnimi snovmi in odpadki. Pri inšpekcijskem pregledu je bilo ugotovljeno, da zavezanec v navedenem rezervoarju skladišči približno 104 m³ mazuta in da rezervoarja ne uporablja več. Ker bo stečajni postopek družbe trajal predvidoma do konca leta 2019, mora zavezanec v skladu z določili OVD na ARSO prijaviti prenehanje uporabe enoplaščnega nadzemnega rezervoarja in ga tudi izprazniti. Rok za izvršitev ukrepa je potekel v marcu 2019.

5.3.7.3 NADZOR NAD OBRATI TVEGANJA ZA OKOLJE (SEVESO-OBRATI)

ION je v skladu z zahtevo iz četrtega odstavka 156. člena ZVO-1 in s programom nadzora v letu 2018 pregledala vse obrate tveganja za okolje. Skupaj je bilo v letu 2018 pregledanih 31 obratov večjega tveganja za okolje in osem obratov manjšega tveganja za okolje.

V letu 2018 se je nadzor nad obrati večjega tveganja izvajal po naslednjih področjih:

1. preverjanje podatkov o prisotnih količinah in lastnih nevarnih snovi,
2. opredelitev in ocena nevarnosti večjih nesreč z nevarnimi snovmi,
3. obratovanje in vzdrževanje obratov tveganja in varnostno pomembnih naprav,
4. obvladovanje sprememb,
5. izvajanje splošnih varnostnih ukrepov.

Pri nadzoru obratov večjega tveganja so inšpektorji izdali tri ureditvene odločbe.

En zavezanec je odpravil manjše pomanjkljivosti še pred izdajo inšpekcijskega ukrepa.

V letu 2018 ni bilo v obratih večjega tveganja nobene nesreče z nevarnimi snovmi, o kateri bi bilo treba poročati Evropski komisiji.

Nadzor nad obrati manjšega tveganja za okolje je bil izveden po naslednjih področjih:

1. preverjanje količin in lastnosti prisotnih nevarnih snovi,
2. upoštevanje zasnove zmanjšanja tveganja za okolje (ZZTO),
3. izvajanje splošnih varnostnih ukrepov,
4. informacija za javnost o varnostnih ukrepih.

V petih primerih so bile zavezancem izdane ureditvene odločbe, ker niso bile izdelane informacije za javnost, v enem primeru je bila izdana odločba, ker ni bila usklajena ZZTO in ne podana vloga za spremembo OVD na ARSO.

V večini obratov večjega in manjšega tveganja za okolje kršitve niso bile ugotovljene. V letu 2018 je potekel rok, v katerem so morali obrati manjšega tveganja za okolje izdelati in objaviti informacijo za javnost o varnostnih ukrepih. Ugotovljeno je bilo, da večina pregledanih obratov manjšega tveganja ni izdelala in objavila informacije za javnost o varnostnih ukrepih.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Pravni osebi Albaugh d. o. o., Rače je bila izdana odločba o prepovedi obratovanja s prisotnostjo snovi od meje za razvrstitev med obrate tveganja za okolje, ki pa se ne nanaša na obratovanje obrata s prisotnostjo nevarnih snovi do meje za razvrstitev med obrate tveganja za okolje.
- Pravnima osebama F. A. Maik d. o. o. iz Maribora in Steklarna Rogaška d. o. o. iz Rogaške Slatine sta bili izdani odločbi o uskladitvi prisotnih količin nevarnih snovi z OVD.

5.3.7.4 NADZOR NAD EMISIJAMI SNOVI V ZRAK IZ NEPREMIČNIH VIROV ONESNAŽEVANJA

Veliko opozoril (33. člen ZIN) na zapisnik izrečejo inšpektorji na področju emisij snovi v zrak. Pregledani zavezanci so manjše oziroma srednje velike družbe, ki niso seznanjene z okoljevarstvenimi predpisi in zanje pooblaščen organizacije niso opravile prvih oziroma občasnih meritev emisij snovi v zrak v skladu z zakonodajo, nimajo izdelanih poslovnikov za naprave za čiščenje odpadnih plinov, ne vodijo oziroma pomanjkljivo vodijo obratovalne dnevnikove za navedene naprave.

Izbrani primer inšpekcijskega postopka:

- Na podlagi več prijav bližnjih stanovalcev o onesnaževanju zraka s prašnimi delci iz podjetja Energoles Bohor d. o. o. iz Šentjurja je bila zavezancu izdana odločba, da mora zagotoviti izvedbo ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje emisije celotnega prahu v zrak iz naprave za proizvodnjo lesnih briketov, saj je bilo ugotovljeno, da sistema za drobljenje lesnih sekancev in transport zmlete lesne mase v silose ne tesnita in lesni prah uhaja v ozračje. Zavezanec je izvršil naloženi ukrep s tem, da je saniral filter, namestil nove ventilatorje za prepihanje in nove filter vreče, popravil konstrukcijo silosa, namestil nova tesnila, očistil transportne cevi in skrajšal polža pri pogonu transporta.

5.3.8 NADZOR NAD OBREMENJEVANJEM S HRUPOM IZ INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH OBRATOV

Skoraj 10 % pobud in prijav, prejetih v letu 2018, se je nanašalo na področje hrupa. Inšpektorji so v letu 2018 opravili 257 rednih, 138 izrednih in 485 drugih pregledov. Izrekli so 67 opozoril, izdali 120 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, štiri prekrškovne odločbe in 21 opominov.

Nadzor nad obremenjevanjem s hrupom je bil opravljen v okviru rednih inšpekcijskih pregledov in na podlagi prijav. Na tem področju dela je največja težava izvajanje dejavnosti v strnjenih delih naselij predvsem zaradi odnosa posameznikov, ki upoštevajo le lastni interes. Najpogosteje ugotovljena neskladnost je neredno izvajanje predpisanega spremljanja in neizvajanje obveznosti poročanja. Prav tako so še vedno pogoste prijave gostinskih obratov z živo ali mehansko glasbo, predvsem pa prijave hrupnih prireditev, kar pa ni predmet neposrednega nadzora ION, temveč občinske inšpekcije.

Izbrani primeri inšpekcijskih postopkov:

- Tudi v letu 2018 so bile v zvezi s hrupom, ki nastaja pri obratovanju tovornega pristanišča Koper, prejete številne prijave z zahtevami za ukrepanje. Nekatere od teh so se nanašale tudi na hrup, ki ga povzročajo ladje. V tem delu so bile prijave odstopljene Upravi RS za pomorstvo, ki je pristojna za nadzor ladij. Upravljavcu pristanišča, to je družbi Luki Koper, je bila izdana odločba, s katero je odrejena prilagoditev obratovanja pristanišča tako, da ne bodo presežene z okoljevarstvenim dovoljenjem določene mejne vrednosti kazalcev hrupa pred fasadami najbolj izpostavljenih stavb z varovanimi prostori v njihovem območju varstva pred hrupom in da mora po izvršeni prilagoditvi zagotoviti izvedbo prvega ocenjevanja hrupa, ki ga mora izvesti oseba, ki ima pooblastilo za izvajanje obratovalnega spremljanja hrupa v okolje. Ker je torej ugotovljeno, da je upravljavec pristanišča ravnal v nasprotju z okoljevarstvenim dovoljenjem, je zoper družbo Luko Koper in njeno odgovorno osebo uveden postopek o prekršku po prvem in tretjem odstavku 161. člena Zakona o varstvu okolja. Izdana je odločba o prekršku z globo za pravno osebo 75.000 evrov in globo za odgovorno osebo 4100 evrov. Odgovorna oseba je globo plačala. Ker je pravna oseba napovedala vložitev zahteve za sodno varstvo, je izdana še odločba o prekršku z obrazložitvijo. Pravna oseba je zoper odločbo o prekršku vložila zahtevo za sodno varstvo, ki je poslana v reševanje pristojnemu sodišču.
- V zvezi s povečanim številom prijav zaradi hrupa v okolje družbe Litostroj specialna livarna d. o. o., Ljubljana je inšpekcija za okolje opravila inšpekcijski pregled novembra 2017. Iz predloženega poročila je bilo razvidno, da vrednosti kazalcev hrupa v dnevnem, večernem in nočnem času na vseh merilnih mestih niso presegale dovoljenih vrednosti kazalcev hrupa za vir hrupa. Družba je morala na podlagi predpisane zakonodaje in izdanega okoljevarstvenega dovoljenja opravljati obratovalno spremljanje hrupa v okolje vsaka tri leta, torej do 17. 6. 2018. Do navedenega dne je pooblaščen izvajalec meritev za družbo opravil ponovne meritve, ki niso izkazovale preseganja vrednosti kazalcev hrupa v dnevnem, večernem in nočnem času na vseh merilnih mestih. Zaradi povečanega števila prijav je bila v aprilu 2018 odrejena izvedba kontrolnega spremljanja emisij hrupa v okolje, ki je prav tako pokazal, da mejne vrednosti vira hrupa na posameznih merilnih mestih niso presežene.
- V letu 2018 se je končal zelo velik projekt obvladovanja preseženih vrednosti emisij hrupa v okolje v podjetju Omco Metals Slovenia d. o. o. v Žalcu. Livarna je imela pridobljeno OVD za postavitev nove hale z namenom povečanja zmogljivosti; hkrati so izvajali tudi sanacijske ukrepe (protihrupno zaščito). V času poskusnega obratovanja so bile izvedene meritve emisij hrupa v okolje, ki so pokazale, da so vrednosti meritev emisije hrupa v okviru mejnih vrednosti. Zaradi izredno močne civilne iniciative so bile meritve predane v oceno ARSO, ki je meritve potrdila. Podjetju Omco Metals Slovenia d. o. o. je bilo 15. 1. 2019 izdano uporabno dovoljenje.
- Zavezancu Strelsko društvo Kaliber, Fokovci, je bila izdana odločba, da mora izvesti meritve hrupa v okolju zaradi obratovanja strelišča v naravnem okolju v k. o. Fokovci. Strelišče je v krajinskem parku Goričko in na območju Natura 2000, rok za izvršitev še ni potekel, zavezanec sicer izpolnjuje zahteve iz ZRSVN.

5.3.9 NADZOR NAD ELEKTROMAGNETNIM SEVANJEM

Inšpektorji so v letu 2018 opravili 16 rednih pregledov, dva izredna pregleda in tri druge preglede. Izrekli so dve opozorili in izdali eno inšpekcijsko odločbo za odpravo neskladnosti. Prekrškovni postopki na tem področju niso bili uvedeni.

Nadzor se je na obeh področjih izvajal na podlagi prejetih prijav in v okviru celovitih rednih pregledov IED-naprav.

5.3.10 NADZOR NAD SVETLOBNIM ONESNAŽEVANJEM

Inšpektorji so v letu 2018 opravili 73 rednih, 45 izrednih in 46 drugih pregledov. Izrekli so štiri opozorila in izdali 40 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti, dve prekrškovni odločbi in tri opomine.

Nadzor se je izvajal na podlagi prejetih prijav in v okviru akcije nadzora nad svetlobnim onesnaževanjem.

5.4 AKCIJE NADZORA V LETU 2018

V nadaljevanju podajamo kratek opis akcij nadzora, ki smo jih izvedli v letu 2018, ter ključne ugotovitve in ukrepe inšpektorjev.

5.4.1 AKCIJA NADZORA RABE MINERALNE, TERMALNE IN TERMOMINERALNE VODE V LETIH 2017 IN 2018

ION je izvedla nadzor 18 večjih koncesionarjev za rabo vode iz globokih termalnih in mineralnih vodonosnikov. Akcija nadzora tega področja je bila načrtovana, ker obstaja tveganje, da dobro količinsko stanje vodonosnikov murske in krške kotline ne bo doseženo. Cilj akcije je bil zagotoviti, da ne bi prihajalo do prekomernih odvzemov vode. Treba je poudariti, da se ti vodonosniki obnavljajo izredno počasi, termalna voda murske kotline je na primer pleistocenske starosti nad 20.000 let. S prekomerno rabo bi ogrozili dejavnosti, ki danes uporabljajo termalno vodo, poleg tega pa bi oškodovali tudi desetine prihodnjih generacij.

Inšpekcija je preverjala količine odvzete vode, izpolnjevanje zahtev v zvezi z odvajanjem odpadne vode in izkoristkom toplotne energije odvzete podzemne vode. Preverjali so tudi vzdrževanje objektov in naprav za rabo vode ter plačevanje okoljskih dajatev za rabo vode v skladu z Zakonom o vodah.

Akcija se je začela leta 2017, ko je inšpekcija izvedla nadzor nad spoštovanjem zahtev 11 koncesijskih uredb, s katerimi se dovoljuje raba vode za potrebe kopališč, stekleničenje in ogrevanje iz skupaj 30 vrtin v murski in krški kotlini. Ugotovili so, da je bil samo eden od pregledanih zavezancev v skladu z vsemi predpisanimi zahtevami, ki so se preverjale v akciji, eden pa je kršitve odpravil med inšpekcijskim postopkom. Glede na velik obseg kršitev, ki je bil ugotovljen v letu 2017, so inšpektorji v akciji nadaljevali z nadzorom teh zavezancev, dodali pa so še sedem novih. Ugotovljeno stanje pri zavezancih je bilo nekoliko boljše, zlasti glede zahtev v zvezi z rabo vode.

Inšpekcija je ugotovila, da kar pet zavezancev ne zagotavlja, da največja dovoljena letna količina rabe podzemne vode in največja dovoljena trenutna količina rabe podzemne vode iz koncesijske uredbe nista preseženi. Nekateri dovoljene količine bistveno presegajo. V zvezi z odpravo kršitev zahtev za rabo vode so bile večini zavezancev izdane odločbe za odpravo kršitev z roki do najdlje konec leta 2020.

Še vedno pa ostaja sorazmerno velika neskladnost pri zagotavljanju ustreznega spremljanja in nepreseganja dovoljenih količin vode. Od skupno 18 zavezancev, jih pet še vedno ne zagotavlja ustreznih meritev odvzetih količin vode, šest pa jih ne zagotavlja ustreznih meritev gladine in temperature.

Predvsem pa je zaskrbljujoče ravnanje z industrijskimi odpadnimi vodami. Kar deset zavezancev, torej več kot polovica od osemnajstih, krši zahteve v zvezi z ravnanjem z industrijsko odpadno vodo. Nekateri zavezanci kršijo več zahtev hkrati. Inšpekcija je v akciji nadzora ugotovila sedem kršitev prekoračitve z

OVD dovoljenih količin odpadnih voda in dve kršitvi s koncesijsko uredbo dovoljenih količin odpadnih voda ter kar štiri kršitve odvajanja industrijske odpadne vode brez OVD. Ti zavezanci so že oddali vlogo za pridobitev OVD na Agencijo RS za okolje. Inšpekcijski postopki v zvezi s kršitvami pri odvajanju odpadnih voda v devetih primerih še potekajo.

Vsi zavezanci pa izpolnjujejo svoje obveznosti v zvezi s plačilom vodnega povračila in koncesnine. Vsi tudi zagotavljajo vzdrževanje in sanacijo raziskovalnih vrtin ter redno odstranjujejo plavje in odvezemajo naplavine na območju izpusta odpadne vode, kjer je to potrebno. Prav tako praviloma dobro vzdržujejo objekte in naprave za rabo vode in zagotavljajo preprečevanje dostopa nepooblaščenim osebam.

5.4.2 AKCIJA NADZORA NAD KAMNOLOMI IN DNEVNIMI KOPI V OBMOČJIH NATURA 2000

Z akcijo nadzora kamnolomov in dnevnih kopov v območjih Natura 2000 je ION želela preveriti vplive obremenjevanja okolja, vod in narave z delovanjem kamnolomov/dnevnih kopov, ki so v območju Natura 2000 ali njegovem vplivnem območju. V okviru akcije so bili pregledani vplivi na okolje (zrak, vode, hrup, odpadki, skladiščenje nevarnih tekočin), raba vode in vplivi delovanja kamnolomov/dnevnih kopov na stanje kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov na območje Natura 2000. Pregledanih je bilo 15 kamnolomov in tri gramoznice.

Ugotovljeno je bilo, da delovanje osmih zavezancev vpliva na območje Natura 2000, v katerem se nahajajo ali so v njegovi neposredni bližini. Neugodno stanje kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov je bilo ugotovljeno v petih primerih. Pri 13 zavezancih so bile ugotovljene kršitve zahtev Zakona o varstvu okolja, zato je bilo izdanih 13 ureditvenih odločb. Devet zavezancev ni imelo opravljenih meritev emisij hrupa v okolje, dva zavezanca nista imela opravljenih meritev emisij snovi v zrak iz naprav za sejanje oziroma drobljenje mineralnih surovin, glede ravnanja z odpadki so bile ugotovljene nepravilnosti pri petih zavezancih, pri dveh zavezancih sta bili ugotovljeni nepravilnosti glede lovilnika olj in pri enem zavezancu nepravilno ravnanje z odpadnimi vodami. Zaradi kršitev je bila sedmim zavezancem izdana odločba o prekršku.

Po Zakonu o ohranjanju narave (ZON) je bilo v enem primeru ugotovljeno, da je zavezanec izvedel poseg v prostor in pri tem ni upošteval pogojev iz naravovarstvenega soglasja, zato mu je bila izdana odločba, da se znova vzpostavi 20-metrski »zaščitni pas« obrežja reke Drave. Istemu kršitelju je bila zaradi omenjenega posega v prostor izdana odločba o prekršku. Po Zakonu o vodah je bilo pri dveh zavezancih ugotovljeno, da za rabo vode pri opravljanju dejavnosti nimata pridobljenega vodnega dovoljenja, zato sta bili izdani odločbi o prepovedi rabe vode po Zakonu o vodah. Obema kršiteljema je bila izdana odločba o prekršku.

Pri petih zavezancih ni bilo ugotovljenih nepravilnosti. Večina zavezancev je koncesijske pogodbe za izkoriščanje mineralnih surovin sklenila pred razglasitvijo območij Natura 2000. Zato v pogodbe niso vključene omejitve, ki jih predvideva naravovarstvena zakonodaja, kar je tudi eden od razlogov za manj izrečenih ukrepov po ZON. Ker večini teh pogodb veljavnost poteče v naslednjih treh do petih letih, je bila za zavezancem dobrodošla seznanitev s pridobljenim mnenjem Zavora RS za varstvo narave, iz katerega so razvidni potencialni vplivi delovanja in možne omejitve, ki jih bodo morali upoštevati pri podaljševanju koncesijskih pogodb.

Vsem zavezancem, ki so v območju Natura 2000 oziroma v njegovi bližini in z zabeleženim neugodnim stanjem habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst, so bili izrečeni ukrepi za odpravo ugotovljenih

pomanjkljivosti. Pri dveh zavezancih so izrečeni ukrepi izrecno vezani na izboljšanje stanja vrst oziroma habitatnih tipov. V prvem primeru gre za ukrep vzpostavitve zaščitnega pasu reke Drave za izboljšanje stanja habitatnega tipa (zasaditev z avtohtono, rastišču primerno drevesno vegetacijo in grmovnicami) in kvalifikacijskih vrst (vodne vrste ptic), v drugem pa za namestitev lovilnika olj z namenom ugodnega vpliva na stanje kvalifikacijske vrste navadni koščak (*Austropotambius torrentium*).

5.4.3 AKCIJA NADZORA NAD CENTRI ZA OBDELAVO ODPADKOV (NADALJEVANJE AKCIJE NADZORA ODLAGALIŠČ)

V okviru akcije nadzora je bilo pregledanih šest centrov za obdelavo odpadkov. Nadzori so zajemali celovite nadzore izdanih OVD. Pri štirih centrih za obdelavo odpadkov niso bile ugotovljene nepravilnosti, pri dveh centrih pa so bile ugotovljene nekatere nepravilnosti.

Pri enem centru je bila ugotovljena prekoračitev pri izcednih vodah, zato je bila izdana ureditvena odločba. Ponovne meritve še ne kažejo na uspešno sanacijo, zato izdan bo sklep o dovolitvi izvršbe. Uveden je prekrškovni postopek zaradi prekomerno obremenjene izcedne vode, globa še ni bila izrečena.

Pri drugem centru je bila v inšpekcijskem postopku ugotovljena nepravilnost pri skladiščenju odpadkov po obdelavi. Izdana je bila inšpekcijska odločba, ki ni bila izvršena. Začel se je postopek izvršbe. Uveden bo prekrškovni postopek.

5.4.4 AKCIJA NADZORA NAD DELOVANJEM PROG ZA MOTOKROS IN NAD VOŽNJO V NARAVNEM OKOLJU

Nadzor prog za motokros

Generalna policijska uprava, ION ter gozdarska in kmetijska inšpekcija so v oktobru izvedle skupni nadzor nad delovanjem trinajstih prog za motokros po vsej Sloveniji. ION ugotavlja, da se izvajalci premalo ali sploh ne zavedajo zahtev zakonodaje, ki v RS ne dovoljuje umeščanja prog za motokros in podobnih objektov v naravno okolje, prav tako tudi ne na kmetijska ali gozdna zemljišča.

Proge za motokros se lahko umeščajo le na zemljišča, ki so v prostorskih aktih opredeljena kot površine za rekreacijo in šport. Večina prog za motokros, kjer se je izvedel skupni nadzor, je bila na zemljiščih, ki so po namenski rabi kmetijska ali gozdna. Take proge so nezakonite ter varnostno in okoljsko neustrezne.

V primeru odkritja nezakonitih prog za motokros je glede na pretežno namensko rabo zemljišča, kjer je bila proga, je inšpekcijski postopek uvedla okoljska, gozdarska ali kmetijska inšpekcija. ION je uvedla dva inšpekcijska postopka zaradi vožnje v naravnem okolju in en postopek zaradi organiziranja vožnje v naravnem okolju brez dovoljenja. Ker so proge za motokros vir hrupa, je ION preverjala tudi meritve hrupa, ki pa niso presegle mejnih vrednosti.

Ugotovitve skupne akcije kažejo, da bi občine veliko prispevale k zmanjšanju števila nezakonitih prog, če bi v prostorskih aktih opredelile tudi površine za rekreacijo in šport, namenjene tem dejavnostim.

Predstavniki Generalne policijske uprave skupaj z inšpektorji ION ter gozdarsko in kmetijsko inšpekcijo, ki so opravljali nadzor prog za motokros, pozivajo vse izvajalce in uporabnike, da zagotovijo svojo varnost in varnost drugih ter izvajajo takšno vožnjo samo na legalnih in urejenih progah za motokros.

Vožnja v naravnem okolju

ION je v okviru svojih pristojnosti skupaj s Policijo izvedla nadzor vožnje z vozili na motorni pogon in kolesi v naravnem okolju v skladu z Zakonom o ohranjanju narave. Kljub precej obsežnemu območju nadzora kršitve, razen v enem primeru, niso odkrili. Edina kršitev so bile opažene sledi vožnje z motornimi sanmi izven poti na Krvavcu, ker pa kršitelj ni bil znan, ION ni mogla ukrepati.

ZON ureja to področje zlasti z namenom, da vožnja v naravnem okolju ne bi povzročila prekomernega vpliva na naravo, hkrati pa je cilj ureditve tudi cilj zmanjšanje sporov med različnimi uporabniki naravnega okolja in lastniki zemljišč, predvsem z zahtevo po določitvi območij in tras za vožnjo v naravnem okolju, saj se lahko vožnja izvaja le ob soglasju lastnikov zemljišč.

Območja nadzora so bila izbrana na podlagi izkušenj in prijavljenih lokacij iz prejšnjih let in so bila dogovorjena skupaj s Policijo. Nadzor se je izvajal v času zimskih počitnic, in sicer v času, ko se na izbranih območjih pričakuje največ obiskovalcev. Na območju OE Ljubljana sta nadzor izvedla dva inšpektorja, in sicer na območju Golovca, Javorja, Rakitne, Krima, Ljubljanskega barja ter ob Savi in Ljubljanici. V OE Maribor je bil nadzor izveden na Pohorju na območju Trije kralji – Osankarica – Jurgovo – Pesek – Rogla. OE Kranj je opravila nadzor na Krvavcu. OE Murska Sobota je usmerila nadzor na območje Bukovniškega jezera in Murske šume. Na OE Novo mesto je bil izveden nadzor na območju Gorjancev, Male Brusnice, Stranske vasi, Ruperč vrha, Kuzarjevega Kala in Šmarjeških toplic.

Nadzor je bil izveden tudi med poletnimi počitnicami. Ugotovljeno je bilo, da veliko voznikov še vedno ne upošteva pravil obnašanja v naravnem okolju. ION pojasnjuje, da je v splošnem vožnja v naravnem okolju dovoljena le na prometni infrastrukturi, torej na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet, ter na gozdnih cestah. V naravnem okolju je ustavljanje in parkiranje dovoljeno le v 5-metrskem pasu ob cestah. Iz ugotovitev ION je razvidno, da so bile kršitve, ki so se nanašale predvsem na nepravilno parkiranje v naravnem okolju, ugotovljene v več kot polovici izvedenih nadzorov.

V OE Ljubljana je bil izveden nadzor na območju naravne vrednote državnega pomena Kolpa, kjer sta bila med parkiranjem v naravnem okolju ustavljena dva voznika. Obema je bila izrečena globa 40 EUR. Izveden je bil tudi nadzor na območju naravne vrednote lokalnega pomena na Ribniškem polju, kjer pa kršitve niso bile ugotovljene.

Na območju OE Celje sta bili dve kršitvi parkiranja v naravnem okolju ugotovljeni na območju naravnega rezervata Smrekovec, ki je hkrati tudi območje Natura 2000, dve enaki kršitvi sta bili ugotovljeni tudi na ekološko pomembnem območju na Rogli. V vseh štirih primerih je bila lastnikom oziroma voznikom parkiranih osebnih vozil izrečena globa 40 EUR. Pri nadzoru na območju Natura 2000 Savinja – Grušovlje je bila ugotovljena kršitev parkiranja tovornega vozila in zato izrečena globa 200 EUR.

Na območju OE Maribor je bil nadzor izveden na območju Natura 2000 na Pohorju, kjer kršitve niso bile zaznane. Prav tako kršitve niso bile odkrite na območju OE Murska Sobota, kjer je nadzor potekal na območju naravne vrednote državnega pomena Mura – loka 1, ki je hkrati tudi območje Natura 2000, in sicer v okolici krajev Gornja Radgona, Podgrad, Lutverci, Segovci, Apače in Črnci. Kršitve na tem območju so bile sicer v preteklosti že večkrat zaznane. Tudi na območju OE Novo mesto, kjer se je nadzor izvajal na območju Kozjanskega parka, ki je prav tako območje Natura 2000, ni bilo zaznanih kršitev.

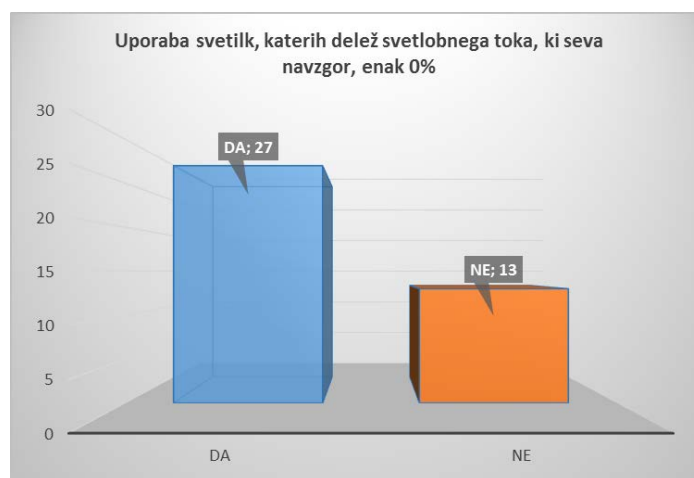
5.4.5 AKCIJA NADZORA NAD SVETLOBNIM ONESNAŽEVANJEM

Svetlobno onesnaženje okolja je emisija svetlobe, ki poveča naravno osvetljenost okolja in povzroča za človekov vid motečo osvetljenost in občutek bleščanja, zato ogroža varnost v prometu, zaradi neposrednega in posrednega sevanja proti nebu moti življenje ali selitev ptic, netopirjev, žuželk in drugih živali, ogroža naravno ravnotežje na varovanih območjih, moti poklicno ali amatersko astronomsko opazovanje ali s sevanjem proti nebu po nepotrebnem porablja električno energijo. Vlada RS je leta 2007 sprejela Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja, namenjeno varstvu narave in bivalnih pogojev ter ne nazadnje tudi varčevanju z električno energijo. Prehodno obdobje, do katerega je moral upravljavec razsvetljave javne površine prilagoditi svetilke in najvišjo vrednost porabe elektrike, se je izteklo 31. 12. 2016.

V letu 2018 so inšpektorji ION izvedli inšpekcijski nadzor nad svetlobnim onesnaževanjem. Akcija nadzora se je izvajala pri upravljavcih razsvetljave javne površine v izbranih občinah. Temeljni cilj akcije v letu 2018 je bil celostni nadzor izvajanja določb predpisov, ki urejajo svetlobno onesnaževanje okolja z razsvetljavo nepokritih površin objektov javne infrastrukture v naseljih, namenjene pešcem in prometu počasnih vozil (kolesa, dostavna vozila in vozila za javni potniški promet), nepokritih površin parkov in parkirišč ter drugih podobnih nepokritih površin v javni rabi, vključno z razsvetljavo prehodov za pešce na državnih cestah (v nadaljnjem besedilu razsvetljava javne površine) z aktivnostmi preverjanja, če se uporabljajo za razsvetljavo javne površine svetilke, katerih delež svetlobnega toka, ki seva navzgor, je enak 0 %, če letna poraba elektrike vseh svetilk, ki so na območju posamezne občine vgrajene v razsvetljavo občinskih cest in razsvetljavo javnih površin, ki jih občina upravlja, izračunana na prebivalca s stalnim ali začasnim prebivališčem v tej občini, ne presega ciljne vrednosti 44,5 kWh, če upravljavec razsvetljave javne površine zagotavlja, da je v dnevnem času od sončnega vzhoda do sončnega zahoda razsvetljava javne površine ugasnjena, razen v zelo slabih vremenskih razmerah (npr. v gosti megli, močnem dežju ali sneženju), če ima upravljavec razsvetljave javne površine, pri katerem vsota električne moči svetilk presega 10 kW, izdelan načrt razsvetljave, iz katerega so razvidni osnovni podatki o viru svetlobe, ter če sta upravljavec razsvetljave javne površine in občina načrt razsvetljave objavila na svoji spletni strani ali na drug primeren način, tako da je dostopen javnosti.

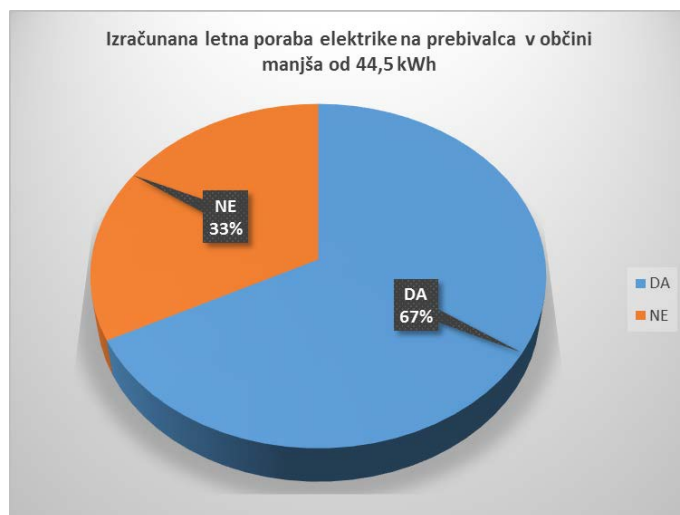
V sklopu nadzora upravljavcev razsvetljave javne površine je bilo pregledanih 40 izbranih občin (po pet največjih iz vsake OE). Glede uporabe svetilk, katerih delež svetlobnega toka, ki seva navzgor, je enak 0 %, je bilo ugotovljeno, da v 27 občinah uporabljajo navedene svetilke, v 13 občinah pa ne v celoti.

Slika 14: Uporaba svetilk, katerih delež svetlobnega toka, ki seva navzgor, je enak 0 %

V 27 občinah letna poraba elektrike vseh svetilk, ki so na območju posamezne občine vgrajene v razsvetljavo občinskih cest in razsvetljavo javnih površin, ki jih občina upravlja, izračunana na prebivalca s stalnim ali začasnim prebivališčem v tej občini, ne presega ciljne vrednosti 44,5 kWh, v 13 občinah pa jo presega.

Slika 15: Izračunana letna poraba elektrike na prebivalca v občini je manjša od 44,5 kWh

Vsi upravljavci razsvetljave javne površine v pregledanih občinah v dnevnem času od sončnega vzhoda do sončnega zahoda razsvetljavo javne površine ugašajo, razen v zelo slabih vremenskih razmerah (npr. v gosti megli, močnem dežju ali sneženju).

Trideset občin ima izdelan načrt javne razsvetljave, od tega ga dve tretjini občin redno posodablja.

28 upravljavcev razsvetljave javne površine in občin ima načrt razsvetljave objavljen na svoji spletni strani ali na drug primeren način, tako da je dostopen javnosti.

Slika 16: Odstotek občin, ki ima objavljen in javnosti dostopen načrt javne razsvetljave

V sklopu akcije nadzora je bilo izdanih 19 inšpekcijskih odločb za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in izrečenih šest opozoril po ZIN ter sta bili izdani dve globi in izrečen en opomin po ZP.

5.4.6 AKCIJA NADZORA RAVNANJA Z ODPADNO KOMUNALNO EMBALAŽO

V drugi polovici leta 2017 je kazalo, da bo sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo iz leta 2017 (Uradni list RS, št. 35/17) končno prinesla red na področju ravnanja s komunalno odpadno embalažo (KOE). Ta trend se je nadaljeval tudi v začetku leta 2018, saj so družbe za ravnanje z odpadno embalažo (DROE) spoštovale določila uredbe in težav zaradi KOE ni bilo zaznati. Sodbe Upravnega sodišča št. I U 1746/2017-7 z dne 18. 1. 2018, I U 2573/2017-8 z dne 27. 2. 2018, I U 2554/2017-9 z dne 18. 1. 2018, I U 2536/2017-10 z dne 22. 2. 2018 in I U 2606/2017-11 z dne 27. 2. 2018 so določile novo pravno prakso, saj je bilo v sodbah odločeno, da obveznosti prevzemanja odpadne embalaže za DROE ne izhajajo iz ZVO-1 niti iz uredbe ali sklepa vlade, zato so inšpekcijske odločbe, ki nalagajo DROE prevzem odpadne embalaže na tej materialnopравни podlagi, nezakonite. Oblastni posamični akt, ki DROE nalaga prevzemanje odpadne embalaže, je namreč OVD. Čeprav od prve tretjine leta dalje pet od šestih DROE ni več prevzemalo KOE glede na delež, kot to izhaja iz uredbe, ampak so upoštevali zaveze iz OVD in se je začela KOE kopičiti pri IJS, inšpektorji za okolje niso imeli pravne podlage za ukrepanje zoper DROE.

Sprememba uredbe konec leta 2018 (Uradni list RS, št. 68/18) je omogočila, da so lahko začeli IJS predajati presežke skladiščene KOE izvajalcem obdelave mimo DROE. V zvezi s tem so inšpektorji za okolje v predpisanih rokih izvedli inšpekcijske preglede pri vseh IJS, od katerih so prejeli obvestila o presežkih KOE.

28. 12. 2018 je bil v Uradnem listu RS objavljen Zakon o interventnih ukrepih pri ravnanju s komunalno odpadno embalažo in odpadnimi nagrobnimi svečami. Prve aktivnosti po tem zakonu so inšpektorji za okolje izvedli že 31. 12. 2018 in jih bodo nadaljevali v letu 2019.

5.4.7 AKCIJA NADZORA ČEZMEJNEGA POŠILJANJA ODPADKOV

V letu 2018 je bilo izvedenih 26 skupnih akcij nadzora na avtocestnih počivališčih, mejnih prehodih in v pristanišču Koper. Akcije so potekale v skladu z dogovori z drugimi predstavniki nadzornih organov (Policija in FURS).

Akcije na avtocestnih počivališčih so potekale z izločanjem tovornih vozil iz prometa oziroma s preusmeritvijo prometa tovornih vozil prek počivališč. Na mejnih prehodih s Hrvaško in v pristanišču Koper so bili pregledi izvedeni na podlagi podatkov iz carinskih dokumentov. Pregledanih je bilo več kakor 800 tovornih vozil, kontejnerjev in vagonov, v 107 primerih je šlo za čezmejni prevoz odpadkov, odkrite so bile tri nezakonite pošiljke odpadkov, v drugih primerih večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Inšpektorji za okolje so opravili tudi več inšpekcijskih pregledov v podjetjih.

5.5 KLJUČNE UGOTOVITVE IN SKLEPI

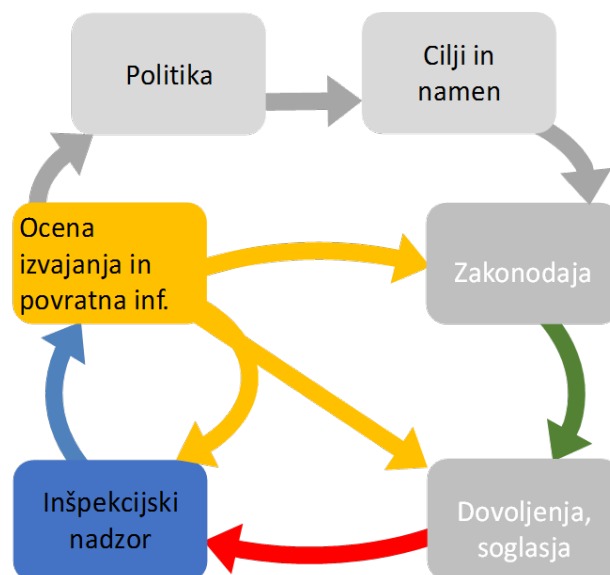
5.5.1 SPLOŠNE UGOTOVITVE

Za doseganje zastavljenih okoljskih ciljev so potrebni različni mehanizmi, od mehkih pristopov, npr. ozaveščanja, izobraževanja, finančnih in drugih spodbud, do predpisanih zahtev, omejitev in prepovedi. Ključna uspešno uresničevanje okoljske politike je jasno izražena politična podpora, ki določa cilje, jih usklajuje z drugimi resorji in interesi in se konkretizira v namenskih sredstvih v proračunu RS in človeških virih za izpeljavo zadanih aktivnosti. Pomembna je tudi priprava ustrezne zakonodaje, ki med drugim predvidi tudi obvezne upravne postopke, v katerih se podrobneje opredelijo zahteve za posamezne zavezance (dovoljenja in soglasja). ION nima le naloge opravljanja inšpekcijskega nadzora, pač pa tudi zagotavljanja povratne informacije o učinkovitosti izvajanja okoljske zakonodaje.

Spremljanje doseganja okoljskih ciljev in nadzor nad izvajanjem ključnih zahtev sta mogoča na podlagi poročanja, obratovnih spremljanj ipd.

Na sliki 17 sta shematično prikazana izvajanje politik in vloga inšpekcije za doseganje okoljskih ciljev.

Slika 17: Vloga inšpekcijskega nadzora pri zagotavljanju doseganja okoljskih ciljev

5.5.1.1 OKOLJSKA POLITIKA

Slika 17 kaže, da mora za doseganje okoljskih ciljev dobro delovati več ravni. Na področju okolja v RS pogrešamo jasne in konkretne politične programe oziroma dolgoročni strateški okvir, ki bi zagotavljal učinkovito izvajanje tega zakonsko izjemno celovito urejenega področja, vključno z viri in orodji, ki bi zavezancem in upravi zagotavljali doseganje predpisanih okoljskih ciljev z najmanj potrebnega truda. Neizpolnjene zahteve, ki najbolj vplivajo na delo ION in na katere že več let opozarjamo, so predvsem:

- vzpostavitev rečne nadzorne službe s polnimi pooblastili v skladu z ZV-1;
- vzpostavitev naravovarstvene nadzorne službe s polnimi pooblastili v skladu z ZON;
- ureditev »informativnega sistema okolja« po 105. členu ZVO-1.

Nadzorne službe bi z večjo prisotnostjo na terenu in številčnostjo pripomogle predvsem k hitremu odkrivanju in odpravljanju zaznanih kršitev na terenu tako s preventivnim delovanjem, ozaveščanjem in opozarjanjem kakor tudi z ukrepi nadzora v skladu s pooblastili. Dober informacijski sistem okolja pa je

nujen pogoj za načrtovanje politike, strategij, zakonodaje in drugih ustreznih ukrepov na področju okolja, vključno z delom ION, hkrati pa tudi nujno orodje za smiselno načrtovanje posegov in dejavnosti zavezancev.

5.5.1.2 ZAKONODAJA

Kot je shematično prikazano na sliki 17, je vloga ION tudi, da sodeluje v zakonodajnem postopku s podajanjem ocene izvajanja ministrstvu in drugim organom. V skladu s tem ION podaja pripombe na zakonodajo, strateške dokumente, pripravlja poročila o akcijah nadzorov in druga poročila za ministrstvo in druge organe.

V posameznem letu se običajno sprejme ali spremeni in dopolni več deset predpisov s področij, ki zadevajo delo ION, deloma tudi zaradi obveznosti, ki izhajajo iz članstva Republike Slovenije v Evropski uniji. Pregled in sodelovanje pri pripravi tako velikega števila predlogov predpisov zahtevata precejšno aktivnost ION. Kljub temu menimo, da je ključno, da je ION aktivno vključen v te postopke, saj je organ, ki predpise neposredno uporablja in zato zelo dobro pozna izvedljivost določb in učinkovitost predpisa ter stopnjo in obseg njegovega izvajanja.

Največkrat opozarjamo na nedorečenosti in nedoslednosti v besedilih veljavnih predpisov ter na pomanjkanje jasnih opredelitev temeljnih izrazov, kar omogoča različne razlage posameznih določb. Nekatere pomanjkljivosti predpisov pomenijo, da ni mogoče učinkovito izvajati nadzora, kar v javnosti prevečkrat ustvarja vtis neprizadevnosti in ravnodušnosti inšpektorjev. Inšpektorji lahko namreč učinkovito ukrepajo le ob jasno določenih pravnih določilih, kjer so natančno določene obveznosti za zavezance (pravna varnost), v primeru ugotovljene kršitve pa morajo imeti inšpektorji jasna pooblastila za ukrepanje.

V letu 2018 smo pregledali in podali pripombe in komentarje na vsaj 15 osnutkov oziroma predlogov predpisov, ki neposredno spadajo v delovno področje ION. Podali smo pripombe na tri predloge sprememb in dopolnitev ali novih zakonov (Zakon o interventnih ukrepih pri ravnanju s komunalno odpadno embalažo in odpadnimi nagrobnimi svečami, Zakon o varstvu okolja in Zakon o ohranjanju narave), in vsaj deset osnutkov uredb (področje odpadkov, uporaba plovil na motorni pogon, uredba CO₂, emisije snovi v zrak iz malih kurilnih naprav, odlagališča odpadkov, hrup v okolju, skladiščenje odpadkov na prostem itd.). Naše pripombe in predlogi so bili delno upoštevani.

V nadaljevanju v alinejah podajamo samo nekatere ključne predloge zakonodajnih rešitev za izboljšanje izvajanja inšpekcijskega nadzora na področju okolja, ki smo jih v preteklosti že večkrat predlagali:

- Prenos pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki nastajajo v gospodinjstvu, vključno z gradbenimi, na občinsko raven.
- V Zakonu o varstvu okolja nedvoumno razmejiti pristojnosti med državnimi in občinskimi nadzornimi organi.
- V Uredbi o oskrbi s pitno vodo omejiti nadzor ION samo na izvajalce javne službe oskrbe s pitno vodo, glede obveznosti priklopa na javni vodovod pa na občinski inšpektorat (podobno, kot je to urejeno v Uredbi o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode).
- V podzakonskih predpisih na podlagi Gradbenega zakona natančno opredeliti vsebine gradbenega dovoljena, ki jih bo nadziral ION.
- V področnih zakonih zagotoviti nadzor posameznih proizvodov od »začetka do konca«, da po končani uporabi produkti, ki so do takrat v evidencah in pod nadzorom drugih resorjev, ne postanejo okoljski problem (npr. kemikalije, vozila, plovila, živalski odpadki ipd.). Npr. zakonodaja, ki ureja skladiščenje nevarnih kemikalij, naj se uporablja tudi za skladiščenje odpadnih kemikalij.

-
- Vzpostavitev instrumentov, s katerimi bi preprečili finančno breme države v primeru zlorabe predpisov ali stečaja, prisilnih poravnav, likvidacij, denacionalizacij, lastninjenj idr.
 - Kjer se zaznajo večje težave pri izvajanju zakonodaje, lahko ION z usmerjenimi akcijami skuša povečati skladnost zavezancev. Če pa inšpekcijski nadzor ni učinkovit, je treba preveriti celotni zakonodajni postopek. Na to smo v preteklosti opozarjali zlasti na področjih odpadne embalaže, odlagališč, izrabljenih motornih vozil, izpolnjevanja zahtev v izvorni pristojnosti občin, dimnikarskih storitev, živalskih odpadkov, območij Natura 2000, odpadkov iz gospodinjstev, vključno z manjšimi količinami gradbenih odpadkov iz obnov in odpadkov, ki vsebujejo azbest, odpadnih sveč idr. V teh primerih je treba najti boljše sistemske rešitve.
 - Zakonodajo, ki določa izvajanje nadzora SEVESO-obratov, je treba spremeniti tako, da bo omogočala usklajeni nadzor z drugimi inšpekcijami, ki so vsebinsko povezane s preprečevanjem večjih nesreč in zmanjševanjem njihovih posledic.
 - Smiselno je treba uskladiti višine glob. Višine predpisanih glob so v posameznih primerih nesorazmerne glede na težo prekrška oziroma škodo, ki nastane v okolju zaradi nezakonitega ravnanja, oziroma prenizke (npr. v Zakonu ohranjanju narave), kjer gre pogosto za ravnanja, ki povzročijo očitno in nepopravljivo škodo v naravnem okolju. Po drugi strani pa je iz nekaterih v preteklosti izvedenih projektov znotraj IMPEL, ki so delno zajeli določene primerjave višin zagroženih kazenskih sankcij v primeru kršenja okoljskih predpisov, mogoče ugotoviti, da so predpisane sankcije na tem področju med najvišjimi v EU. Posebej visoke so najnižje zagrožene sankcije za manjše kršitve. ION predlaga, da se pri spremembah zakonov s področja okolja višina glob preveri tudi glede na druge države EU.
 - Pri prekrških uvesti sankcioniranje tudi za odgovorne osebe občine.
 - V zakonodaji predvideti, da se izdajajo tudi prečiščene različice upravnih aktov (npr. OVD).
 - V zakonodaji predvideti, da lahko inšpektor sproži postopek za spremembo upravnega akta, ki ga nadzira (npr. OVD, VD itd.), če ugotovi, da ta ni usklajen z zadnjimi spremembami predpisov ali ne zagotavlja zadostnega varstva okolja, vod itd.
 - Področje glede smradu je treba zakonodajno urediti, da bo imela ION podlago za ukrepanje.
 - Uskladiti je treba predpise s področja okolja in kmetijstva, predvsem v delu, ki opredeljuje vnos zemeljskega izkopa v tla, intenziviranja ekstenzivnih travnikov, čiščenja zaraščanja (kjer je ponekod ta ukrep ugoden tudi za naravo, drugod pa pomeni poškodovanje ali uničenje habitata).
 - IRSOP se zavzema za čim širšo prepoved gojenja in zadrževanja prostoživečih živali v ujetništvu. Izjeme od te prepovedi bi morale biti redke in samo na podlagi zagotavljanja javnega, in ne zasebnega interesa. Sprejemljivo bi lahko bilo npr. delovanje zatočišč, zadrževanje v okviru programov za ohranitev vrst ipd., pogojno tudi prikazovanje teh živali v živalskih vrtovih. Absolutno pa bi morala biti takoj uveljavljena prepoved gojenja in zadrževanja prostoživečih živali v ujetništvu za fizične osebe in v stanovanjskih naseljih. V zvezi s tem je IRSOP podal pobudo na MOP za spremembo ZON in sodeloval pri pripombah na Zakon o zaščiti živali. Zahteve bi morale biti v skladu s predlogom IRSOP bistveno natančneje predpisane.
 - Predlagamo spremembo zakonodaje na dimnikarskem področju (ZDimS, uredba) tako, da se nadzor nad zagotavljanjem dimnikarskih storitev fizičnih oseb prenese na lokalno raven.
 - V Uredbi o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata predlagamo opredelitev ustreznega skladiščenja komposta in digestata, ki jih OVD zdaj ne opredeljujejo.
 - V Pravilniku o skladiščenju izrabljenih gum je treba spremeniti 8. člen. V praksi si ni mogoče zamisliti, kako zadostiti določbi petega odstavka 8. člena in preprečiti izliv tekočin, ki nastanejo ob gašenju, v podzemne vode in kanalizacijo, če je površina pod kupi peščena, česar pravilnik ne prepoveduje, ali v primeru, ko je površina pod kupi betonska, odvajanje padavinske vode in zajem požarne vode pa nista urejena. Ker je precejšen del vsebine pravilnika namenjen varstvu pred požarom v objektih, ki so namenjeni skladiščenju izrabljenih gum, menimo, da je treba za nadzor nad zahtevami v zvezi z varstvom pred požarom kot pristojne dodati inšpektorje za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

-
- Pri izvajanju akcije nadzora je ugotovljeno, da je Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja že zastarela in da je stanje tehnike svetilk oziroma svetil v zadnjih letih močno napredovalo. Veljavna uredba je v nekaterih določbah tudi nejasna. Kot primer navajamo nasprotje med določbami 4. člena in petega odstavka 16. člena uredbe.

Pomembno je, da je ION omogočeno proaktivno sodelovanje pri pripravi in izvajanju predpisov z:

- zagotavljanjem pravočasne vključitve ION v pripravo predpisa,
- upoštevanjem izkušenj ION iz nadzora, predvsem o izvedljivosti posameznih določb,
- jasno opredelitvijo pristojnosti za nadzor in
- zagotavljanjem virov za izvajanje nalog.

MOP praviloma vključuje ION v pripravo predpisov in pogosto tudi upošteva pripombe glede učinkovitosti in izvedljivosti določb. Še vedno pa so težave zaradi splošnih določitev pristojnosti za nadzor v predpisih in zagotavljanja virov za izvajanje novih nalog, zahtevno napisane zakonodaje oziroma zakonodaje, ki vsebuje nedorečene in nejasne določbe, in ker so področja ali dejavnosti urejena s številnimi pravnimi akti, ki so med seboj kompleksno povezani. Pravilno razumevanje tako razpršeno določenih zahtev je zelo zahtevno za zavezance in inšpektorje.

V preteklosti je bilo več sprememb zakonodaje povezanih z odpravljanjem upravnih bremen z namenom, da se razbremeni gospodarstvo. Spremembe so se nanašale predvsem na zmanjševanje zahtev in združevanje postopkov. Čeprav te ideje načeloma podpira tudi ION, se je v praksi pokazalo, da so bile izpeljane poenostavitve in zmanjšane zahteve za zavezance včasih premalo preišljene. Slab primer je nezadostna ureditev požarne varnosti na odlagališčih in drugih napravah za obdelavo odpadkov. Prej sta obstajala ločena sistema nadzora požarne varnosti in varstva okolja ter tudi jasne obveznosti za zavezance in pristojnosti za nadzor. S spremembami zakonodaje so se zahteve glede ukrepov požarne varnosti zmanjšale.

5.5.1.3 NAJPOMEMBNEJŠA SODNA PRAKSA NA PODROČJU DELA ION

Tudi v letu 2018 je bilo na ION zanimivo zaradi prejetih sodb Upravnega sodišča RS. Področje zdravega življenjskega okolja in narave je namreč tudi za javnost in zavezance čedalje bolj pomembno in poudarjeno, proti izdanim inšpekcijskim odločbam pa se povečuje število pritožb in upravnih sporov. Najpomembnejši upravni spori, ki so vplivali na delo in pristojnost ION, so bili na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo.

V zadnjih letih je bilo kopičenje velikih količin embalaže pri izvajalcih javne službe stalna težava. V letu 2017 je s spremembo zakonodaje na področju odpadne embalaže ION dobila podlago za ukrepanje na tem področju, zato je izvedla akcijo nadzora nad izvajalci javne službe in družbami za ravnanje za embalažo. S poostrenim nadzorom, izdajo inšpekcijskih odločb in spremembo uredbe so se količine neprevzete odpadne embalaže bistveno zmanjšale.

Upravno sodišče pa je v sodbi št. I U 1746/2017 v letu 2018 (podobno sodbe I U 2554/2017, I U 2606/2017, I U 2573/2017 in I U 2536/2017) odločilo, da sklep o določitvi deležev prevzemanja odpadne embalaže pri IJS, ki ga je sprejela Vlada RS, po svoji naravi ni posamični akt, ampak akt *sui generis*. Država s tem ne določi obveznosti, temveč le zagotovi podatke za nadaljnji postopek, ki temelji na pogodbah. Zato je ta postopek izključno stvar pogodbenih razmerij med subjekti (IJS in DROE), sodno varstvo pa jim je zagotovljeno v gospodarskem sporu, in ne z inšpekcijskim nadzorom. Oblastni posamični akt, ki tožniku nalaga obveznost prevzemanja embalaže, je OVD, kjer so določeni tudi pogoji, pod katerimi mora DROE zagotoviti predpisano ravnanje. V skladu z OVD mora DROE zagotavljati redno prevzemanje in zbiranje vse odpadne embalaže, za katero mu je embaler ali proizvajalec oziroma

kdo drug s pogodbo prepustil svoje obveznosti ravnanja z odpadno embalažo. DROE mora tako v okviru OVD prevzemati (le) tolikšno količino odpadkov, kakršno so zavezanci, s katerimi ima DROE sklenjene pogodbe, dali na trg.

5.5.1.4 DOVOLJENJA, SOGLASJA, STROKOVNA MNENJA IN ZDRUŽEVANJE POSTOPKOV

Na podlagi določb področnih zakonov ION izvaja nadzor tudi nad skladnostjo delovanja zavezancev z upravnimi akti, ki so izdani na njihovi podlagi, kot so npr. okoljevarstvena in naravovarstvena dovoljenja in soglasja, dovoljenja za poseg v naravo, vodovarstvena soglasja, vodna dovoljenja, dovoljenja za ravnanje z GSO idr.

Ugotavljamo, da v teh aktih pogosto niso določene vse zahteve za zavezance, ki jih predvideva zakonodaja. Zahteve pogosto tudi niso konkretizirane glede na vplive konkretnih obremenitev na konkretno prejemno okolje, ampak le prepisujejo zahteve, določene v zakonodaji. To pomeni veliko omejitev pri izvajanju inšpekcijskega nadzora in ukrepov. Menimo, da bi morali imeti upravni organi, ki izdajajo konkretne akte, za izvajanje te naloge visoko usposobljen in specializiran kader. Poleg tega bi morali poznati posebnosti prejemnega okolja, da bi bili ukrepi načrtovani tudi glede na ranljivost prejemnega okolja. V upravnem postopku bi bila lahko v pomoč tudi izvedenska mnenja.

V pomoč inšpektorjem pri odreditvi nekaterih ukrepov, ki zahtevajo posebna strokovna znanja (npr. sanacije ali vrnitev v prejšnje stanje), področni zakoni predvidevajo tudi obveznost ali možnost pridobitve strokovnega mnenja po zakonu pristojnih institucij. Smisel pridobitve strokovnega mnenja je v tem, da je v pomoč inšpekcijskemu organu pri opredelitvi obveznosti inšpekcijskega zavezanca, zato mora vsebovati temu ustrezne sestavine, saj mora biti inšpekcijski ukrep oblikovan tako natančno, da ni nobenega dvoma, kaj in kako mora zavezanec storiti.

V praksi zaznavamo, da strokovna mnenja večkrat ne vsebujejo vseh potrebnih sestavin, zato so lahko izreki inšpekcijskih odločb pomanjkljivi in je pritožbam proti inšpekcijskim odločbam na drugi stopnji ugodeno. Težava so tudi zamude pri pridobivanju mnenj, na katera inšpektorji včasih čakajo tudi več kot eno leto.

Konkretni upravni akti se tudi večkrat dopolnjujejo in spreminjajo, pri čemer se jasnost zahtev precej izgubi, kar je težava za nosilca dovoljenja in inšpekcijski nadzor, zato bi bilo smiselno, da se ob vsaki spremembi dovoljenja izda spremenjeno dovoljenje kot čistopis v celoti.

5.5.1.5 PROSTORSKI AKTI

Večkrat se je pokazala tudi pomembnost postopkov umeščanja objektov v prostor v povezavi z okoljskimi presojami in zahtevami. Res je, da gre velikokrat za obstoječe stanje in zgodovinske razloge, so pa tudi primeri novejših objektov, npr. bioplinarn in kompostarn, kjer ni dovolj upoštevan, da so to objekti, ki povzročajo vpliv (smrad) tudi v primeru, če uporabljajo najboljše tehnologije. Težave so tudi glede hrupa in odvajanja odpadnih voda v premajhne vodotoke, kjer imajo inšpektorji vsaj v tem delu dovolj pooblastil za ukrepanje, a so ukrepi za doseganje skladnosti pogosto izjemno zahtevni in dragi.

5.5.2 KADRI

ION si z notranjimi organizacijskimi izboljšavami že nekaj let prizadeva povečati učinkovitost organa in tako izkoristiti notranje rezerve. Kljub temu pa je obseg rednega in izrednega nadzora ter drugih nalog preobsežen glede na kadrovske zmogljivosti in se še povečuje.

Na ION tudi že več let opozarjamo, da z zdajšnjo kadrovsko zasedbo ne moremo zagotavljati inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera nas pooblašča več kot 450 zakonov in podzakonskih predpisov.

V letošnjem letnem poročilu znova predlagamo, da se poveča število inšpektorjev ION za izvajanje rednega in izrednega nadzora glede na to, da je skladnost obstoječih zavezancev na večini področij dela ION nizka, kar pomeni, da bi bilo treba povečati obseg nadzora. Poleg tega pa se iz leta v leto povečuje obseg dela predvsem zaradi spreminjanja in sprejemanja zakonodaje ter povečevanja obsega administrativnega dela. Podatki tudi kažejo, da se prijave kopičijo, poleg tega pa ION ne zmore izvajati akcij za ugotavljanje, kdo so nezakoniti zavezanci.

V letu 2017 je bilo zaradi novih nalog, ki so bile naložene ION z Zakonom o dimnikarskih storitvah, dodatno zaposlenih pet inšpektorjev za okolje. V letu 2018 bi morale biti zaposlenih še pet dodatnih inšpektorjev, vendar IRSOP s kadrovskim načrtom ni pridobil kvota za dodatne zaposlitve.

Zakonodajalec je v zadnjih letih pri sprejemanju novih predpisov inšpektorjem za okolje naložil nove in dodatne obveznosti, pri tem pa razen v Zakonu o dimnikarskih storitvah ni opredelil potrebnega števila inšpektorjev za nadzor dodatnih zahtev.

Jeseni 2018 se je s sklepom vlade zaradi revizije okoljevarstvenih dovoljenj za določen čas dveh let dodatno zaposlilo pet inšpektorjev za okolje. Ti inšpektorji so šele konec leta 2018 oziroma eden šele v letu 2019 opravili inšpekcijski izpit, zato se bo njihovo delo pri izvedbi načrta dela poznalo šele v letu 2019.

Znova želimo tudi poudariti, da ukrepi v zvezi s plačnim sistemom v državni upravi nikakor ne prispevajo k povečanju učinkovitosti dela niti ne spodbujajo zaposlenih za iskanje rešitev in novih idej.

5.5.3 KORUPCIJSKA TVEGANJA

Inšpektorji v inšpekcijskih postopkih preverjajo skladnost zavezancev z zakonodajo in pri tem odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. Hkrati so tudi prekrškovni organ, ki med drugim odloča tudi o izrekanju glob.

Pri pripravi načrta integritete IRSOP je bilo izpostavljeno tudi tveganje neetičnega ali nezakonitega ravnanja inšpektorjev, saj je zaradi vrste dela mogoče, da do takšnih tveganj tudi prihaja. Ugotavlja se, da je to tveganje težko popolnoma obvladati, saj je ključni del tveganja človeški dejavnik.

ION si zato že nekaj let sistemsko prizadeva za vzpostavitev mehanizmov, da se to tveganje čim bolj zmanjša. V nadaljevanju navajamo mehanizme, ki so že vzpostavljeni z namenom učinkovitejšega izvajanja inšpekcijskega nadzora in hkrati omogočanja boljše kontrole procesov in postopkov.

- V letu 2018 je večina inšpektorjev uspela zmanjšati število zadev v reševanju v skladu z notranjim navodilom o maksimalnem številu zadev v reševanju. Navodilo je bilo uveljavljeno, ker je bilo ugotovljeno, da imajo nekateri inšpektorji v reševanju tudi več sto zadev, kar zelo povečuje možnost napak in zamud. Tudi kontrola tako velikega števila zadev na ravni inšpektorja in vodstva inšpekcije je skoraj nemogoča. Preglednost dela se je z zmanjševanjem zadev bistveno izboljšala. S tem se dosega tudi, da se v začetem inšpekcijskem postopku tudi čim prej izvedejo vsi koraki do izdaje ureditvene odločbe, kar vpliva tudi na gospodarnost postopka.
- Od konca leta 2015 se upoštevajo usmeritve za vrstni red obravnave prijav, ki se vsako leto glede na oceno tveganja preverijo in po potrebi dopolnijo in spremenijo. Z usmeritvami se zagotavlja hiter odziv v primerih prijav večjih tveganj za okolje in zdravje ljudi. Hkrati se na ta način tudi razbremenjuje inšpektorje pritiska prijaviteljev in medijev.

-
- Enako se z usmeritvami za vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi na področju dela inšpektorjev za okolje določa vrstni red izvajanja izvršb, s čimer se preprečuje tveganje arbitrarnega odločanja o tem, katera izvršba ima prednost.

Za leto 2018 je bil na podlagi teh usmeritev pripravljen vrstni red izvajanja izvršb po drugi osebi, na podlagi katerega so se prek javnih naročil izvajale izvršbe v okviru sredstev, ki so bila v letu 2018 na voljo.

- V letu 2018 je bilo opravljenih tudi več notranjih nadzorov inšpektorjev, katerih glavni cilj je povečati kakovost dela ION.
- V letu 2017 se je začela izvajati specializacija inšpektorjev na področju nadzora večjih industrijskih zavezancev, ki inšpektorjem omogoča, da se lahko pri nadzoru teh zavezancev strokovno bolj poglobijo v posamezne dejavnosti, poleg tega pa se je želel doseči tudi učinek preprečevanja »slepote« pri obravnavi največjih zavezancev, saj so bili zavezanci praviloma dodeljeni drugim inšpektorjem.
- V letu 2018 so bile opravljene tudi analize postopkov Varuha človekovih pravic (VČP) za leti 2017 in 2018, inšpekcije za javni sektor, Računskega sodišča RS, sodnih postopkov in pritožb strank za IRSOP.